

ספר

09/98/2018/100

שיח שרפי קודש

חלק ב

והוא שיחות וסיפורים אמרות קדושות וטהורות
מרבינו הקדוש צדיק יסוד העולם
רבינו נחמן מברסלב זצ"ל
ותלמידו הגדול מוהרנ"ת זצ"ל
אשר לא באו בכתובים עד הנה ונמסרו מפה לאוזן
בין החסידים בפרט מפי הרה"ח זקן אנ"ש ר' לוי יצחק בנדר שליט"א

אוצר החסידים

נערך ונכתב והובא לדפוס
על-ידי

אגודת משך הנחל

להדפסת והפצת ספרי מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זצ"ל

פעיה"ק ירושלים תובב"א
כסלו - תשנ"ד

לזכרון נצח ולעילוי נשמת
הרב החסיד
ר' אלעזר ב"ר שלמה יהודה ז"ל ווייצהנדלר
נלב"ע ל' כסלו תשמ"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
ר' שלמה יהודה ב"ר ישראל יצחק ווייצהנדלר ז"ל
נלב"ע כ"ז אדר"ב תשכ"ה
וזגתו מרת חיה ב"ר אשר יעקב ז"ל
נלב"ע כ"ד אדר"ב תשל"ה
הילדה רחל יהודית ב"ר אלעזר ז"ל
נלב"ע י"א כסלו תשכ"ט
מרת ברכה ב"ר אריה לייב ז"ל
נלב"ע ז' כסלו תשכ"ח
ר' דוב בעריש ב"ר צבי אלימלך הלברמל ז"ל
נלב"ע ז' חשון ת"ש
ת.נ.צ.ב.ה.

לזכרון עולם ולעילוי נשמת

אריה 19.08.2018

האי גברא רבא ויקירא, שייף עייל שייף נפיק,
פה מפיק מרגליות שהיה משמש ומשקה ודולה בתורות
ועניני רבינו הקדוש עשרות עשרות בשנים ומפיו
שמענו רוב רובם של הדברים הנדפסים בספר זה

ה"ה פאר חבורתינו

אריה 19.08.2018

הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר

ב"ר אברהם נח זצ"ל

נלב"ע כ"ב תמוז תשמ"ט

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

מכתב ברכה והסכמה

בס"ד

ח' אלול תשמ"ח

שמועה שמעתי ושמה לבי על אשר השתדלו מנהלי אגודת "משך הנחל" להוציא לאור עולם את השיחות והסיפורים מרבינו הקדוש ותלמידיו זי"ע, אשר היו מתהלכים עד הנה בקרב אנ"ש ולא נאספו ונלקטו ונכתבו מעולם בספר אחד, כדי שיהיה מוכן ועומד לפני כל דורש ומבקש ה', ומחמת כן גם עלו בהם שיבושים וטעויות.

www.ani.org

אשר ע"כ לדבר גדול וזכות נשגב ייחשב הדפסתם והפצתם.

והנה המביאים לבית הדפוס עברו עמי כמה פעמים על הנדפס ומצאתים נכונים ואמתיים ראויים להדפיסם ולפרסמם על פני תבל.

ואין לי אלא לבוא בקריאה קדושה לכלל אנ"ש שיחי לבוא לעזרתם לעודדם ולחזקם כדי שיוכלו לברך על המוגמר להוציאו לאור עולם ביופי והידור רב כדרכם בקודש.

הכ"ד לוי יצחק בנדר

א — א

רבנו אָמר: "כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל וְשׁוֹקֵעַ לְתוֹךְ בֵּץ וְטִיט, אָסוּר לוֹ לְהִתְמַהֵמֵה וּלְשֵׁהוּת שָׁם, רַק רָגַל בְּחוּץ רָגַל בְּפָנִים, רָגַל בְּחוּץ רָגַל בְּפָנִים, וְכֵן הָרָגַל הָאֲחֵרוֹנָה כְּכֹר תִּהְיֶה בְּחוּץ, "אִזּוּ מִפְּאֵלֵט אֵין בְּלֵאטֵע טָאר מְעַן דָּארט נִישֵׁט בְּלֵיבֵן, נָאר אַ פּוֹס אַרִיין אַ פּוֹס אַרוֹיס, אַ פּוֹס אַרִיין אַ פּוֹס אַרוֹיס, און דער לעצטער פּוֹס וועט שוין זיין אין דרויסן". וְאִנְ"שׁ הָיוּ מְסַמִּיכִים לָזֶה אֶת הַפְּסוּק (תהלים סו, ג): "טְבַעְתִּי בֵּינוֹן מִצִּוְלָה" וְאַף-עַל-פִּילֵכֶן "וְאִין מְעָמַד", שְׂאִינִי נִשְׂאָר בְּזֶה הַמְעָמַד שְׁבִינוֹן מִצִּוְלָה.

א — ב

רבנו אָמר: "בְּעֵת שְׁמִתְחִיל הָאָדָם לְהִתְבּוֹדֵד וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עַל צָרְכָיו, יִתֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ תּוֹדָה עַל כָּל חֲסָדָיו, שְׂגִמַל עִמּוֹ, וְאֲחֵרְכֵךְ יִתְחִיל לְבַקֵּשׁ עַל צָרְכָיו, כִּי כְּשֶׁמִּתְחִיל לְהִתְבּוֹדֵד וּמְבַקֵּשׁ רַק עַל צָרְכָיו וְחֲסָרוֹנוֹתָיו, אֹמֵר הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ: "וְכִי אֵין לָךְ כְּלוּם עַל מַה לְהוֹדוֹת לִי?!" "הָאֶסֶט מִיר גָּאר נִישֵׁט וואס צו דאַנקען?!"

א — ג

כִּידוּע, הַזְהִיר רַבְּנוּ מְאֹד לְבָלִי לְעֲשׂוֹן בְּמַקְטָרַת, וְאָמר: "וְכִי חָסַר תַּאֲוֹת, עַד שְׁצָרִיכִים גַּם תַּאֲנֶה זֶה?" "ס'איז קאַרג תַּאֲוֹת וואס מ'דאַרף די תַּאֲנֶה אויף?"

א — ד

כְּשֶׁדָּבַר רַבְּנוּ עִם רַבִּי יוֹדֵל מִהֲנֶהְגָּה זֶה שְׁצוּהָ, שְׂלֵא לְעֲשׂוֹן מַקְטָרַת וּלְהַרִיחַ טַבַּק, אָמר לוֹ "לְפַעְמִים עַל-יְדֵי שְׂרָגִילִים בְּזֶה

שיח שרפי קודש

ה-מ

יכולים לבוא לידי איסור יחוד, חס ושלום, כי לפעמים כשאין להרגיל בזה את הטיטון והשבק בבקר כשקם משנתו, ולך לפני התפלה לבית חברו לשאל ממנו מעט טיטון ושבק, וחברו לא יהיה בביתו ועל-ידי זה יכול לבוא חס ושלום אף לידי אסור יחוד".

א - ה

אמר: הייתי רוצה להנהיג מנהג בעולם: "היום ארוסין ולמחרת החפה, ואת ההכנות לחתונה יכינו לפני הארוסין". "איך האב גיוואלט אריין פירן ביי די וועלט: היינט תנאים מארגן חפה, איי צוגרייטן? זאל מען פריער צוגרייטן".

א - ו

רבנו אמר: "לפעמים, כשלא רוצים לסבל מעט, סובלים הרבה!" "אמאל אז מען וויל נישט ליידן א ביסל, ליידט מען א סאך!"

א - ז

כשדבר פעם רבנו ממעלת בני-ישראל, ושכח יציאתם ממצרים, אמר: מה היו פיוס בני-ישראל, לולא זאת שיצאו ממצרים? היו הם צוענים [נודים]. "וואס וואלטן אידן גיווען ווען זיי גייען נישט ארויס פון מצרים: וואלטן זיי גיווען ציגאנערס".

א - ח

אמר: "אין אנו אויחזים מהרופאים ורפואותיהם, אולם כשכבר הולכים לרופא, שילכו לרופא הגדול ביותר". "מיר האלטן נישט פון דאקטורים אבער אז מען גייט, זאל מען נעמען דעם גרעסטן".

א - ט

אמר לענין הרופאים ורפואותיהם: המחלה נשארת מחלה

שיח שרפי קודש

= גם אחר טפול הרופא = ורפואתם היא כמו "לאטע". דהיינו: כמו טלאי, שתופרים חתיכת בגד על החור שנעשה בבגד, "דאס חולאת בלייבט חולאת נאר מ'לייגט אלאטע".

א - י

אמר: "זה שהאדם אוכל ממה שאחריו ולא מהמנח והמגש לפניו, זהו הנקרא "תאנת אכילה". פי צריך האדם לאכול במתינות ובנחת מהמנח קרוב וסמוך לו.

א - יא

הקפיד, שיקראו שנים מקרא ואחד תרגום בערב שבת וזקא.

א - יב

אמר: "לברר ולדקדק באכל, מה טוב וטעים ומה לא, זה נקרא תאנת אכילה". "פריבענדינען אין עסין איז תאנת אכילה".

א - יג

אמר: לשמיעת בדיחות נצרכים שלשה תנאים: א. להזהר מבלי לפגוע בכבוד השני. ב. לבלי לדבר ניבול פה, ג. לא להתפונן לכבוד עצמו. והפטיר: כעת כבר יכולים הנכם להתברר. "נישט טרעפן יענעם, נישט רעדן ניבול פה, נישט מיינען זיך - היינט זאגט ווערטלאך".

א - יד

אמר פעם רבנו, מדוע אין אתם מקרבים את נשותיכם ועושים גם אותם לחסידות. פאר וואס מאכט איר נישט אייערע נויבער קיין חסידות". פי אז נקל לו לאיש להתנהג בדרך החסידות והיראה כדבעי.

א - טו

אמר רבנו: איני רוצה שיהיה אחד מאנשי שוחט, אולם אם שוחט, שלפחות יהיה מאנשי, "איך וויל נישט מיינע לייט זאלן זיין שוחטים, אבער וואו א שוחט זאל ער האטש זיין פון מיינע לייט".

א — טז

אמר: "לא אכפת לי, שתדברו ותשיחו ממני; ושהשני יברך בכונה, שתפלל בכונה, וכל זה יהיה בכחי; והלה לא ידע, שזה בא מכחי", והיגו, כאמר שידברו וישיחו בדרך עבודת ה' על-פי דרכי רבנו ויעוררו את השני ולא יגלו לו, שהדבורים הם מתורות רבנו, כשרואים שהלה לא יקבל הדברים, כשידע מי אמרם. "מיר הארט נישט מען זאל רעדן פון מיר מען זאל שמועסן פון מיר, ער זאל בענטשן ערנסט, דאוונען ערנסט, ס'זאל זיין פון מיין כח און ער וועט נישט וויסן אז ס'איז פון מיין כח". והיה אומר על זה רבי ישראל טרהוויצער ז"ל: "אף-על-פי שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (מגילה טו, א): 'כל האומר דבר בשם אומרו, מביא גאולה לעולם' זה דוקא, שגם בדבוריו מביא גאולה לעולם, מה שאין כן, אם יאמר אותם הדברים בשם אומרו — לא יאבה השומע לשומעם, אזי אדרבא צריך להעלים את מקורם כדברי רבנו הנ"ל, וכזה יגאל את הדבורים".

אמר ה"ח

א — יז

רבנו אמר, "בכל פעם שזוכרים בי, נעשים כקטן שנולד מחדש!" "ווען מידערמאנט זיך אין מיר איז מען כקטן שנולד!"

א — יח

מספרים שפעם נכנס אחד לרבנו ואמר עליו רבנו שהאיש הזה כבר שכב בכעשרה בתי קברות לרוב הגלגולים שנענש בהם.

א — יט

ספר רבי נפתלי, שבשבת הראשונה ששהה אצל רבנו ושמע ממנו את הנגון של "אומר בשכחין", התלהב בדבקות נוראה כל-כף, עד שקשר והדק ראשו במטפחת, כי חשש שמרב ההתלהבות שיקרדה בו, יפגע מוחו, חס ושלום.

א — כ

אמר: עוד יהיה למשיח עבודה גדולה מאד להכניס באנשי העולם תפלת שמונה-עשרה נקיה ממחשבות זרות. משיח וועט נאך האבן א גרויסע עבודה אריין ברענגען אין דער וועלט א ריינע שמונה-עשרה.

א — כא

יש אומרים ששם משפחתו של רבנו היה "הורדענקע" ולא ידוע אם נקרא על שם העיר הורדענקע אם לא, באומאן היה נמצא כתב התנאים של רבנו מזיווגו השני והיה כתוב בו: רבי נחמן בן שמחה ותו^הא.

א — כב

פעם, כשבא בחור לרבנו שהתקרב מקרוב, אמר לו רבנו: עכשו אין לי מה לומר לך; לך והתחתן! ואחר-כך^ה תשוב אלי.

א — כג

אמר פעם רבנו: "ענין רבי שמעון בר יוחאי הוא עיננות". "רבי שמעון ער איז א וואכדיגער". ועל שם הכתוב: "עיר" וקדיש מין שמיא נחית, ראשי תבות ש'מ'ע'ו'ן. (וראה בספר המדות אות שנהא: מי שהוא מקדש ביותר מרחק מהשנה ביותר). ואמרו אנשי שלומנו: הרמז לזה עיר-וקדיש.

א — כד

רבנו שבח את ספרו "לקוטי מוהר"ן" ואמר: "הספר שלי חיב לבקע גידים!". "מיין ספר איז מחויב צו טרענין אדערין!". (ועין בספר "חיי מוהר"ן" סימן שמ"ט).

א — כה

רבנו אמר, שכשילמדו שלחן ערוך, ילמדו ויזכירו גם את "באר הגולה" שעל השלחן ערוך, שבו מצין מקור הדינים. (ועין "לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן י"ב בהגהות הרב מטשערין).

א — כו

רבנו החמיר מאד בענני גרושין, דהיינו: שיעשה אדם כל מה שביבלתו ולא יגרש את אשתו, אף-על-פי שסובל ממנה סבל רב, (ועין בתורה צ' שבלקוטי מוהר"ן חלק ב').

א — כז

אמר רבנו, כְּכֹר הַשְּׂגָחִי וְדֹאגְתִי לְהוֹצֵאוֹת הַנְּסִיעָה שֶׁל אֲנִי, הַבָּאִים אֵלַי לְרֵאש־הַשָּׁנָה, וְגַם עַל הוֹצֵאוֹת הַנְּסִיעָה חֲזָרָה, "אֵיךְ הָאֵב שׁוֹיֵן אוֹיֶסְגִּיקוּקֵט אוֹיֶף מֵיִינַע מְעַנְטֶשֶׁן נוֹאס קוֹמַעַן צו מִיר אוֹיֶף רֵאש־הַשָּׁנָה אֹוֶן אוֹיֶף צוֹרִיק אוֹיֶף".

א — כח

אמר רבנו, עֲבוּרֵי עוֹד אֶף אֶחָד לֹא הִפְסִיד, "צו מִיר הָאֵט נֶאָף קֵיִנַּעַר נִישֵׁט דְּעַרְלֵיִגֵּט".

א — כט

אמר: "הֵייתִי רוֹצָה לְהַנְהִיג בְּעוֹלָם, שְׁבִיּוֹם הַבֶּר־מְצָנָה יֵנִיחַ בְּר־הַמְצָנָה שְׁנֵי זִוְגוֹת תְּפִלִּין: רִשׁ"י וְרַבְנוֹת־תָּם", "אֵיךְ נוֹאֶלְט גֵּיוֹוֹאֶלְט אַרִיִן בְּרַעֲנַנְגֶּען אַז מ'וֹעֶרְט בֶּר־מְצָנָה זֶאל מְעַן לֵיִיגֶן בְּאֶלְד צוֹוִי פֶּאָר תְּפִלִּין".

א — ל

אמר רבנו: "רוֹצָה אֲנִי, שֶׁהַבְּחֹר בְּר־הַמְצָנָה יֵנִיחַ הַתְּפִלִּין בְּיוֹם בּו נַעֲשֶׂה בֵּן שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לֹא קָדָם.

א — לא

אמר רבנו: "אם הַצְּדִיקִים הָיוּ שְׁלָמִים בְּדַעְתָּם עִמִּי, הֵייתִי מְבַשֵּׁל לְגַמְרֵי אֶת הַגְּזֵרוֹת, שְׁגֹזְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל!" הֵיִינוּ: הַגְּזֵרוֹת שֶׁל לְקִיחַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצַבָּא, וְעוֹד שְׁאָר גְּזֵרוֹת רְעוֹת, אוֹלָם דְּחִיתִי אוֹתָם לְעֹשְׂרִים וְכַמָּה שָׁנִים", "אוֹיֶב דֵּי צְדִיקִים זֶאלֶן הָאֶלְטֶן מִיט מִיר,

וואלט איך מבטל גיווען אין גאנצן די פונקטן נאר איך האב דאס אפ גישטופט אויף עטליכע און צוואנציג יאר."

א — לב

אמר: "כשאחד פוגש בחברו ושואלו הלה לשלומו ואומר לו, לא טוב — אומר השם יתברך: "זה לא טוב?! עוד אראך מהו לא טוב..." ובאים עליו רעות רבות, רחמנא ליצלן. אולם, כשפוגשו חברו ושואלו לשלומו ועונה לו בשמחה: "טוב, ברוך-השם!" אף-על-פי שבאמת אין טוב לו — אומר השם יתברך: "זה נקרא טוב! עוד אראך מהו טוב..."

א — לג

כשדברו פעם לפני רבנו מרבי אברהם בן המגיד, המכנה בפי העולם "המלאך", אמר רבנו: "אדם, גדול הוא ממלאך!"

א — לד

אמר רבנו: "צריך האדם להשמר, שהקטנות והשפלות שלו לא תכסה על גדלותו האמתית, כי לפעמים האדם משפיל ושובר את רוחו בקרבו יותר מדי ושוכח, שיש לו עדין מעלות רבות ונפלאות." "דיין קלייניקייט זאל נישט פאר שטעלן דיין גרויסקייט."

א — לה

הקפיד רבנו, שלא יבנה שום ברי-ישראל לעצמו בית חדש בחוץ לארץ; וכן נהגו אנ"ש, שלא בנו לעצמם בית חדש בחוץ לארץ, כי איש ישראל צריך תמיד לקנות לביאת הגואל, ועל-פן אין נכון, שיקבע ויבנה לעצמו בית בחוץ לארץ. ופעם, כשראה רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל את רבי ישראל באבריניצער ז"ל מביא לבנים פדי לבנות לעצמו דירה חדשה, אמר לו: "אחד היה אברהם בערניו, (נכד רבנו), ששמע לאבי רבי נחמן מטולטשין ז"ל, שלא לבנות

דירה חדשה בחוץ לארץ. כששמע זאת רבי ישראל, הפסיק גם הוא את הבנה.

א — לו

אמר רבנו בלשון שאלה: "מה טעם יש בדבר, שלכן הנולד ממתינים לנתינת שמו שמונה ימים, ולבת לא?" ולא סיים.

א — לז

פעם, כשדברו לפני רבנו מענין מצה שמורה, והיתה מנחת על השלחן מצה שאינה שמורה, נגע רבנו במצה נענה ואמר: "מצה, שאינה שמורה", "שמירת הברית", "זהו מצה שמורה!" "מצה" — "שמירת הברית" איו "מצה שמורה". רבנו עצמו היה נוהג לאכל רק מצה שמורה.

א — לח

אמר רבנו: "אומרים העולם בדרך הלצה: אחד, שאוכל כבר חזיר לכל הפחות, שיזל שומן החזיר על זקנו...! ואני אומר, שלכל הפחות לא יזל על הזקן...!" "די וועלט זאגט אז איינער עסט שוין חזיר זאל אים חאטש רינען אויף די בארד...! און איך זאג, זאל חאטש נישט רינען אויף די בארד...!" כאומר, שהעולם אומרים שזה האדם שעושה רע, אל יהיה צבוע וחסתיר מעשיו, אלא טוב שיגלה וראו הכל את נכלותו, ואני אומר שלכל הפחות יחביש במעשיו המגנים, ולא יגלה מעשיו בפרים. ויש אומרים, שכונת הדברים הוא, שכל מה שמונע האדם עצמו מלעשות רע בעת חטאו אפלו מעט זה גם הוא טוב. וזהו שאמר שלכל הפחות לא יזל משומנו על זקנו.

א — לט

רבנו אמר: מכם בעצמכם הנכם יכולים לדעת את מדריגת

שיח שרפי קודש

יג

העולם, היכן הם עומדים ואוחזים במדריגתם. "פון אייך קענט איר וויסן וואו די וועלט האלט".

א - מ

פעם קשדבר רבנו משבח ארץ ישראל ענה ואמר: - ארץ ישראל - או אומאן "ארץ ישראל אבער אומאן".

א - מא

רבנו אמר על אנ"ש: פלום ככר לא ישאר מכס, "גאר נישט וועט שוין פון אייך נישט בלייבן". כאומר שבודאי יש תקנה לכל אחד מאנ"ש שתשאר ממנו איזה שארית.

א - מב

רבנו אמר פעם לענין מיתת אחד מבני הבית רחמנא ליצלן, "אין צריכים להצטער על אלו שאינם אלא יש לשמח עם אלו שנשארו".

א - מג

אמר: "כשהאדם בריא וחזק הרי הוא צריך לעשות ולעשות ולעשות [בתורה ועבודה] ובעת שנחלה חס ושלום צריך הוא לעזוב את עבודת נסירת הפרזל", כלומר, את העבודות הקשות שצריך לעשות בעבודת השם יתברך, ולעשות כפי יכלתו. "אז א מענטש איז געזונט דארף ער טאהן און טאהן, און טאהן, נישט גיזונט דארף ער אנוועק לאזן דעם שערין אייזן". "נסירת הפרזל" היתה פנוי לעבודה קשה ומפרכת.

א - מד

רבנו אמר: אנשי עוד יהיה להם הכבוד הגדול ביותר והכבוד הגדול ביותר - "מיינע לייט וועט זיי טרעפן דעם גרעסטן כבוד און דעם גרעסטן בזיון".

א — מה

מספרים, כשדבר פעם רבנו מגדלתו של יודו הרב הקדוש רבי ברוך ממעזבון, אָמר: להסתפל בערדליו = ב"פאנטאפיל" של רבי ברוך הוא סגולה לשמירת הברית.

אוצר החכמה

א — מו

רבנו אָמר: "העולם אומרים שצדיק אינו יכול לעשות עולה ובאם הוא עושה עולה הרי אינו צדיק" "ווערט ער אויס צדיק", אָני אומר שצדיק בן יכול לעשות עולה ובאם הוא עושה עולה עדין צדיק הוא "ווערט ער נישט אויס צדיק".

א — מז

אָמר "פעלתי אצל השם יתברך שבכל עת שידברו ממני יהיה להם הרהור תשובה". "אִיךָ האב גפועלט ביי השם יתברך אז ווען מ'וועט רעדן פון מיר וועט מען האבן א הרהור תשובה".

א — מח

אָמר: "תיכף כשיוצא האדם מדלתי ביתי אָני מתייאש ממנו, "בין אִיךָ אים מייאש", כלומר שוב איני בטוח בו.

א — מט

אָמר: "היכן שנמצא איזה הרהור תשובה הוא נלקח ממני", "וואו א הרהור תשובה נעמט זיך דאס פון מיר" וכי' ואנ"ש אָמרו שזה מיוסד על פי תורה רפ"ב במה שמבואר שם, מענין השליח צבור המלקט את הנקודות טובות מכל אחד מהצבור, ועל ידי זה מעלה אותם באמת לכף זכות שזה בחינת הרהור תשובה שבא לכל אחד.

א — נ

אמר פעם: להיות באומאן ובסופיא לא?? "אין אומאן זיין און אין סופיא נישט?", הגן "סופיא" היה גן נפלא מאד שנטעו בו כל סוגי העשבים והצמחים והאילנות שבעולם, לימי הסכות היו הנכרים מוכרים לולבים שקטפו משם, ובאמצע הגן היה מכון מיוחד ללמוד סגולות הצמחים, והיה אחד משלשת הגנים המופלאים שבעולם.

א — נא

רבנו תפס והחזיק פעם במצה בפסח, ואמר: כשאוחזים מצה ביד אוחזים אלקות ביד. "אז מ'האלט מצה אין דער האנט האלט מען גאט אין דער האנט".

א — נב

מספרים שאמר רבנו, שהרב האלשיך שחבר פרוש על התורה זכה לאחד מהשבעים פנים שיש בתורה.

א — נג

אמר: אלו היו יודעים מפורסמי הדור מה שמדברים הגוים בפעטערבורג, איך לגזור גזירות על בני ישראל, לא היו חושבים וחולקים ביניהם על משנת המגידות מי יהיה המגיד במחוז זה ומי במחוז זה. "וואלטן זיי נישט אין זין גיהאט דאס מגידות".

א — נד

אמר: "עניני הוא סוד, אולם הוא סוד כזה שאפלו כשאני כבר מגלה את הסוד, אף-על-פי-כן הוא נשאר סוד!..."

א — נה

אמר: "בתפלת מעריב שבליל שמיני עצרת, בעת שאומרים את תפלת "אמת ואמונה" אז מחלקין בשמים לכל אחד את פרנסתו לכל השנה".

א — נו

אמר: "אף-על-פי שלעתיד, כשיצטרכו לידע איזו הלכה, יפתחו ויענינו ברמב"ם — אף-על-פי-כן בספר "מורה נבוכים" והתקירות שחבר אסור להסתפל!"

א — נז

אמר הבעל-שם טוב זכרונו לברכה לענין הנוהגים לשמות תה קודם התפלה כדי שיתפללו היטב, "טוב יותר לבחוש ולבלבל את התפלה ולא לבחוש את התה לפניה (כדרך שבוחשים את הספר שבמשקה התה). "חלאפטשען דעם דאווענן און נישט חלאפטשען די טעה".

א — נח

אמר: "מרב הקשיות הרבות, שמקשים עלי בני העולם, שוב אין קשה לי כלל"

א — נט

אמר לענין המחלקת, שחולקים עליו ומקשין עליו קשיות הרבה: "בשתיקה אחת = שאיני עונה כלום, מתרץ אני את כל הקשיות!" "מיט איין שנייג פאר ענטפער איך אלע קשיות!" וכמוכא במעשה י"ג מהז' בעטלערס, עין שם.

א — ס

וכן אמר: "אם הייתי רוצה שיחר לי, הנה חזרה לי הרבה מאד! ומשום כן שוב לא חזרה לי כלל..." "אז סי וויל מיר לאזן הארן דארף מיר הארן גאר א סאך! הארט מיר שוין גאר נישט..."

א — סא

רבנו אמר על החולקים, שחולקים עליו: "אם משאירים לי עוד דרך צדדית קטנה לעבר בו, מניחים לו, לחולק; אולם אם החולק

סוגר לפני את כל הדרך, לוקחים אותו מן השמים". "אז מ'לאזט מיר אבער א קליין שטעשקאלע אריבער גיין לאזט מען אים, טאמער פאר מאכט ער אינגאנצן נעמט מען אים צו".

א — סב

רבנו אמר בדרך שבח על אחד מהצדיקים, שחלק עליו: "הוא חולק עלי כצדיק".

א — סג

כשדבר פעם רבנו בגנות הרופאים וקלקול רפואתם, אמר: "הקדוש-ברוך-הוא גדול כל-כף, שאפלו על-ידי רופא יכול גם לרפא..." "גאט איז אזוי גרויס, אז אפלו מיט א דאקטער קען ער אויף העלפן..."

א — סד

אמר רבנו: "גם בענין שלי יהיו מפרסמים של שקר".

א — סה

אמר על החולק: "אני איני יכול לשנא אותו, פי הרי מצורף אני צירופים מכל המחלקת וכו'". אולם אתכם הוא שבר לחתיכות. ער האט דאך אייך צובראכין אויף שטיקער".

א — סו

אמר רבנו: "להיכן שמגיע אחד מאנשי, כובש הוא את כל העיר!" "וואו ס'קומט איינער פון מיינע לייט, נעמט ער האפ די גאנצע שטאט!"

א — סז

אמר: "משיח יכבש את כל העולם ללא ירית כדור נפץ אחד", "משיח וועט אפ נעמען גאר די וועלט אן קיין שאס פילוער".
[נעין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב].

יח

שיח שרפי קודש

סח-עג

א — סח

פעם בא אחד לרבנו עם קריעה בכגדו בגלל אכלות; אמר לו רבנו: "אתה צם???" "דו פאסט???" ורמז לו, שאכלותו באה לו בגלל התעניות שנוהג בהם.

א — סט

אמר: "מי שלא התחיל להחמיר בפסח ואוכל שרוייה, אין צריך להחמיר; ומי שכבר קבל עליו חמרא זו, שלא יפסיק הנהגה זו. רבנו עצמו לא אכל שרוייה.

א — ע

אמר: "צריך האדם לכסף למדרגה הגבוהה ביותר ולא לפל מהמדרגה הקטנה ביותר..." "מען דארף זיך ציען צו די העכסטע דרגא, און נישט אראפ פאלן פון די קלענסטע דרגא..."

א — עא

רבנו לא היה נוהג לחלק שירים ממאכלו, רק לפעמים היה משאיר מעט שירים, ואנ"ש היו לוקחים מעט לבדם.

א — עב

כששאלו פעם את רבנו, מדוע החשיב הבעל-שם טוב כל-כף את בתו, מרת אדל, סבתו של רבנו, ענה: "משום שכל היום התהלכה עם כסופים להשי"ת ושאלה את עצמה, מה עוד יכולה אני לעשות דבר, שיהיה לרצונו יתברך". "זי איז ארום גיגאנגען מיט א פאר ביינקט הארץ צו השם יתברך וואס נאך וואלט איך גיטאן א זאך זאל זיין פאר אים לרצון".

א — עג

אמר רבנו: אין מאיר על פני האדם צלם אלקים, לפני שלומד ומסים את כל הש"ס.

א — עד

רבנו אמר, שכשיחפשו אותו בעולם האמת ידעו, שהיכלו שוכן מול היכלו של הרב הקדוש, רבי ברוך, והיכלי משנה את גונניו בכל עת, כי כפי התורות שאני אומר, כך משתנה ומתחלף מראה וגון ההיכל.

א — עה

רבנו אמר: "מה שצדיקים אחרים פועלים בעבודתם מראש השנה עד הושענא רבא פועל אני בלילה הראשון של ראש השנה. "וואס אנדערע צדיקים פועלן פון ראש השנה ביז הושענא רבא פועל איך די ערשטע נאכט פון ראש השנה".

א — עו

רבנו אמר, שהוא עבד את גופו כעור מבחר הנקרא "ייכט", שהוא שם של עור המעבד היטב עד שאפלו ימשוהו וישפשפוהו מכל צדדיו, לא ירגישו בו שום סרחון מריח העור.

א — עז

פעם נסע רבנו עם מוהרנ"ת ורבי יצחק ליב. באמצע הנסיעה שאל רבנו: "האם משהו רואה משהו?" ענה רבי יצחק ליב, שהוא רואה, וזה היה מת, כשראה רבי יצחק ליב שנחלשה דעת מוהרנ"ת מזה, שיש ביכלתו לראות מראות שכאלה, נענה ואמר לו: אולם מה שהנך רואה (בתורות רבנו) — זה איני רואה! וכזה רצה לפיס את מוהרנ"ת. אחר כך אמר רבנו, שלראות מת זה גבוה ששה פעמים מנבואה...

א — עח

רבנו שלח פעם את מוהרנ"ת לאסוף מעות הכנסת פלה עבור תומה צנייה.

א — עט

רבנו שבח פעם את רבי בער מטשערין ואמר: "הוא מפחד כל-כך מהשם יתברך, כמו ששמים אותו על "גנאטה". כלומר: מקום שמלקים בו השלטונות את החיב מלקות".

א — פ

רבנו אומר: "בליל שבת-קדש שורה בעולם צמאון גדול להשם יתברך".

א — פא

פעם כשדבר רבנו ממעלת ההתחדשות בעבודת השם יתברך, אמר, שהוא יודע מצדיק אחד, שהפסיק להתחדש בזקנותו.

א — פב

אמר: עקר מעלת התענית הוא בסיומו, איך שמסימין אוונו, לאכול בנחת ולא בהלעטה וכדומה, "דער עקר איז אזוי וויא מיפארפאסט". וכמו שאמרו רבותינו ז"ל אגרא דתעניתא צדקתא (ברכות ו: סנהדרין לה. ועין שם ברש"י).

א — פג

רבנו אומר: "גם הוריו של משיח לא יהיו איי איי איי..." "די עלטערן פון משיח וועלן נישט זיין איי איי איי...". כאומר, שלא יהיו דוקא בני עליה גדולים במעלה.

א — פד

אמר: "אגמר עניני עם הבעלי בתים הפשוטים, כמו שאני גומר עם החסידים", "איך וועל אויספירן מיין זאך מיט די בעלי בתים אזוי ווי איך פיר אויס מיט די חסידים".

א — פה

אמר רבנו: "כשהאדם הולך בזה העולם מדרגא לדרגא ואינו

מפסיק להתחדש ולהמשיך בעבודת ה' גם בעולם הבא ימשיך לעלות מדרגא לדרגא".

א — פו

פעם, כשדבר רבנו מרבי ה' הנעלמים, ומענין שאין שום שכל להבין נפלאות דרכי ה' — ספר, שהיה יהודי עני אחד מטפל בילדים, שהיה שוכר כל שלש שנים את בית המרוח "רענדאר" מהפריץ, והיה דר שם ומתפרנס ממנה, וכך היה שוכרו שנים רבות, ובכל שלש שנים, כשנגמרה השכירות והכריז הפריץ על שכירות המרוח, לא שכרו אף אחד אפלו מהנכרים, כי ידעו, שיהודי זה הוא עני ומטפל בילדים ורחמו עליו, כי ידעו, שמזה מקור פרנסתו. אולם שנה אחת בא יהודי אחד והפריז על הסכום ושכר הוא את בית המרוח, ונאלץ היהודי העני לצאת משם באמצע החורף עם בניו הקטנים. היהודי הזה, ששכרו — לא היו לו שנים רבות ילדים, ובאותה שנה ששכר את בית המרוח וקפח את העני, נולד לו בן זכר, והיה הדבר לפלא, שלא די שעשה עולה לעני כזה, עוד זכה לכן זכר לאחר שנים רבות שלא היו לו בנים... וסיים רבנו ואמר: "וכך מנהיג הקדוש ברוך הוא את עולמו..." "און אזוי פירט גאט די וועלט..." ומזה רואים, איך שאי אפשר להבין את דרכי ה' הנעלמים והנפלאים למעלה משכלנו.

א — פו

אמר פעם: "המתנגדים אומרים, שהעקר הוא למוד התורה; והחסידים אומרים, שהעקר הוא עבודת התפלה; ואני אומר — להתפלל וללמוד ולהתפלל". "דאוונען און לערנען און דאוונען". ועין בשיחות הר"ן סימן רפ"ו.

א — פח

פעם שבח רבנו את עצמו, וספר שעוד בהיותו ילד קטן,

כְּשֶׁהִיָּתָה אִמּוֹ מְסַרְקֶת אוֹתוֹ, לֹא הָיָה בּוֹכָה כְּדָרֶךְ הַנְּעָרִים, כִּי יָדַע וְהָבִין כְּבָר בְּקִטְנוּתוֹ, שֶׁבָּזָה הָעוֹלָם בְּהִכָּרַח לְסִבֵּל, וְאִין טוֹב בְּזָה הָעוֹלָם, כִּי-אִם הַסְּבֵל...

א — פט

אָמַר: "לְעֲשׂוֹת פְּרוּשׁ פְּשׁוּט" א' גְּלֵאטֶער פִּירוּשׁ' עַל הַסֵּפֶר 'עֵץ חַיִּים' אִי אָפְשֶׁר! וּבְהִכָּרַח לומר תּוֹרָה, שֶׁתּוֹרָה זֹו תְּהִיָּה הַפְּרוּשׁ עַל הַסֵּפֶר — וְהָרִי אֹמֵר אֲנִי תּוֹרָה". "זֶאג אִיךְ דָּאךְ תּוֹרָה".

א — צ

רַבְּנֵנוּ אָמַר לְעִנִּין נִסַּח אֲשַׁכְּנֵנוּ וּסְפִירָה: "חֲסִידוֹת — אִין לָהּ שְׂיִיכוֹת עִם נִסַּח הַתְּפִלָּה, אָפְשֶׁר לְהִיּוֹת חֲסִיד וּלְהַתְּפַלֵּל בְּנִסַּח אֲשַׁכְּנֵנוּ". "חֲסִידוֹת הָאֵט נִישְׁט מִיט קִיִּין נִסַּח, מְעַן קַעַן זִיִּין אַ חֲסִיד אִין דָּאוּוֹנֶען נִסַּח אֲשַׁכְּנֵנוּ".

א — צא

רַבְּנֵנוּ אָמַר פַּעַם: "נוֹהֲגִים הָעוֹלָם, שֶׁכְּשֶׁהִילָד מִתְּעַקֵּשׁ מִכִּין אוֹתוֹ, וְאַחַר-כֵּן חוֹזְרִים וּמְנַתְרִים לוֹ, אֲנִי אֹמֵר, לֹא לְהִרְבִּיץ וְלֹא לְנַתֵּר".

א — צב

אָמַר: "אִינִי יָכוֹל כְּבָר לְסִבֵּל אֶת הַיָּמִים טוֹבִים שְׁלָכֶם! שְׁעוֹשִׂים אַנ"שׁ כֹּל פַּעַם מְסִבָּה אַחֲרַת. "אִיךְ קַעַן שׁוִיִן נִישְׁט אוֹיס הַאֲלֵטֶן אִייעֶרֶע פֶּראַזְנִיקֶעס!" וּמִשׁוּם כֵּן הַפְּסִיקוּ אַנ"שׁ לְנַהֵג מְנַהֵג זֶה, וְאִפְלוּ סְעִדַת מְלוּהָ-מְלִכָּה לֹא נִהְגוּ אַנ"שׁ לְשַׁבֵּת בְּיַחַד. וּסְעִדַת רֵאש־חַדֵּשׁ נִהְגוּ לְקִיְמוֹ בַּיּוֹם וּבְצִמְצוּם.

א — צג

אָמַר רַבְּנֵנוּ עַל מְזִמּוֹר ק"ה שֶׁבְּעֲשָׂרָה מְזִמּוֹרִים הַמְּסַגְּלִים לְתַקּוּן הַכְּלָלִי, "עֲקַר הַתַּקּוּן שֶׁל קְפִיטֵל 'הוֹדוּ' הוּא עַד הַפְּסוּק וּבְכַנְבִּיאֵי אֶל תִּרְעוּ, אוֹלָם כְּשֶׁכָּבַר אֹמְרִים — שִׁיגְמְרוּ!" "דְּעַר תַּקּוּן פּוֹן הוֹדוּ

שיח שרפי קודש

כג

איז ביז "ובנביאי אל תרעו" נאר אז מ'זאגט שוין זאל מען ענדיגן!".

א — צד

רבנו אָמר: "צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לְרַבֵּי רְפָאֵל מִבְּאֲרֵשָׁאד, עַל שֶׁהִנְהִיג בְּעוֹלָם לְדוֹר מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים אֶף בְּקִרְיוֹת וּלְאֵל הַתְּעוֹרְרוֹת". "א קאלטן קאפיטל תהלים", כי על פי פקדתו היו אנשיו מרבים באמירת תהלים באמירה בלבד.

א — צה

פֶּעַם כְּשֶׁדָּבַר רַבְּנוּ מִהֶאֱמָה הַרוֹסִית אָמר: "הֵם אֲנָשִׁים שְׂמֵחִים וּמְשׁוּם כֶּךָ מְנַצְחִים הֵם בְּמִלְחָמוֹתֵיהֶם".

א — צו

בַּעַת שְׂנִסֵּעַ הָרַב מִבְּאֲרֵיטְשׁוֹב בְּעִירוֹת, כַּמְסָפֵר בְּחַיֵּי מוֹהֲרָן סִימֵן ע"ר, צָנָה רַבְּנוּ לְמוֹהֲרָנִית, שִׁיסַּע אֶצְלוֹ לְשִׁמְשׁוֹ בְּדַרְכּוֹ, וְאָמר לוֹ: "נְכִי הָאֲנָשִׁים הַמְגִשְׂמִים צְרִיכִים לְשִׁמְשׁוֹ? סַע אֶתָּה אֵלָיו לְשִׁמְשׁוֹ!", וְנִסֵּעַ. "נוֹאס דֶּאֶרְפֵן אִים דִּי לֵאבְסַעס מְשִׁמֵּשׁ זֵיין? פֶּאר דוֹ אִים צוֹ מְשִׁמֵּשׁ זֵיין!"

א — צז

פֶּעַם, כְּשֶׁדָּבַר רַבְּנוּ עִם בֵּתוֹ שְׁנָה, מִגְדֵּל מַעְלַת הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים, שְׁאַלָה אֶת רַבְּנוּ בְּדֶאֱגָה: "נְכִי מָה אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת כְּדִי לְצַאת יְדֵי חוֹבֵת מְצוֹת הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים?", עָנָה לָהּ רַבְּנוּ: "מָה אֶת חוֹשְׁבֵת? יֵשׁ אוֹרַח! — עוֹד חֲתִיכֵת מִפֶּה (עַל הַשְּׁלֶחֶן)... וְעוֹד חֲתִיכֵת חֵלָה..." "נוֹאס מִיִּינְסֵטוֹ, אֵ אוֹרַח! נֶאֱרָךְ אֵ שְׁטִיקֵל טִישְׁטֵאךְ... נֶאֱרָךְ אֵ שְׁטִיקֵל קוֹלִיטְשׁ..." "כֹּאֹמֵר שְׁאִין צָרִיךְ טֶרְחָא יִתְרָה לְזָה אֵלָא שְׁכַפֵּי שְׂמֵרְבִים בְּנוֹחִיוֹתוֹ שֶׁל הָאוֹרַח בְּצִרְכּוֹ וּבְאֲכִילָתוֹ כְּפִי אֶפְשֶׁרוֹתוֹ, כֵּן גְּדוּלָה הַמְצָנָה.

א — צח

רבנו ספר פעם, שְׁכַשְׁהִיָּה בְּלַעַמְבֶּעֶרְג לְסַבַּת חֲלֵי הַרְאָה שְׁסַכַּל,

היה זמן, שלא היה יכול להסתובב מצד לצד מגדל הפאבים שהיו לו, כמספר בספר "חיי מוהר"ן", והיה פעם, שנמשכו כאביו ונפיות הגוף שלשה ימים רצופים, ואמר רבנו כשספר זאת: "אולם אז צעקתי אחרת להשם יתברך!" "אבער איך האב דענסטמאל גישריגין אנדערשט צו השם יתברך!"

הארי תתקומ

א — צט

רבנו אמר: "בעקבתא דמשיחא מנהיג הקדוש-ברוך-הוא את העולם בעדינות רבה כעבודת סיבי ברזל דקים" = הסבוכים זה בזה, "בעקבתא דמשיחא פירט השם-יתברך די וועלט דראט ארבעט", דהיינו שאין מבינים כלל את הנהגתו יתברך.

הארי תתקומ

א — ק

פעם נחלה בנו של רבי שמעון, שמש רבנו, עד מאד; ובצרתו נכנס לרבנו, שיבקש רחמים על בנו החולה, אולם רבנו לא ענה לו כלום; והבין, שרפואת בנו הוא בכי רע וכא לביתו ואמר לזוגתו: "אם את רוצה בן חי וקיים, אל תישגי הלילה!", ונעמדה ליד עריסת בנה החולה ובכתה והתפללה כל הלילה לרפואתו. למחרת, כשבא ונכנס לרבנו פהרגלו, פנה אליו רבנו ואמר: "לא ידעתי, שתפלת הנשים כל-כך חשובה אצל השם יתברך!... היא פעלה בתפלתה רפואה לבן ובאמת גם אריכות ימים..." "עס זאל מיר רעכינען אז ווייבערשע תפלות זענען אזוי חשוב ביים אויבערשטן!... זי האט גיפועלט א רפואה, טאקי אריכות ימים אויך!..."

א — קא

פעם, כשישבו מוהרנ"ת ורבי נפתלי בסעדה, אכל מוהרנ"ת בצל, אמר לו רבי נפתלי: "הרי אומרים מהבעל-שם-טוב, שלא לאכל בצל בימי השבוע חוץ משבת, משום שהוא דבר המזיק! נענה לו מוהרנ"ת ואמר: "אני לא יודע! מרבנו לא שמעתי ענין זה."

וּכְשֶׁשָׁאֵלוּ אֶת רַבֵּנוּ אַחֲר־כֵּף עַל עֲנִין זֶה, עָנָה לָהֶם רַבֵּנוּ: "וְכִי בְּשֶׁבֶת מִתּוֹרָה לְאֹכֵל דְּבַר הַמְזִיק?" (וְעֵינַי בְּשִׂיחוֹת הַר"ן סִמָּן רס"ה), "אֵיךְ וְיִישׁ פּוֹן רַעֲבִין הָאֵב אֵיךְ דָּאס נִישׁט גִּיהֶעֶרֶט — שְׁבֶת מְעַג מְעַן יָא עֲסִין דְּבַר הַמְזִיק"?

א — קב

אָמַר: "יש לי שלשה פתות חסידים: פתה אחת הבאה לחטף שירים; פתה אחת הבאה לשמע תורה וכתה אחת האפויה בלבי". ופנה רבנו למוהרנ"ת ולרבי נפתלי ואמר להם: "רוצה אני, שאתם תהיו מהכתה הזאת, שאפויים בלבי". "אֵיךְ הָאֵב דְרִי פִתוֹת חֲסִידִים, אַ פֶּתָה וְוַאס קוּמֵט חֲאָפִין שִׁירִים, און אַ פֶּתָה וְוַאס קוּמֵט עֵרֶן תּוֹרָה, און אַ פֶּתָה וְוַאס זײַנען אײַנגײַפֶּאקן בײַ מיר אין האַרְצֵן — אֵיךְ וויל איר זאַלט זײַן פּוֹן די וְוַאס זײַנען אײַנגײַפֶּאקן בײַ מיר אין האַרְצֵן" וְאָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ עַל זֶה, בְּכַדִּי לִהְיוֹת אָפוּי בְּלֵב רַבֵּנוּ צְרִיךְ רַבֵּנוּ לִהְיוֹת אָפוּי בְּלֵבוּ שֶׁל הַמְקַרֵּב.

א — קג

בְּשִׁצְנָה רַבֵּנוּ לְמוֹהֲרֵנ"ת לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁין בְּתוֹרָה, אָמַר לוֹ: "כְּשֶׁתִּכְתֵּב בְּעֵינַי אָמוּנָה וּבְעֵינַי הַצְדִּיק, הֲרִץ אֶת עֵטְךָ, וְכָתַב מֵה שְׁיוֹתֵר ז'אָלֶסֶט צוֹ לְאֶזֶן דִּי פֶּעַן און שְׁרִיבֵן וְוַאס מְעַר".

א — קד

רַבֵּנוּ אָמַר רְפוּאָה וּסְגָלָה לְזֶה שְׁנַחֲלָה בְּמַחֲלַת־יָם (קִדְמַת) מַחֲמַת הַנְּסִיעָה, שְׂיָקַח לְרְפוּאָתָה זֵין וַיְרַתִּיחוּ וְאִתְרַתְּחָה יִכְנִיס לְתוֹכוֹ עֶשֶׂב הַנְּקָרָא פֶּאֲלִין, שֶׁהוּא עֶשֶׂב מֵרַמַּד וַיִּשְׁתָּה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּפְסַק מִמֶּנּוּ הַמַּחֲלָה. וְרַבֵּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נִפְתָּלִי, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, שֶׁהָיָה בָּא בְּכָל שָׁנָה לְאוּמָאן מֵאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה נֹחֵלָה בְּדֶרֶךְ בְּמַחֲלַת־יָם, הָיָה רַבִּי מִשֶּׁה קְרַאסִינְשֵׁטִין, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, שֶׁהָיָה עֹשֶׂי גְדוֹל, מְכִין לוֹ דוּד מְלֵא מִזָּה, וְשִׁתָּה מִמֶּנּוּ רַבִּי אֶפְרַיִם וְהַבְּרִיא תַּכְּף וּמִיד.

א — קה

כְּשֶׁדָּבַר רַבְּנּוּ מִגְּנוּת מִדַּת הַגְּאֻנָּה, אָמַר: "גַּם לְמַת יָכוֹל לֵהוּיֹת גְּאֻנָּה מִהַלְוֵיתוֹ הַיְפָה...". דְּהֵינּוּ: שְׂאִי-עַל-פִּי שֶׁהוּא מַת, יִהְיוּ לוֹ עֲדֵינן הַרְהוּרֵי גְאֻנָּה וְכַבּוֹד "א מַת קָעַר הָאֲבִין גְּאֻנָּה פּוֹן אַ שְׂיִינְע לְוִנָּה...!" (א"ה עֵינן תּוֹס' סְנֵהֲרִין מו: ד"ה קְבוּרָה).

א — קו

פַּעַם, כְּשֶׁדָּבַר רַבְּנּוּ מִגְּדַל כַּח הַיָּצַר אָמַר: "אָדָם יָכוֹל לְאַחֵז בְּיָדוֹ מַת שְׁלִשָּׁה יָמִים, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשִׁירָאָה אֶת הַתְּאֻנָּה יִזְרַק אֶת הַמַּת מֵאַחֲרֵי גְבוֹ וַיַּעֲשֶׂה הַלָּאָה אֶת שְׁלוֹ", "אַ מְעַנְטֵשׁ קָעַר הָאֲלֻטִּין אַ מַת דְּרֵי טַעַג, אוֹן אַז עַר וְעֵט זַעַן דִּי תְאֻנָּה וְעֵט עַר אִיהֶם וְאֶרְפֵן אִיבְעַר דִּי פְּלִיִּצְעַס אוֹן עַר וְעֵט טָאן זֵינְס".

א — קז

אָמַר רַבְּנּוּ יֵשׁ חֲלוּק בֵּין יְהוּדֵי שְׂפֹאוֹתֵינוּ מְסַתְרִים מֵאַחֲרֵי אֲזַנּוֹ, לִיהוּדֵי שְׂפִיאוֹתֵינוּ תְּלוּיִם מִתַּחַת לְאֲזַנּוֹ כְּטַבְּעָם, "ס' אִיז דָּא אַ חֲלוּק אוֹיב דִּי פִּיאוֹת זַעַנְען אוֹיף דַּעַם אוֹיְעַר אַדְעַר אוֹנְטְעַר דַּעַם אוֹיְעַר".

א — קח

אָמַר רַבְּנּוּ: אִם יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְרוּר בְּלִיל פֶּסַח כְּכָר יִשְׁבוּ בְּתַשְׁעָה בָּאָב לִזְמַר קִינוּת, אַז מ'וֹעֵט עֶסֶן מְרוּר בֵּינִים סְדַר וְעֵט מְעַן שׁוֹיֵן זֵיִצֵן תַּשְׁעָה בָּאָב בֵּי קִינוּת". הֵם חָלִים בְּאוֹתָם הַיָּמִים כַּמּוֹכָא בְּשִׁלְחַן עֲרוּף.

א — קט

כְּשֶׁהֲצִיעַ מוֹהֲרַנְ"ת אֶת חֲדוּשֵׁי תוֹרָתוֹ לְפָנֵי רַבְּנּוּ, שִׁכְחוּ רַבְּנּוּ וְאָמַר לוֹ: "הֵנָּה יְחִיד בְּדוֹר בְּלַחֲדֵשׁ חֲדוּשִׁים", "בֵּיזֵט אַ חַד בְּדָרָא אֵין מְחַדֵּשׁ זֵיין חֲדוּשִׁים". וְכַשֶּׁהֲתַפְּלֵא עַל זֶה מוֹהֲרַנְ"ת וְכוּ'

המשיך ואמר לו: "נכי למי יש את ההקדמות לחדושים כמו שיש לדך".

א — קי

רבנו אמר פעם לאנשי שלומו שבאו אליו "להתפלל תפלת שמונה עשרה ליד המזנדות", כי נוהגים בעולם תיכף כשבאים מניחים את המזנדות ונעמדים להתפלל אולם בכל עת התפלה חושבים ומתהררים על המזנדות, כי מפקדים פן ואולי יגנב או יאבד וכו', וזה גורם להם לבלבול התפלה, ועל כן אמר להם להתפלל רק אחר שדאגו לסדור הנחת חפציהם כדי שלא יחשבו עליהם בעת תפלתם, "שטיין שמונה עשרה צום קלימיקל" (ועין בס"י מוהר"ן סימן תקמ"ז).

א — קיא

פעם בראש השנה, פשהבחין רבנו באחד מאנ"ש, שהכין ודאג לעצמו לפני נטילת ידים לסעודה מעט דבש עם החלה לברכת המוציא, נענה ואמר: "כמו ילדים! המוציא עם דבש!" "אזוי וויא קינדערלאך! המוציא מיט האניג", פאומר שזה מנהג ילדים קטנים להכין לעצמם חלה עם דבש, מחמת שחוששים שאחר כך לא ישאר להם.

א — קיב

פעם, כשדבר רבנו ממעלת ההליכה לצדיק, אמר רבנו: "אלו הנה לי צדיק כמו שיש לכם, הייתי הולך אליו רגלי". ושאלוהו אנשי שלומנו: "ובחזרה?" ענה רבנו ואמר: "בחזרה הייתי רץ!" "ווען איך וואלט גיהאט אזא רעבין ווי איר וואלט איך גיגאנגען צו אים צו פוס — צוריק! וואלט איך גילאפין". [והיינו שיהיה רץ במהירות לקיים ולעבד אותו יתברך כפי שקבל מרבו].

א — קיג

אחר פטירת זוגתו של רבנו, אמר: "אם הייתי יודע את החשיבות של אשת נעורים, הייתי אומר תחלי ותחיי". "איך זאל גיווען וויסן די טייערקייט פון אשת נעורים, וואלט איך גיזאגט קרייניקען זאלסטו און לעבן זאלסטו" נא"ה ראה בספר עלים לתרופה ^{17.08.2018} (קב א).

א — קיד

פעם, כשבאו אנשי שלומנו מדאשיב לרבנו, ספרו לו, שבאיזה יום-טוב שחל להיות בערב שבת — כמדמה — שהיה שמחת-תורה — ישבו אנשי שלומנו בסעדת היום-טוב ודברו ביניהם בעבודת השם יתברך, ונמשך דבורם עד סמוך לשבת, וכשראו שכבר קרובה השבת לבוא, סימו מהר את הסעדה והדבורים כדי ללכת לקבל את השבת. נענה רבנו ואמר: "פוחזי דאשיב! הרי אפשר לפרס מפה ולקדש (כדין השלחן-ערוך בסימן רע"א), וממשיכים לדבר הלאה!" "דאשיבער זשלאפעס! איז מען מקיים "פורס מפה ומקדש" — און מ'רעדט ווייטער!", ואחר-כך להתפלל את תפלת ליל שבת.

א — קטו

פעם הביא מוהרנ"ת אתרוג לרבנו, בכדי שיאמר דעתו עליו וידע אם לקנות אותו, ולא הראה לו רבנו על האתרוג פנים מפליאות כלל, רק אמר: "נו" בניחותא, ואף-על-פי-כן הלך מוהרנ"ת וקנהו. אחר-כך הראהו שוב מוהרנ"ת לרבנו, ואז הלל ושבח את האתרוג מאוד, ושאל מוהרנ"ת את רבנו "מדוע בתחלה לא שבחו, ועכשיו משבחו כל-כך?" ענה לו רבנו: "אלו הייתי משבח אותו, היית בא לקנותו בשמחה רבה; והמוכר, כשהיה רואה את פניך הצוהלות משמחה, היה דורש עבור האתרוג סכום הגון והיה מפקיע את

השער מאד; ועל כן לא שבחתי אותו, אולם אליבא דאמת אתרוג מהדר הוא." 11/20/2018 AM

א – קטז

רבנו שלח את רבי שמואל טעפליקער לשכר חנויות במעזבוז אחר ראש-השנה של שנת תקס"ז, וכמספר בספר "ימי מוהרנ"ת" סימן יב, כי אז היה זמן המכרז על החנויות, כי הם היו שיכים לפריץ, שהיה משפירם פעם בשלש שנים. חנויות אלה היו מחזקות בשכירות לנכדי הפעל-שם-טוב משך שנים רבות, ועל כן לא קפצו עליהם קונים, ולא העלה אף אחד מחיר השכירות; ובהיות אז רבי שמואל במעזבוז, שכר את החנויות במחיר גדול יותר, כצווי רבנו, והלך אז לבוש בכגדי משי כחשובי הרבנים וכו'; וכשראהו הרב הקדוש רבי ברוך ממעזבוז, דוד רבנו, איך שהולך לבוש בכגדי משי — הקפיד עליו מאד וקלל אותו, שייסבל שנה אחת בחלי הקדחת. כשחזר רבי שמואל מנסיעתו, ספר לרבנו מה שקרה לו, אמר לו רבנו: "עם כגד כזה התראית לפני דודי רבי ברוך?" "מיט אזא כגד האסטו זיך באוויזן פארן פעטער רבי ברוך?". והרגיעו רבנו אחר-כך ואמר לו, שדודו הרב הקדוש רבי ברוך, החליף לו ענש מיתה שהיה מגיע לו, בחלי הקדחת שקלל אותו.

א – קיז

כשיצא רבנו מברסלב לדור באומאן בקיץ שנת תק"ע, יצא עמו גם רבי אהרן הרב מברסלב, וכדי לדור עמו באומאן, כי רצה להיות סמוך וקרוב לרבנו, כשהגיעו ימי ראש-השנה, קבל רבנו מכתב מתושבי עיר ברסלב, ובו שטחו טענותיהם לפני רבנו: היות שעתה מגיעים ימי ראש-השנה ואין להם רב בקהלתם, כי רבי אהרן נסע מהם כנזכר לעיל, וטענו ואמרו לרבנו: "אם אתם עזבתם את העיר, הרי אין בפנינו זכות טענה על זה, אולם מדוע לקחתם עמכם את רב

שיח שרפי קודש

ק"ח

העיר?" ועל כן מבקשים הם מרבנו, שישתדל לשלח אליהם בחזרה את רבי אהרן. רבנו הראה את המכתב לרבי אהרן, ושאל רבי אהרן את רבנו: "האם אסע חזרה, ונלא אהיה עם רבנו בימי ראש-השנה הבאים עלינו לטובה?" ענה לו רבנו: "אינך יכול לציר לך את הצער שיהיה לי, כשלא תהיה עמנו כאן על ראש-השנה..." ושאל שוב את רבנו: "אם כן, אשאר כאן?" ענה לו רבנו: "נהרי הם צודקים!" "זיי זיינען דאך גירעכט!" ושאל שוב: "אם כן אסע?" ענה לו רבנו שוב הנזכר לעיל, שאין יכול לציר לעצמו הצער שיהיה לו, כשלא ישהה אצלו בימי ראש-השנה, ושאל שוב פנזכר לעיל, ענה לו רבנו שוב פנ"ל, וכך שאל כמה פעמים, כי כך היה דרכו של רבנו מעולם לבלי לצוות שום צווי בדוקא לעשות כף או כף. והחליט רבי אהרן לעצמו ונסע חזרה לעירו. בדרך חזרתו פגש את מוהרנ"ת ורבי נפתלי, כשהם נוסעים אל רבנו, וכשראוהו שאלוהו: "כעת לפני ראש-השנה נוסעים מרבנו?" וספר להם סבת נסיעתו פנזכר לעיל, אמרו לו: "אף-על-פי-כן", ומחו בפניו, שאין נכון הדבר לבלי להיות אצל רבנו בימי ראש-השנה. ואמרו לו עוד: "אנחנו אפלו היה רבנו מגרשנו בקורות הבנין, לא היינו נוסעים ממנו לבלי לשהות עמו בימי ראש-השנה".

א — ק"ח

כשחזר רבנו מלעמבערג אחר שנחלה שם במחלתו שנסתלק בה, היה דרכו ללכת הרבה פעמים חוץ לעיר לאיזה יער לשאוף אויר צח, פעם נסע לשם עם מוהרנ"ת ועם אברהם פייעס ומשה חנינקעס, וכשרדו ביער מהעגלה הלך רבנו עם מוהרנ"ת וגלה לו את התורה אני היום ילדתיך שבלקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן סא. ומחמת מחלתו הלך לאט ובנחת, כי לא יכול היה ללכת במהירות אולם אברהם פייעס ומשה חנינקעס הלכו יותר מהר וזיזו רבנו מהם דיגמא למוהרנ"ת ואמר לו: "ראה למשל הסי... ולים להספיק ולילך בזמן

מועט מה שאנו צריכין לילך בכמה שעות". והיינו שגם בבחינת המקום שיך ענין למעלה מהזמן, וכמבואר שם בפנים התורה עין שם.

א — קיט

אמר: "איני מתערב בענין גסחות התפלה" "איך מיש זאך נישט אין גוססאות", רק זאת שבסיום ברפת ישתבח צריך לומר רק "הבוחר בשירי זמרה מלך יחיד - חי העולמים" ללא תבת "א-ל", כמו שבברכת "ברוך שאמר" שבהתחלת פסוקי דזמרה אומרים "יחיד חי העולמים" ללא תבת א-ל.

א — קכ

פעם אמר רבנו כמתאונן: "אף שהנכם אנשים כשרים, אבל לא לזאת התפונתי, התפונתי שיהיו לי אנשים כאלו, שינהמו להשם יתברך לילות שלמים כחיות ביער". "נישט דאס האב איך גימינט — איך האב גימינט צו האבין אזעלכע מענטשן וואס זאלן ברומען צו השם יתברך א גאנצע נאכט ווי די חיות אין נואלד".

א — קכא

פעם כשדברו לפני רבנו מהטליתות שהביאו מטורקיה, המכנים "טערקישע טליתים", שנעשו בהדור רב, אמר רבנו, שצריך להשתדל שהטלית תהיה יפה, והבינו, שרצון רבנו היה להקפיד ולהחמיר יותר על יפיו של הטלית מחמת הדור טלית הבא מטורקיה.

א — קכב

ספרו לרב מחמעלניק מחתנו של רבנו, שהרב מנאלטשיסק, (גם הוא מחתנו של רבנו), כבר מתגעגע ארבעים שנה, שייכזה לבוא ולהיות בארץ ישראל ואמר הרב מחמעלניק: "מה כל הרעש והגעגועים משך ארבעים שנה לבוא לארץ ישראל? לוקחים מעות

ונוסעים!" כשספרו זאת לרבנו, אמר: "הרב מואלטשיסק, שיש לו געגועים לארץ ישראל, יזכה לבסוף להיות בארץ ישראל, והרב מחמעלניק, שאמר שלוקחים מעות ונוסעים, לא יהיה בארץ ישראל". וכך הנה, שאחר-כך עלה הרב מואלטשיסק עם כל בני ביתו לארץ ישראל, ודר שם כמה שנים.

א — קכג

כשבא השדכן אל רבנו והציע שדוך לבתו שרה את בנו של רבי ליב מדאבראונע, לא הסכים רבנו לשדוך. כששמע רבי חייקל שרבנו אינו מסכים לשדוך, פנה אל רבנו ואמר: "הרי כל צדיקי הדור השתדכו עמו, ומדוע לא תסכימו לשדוך?" רבנו, שמטבעו לא התעקש על שום דבר, בפרט אחר חזרתו מארץ ישראל, כידוע, אמר: "הרי אני רואה כאן חתן! נו, שימן המחמתן עשרת אלפים רענדלאך" (כל רענדל הוא שלשה רובלים), "איה זעה דאך נישט קיין חתן — נו, זאל ער גיבן צען טויזנט רענדלאך", שהיה סכום עתק ורבנו העלה בכונה כל כך את הסכום כדי שלא יסכים לזה רבי ליב ויזכה לתבטל השדוך, אולם השדכן, כשאמר זאת לרבי ליב, הסכים לזה תכף ומיד, כי היה עשיר מפלג, כשחזר השדכן אל רבנו ואמר לו שרבי ליב מסכים לתנאו, הפטיר רבנו ואמר: "נו, זרקנו בת לנהר הדגיפר" "אריין גינארפין א טאכטער אין דאנעפיר"

א — קכד

אמר: "ראיתי, שכל אנשי יהיו עניים — ובכן פעלתי אצל הקדוש-ברוך-הוא, שיזרק ביניהם "א מיצעל" ("מיצעל" בלע"ז — הוא כנוי לעשיר ההולך לבוש בכובע יפה), וכונתו, שתמיד יהיה בין אנ"ש אחד שיהיה שונה, הינו: שיהיה לו מעות יותר משאר עניי אנ"ש. "איה האב גיזען אז מיינע אלע לייט וועלן זיין ארימע

לייט, האב איך גיפועלט ביי השם יתברך ס'זאל זאך דורך
נוארפין א מיצעל" הערה היסטורית

א — קכה

כְּשֶׁשָׁהָה רַבֵּנוּ בְּדִירְתוֹ שֶׁל נַחֲמָן נָתַן בְּאוּמָאן, אָמְרוּ אַנְ"שׁ
לְרַבֵּנוּ: "לְנַחֲמָן נָתַן טוֹב, עַל שֶׁרַבֵּנוּ שׁוֹכֵן בְּדִירְתוֹ". עָנָה רַבֵּנוּ
בְּגִיחוּתָא וְאָמַר: "כֵּן, כֵּן, נַחֲמָן וְנָתַן (הֵיִינוּ: מוֹהַרְנָת) טוֹב מְאֹד!".

א — קכו

בְּאוֹתָהּ עֵת, שֶׁשָׁהָה רַבֵּנוּ בְּדִירְתוֹ שֶׁל נַחֲמָן נָתַן, סִפְרוּ לְפָנָיו,
שְׂנַסַּע נַחֲמָן נָתַן בְּעֵינָיו עֲסָקְיוֹ וְהַתְּפָאָר בְּבֵיתוֹ לְפָנָיו נְסִיעָתוֹ, שְׂיַחְזוֹר
מִנְסִיעָתוֹ בְּעִשְׂרֵי כּוֹז, שְׂיִוְכְלוּ לַעֲשׂוֹת גֶּשֶׁר מִמְּטַבְּעוֹת הַזָּהָב שְׂיָבִיא
עִמּוֹ בַּחֲזָרְתוֹ, מִבֵּיתוֹ עַד לְרְחוֹב... לְרַב הַצֶּלְחָתוֹ. "בְּרִיקִירָן מִיט
זִילְבֶּעֲרָנֶע קַעֲרַבְלֶאך". וְאָז עָמַד לְפָנָיו רַבֵּנוּ רַבֵּי טוֹבִיָּה מְטָרְהוּוִיצָא,
נֶעֱנָה רַבֵּנוּ וְאָמַר: "שְׁנֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֵינֶם יְכוּלִים לֵהִיוֹת בְּיַחַד, אוֹ
שְׂלוֹקָחִים אֶת הַמַּעֲוֹת מֵהָאָדָם, אוֹ שְׂלוֹקָחִים אֶת הָאָדָם מֵהַמַּעֲוֹת..."
כַּמּוֹבָא בְּשִׂיחוֹת הַר"ן סִימָן נ"א, הַמְּשִׁיךְ רַבֵּנוּ וְשָׂאֵל אֶת רַבֵּי טוֹבִיָּה:
"רַבֵּי טוֹבִיָּה, אָמֹר נָא לִי, מַה יוֹתֵר טוֹב: כְּשֶׁלּוֹקָחִין אֶת הַמַּעֲוֹת
מֵהָאָדָם אוֹ אֶת הָאָדָם מֵהַמַּעֲוֹת?", עָנָה רַבֵּי טוֹבִיָּה וְאָמַר: "יְדָאֵי טוֹב
יוֹתֵר, כְּשֶׁלּוֹקָחִים אֶת הַמַּעֲוֹת מֵהָאָדָם! וְהָאָדָם נִשְׂאָר בַּחַיִּים... וְשִׁתַּק
רַבֵּנוּ. אַחֲרֵיכֶּךָ נָסַע רַבֵּי טוֹבִיָּה לְבֵיתוֹ, וּבְדִרְךָ, כְּשֶׁפָּגַשׁ חֲבָרִים מִבְּנֵי
עִירוֹ וְשָׂאֵלֶם עַל שְׁלוֹם בֵּיתוֹ, לֹא עָנּוּ אוֹתוֹ דְּבָר, וְשָׂאֵלֶם: "מִדּוּעַ
שׁוֹתְקִים הַנֶּכֶם לְשִׂאלָתִי?", סִפְרוּ לוֹ, שֶׁלֹּא רָצוּ לְהוֹדִיעוֹ מִשְׁלוֹם
בֵּיתוֹ, מִחֲמַת שְׁנוֹרְךָ בֵּיתוֹ וְאָבַד אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ, כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת הַפְּטִיר
וְאָמַר: "הֲרֵי אֲנִי בַּעֲצָמֵי אִמְרָתִי לְרַבֵּנוּ, שְׂטוֹב יוֹתֵר כְּשֶׁלּוֹקָחִין אֶת
הַמַּעֲוֹת מֵהָאָדָם... לְאַחַר זְמַן הִגִּיעוּ אֲנָשִׁים לְאוּמָאן, שֶׁסִּפְרוּ שֶׁפָּגְשׁוּ
בְּנַחֲמָן נָתַן בְּנְסִיעָתוֹ לְבֵיתוֹ אוּלָם חָלָה בְּאֲמִצַּע הַנְּסִיעָה, בְּמַחְלָה
קָשָׁה מְאֹד, שֶׁהִיָּתָה נִקְרָאת "הַפְּצַע הַשְּׁחוֹר", דְּעַר שְׁנוּאֲרָצְעַר

קרעצל", שהיתה מדבקת ומסכנת מאד, אשר אין ממתנינים לרפואתו כלל, כדי שלא ידבקו ויחלו על ידו אנשים אחרים, וקברו אותו בעודו חי... כי דחפו אותו במוטות ארכות לתוך הקבר, כדי שלא ידבקו במחלתו, ונתקנים אצלו הדבור השני של רבנו, שאמר "ש'לוקחים את האדם מהמעות..."

א — קכו

כשנסע פעם רבנו סמוך לכפר רסאשע, הבחין נפח אחד, שהיה בית מלאכתו בסוף הכפר, איך שעגלה יורדת במהירות מראש ההר וגלגל אחד מארבעת גלגלי המרכבה נפל, והבין שכל נוסעי העגלה — חייהם בסכנה עצומה, והוא לא ידע, שרבנו יושב בעגלה, ועשה מעשה מסירות נפש: הוא נעמד במדרון למטה והעמיד את כתפו למול העגלה הבאה במהירות והאיט את מהלכה עד שנעצרה, כי היה בעל כח גדול. כשירד רבנו מהעגלה והבחין באיש, שמסר נפשו להצלתם, ברכו רבנו ואמר לו: "שתאריך ימים!" "לאנג לעבן זאלסטו!" וכן הנה, שחי למעלה ממאה שנה! הוא היה דוד אביו של רבי שבתי ברסלעבר, והיה רבי שבתי מספר תמיד ספור זה משמו.

א — קכח

הרב של הייסין היה מציק לאנשי שלומנו מאד, והיו מתאוננים אנשי שלומנו לפני רבנו, על התנהגותו הרעה, פעם כשהתאונן רבי ראובן יוסף, דודו של רבי נחמן מטולטשין, לפני רבנו על הסבל הרב שסובלים ממנו, אמר לו רבנו: "לך ונעמוד בפתח בית הרב; ועל כל שאלה שיפסק, תאמר אתה לשואל שיחזור לרב ויאמר לו, שרבי ראובן יוסף אומר, שההיפך הוא הנכון. ואל תעין כלל, אם צודק אתה אם לאו, רק תסמוך עלי", וכן עשה. וכאדם אחד מתושבי העירה עם איזה שאלת נשים לרב, וכשיצא השואל, שאלו

רבי ראובן יוסף: "מה פסק הרב?" ועל מה שענה לו, אמר רבי ראובן יוסף, שהפסק הנכון הוא ההפך! וכך עשה בעוד שאלות, ונעשה רעש מזה, כי היה רבי ראובן יוסף למדן מופלג וחששו מפסקיו, עד שהלכו הלומדים ובררו מה הוא הפסק הנכון, וראו שהצדק עם רבי ראובן יוסף, וברח הרב מהעיר מרב בושה.

א — קכט

כשהתאונן מוהרנ"ת לפני רבנו, על כל מה שעובר עליו בענין התקרבותו אליו, אמר לו: "אה — תפסתי אותך במצודתי!" "אריין גיכאפט אין זאק!" ענה לו מוהרנ"ת: "קשר אותי היטב, שלא אוכל לצאת!" "פאר בינדט מיר גוט, איך זאל נישט קענען ארויס!"

א — קל

בעת התקרבותו של רבי נפתלי לרבנו היתה לו חנות בעיר נעמירוב, שממנה התפרנס, וספר לרבנו מדרך עבודתו, איך שהולך הוא בכל יום לחנותו ויושב שם כל היום, פנהוג. אמר לו רבנו בלשון תמה: "כל היום הנך צריך לשבת בחנות?" והבין, שאין זה רצון רבנו, הלא והעמיד אחר על מקומו והיה הולך כל יום רק לבקור קצר לראות, איך מתנהלת החנות, וכל היום עסק בעבודת ה' ותפירה, וספר לרבנו מהנהגתו התדשה. אחר-כך באיזה זמן, אמר לו רבנו: "כל יום הנך צריך ללכת לבקר בחנות?" פאומר, שחבל גם על זה הזמן המועט, והפסיק גם ממנהגו זה, ורק בעת היריד ויומא דשוקא היה עומד בחנות, וספר גם זאת לרבנו; אמר לו רבנו: וכי היכן שיש יריד, הנך צריך להיות שם?" "וואו א יריד דארפסטו דארט זיין?" והפסיק גם לאט לאט ממנהגו זה, וכך הוציאו רבנו לגמרי מעסקי העולם הזה, וישב כל ימיו רק על התורה והעבודה.

א — קלא

כְּשֶׁשָׂאֵל פֶּעַם אֶחָד מֵאַנְ"שׁ אֶת רַבְּנּוּ, שִׁיפְרֵשׁ לוֹ דְּבַר בְּסִפֵּר
 "לְקוּטֵי מוֹהַר"ן", לֹא עָנָהוּ רַבְּנּוּ כְּלוּם, רַק אָמַר לוֹ: "יְכוּל הַנֶּךָ
 לְקַמֵּט אֶת סִפְרֵי כְּפֵי רְצוֹנְךָ (לוֹמַר בּוּ פְרוּשִׁים כְּלַבְבְּךָ), אוּלַם אֵל
 תִּפְגַּע בְּסַעֲיָף קֶטֶן שְׁבַשְׁלַחַן עֲרוּךְ!" "קַעֲנֶנְסֵט קִנְיִיטְשֵׁן מִיִּין סִפֵּר
 וְוִי אַזוֹי דוּ ווִילֶסֶט, אָבַעַר זְאֵלֶסֶט נִישְׁט טְשֶׁעֲפֵעַן קִיִּין סַעֲיָף
 קֶטֶן פִּוֹן שְׁלַחַן עֲרוּךְ!"

א — קלב

כְּשֶׁבֵּא רַבֵּי יוֹדֵל לְשִׁמְחַת הַבְּרִית שֶׁל רַבֵּי שְׁלֵמָה אֶפְרַיִם, בֶּן
 רַבְּנּוּ, הָיָה לְבוּשׁ בְּבִגְד חָדָשׁ. כְּשֶׁרָאָהוּ רַבְּנּוּ, פָּנָה אֵלָיו בְּשִׂמְחָה וְאָמַר
 לוֹ: "עַם הַבִּגְד הַזֶּה עוֹד תִּקְבַּל פְּנֵי מְשִׁיחַ!" אַחַר כֵּן כְּשֶׁנִּפְטַר הַיֶּלֶד,
 אָמַר רַבְּנּוּ: "מְשִׁיחַ כָּכָר לֹא יָבוֹא עַד מֵאָה שָׁנָה וְדַאי..." מְשִׁיחַ
 וְנֹעַט שׁוִיִּין נִישְׁט קוֹמְעֵן בֵּיז הוֹנְדֵּרְט יָאָר אַוּוֹדַאי... שְׂאֵלוּ
 רַבֵּי יוֹדֵל: "הֲרֵי אִמְרַתֶּם לִי, שְׂאִקְבַּל פְּנֵי מְשִׁיחַ עִם הַבִּגְד הַזֶּה?" עָנָה
 לוֹ רַבְּנּוּ: "כֵּן אִמְרַתִּי אֵז, וְהַיּוֹם אוֹמַר אֲנִי אַחֲרַת..." "אַזוֹי הָאֵב
 אִיךְ דַּעֲמַאֲלֵט גִּיזְאָגֵט, הֵיִנֵּט זָאָג אִיךְ אַנְדֵּרְשְׁט!"

א — קלג

רַבְּנּוּ קָרָא פֶּעַם בְּעָרֵב רֵאשֵׁ-הַשָּׁנָה לְרַבֵּי עִירָא מִיאָס וְאָמַר לוֹ:
 "לֵךְ לְרַבֵּי חֵיִיקָל! וְלַמַּד מִמֶּנּוּ נֶסַח, וְתִתְפַּלֵּל מְחַר לְפָנַי הָעַמּוּד תְּפִלַּת
 שְׁחִרִית", וְעָשָׂה כֵּן. לְמַחֲרַת נִגַּשׁ אֵל רַבְּנּוּ וְאָמַר לוֹ, שְׂאִינּוּ יוֹדַע
 הֵיטֵב עֲדִין הַנֶּסַח, אָמַר לוֹ רַבְּנּוּ: "אַף-עַל-פִּי-כֵן הַתְּפִלָּה וְנִגַּשׁ
 לְעַמּוּד!" וְכֵן עָשָׂה, אוּלַם מִחֲמַת שְׂלֵא יָדַע הֵיטֵב הַנֶּסַח בְּכָה כָּל
 הַתְּפִלָּה וְלֹא הַתְּפִלָּה הֵטֵב בְּנֶסַח, כִּי לֹא הָיָה לוֹ זְמַן מִסְפִּיק לְהַתְּלַמֵּד.
 אַחֲרֵי-כֵן לְפָנַי הַתְּקִיעוֹת, שְׁלַח רַבְּנּוּ אֶת מוֹהַרְנַ"ת לֹמַר לוֹ, שְׂיִגַּשׁ
 לְהַתְּפַלֵּל גַּם תְּפִלַּת מוֹסָף, וְהוּא הָיָה אֵז בְּמַקְוֵה, שְׁהֵלֵךְ לְטַבֵּל לְפָנַי
 הַתְּקִיעוֹת. וְנִגַּשׁ בְּלִית בְּרִירָה לְהַתְּפַלֵּל, אַף-עַל-פִּי שְׂלֵא הִכִּין עֲצָמוֹ

כלל לזה, וכל התפלה התפלל בבכיות נוראות. אחר התפלה טפח לו רבנו על כתפו, ואמר לו: "עשית טוב!" "האסט גוט גימאכט!" והזמינו רבנו שיבוא אליו לקדוש, כי כן היה נוהג לקרא אליו את הבעל שחרית ומוסף לקדוש, ואמר לו באמצע הקדוש: "הרי לך מגיע פעמים קדוש!". כל זה ספר רבי עירא בעצמו לרבי נחמן מטולטשין.

א — קלד

בעת שהיה רבנו דר בזלאטיפאלי, וסבל שם מאד ממתנגדים, וכמו שמוכא בספר "חיי מוהר"ן", שאמר, שסבל שם תרתי גיהנום, עין שם בסימן קט"ו, היה פעם, בעת שהיה רבנו שם במקנה, בזה אותו אחד מהמפרסמים, ואחר-כך כשבא רבנו לביתו, אמר לרבי חייקל: "אני כל-כך מבוך, עד שאין לי מי שיגן עלי, "איה בין אזוי עלנד, אז איה האב נישט ווער עס זאל זיך פאר מיר אן נעמין".

א — קלה

כשדבר רבנו מענין זה שאסור לו לאדם לעסוק ולסחור בדברים שהם כנגד גזירת חוק המלכות (וכמבואר גם ענין זה בלקוטי עצות סוף אות בטחון, עין שם), פירש על פי זה את הפסוק (תהלים לג): "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" דהיינו ש"עצת ה'" היא שתקום ותעמוד במקומה, ושיהיה לה בטחון חזק בשם יתברך ולא תעשה שום פעולה שהוא נגד התורה ונגד חוק המלכות, כי עצה כזו שהיא נוגדת את התורה והמלכות היא עצה זמנית בלבד. וזהו "עצת ה'" לעולם תעמוד מחשבות לבו לדור ודור" כי כשהאדם מתנהג בדרך התורה ועצותיה יצליח על ידה תמיד, והפטיר אז רבנו ואמר: "צריכים לעמוד במקום ולזרוק את העינים והלב אל השם יתברך שהוא יעשה את שלו". ולא יעשה האדם חס ושלום שום דבר

נגד התורה והמלכות. "מען דארף שטיין אויף דעם אָרט און פאר וואַרפֿן די אויגן מיט דעם האַרץ ציאַ השֵׁם יתְבַרַךְ".

א — קלן

רבנו אמר פעם לרבי נפתלי: "אף-על-פי ששמך "נפתלי", שהוא אותיות "תפלין", אף-על-פי-כן ענינך הוא ציצית". ואכן היה רבי נפתלי מהדר מאד במצנה זו, ופעם כשנקרע לו חוט אחד מצצייתו, לא זד ממקומו, עד שתקן את הציצית.

א — קלז

מספרים שהתורה: "טעמה פי טוב סתרה" שבלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רפ"ה נאמרה על רבי דוד פאליער, שהיה דר בכפר פאלי, שהיה רק פעם אחת אצל רבנו ושוב לא בא ואף-על-פי-כן לא פכה אצלו אור רבנו גם אחר-כך.

א — קלח

פעם נסע רבנו בדרך עם רבי יצחק ליב מטעפליק, אביו של רבי נחמן, המכנה ירבי נחמן בן רבי יצחק ליב, שהיה בעל מופת גדול מאד. באמצע הנסיעה אמר רבנו, שהיה מאד רוצה לטבל במקוה. כששמע זאת רבי יצחק ליב אמר לרבנו: "אם רבנו ירשה לי — אעשה לו מקוה!" ונתן לו רבנו רשות. הלך וסמן עגול במקלו על הארץ, ונעשה מקוה. ירד רבנו וטבל בו. כשרצה גם הוא לרדת ולטבל, אמר לו רבנו: "אתה לא! ...! "דו נישט! ...!"

א — קלט

פעם אמר רבנו לאנשי שלומו: "אם הייתי מדבר עם רבי יצחק ליב החצי ממה שאני מדבר עמכם, היה שורף את עצמו ושורף את

כל העולם עמו! = מגדל ההתלהבות". "וואלט ער זיך פארברענט און וואלט פארברענט די גאנצע וועלט מיט זיך!"

א — קמ

רבי יצחק ליב הנזכר לעיל, הנה דר בטעפליק והנה ידוע לבעל מופת גדול מאד, עד שהיו כאלו שאחזוהו למשיח, כי היו נפקדות אצלו עקרונות וכו' כלאחר יד, והתפרסם כל-כף, עד שפשטה נוסע לאיזה מקום, היו נוסעים אחריו המון אנשים עם עגלות. אוּלם צדיקי הדור היו משפילים אותו, ונפל ברוחו מאד בגלל זה. נענה רבנו ז"ל ואמר: "וכי מלאכה היא להפיל אדם? מלאכה היא להרים אדם!" "א מלאכה צו אראפ ווארפין א מענטש? א מלאכה צו דרהייבין א מענטש!" וקרכו רבנו, וצוה עליו פמה הנקגות, שאחת מהן היתה, ששנה אחת לא יניח תפלין דרבנו תם.

א — קמא

פעם פנה רבי חייקל אל רבנו "ואמר: רבי, הייתי רוצה לשאל אתכם שאלה, אוּלם מפחד אני לשאל, ושאלו רבנו: "ממה הנך מפחד?" ענה רבי חייקל: "אני מפחד, שמא יאמר רבנו: חייקל מות, ואמות..." "איך האב מורא אז דער רבי וועט זאגן חייקל שטארב וועל איך שטארבן". אמר לו רבנו: "שאל, שאל!" ושאל את רבנו: "מדוע אתם גורמים לעצמכם מחלקת? — בזלאטיפאלי נכנסתם לדור בעיר בלי שאלת רשות פנהוג, ובשביל זה התעורר עליכם שם המחלקת, ובכרסלב גרמתם לכם מחלקת עם הרב הקדוש רבי ברוך ממזבוי". ענה לו רבנו: "טוב שגזרתה, גוט אז דו האסט זיך באווארנט". אכל תבין, שפדי לגמר את הענין שלי הוא לא רק להטלטל מעיר לעיר, אלא אפלו להטלטל ממדרגה אחת למדרגה שונה — העקר לגמר את הענין שלי. "אויספירן

מיין זאך איז נישט נאר פון איין שטאט צו א אנדער שטאט
נאר אפלו פון איין ספריזבע צו די אנדערע, אבי אויספירן
מיין זאך". וכאמר שמחמת שמכרח לגמר את ענינו ודרךנו, בהכרח
לו להטלטל ממקום למקום, ואף שמחמת זה נגרם עליו מחלקת.

א — קמב

לאחר פטירתו של רבנו ששה פעם רבי חייקל בראש-השנה,
אצל הרב הקדוש רבי מרדכי מטשרנוביל. לאחר שסיים רבי מרדכי
את עריכת שלחנו, שמע איד שרבי חייקל נאנח, ושאלו על זה,
השיבו רבי חייקל: "התאנחתי, מחמת שנוכרתי מהראש-השנה
שהייתי אצל רבנו", אמר לו רבי מרדכי: "נו, אם כן, ישמיע לי שיר
משירי רבו!" "זינג מיר א ניגון פון אייער רבין!" עשה כן רבי
חייקל וחזר לפניו על הזמר "אשת-חיל", כי כן עוד נהגו אצל רבנו
לשיר את השיר "אשת-חיל" בראש-השנה. באשר סיים רבי חייקל
את השיר, אמר לו רבי מרדכי: "בניגון הזה מרגישים את רוח-הקדוש
ששרתה על רבכם" "אין דעם ניגון זעט מען אייער רעבנס רוח
הקדוש".

א — קמג

בהיות רבנו בנלאטיפאלי, נולדה לו בתו, חיה, ועבר זמן רב
ורבנו לא נתן לה עדין שם, וכא רבי חייקל ואמר לרבנו: "הנה יגידו
עמה המתנגדים (בנוסף על קשיותיהם האחרות), שגם שם אתם לא
נותנים? ורבנו כדרכו לבלי להתעקש על שום דבר, ענה ואמר: "נו,
שתקרא חיה", "נו זאל זי הייסן חיה". באותו ערב באה ידיעה
דחופה "דעפעש", ממעזבוז, שנסתלקה אם רבנו פייגא, ואז הבין
רבי חייקל שרבנו ידע ברוח קדשו מהסתלקות אמו והמתין לשמע
את הידיעה הזאת בדרך הטבע, בכדי לתת לכתו את השם, פייגא —
בשם אמו, אולם בגלל קשיותו של רבי חייקל, קראה בשם חיה.

וְחָרָה הַדָּבָר מְאֹד לְרַבֵּי חֵיָקָל עַל הַצָּעַר שֶׁגָּרַם לְרַבְּנוֹ, וְאָמַר: "עַד מְתֵי אֶתְעַרְב בְּעַנְיָנוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ?!!" אַחֲר־כֵּן נִוְלְדָה לְרַבְּנוֹ עוֹד בַּת וְקָרָא לָהּ בַּשֵּׁם פִּיִּיגָא, אוֹלָם לֹא הֶאֱרִיכָה יָמִים.

א — קמד

רַבֵּי דֵב מִלְאֲדִיזִין הַמְכַנֶּה רַבֵּי דֵב חֵיִלְיִיס, הָיָה דִּינָן בְּלֹאֲדִיזִין, וּכְשֶׁהֲעֵתִיק רַבְּנוֹ אֶת מוֹשְׁבּוֹ לְבְרֶסְלָב רָצָה לְדוֹר סְמוּךְ לְרַבְּנוֹ, עַל כֵּן הֲעֵתִיק גַּם הוּא מוֹשְׁבּוֹ מִלְאֲדִיזִין לְבְרֶסְלָב, וְעוֹב אֶת מִשְׁרַת הַדִּינּוֹת הַנִּלְ. וְלָרֵב דְּבִקוֹתוֹ בְּרַבְּנוֹ הָיָה נִכְנָס אֵלָיו כָּל יוֹם וְאוֹמֵר לוֹ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה וְכוּ' מִכָּל מִינֵי סְפָרִים נְדִירִים, כִּי הָיָה גָּאוֹן וְלַמְדָּן מְפֹלֵג, וּבְכָל עֵת שֶׁהָיָה אוֹמֵר חֲדוּשֵׁי תוֹרָה מְסַפֵּר שֶׁעָשָׂה בְּעַל רוּח־הַקֹּדֶשׁ, הָיָה רַבְּנוֹ מְפַסֵּר "זֶה חֲבֵר וְאָמַר בְּעַל רוּח־הַקֹּדֶשׁ". פַּעַם אָמַר לְרַבְּנוֹ שֶׁרָאָה בְּאִיזָה סִפֵּר שֶׁמוּבָא שָׁם עַל מָה שֶׁאָמְרוּ בַּמְדְּרָשׁ עַל פְּסוּק "לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְכוּ' וְנִרְאָה מָה יִהְיֶה חֲלוּמוֹתָיו וְיִשְׁמַע רְאוּבֵן וְיִצְלָהוּ מִיָּדָם", וְאָמְרוּ בַּמְדְּרָשׁ: אֵלּוּ הָיָה רְאוּבֵן יוֹדֵעַ, שֶׁיִּכְתֹּב בַּתוֹרָה "וְיִשְׁמַע רְאוּבֵן וְיִצְלָהוּ מִיָּדָם" הָיָה לוֹקַח אֶת יוֹסֵף עַל כְּתָפוֹ וּמְבִיאֹ אֶל יַעֲקֹב אָבִיו. וּבְאֵר שֶׁם בְּסִפֵּר שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁאָמְרָה: "וְנִרְאָה מָה יִהְיֶה חֲלוּמוֹתָיו" שָׁמַע רַק רְאוּבֵן, (כְּמוּבָא שָׁם בַּמְדְּרָשׁ שְׁרוּח־הַקֹּדֶשׁ אוֹמֵרֵת כֵּן), — וְזֶהוּ סְמִיכוֹת הַפְּתוּב, "וְנִרְאָה מָה יִהְיֶה חֲלוּמוֹתָיו — וְיִשְׁמַע רְאוּבֵן וְיִצְלָהוּ מִיָּדָם". אוֹלָם הוּא חָשַׁב, שֶׁכָּל אֲחֵיו שָׁמְעוּ גַם הֵם אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּכְשֶׁרָאָה שֶׁאֵף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָם שָׁמִים לָבֵס לְקוֹל רוּח־הַקֹּדֶשׁ, הִנִּיחָם וְעִזְבָם וְלֹא הִצִּיל גַּם הוּא אֶת יוֹסֵף מִיָּדֵיהֶם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַמְדְּרָשׁ, שֶׁאֵלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ רְאוּבֵן שֶׁרַק הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת הַרוּח־הַקֹּדֶשׁ, הָיָה לוֹקַחוֹ עַל כְּתָפוֹ, כַּנֶּזֶר לְעִיל, וּכְמַעֲשֵׂה אֶלְפָא וְרַבֵּי יוֹחָנָן שֶׁבְּגִמְרָא (תַּעֲנִית כֹּא.) שֶׁחָשַׁב רַבֵּי יוֹחָנָן שֶׁגַם אֶלְפָא שָׁמַע אֶת הַבַּת-קוֹל וְכוּ' עִינָן שָׁם. וְאָמַר רַבְּנוֹ עַל פְּרוּשׁ זֶה, פְּרוּשׁ זֶה נֶאֱמַר מִבְּעַל רוּח־הַקֹּדֶשׁ "דָּאֵס הָאֵט גִּימְאָכְט אַ בְּעַל רוּח־הַקֹּדֶשׁ".

א — קמה

רבנו, לפני הפנסו לכהן בעיר ברסלב, התנה תנאי עם גבאי העיר, שרבי אהרן תלמידו יכהן שם כרב, ואמרו אנ"ש לרבנו: הרי מכינים את מעמד הרבנות לאחד מאנשי רבי ברוך ממעזבוב, דוד רבנו. ענה רבנו ואמר: "זהו הרב הכשר של דודי, רבי ברוך — אני רוצה את הרב הכשר שלי!" "ער איז מיינ פּעטערס רבי ברוך'ס פּשר'ר רב איך וויל מיינ פּשר'ר רב". אף-על-פי שרבי ברוך הוא שהשתדל אצל גבירי עיר ברסלב שיקבלו את רבנו לעירם.

א — קמו

שבח פעם רבנו לפני מוהרנ"ת את "רבי שמואל טעפליקער" ואמר עליו: "הוא נכנס ויצא בשלום", (כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (חגיגה יד:), בשבח רבי עקיבא, כשנכנסו ארבעה לפרדס). התפלל על זה מוהרנ"ת מאד, כי רבי שמואל היה איש פשוט, מכדי שישבחו בשבח גדול כזה. הפטיר רבנו ואמר: "מתפונ אני — לפי ערכו", "איך מיינ אין זיין ערך".

א — קמוז

כשנסע הרב בעל התניא, אל הרב הקדוש רבי ברוך ממעזבוב, שדר אז בטולטשין כדי לישוב את המחלקת שהיה ביניהם, נסע דרך עירות ברסלב הייסין וטעפליק וכו' ואז נכנס גם לבקר את רבנו, ובאותו מעמד פנה רבנו למשה חניקעס שהיה גביר, ואמר לו: "תן צדקה לתלמיד חכם אמתי!" "גיב צדקה פאר א אמת'ן תלמיד חכם!" ונתן לרב רענדל זהב על השלחן. פנה אליו רבנו בתמיהה ואמר לו: "זה נותנים לתלמיד חכם אמתי?" "דאס גיט מען פאר א אמת'ן תלמיד חכם?" ונתן עוד רענדל, וכשראה שהתמיהה עדין בפני רבנו, נתן עוד רענדל, והבחין שרבנו עדין תמה עליו, ונתן עוד רענדל — וכך חזר הדבר עד שנתן עשרה רענדל זהב! לקח

רבנו והוריד בידו את העשרה רענדל לתוף ידו של הרב. "א ראפ גישארט פון טיש". אחר-כך לווהו אנשי העיר עד לחוץ לעיר, ורבנו ישב עמו בעגלתו. בדרך הלוחם שאל הרב את רבנו: "האם יש פה מרגלים?" כי פחד ממרגלי הממשלה שעקבו אחריו, "סי איז דא דא שפיגאלין?" ענה לו רבנו בצחות לשונו: "אבער נישט שפיגנארן (זיי זענען נישט קיין נערגנים)", לא! - הם לא טפשים - כאומר, שאין אנשי שלומנו טפשים, ומשגיחים הם היטב, ואין לו ממה לפחד. אז אמר הרב לרבנו, שהוא מקנה, שכמו שבעזרת השם יתברך יצליח במשפט, שיהיה לו בפעטרבורג, כמו כן יצליח להשפין שלום עם דוד רבנו, הרב הקדוש רבי ברוך ממעזבוז, וענה לו רבנו: "עם פעטרבורך" [דהיינו: עם הממשלה שבפעטרבורג שמקדם נקראה בשם פעטרבורך] גמרת והצלחת - "עם פעטר ברוך, [דהיינו: עם דודי רבי ברוך], לא תצליח!" כאומר לו, שלא יצליח בנסיעתו לדודו רבי ברוך, "מיט פעטרבורך זיינט איר איבער גיקומען - מיט פעטר ברוך נישט", וכך היה, שנתרבתה אחר-כך המחלקת ביניהם עוד יותר מקדם.

א - קמח

פעם פנה רבנו לאברהם פייזס ואמר לו: "לך ועשה שלום בין הבלן לאשתו הבלנית, כי כשהם מתקוטטים ביניהם, עושה הוא עברה, והיא עושה עברה". הלא ונתן להם כמה מטבעות להצטרכותם, וכזה השלימו ביניהם, כי העניות היא שהעבירה אותם על דעתם. בדרך הליכתו הרהר ואמר לעצמו: "אם רבנו יודע, מה שנעשה בבית הבלן, הרי יודע הוא גם מה שנעשה ועבר עמי מעודי..." ובה אלו רבנו בשכרון לב ובקש ממנו שיתן לו תקון על עונותיו, אמר לו רבנו: "הנח עתה ענין זה לזמן אחר", והמתין זמן רב, עד שפנה אליו רבנו בעצמו פעם בעת סעדה-שלישית, ואמר לו: "לך לביתך ואכל היטב היטב סעדה-שלישית והתפונן כבר לא לאכל"

יותר מִשֶׁךְ כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, עַד לְשֶׁבֶת הַבֹּאָה", וְקָבַל עָלָיו דְּבַר זֶה בְּשִׂמְחָה, אוֹלָם בְּאִמְצַע הַשָּׁבוּעַ נִפְלַע עָלָיו חֲלָשָׁה גְדוֹלָה מְאֹד, וְכָל גּוּפוֹ קָדַח מִחֶם, הִלְכוּ בְּנֵי בֵיתוֹ וְקָרְאוּ לְרוֹפְאִים וְנָסוּ הַרוֹפְאִים לְתַחֵב לוֹ אֲכָל לִפְיוֹ, אוֹלָם הוּא בְּעַקְשָׁנוֹתוֹ סָגַר פִּיו בְּחִזְקָה וְלֹא יָכְלוּ לְהֶאֱכִילוֹ, אַחֲרֵיכֵן קָם וְגָרַר אֶת עַצְמוֹ עַל קַבִּים, וּבָא אֶל רַבְּנוֹ, בְּשִׂמְחָתוֹ רַבְּנוֹ בְּבִיאָתוֹ לְבֵיתוֹ, הִכִּין מֵעַט יִי"ש פְּחוֹת מְכַשִּׁיעוֹר וְהִלֵּךְ לְגִידוֹ בְּפֶתַח הַבַּיִת. כְּשֶׁנִּכְנַס אָמַר לוֹ רַבְּנוֹ: "קַח! וְעַתָּה הַמְשִׁיךְ בְּצוּמָךְ!", "נָא! יַעֲצֵט פֶּאֶסֶט וְיִיטָעֵר!", וְכֵן עָשָׂה, וּבִשְׂתֵיָה זֶה הוּסַב לוֹ הַתַּעֲנִיית בְּחֻצְיוֹ הַשְּׁנַי שֶׁל הַשָּׁבוּעַ. אַחֲרֵיכֵן נִתֵּן לוֹ רַבְּנוֹ עוֹד סֹדֵר תַּעֲנִיּוֹת מִשֶּׁבֶת לְשֶׁבֶת אוֹלָם בְּסֵרוּגָיו.

19/08/2018nnx

א – קמט

רַבִּי שְׁמוּאֵל טֵעֶפְלִיקֶעֶר, שְׁנִסַּע עִם רַבְּנוֹ לְנֶאֱוָרִיטְשׁ וְכוּ', אָמַר לְמוֹהַרֲנ"ת וְלַעוֹד מֵאֲנ"ש, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ כְּאִלּוּ עֲנִינִים וּמַעֲשִׂיּוֹת מֵרַבְּנוֹ, שְׁאִפְלוּ הֵם אֵינָם יוֹדְעִים. וְסִפֵּר, שֶׁבְּהִיוֹתוֹ עִם רַבְּנוֹ בְּכַרְאֵד, וְהָיָה אִזּוֹ רַבְּנוֹ מְלַבֵּשׁ בְּבִגְדֵים פְּשוּטִים כְּאִישׁ פְּשוּט, נִכְנַס פְּתוּאֹם לְבֵית אֶחָד וְנִכְנַס מִחֲדָר לְחֲדָר, וְהוּא – אַחֲרָיו, עַד שֶׁנִּכְנַס לְחֲדָר אֶחָד, שִׁישְׁבוּ שָׁם אִישׁ וְאִשָּׁה וְשָׁחֲקוּ יַחַד בְּמִשְׁחַק הַשָּׂאָה. וְהִבִּיט רַבְּנוֹ עַל הָאִישׁ בְּרֹאֵיתוֹ הַטְּהוֹרָה וְחֹזֵר וְיָצָא... וְתַכְף קָם הָאִישׁ הַזֶּה שִׁישַׁב בְּחֲדָר, וְהִתְחִיל לְלַכֵּת אַחֵר רַבְּנוֹ, עַד שֶׁיָּצָאוּ מִהָעִיר וְהִגִּיעוּ לְאִיזָה יַעַר וְהִתְחִיל רַבְּנוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ, וְרַבִּי שְׁמוּאֵל עָמַד מֵהַצַּד וְלֹא שָׁמַע מֵהַשְּׂדֵבֵר עִמוֹ, רַק רָאָה אִיךָ שְׁבוּכָה וּמְזִיל דְּמַעוֹת רַבּוֹת...

א – קנ

לְעִנְיַן הַשִּׂיחָה הַמוּבָאָה בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן סִימָן תְּקוּ"א וְכוּ' עֵינֵי שָׁם, אַחֲרֵיכֵן שָׁאַל הַמַּגִּיד מִטְּרֵה־אוּיָצָא אֶת רַבְּנוֹ: "הֵיכֵן דָּר סוֹפֵר זֶה?" אָמַר לוֹ רַבְּנוֹ, שֶׁהוּא דָר בְּעִיר יֶאֱלִסְיוֹעֵט, וְשָׁאַל רְשׁוֹת מֵרַבְּנוֹ לְנִסְעַע אֵלָיו, וְנִתֵּן לוֹ, וְנִסְעַע אֵלָיו וְחָפְשׁוֹ, עַד שֶׁמָּצָאוּ דָר בְּמִרְתֵּף. כְּשֶׁנִּכְנַס

אליו, ישב הסופר עם פניו אל הקיר; וכששמע שנכנס אדם, שאל: "מה רוצים?" ענה לו המגיד, שרוצה להזמין אצלו פרשיות. ענה לו הסופר: "אצלי הפרשיות יקרות ומחירן הוא רעננל!" שהוא שלשה רובל, וזה הנה סכום רב. הסכים לזה המגיד ושלם לו. אמר לו הסופר: "לך ושוב אלי בעוד שבוע!" כשבא אחר שבוע, היו מוכנות הפרשיות על השלחן בכניסת החדר, והוא ישב כמקדם עם פניו אל הקיר, והביאם המגיד לרבנו, ותפשם רבנו וחבקם בהתרגשות אה אה!! איה אז רבנו למגיד שלא יניחם רק בראש-חדש.

א — קנא

פעם מזג רבנו בכוסית קטנה מעט י"ש ונתנה למוהרנ"ת ורבי נפתלי, ורבנו עמד אז לפני נטילת ידים ונעמדו מוהרנ"ת ור"ג ז"ל בתמיהה, וכי מה יספיק להם מעט י"ש זה לשניהם, והפטיר מוהרנ"ת בעצמו ואמר: "גו, מעט גם הוא טוב" "א קאפאלע איז אויך גוט", כששמע זאת רבנו נענה ואמר: "בראנפן!!! נאר א קאפאלע איז גוט!!!", "י"ש — רק מעט הוא טוב!!".

א — קנב

רבי משה קראסינשטיין, סבו של רבי אייזיק קראסינשטיין, הנה מקנב לרבנו, והנה מנהגו, בעת שהביא לביתו אורחים לכלי לדבר עמהם. פעם בשבת לקח אורח אחד, והבין שהוא אדם חשוב מאד, ורצה לדבר עמו ולצאת מגדרו, אולם דחה זאת בחושבו שלמחרת בסעדת הבקר של שבת, אז ידבר וישוחח עם האורח, אחר-כך בסעדת שחרית של שבת דחה זאת שוב לסעדה השלישית, ואחר-כך דחה מלדבר עמו לסעדת "מלנה-מלכה". אולם בסעדת "מלנה-מלכה" כבר לא מצא את האורח, שהלך ונעלם ממנו. אחר-כך כשבא אל רבנו ספר לו דבר זה, וכשסיים אמר לו רבנו: "אלו היית נוהג לדבר עם כל האורחים שלך, היית זוכה לדבר גם עם אורח זה".

א — קנג

בַּעַת שְׁהוּתוֹ שֶׁל רַבְּנוּ בַּבְּרָאד, הָיָה נֶצְרָף לְמַעוֹת וְגַם הָיָה מְטוּלָטֵל שְׁלֵא הָיָה לוֹ אֶפְלוֹ הַיְכָן לְשִׁים אֶת טְלִיתוֹ, הֵלֶךְ בְּחֻקְמָתוֹ לַיהוּדֵי אַחַד וּבִקְשׁ מִמֶּנּוּ שִׁילֹה לּוֹ רַעַנְדֵל אַחַד (כְּשִׁלְשָׁה רֵיבְלִים), שְׁאֵלוֹ הֵלֵךְ: "הָרִי אֵינִי מִפִּירְכֶם וְיָמִי הוּא עָרֵב בְּעַדְכֶם"? אָמַר לוֹ רַבְּנוּ: "קַח אֶת הַטְּלִית שְׁלִי כְּמִשְׁכּוֹן", וְהַסְפִּים, וְהַרְוִיחַ בְּזוֹה שְׁנֵי הַדְּבָרִים — גַּם הָיוּ לוֹ מַעוֹת וְגַם מִצָּא מְקוֹם לְשִׁמִּירַת טְלִיתוֹ.

19/08/2018 09:11

א — קנד

בַּעַת שְׁעֵבֵר רַבְּנוּ מִזְּלֹאטִיפָאלי לְדוֹר בַּבְּרֶסְלָב, וְדַרְךְ הַנּוֹסִיעָה עוֹבְרַת דְּרָךְ עִיר אוֹמָאן, שְׁבַת אֶז רַבְּנוּ שְׁבַת אַחַת בְּאוֹמָאן אֶצֶל רַבֵּי אַבְרָהָם חַיִּים (אָבִיו שֶׁל רַבֵּי מִשָּׁה קְרֵאסִינְשְׁטִין) שֶׁהִיָּתָה לוֹ גַּם בֵּית אַכְסֵנְיָה בְּאוֹמָאן. וּפְגַשׁ שָׁם רַבְּנוּ בְּשׁוּחַט אַחַד מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר שֶׁהָיָה צָדִיק נִסְתָּר, וְדַבֵּר עִמּוֹ רַבְּנוּ מִעֲנִין הַהִתְקַבְּצוֹת אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאָמַר לוֹ: "כָּל עֲנִינֵי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה" "גָּאָר מֵיִין זָאךְ אֵיז רֹאשׁ הַשָּׁנָה", שְׁאֵלוֹ הַשׁוּחַט אִם יָכוֹל הוּא לְהִשָּׁאֵר עַד עָרֵב רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמָאן כְּדֵי לְשַׁחֲטֵ שָׁם אֶת הַבְּהֵמוֹת עֲבוּר תּוֹשְׁבֵי הָעִיר לְכַבּוֹד יוֹם טוֹב, וַיִּגִּיעַ לְבְּרֶסְלָב לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה, עַל יְדֵי אֲמִירַת שָׁם שֶׁל קַפְצַת הַדְּרָךְ, עָנָה לוֹ רַבְּנוּ, "אֵלֵי נוֹסְעִים עִם סוֹסִים וְלֹא עִם שְׁמוֹת". "צוּ מִיר פֶּאָרַט מְעַן מִיט פֶּעֶרַד נִישְׁט מִן קִיִּין שְׁמוֹת" — לֹא יָדוּעַ אִם הִגִּיעַ אַחַר כֵּן לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם לֹא.

א — קנה

כִּידוּעַ הָיָה נְהוּג לְהִתְקַבֵּץ אֶצֶל רַבְּנוּ שִׁשָּׁה פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה הָיוּ נוֹסְעִים אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶל רַבְּנוּ בְּזִמְנֵים קְבוּעִים, דְּהֵינּוּ לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְשְׁבַת-חֲנֻכָּה וְשָׁבוּעוֹת. וְשֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה הָיָה רַבְּנוּ נוֹסֵעַ אֶל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ דְּהֵינּוּ בְּשְׁבַת-שִׁירָה הָיָה נוֹסֵעַ לְמַעְדְּרוֹדִיבְקַע אוֹ לְטְשְׁעֵרִין וְלְטְרַהוּוִיצֵעַ, וְכֵן בְּשְׁבַת-נַחְמוֹ וְעוֹד שְׁבַת

אחת בחורף שיש אומרים שהיתה זאת שבת פרשת שקלים שהיה נוסע אז לטעפליק.

א — קנו

פעם פשנסעו אנשי שלומנו לרבנו מעיר נעמירוב לברסלב, נסע עמם גם רבי ליפא שלא היתה לבו שלמה בהתקרבותו לרבנו, באמצע הנסיעה שנסעו בלילה, תעו בדרךם, ובבקר חזרו על ידי טעותם חזרה לעירם נעמירוב, פשבאו אחר כך לרבנו, ספרו לו את ספור נסיעתם וטעותם, אמר להם, "זה היה לכם משום שאחד מהנוסעים לא היה לבו שלם בנסיעתו = אלו הייתם לפחות משליכים אחד מהעגלה = לא הייתם טועים. "וואלט איר האטש אינעם אראפ גיווארפן".

— קנו

אנ"ש הבחינו בהתנהגותו של רבנו שלעולם לא הפריח ממנו את הזבובים וכדומה, וכן לא התחכף אף פעם בגופו. ומספרים העולם הנהגה זאת על עוד גדולי תורה שנהגו כן. ועין בספר שבחי הר"ן סימן כ"ד, שיסורים אלו הם מהיסורים הקשים שבעולם.

א — קנח

בתחלת התקרבותו של רבי יודל פשבא אל רבנו בפעם הראשונה, היה רבנו מדבר אליו בלשון נוכח בשם "יודל", ללא שם התאר "רבי יודל" והבחין רבנו שנחלשה דעתו מזה, ופנה אליו בשם "רבי יודל". אחר כך בקש רבי יודל בעצמו מרבנו שיקרא לו רק בשם "יודל" במקודם, ולא הסכים לזה רבנו. והיה פונה אליו תמיד בשם "רבי יודל".

א — קנט

פעם פשדבר רבנו מענין שצריכים להכניס כל הכחות בעבודת התפלה, היה שם בין אנשי שלומנו רבי גרשון נכדו של המגיד מטריהוויצע, תלמיד רבנו, וחשב בינו לבין עצמו, "מה כבר אוכל

לעשות יותר כדי להכניס עוד כח בתפילתי אחרי שמשתדל אני כבר להכניס את כל כחותי בתפילה? כי היה מתפלל כשש שעות באריכות מופלגת, ובאמצע שישיב וחשב מחשבה זו המשיך רבנו בדבוריו ואמר: "לא להתפלל ולחשוב שמתפללים". "נישט דאוונען און מיינען אז מ'דאוונט". פשגמר רבנו את דבוריו ועמד להכנס לבית המדרש כדי להתפלל תפלת מנחה ככד רבנו את רבי גרשון שיכנס לפניו והעמידו רבנו ליד מקומו, וספר אתר כף רבי גרשון שהרגיש אז כזה חיות ודבקות בתפלתו עד שהכין בעצמו שבאמת עדין לא התחיל להתפלל פראוי כלל וכלל.

א — קס

אמר רבנו על רבי נתנאל טעפליקער, שהיה, כידוע, איש נגיד אולם קמצן גדול, רבי נתנאל'ס א רענדל מאכט א רעש אין הימל" רענדל שנותן רבי נתנאל עושה רעש למעלה בשמים.

א — קסא

פעם באו כמה מאנ"ש אל רבנו ואמרו לו שאינם יכולים לחזור לעירם הסמוכה למעוןדיקא מחמת שרוב העיר רודף אותם מאד. רבנו שתק ולא ענה להם, אולם כשבאו פעם אחרת אל רבנו ואמרו לו שבשום אופן אין ביכלתם לחזור לעירם מרוב הצרות והיסורים שגורם להם הרב ההוא, פנה רבנו אליהם ואמר: "סעו לבתיכם ותאמרו להרב שאני מצנה עליו שיפסיק לדבר ולעורר מחלוקת, וכאם לאו ימות, והוא הרי לא ישמע לכם — וימות. ובכן מצנה אני עליך הפרנס (כי אחד מאנ"ש שבאו לרבנו ו"ל היה הפרנס של העיר הזאת) שתצנה לאנשי החכרא קדישא לקברו ב"פארק" — היינו מחוץ לבית הקברות במקום שקוברים את הפעלי עבירות וכו'. ואכן נסעו אנ"ש לעירם ואמרו להרב את דברי רבנו, והוא בעזותו המשיך לדבר ולרדף אותם — וימת, פשרצו בני העיר לקברו וכאו לקחת רשות מהפרנס, פנהוג, צנה עליהם הפרנס שיקברוהו מחוץ לגדר

בית הקברות באשר צנה רבנו, ותיכף נעשה מזה רעש גדול עד שהיו חפצים ממש להרגו, והלכו לבית מושל העיר לטעון עמו על זה. אולם בבית המושל אמרו להם: "הרי אתם בחרתם בו לפרנס, ואחרי ש**בחרתם בו** — כל מה שיצוה עליכם הנכם מחויבים לצייית לו". כשראו בני ביתו של הרב הנפטר את עצמם בצרה זו, באו להפרנס ונפלו לרגליו בתחנונים ובככיות שירחם עליהם ולא יביש את כבוד אביהם הרב, ויסכים וימן רשות לקבורו בתוך בית הקברות בשאר ישראל הפשרים, ולא יכול היה הפרנס לעמוד בתחנוניהם ונתן להם רשות לקבורו בפנים בית הקברות. אחר כך כשבא הפרנס אל רבנו התנצל לפניו על שלא שמע בקולו מחמת שלא יכול היה לעמוד בהפצרותיהם ולהתאכזר אליהם כל כך. אמר לו רבנו: "אתה יש לך רחמנות — ואני לא?! מתים שמתו כבר מאות בשנים באו והתאוננו לפני שנפטר מאוס כל כך פהרוב הזה עדין לא היה להם. "דו האסט רחמנות און איך נישט — מתים פון הונדערטער יארן זיינען גיקומען זיך פארקלאגן צו מיר אז זיי האבן נאך אזא מיאוסן נפטר נישט גיהאט". והקפיד עליו רבנו ו"ל ונעשה מאז אדם מבוהל ומבולבל.

א — קסב

בעיני הייסין, השוכנת ליד אומאן, היה דר שם מפורסם אחד, ושמו היה שלמה, והציק מאד לאנ"ש בפרט לרבי ראובן יוסף ו"ל, דוד רבי נחמן מטולטשין ו"ל, שהיה תלמיד חכם מפלג פדוע, וגרם לקלקול שלום ביתו, רבי ראובן יוסף היה נוהג לבוא אל רבנו בכל ראש-השנה. פעם לאחר ראש-השנה, בעת שהיו אנ"ש נפרדים מרבנו וכל אחד נסע חזרה לביתו, נכנס הוא אל רבנו בפחד גדול, כי פחד להפרד מרבנו ולחזור לביתו בידוע מה מצפה לו בעירו, והבחין ברבנו שרצונו הוא, שלא יסע ויחזור לביתו, ונשאר אצל רבנו עוד שבוע. לאחר שבוע, כשבא להפרד מרבנו, הבחין שוב, שאין

רצון רבנו שיחזר לביתו, ונשארו עוד, וכך מפעם לפעם דחה נסיעתו, עד שנשארו אצל רבנו שנה תמימה. אחר ראש-השנה של השנה השנייה, כשנכנס לרבנו אמר לו רבנו: "לה, סע לביתך ותציע שדוה לזוגתו של שלמה..." כי הוא נפטר! "פאר א היים און רעד א שדוה פאר שלמה'ס וייב..." ואמר אחר-כך רבנו, "אף על פי שפתוב (משלי יז כו): 'גם ענוש לצדיק לא טוב', אולם מהשמים נלחמו בעדי", "מ'האט זאף פון הימל אן גינומען פאר מיר".

א — קסג

במעוזבו היה דר זקן אחד רבי מכזי שהיה נכדו של הצדיק רבי ברוך ממעוזבו זצ"ל, ושמע אחד מאנ"ש שהוא שוכב חולה וכודר בביתו בעניות מופלגת, נתעורר ונסע ובא לביתו ומצאו שוכב מסבל בישורים. תיכף הלך והביא לביתו עצים לחמם ביתו ושמשו מאד, התפעל הזקן הנה מטוב לבו ונדיבותו, ושאלו מהיכן הוא? ענה לו שהוא מעיר טולטשין, אמר לו הזקן הרי טולטשין אינה רחוקה מעיר ברסלב, ענה לו זה האחד מאנ"ש נכון הדבר וגם חסיד ברסלב אנכי, אמר לו הזקן אם חסיד ברסלב הנך אספר לך ספור שהיה עמי וראיתיו בעיני! בהיותי ילד קטן בקרתי אצל סבי רבי ברוך והוא חבבני מאד ויושב הייתי לו על ברקיו מפעם לפעם, והנה אצל סבי היו מתאספים הרבה מהצדיקים והמפורסמים שבדור, וזכורני שבין דבוריהם שדברו התחילו לדבר גם בענין רבכם הוא רבנו הקדוש, וראיתם מחיכים עליו. וסבי רבי ברוך ישב כל העת ושחק, אחר-כך כשהלכו להם, פנה אלי סבי ואמר לי: "מה שיש לרבי נחמן בכף הרגל אין להם בראשם", "וואס רבי נחמן האט אין זיין פאדבאר האבן זיי נישט אין קאפ". ושאלתיו אם פן מדוע שתקתם ולא מחיתם בהם? ענה לי סבי ואמר לי "לרבי נחמן יש לו נשמה כזו שאם לא יחלקו עליה היא לא תתקיים בעולם" ומשום כך החרשתי. (ספרה רבי דוד ועלב בו רבי חיים הירש מטולטשין ששמעה מרבי מכזי בעצמו).

א — קסד

פִּדּוּעַ הַתְּעֵנָה וְסִגְף רַבְּנוּ אֶת עֲצָמוּ בְּעֵירוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד, וְהָיָה אֵיזָה פְּעָמִים שֶׁהַתְּעֵנָה כְּשִׁמוּנָה עֶשֶׂר פְּעָמִים בְּשָׁנָה אַחַת מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת, דִּהְיִינוּ שְׁלֹא טַעַם לֹא אָכִילָה וְלֹא שָׁתִּיָּה מִשֶּׁךְ כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ מִעַתַּ סְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבַּת עַד סְעוּדַת לַיִל שַׁבַּת שֶׁל שַׁבַּת הַשְּׁנִיָּה. וְהָיָה הַדְּבָר מְסֹתֵר מְאֹד מֵעֵינַי בְּנֵי אָדָם אֲף מִהַקְּרוּבִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר וְאֲף מִזּוּגָתוֹ, לְבַד מִמְּשֻׁשׁוֹ, וְאוֹתוֹ עֲצָמוּ הַזְּהִיר בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה לְבָלֵי לְגִלוֹת וּלְפָרְסֵם הַדְּבָר.

פַּעַם בְּעָרְב אֶחָד כְּשֶׁנִּכְנַס רַבֵּי חֵיִקֵּל לְרַבְּנוּ, שֶׁשֻׁמְשׁוּ אָז, רָאָהוּ שׁוֹכֵב בְּחוֹלְשָׁה עֲצוּמָה כְּזוֹ עַד שֶׁיֵּצֵא דָם מֵעֵינָיו וְאֶזְנוֹ, כִּי הָיָה זֹאת בְּחֻצֵי יְמֵי הַשָּׁבוּעַ הַשְּׁנִי, אַחֵר שֶׁהַתְּעֵנָה כָּבֵד רַבְּנוּ כַּמָּה יָמִים רְצוּפִים, מְרֹב בְּהִלָּה עַל רְאוּתוֹ אֶת רַבְּנוּ בְּחוֹלְשָׁה כְּזוֹ שֶׁדָּלוּ וְהִפְצִיר בּוֹ מְאֹד בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת וְהַפְּצָרוֹת, שִׁיאֲכֹה לְאָכּוֹל וּלְטַעוֹם אֵיזָה דְּבַר אָכִילָה. וְכִשְׁרָאָה שָׂאִין רַבְּנוּ מִסָּפִים לְבַקְּשָׁתוֹ כָּלֵל וְכָלֵל אִים עַל רַבְּנוּ בְּאִמְרוֹ לוֹ "אִם לֹא יֵאָכֵל רַבְּנוּ לְאָכּוֹל יִגְלֶה וַיִּפְרָסֵם אֶת עֵינָיו תַּעֲנִיּוֹתָיו בְּרַבִּים" "רַבֵּי, אֵיךְ וְעַל אוֹיִם זֶאֱגוֹן". בְּלִית בְּרִירָה הַסָּפִים לוֹ רַבְּנוּ. תִּיכַף רַץ רַבֵּי חֵיִקֵּל עִם תְּרַנְגוּלַת אֶל הַשׁוֹחֵט וּבִדְרֹךְ חֲנוּרָה מְרַט לָהּ אֶת נּוֹצוֹתֶיהָ וּבִשְׁלָהּ וְהִגִּישׁ לְרַבְּנוּ מִנֵּה מֶרֶק, וְאָז פָּגַשׁ בְּרַבְּנוּ אֵיךְ שֶׁעוֹמֵד עִם רִגְלֵי אַחַת עַל הַרְצָפָה וְרִגְלֵי שְׁנִיָּה עַל הַסַּפְסָל, נִעְנָה אֵלָיו רַבְּנוּ וְאָמַר לוֹ: "חֵיִקֵּל, זִמְרָ לִי אֶת הַנְּגוּן הַמְּעוֹרָר" הוּא הַנְּגוּן הַמְּפּוֹרָסִם בֵּין אֲנִי"שׁ עַל הַתִּיבוֹת "מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא" הַמּוֹשֵׁר בְּלִיל שַׁבַּת. רַבֵּי חֵיִקֵּל שֶׁהָיָה לוֹ פִּדּוּעַ קוֹל עָרַב נִעְמַד בְּצוּרֵי רַבְּנוּ וְהִתְחִיל לְזַמֵּר אֶת הַנְּגוּן, כְּשֶׁסִּימּוֹ רָמַז לוֹ רַבְּנוּ בְּיָדוֹ שֶׁיִּחְזוֹר עַל הַנְּגוּן שׁוֹב וְכֵן עָשָׂה, וְכִשְׁסִימּוֹ רָמַז לוֹ רַבְּנוּ שׁוֹב לְזַמֵּר וְכֵן חֲזַר חֲלִילָה, וְכַף עֲמַד רַבֵּי חֵיִקֵּל זָמַר אֶת הַנְּגוּן כָּל הַלֵּילָה וְרַבְּנוּ עוֹמֵד אֶצְלוֹ, וְעַדִּין לֹא טַעַם מִהַאוֹכֵל כָּלֵל. כְּשֶׁעָלָה עֲמוּד הַשֶּׁחַר דָּחָה רַבְּנוּ אֶת הַמֶּרֶק וְהִמְשִׁיךְ בְּצוּמוֹ עַד לְשַׁבַּת הַקְּרִיבָה וּבָאָה.

א – קסה

בראש השנה האחרון לחיי רבנו, אמר: אהרן איננו ובערלע איננו, "אהרלע איז נישט דא און בערלע איז נישט דא". וכונתו היתה להדגיש שרפי אהרן הרב לא בא לקבוץ אנ"ש, וכן בערלע שהיה איש פשוט מעיר ויניצא, גם הוא לא בא, ושניהם שוים לענין הקבוץ על ראש השנה.

אוצר החכמה

א – קסו

רבנו אמר לרבי אברהם, סבו של רבי אברהם בן רבי נחמן, על אביו רבי ישראל, "החכמות של אביך יטרדו אותו", "דיין טאטנס חכמות וועלן אים פאר טרייבן", כי אביו היה בורר ולמדן גדול, והיה לומד בספרות ופולפולים שאינם נכונים, ועל בן אמר לו פנ"ל.

א – קסז

רבנו אמר פעם לאדל בתו: "אל תתני לקחת ממך את נשמתך לפני שתראי אותי. לפני פטירתה – בשנת תרי"ד – שמעו איך שאומרת: "ברוך הבא אבא", ותיכף נפטרה.

א – קסח

בעת שנסע רבנו מברסלב לאומאן, עבר דרך עיר טעפליק, ולוהו תושבי טעפליק עד כפר רסאשע, ששם הסמיק רבנו כמה שנים קדם לזה את רבי מרדכי דין לאב-בית-דין בעיר טעפליק, כמובא בימי מוהרנ"ת, סימן מ"ח, ואמר אז רבנו לאנ"ש: "הבאתי לכם דין פשר!" "איך האב אייך גבראכט א פשר'ר דין!"

א – קסט

בעיר אומאן היה בית הפנסת שנובנה על ידי "רבי קלמן", שהיה מנגידי ועשירי עיר אומאן עוד בזמן רבנו, והיו מכנים את הבית הפנסת הזה בשם "רבי קלמן'ס קלויז", ורבי ליב מקאסטאנטין לעת

זקנותו כִּשְׁלֹא הָיָה כָּכֵר בְּכֹחוֹ לְבֹא מֵהָעִיר לְהַקְלוֹיז שֶׁל אַנ"ש, הָיָה יוֹשֵׁב שָׁם בְּקִלּוּיז שֶׁל רַבֵּי קֶלְמֵן, וְגַם מִשׁוּם שֶׁשָּׁם הָיוּ מְחַמְמִים הַיֵּטֵב אֶת הַבֵּית הַכְּנֶסֶת, מֵה שָׁאִין בֶּן בְּקִלּוּיז אֲצִלְנוּ שֶׁהָיָה קָר מְאֹד. וְשָׁם עָסַק בְּעִבּוּדַת ה' בְּקִמַּת חֲצוֹת וְכוּ' וְכוּ' וּבְכִכּוּיֹת וְצַעֲקוֹת כְּדָרְכּוֹ בְּקִדְשׁ, פַּעַם כְּשֶׁרָאָהּוּ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל הַקְלוּיז בּוֹכָה בְּעַת תְּפִלְתּוֹ עִבּוּדָתוֹ, פָּנָה אֵלָיו וְאָמַר: לְמָה הִנֵּכֶם בּוֹכִים: (כִּי חָשַׁב שְׁבוּכָה עַל מְעוֹט פְּרִינְסָתוֹ וְכוּ'), אֲנִי אֶסְפֵּר לָכֶם מַעֲשֵׂה מִרְבֵּכֶם וּכְבָר לֹא תִּבְכּוּ, וְסִפֵּר לוֹ שְׁאָבִיר הָיָה מֵאַנְשֵׁי הַחֲבָרָא־קִדְיָשָׁא בְּעִיר אֹמָאן בְּעַת פְּטָרְתּוֹ שֶׁל רַבְּנּוּ. וּבְפְטָרְתּוֹ לֹא שָׁנוּ מִכָּל סֵדֵר הַלְלוֹיֹת וְאַנְשֵׁי הַחֲבָרָא־קִדְיָשָׁא טָפְלוּ בְּגוֹפּוֹ הַקְדוֹשׁ (עֵין בֵּימֵי מוֹהֲרַנ"ת סִימָן 10) וְעַל אָבִי הִטִּילּוּ לְהַנִּיחַ אֶת רַבְּכֶם בְּקָבֵר. וְסִפֵּר אָבִי שֶׁבְּעַת שְׁאֵחֻז בְּרַבְּנּוֹ הִלְנִיחוּ בְּקָבֵר כְּשֶׁהִגִּיעַ סְמוּךְ לַקְרָקַע הַתְּגִלָּה לְפָנָיו בְּפֶתַע פְּתָאוּם אֹרֶךְ גָּדוֹל מְאֹד וְלָקְחוּ אוֹתוֹ מִיָּדוֹ — וְאָמַר "מִי הִנִּיחַ אוֹתוֹ עַל הַקְרָקַע אִינִי יוֹדֵעַ — אֲנִי לֹא שִׁמְתִּיו". וּכְשֶׁסִּפֵּר לִי אָבִי זֹאת צָנָה עָלַי שְׁלֹא אֲחִזִּיק בְּמַחְלוּקַת עִם חֲסִידֵי בְּרַסְלָב מִשׁוּם מַעֲשֵׂה זֶה שֶׁהָיָה לוֹ. וְסִיִּם הַשֶּׁמֶשׁ וְאָמַר לְרַבֵּי לֵיב: "אִם בֶּן מְדוּעַ הִנֵּכֶם בּוֹכִים מֵאַחַר שֶׁהָיָה לָכֶם רַבֵּי קִדְוֶשׁ וְנוֹרָא כְּזֶה".

א — קע

בְּיָדוּעַ, שֶׁהָיָה רַבְּנּוֹ בְּחַג־הַשְּׁבוּעוֹת שְׁנַת תַּקס"ז בְּעִיר זְאֶסְלָאב; צָנָה אֲזוֹ לְאַנ"ש, שְׁלֹא יָבֹאוּ לְשָׁהוֹת עִמּוֹ בְּחַג כְּדָרְכֶם בְּכָל שָׁנָה; אִוְלָם רַבֵּי נִפְתָּלִי, שְׂיָדַע, שֶׁבְּאַמַּת רְצוֹן רַבְּנּוֹ הוּא, שֶׁיָּבֹאוּ אֵלָיו, הִלֵּךְ וְכָתַב מִכְּתָבִים לְכָל הַמְּקוֹמוֹת, שְׁפוֹזָרִים בָּהֶם אַנ"ש, וְזָרָז אוֹתָם, שֶׁיָּבֹאוּ וְיִסְעוּ אֶל רַבְּנּוֹ לְזֶאֶסְלָאב, וְאָכֵן בָּאוּ וְנִתְקַבְּצוּ שָׁם הַרְבֵּה מֵאַנ"ש. רַבְּנּוֹ שָׁהָה שָׁם בְּבֵית־כְּנֶסֶת קָטָן, שֶׁהָיָה שִׁיף לְחִיטִּים שֶׁבְּעִיר, וְאַנ"ש, כְּדָרְכֶם, הִתְפַּלְלוּ בְּהַתְעוֹרְרוֹת וּבְהַתְלַחְבוֹת בְּפָרִט כְּבִרְכַּת סְפִירַת הָעֶמֶר וְכוּ', וּבָא שֶׁמֶשׁ־בֵּית־הַכְּנֶסֶת, שְׁלֹא יָדַע שֶׁהֵם מֵאַנְשֵׁי רַבְּנּוֹ, וְהִתְאוּנָן לְפָנָי רַבְּנּוֹ, עַל שֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת חֲסִידִים מְשֻׁנִּים,

שְׁמַרְעִישִׁים כָּל־כֶּךָ בַּתְּפִלָּתָם וּמֵאֲרִיכִים בַּסְּפִירָה, עַד שְׂאִינוּ יָכוֹל לַנְּעַל אֶת בֵּית־הַכְּנֶסֶת כְּדַרְכּוֹ. רַבְּנוּ לֹא עָנָה לוֹ דָּבָר, רַק חִיף מְעַט. אַחֲר־כֶּךָ הֵבִינְ, שֶׁהֵם מֵאֲנָשֵׁי רַבְּנוּ וְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעֲצָמוֹ, וַיְכַל יוֹם בָּאוּ עוֹד וְעוֹד מֵאֲנִ"שׁ לְשֵׁהוֹת עִם רַבְּנוּ בַּחֲגֵי־הַשְּׁבוּעוֹת.

א — קעא

בְּעַת שְׁשֻׁהָ רַבְּנוּ בּוֹאֲסֵלֵב עַל חֲגֵי־הַשְּׁבוּעוֹת, כַּמְסַפֵּר בְּסֵפֶר "יְמֵי מוֹהַרְנָ"ת" וְכַנ"ל, הָיוּ מוֹהַרְנָ"ת נְרַבִּי נִפְתָּלִי נְעוּרִים שְׁלֹשָׁה לַיְלֹת רְצוּפִים, הֵינּוּ: ב' הַלַּיְלוֹת שֶׁל הַחֵג וְכֵן בְּלִילָה הַשְּׁלִישִׁי, דְּהֵינּוּ בְּמוֹצָאֵי הַחֵג, שְׂאֵז נִפְרְדוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ מֵרַבְּנוּ, וַיִּשְׁיָצֵא רַבְּנוּ לְרַגַע מִהַחֲדָר, נִפְלוּ עַל הַרְצָפָה לְרַב עֵיִיפוּתָם וְנִרְדְּמוּ, וַיִּשְׁחֹזֵר רַבְּנוּ וּמִצָּאָם שְׁקוּעִים בְּשִׁנָּה, אָמַר לָהֶם: "מִדּוּעַ יוֹשְׁנִים הֵנֶכֶם אֶת שְׁנוֹתֵיכֶם?", "נֹואס פֶּאָר־שְׁלֹא־פֶט אִיר אֵייעֶרַע יֶאָרְן?", וְחִתְּךָ נִתְעוֹרְרוּ וְקָמוּ בְּזֵרִיזוֹת.

א — קעב

רַבְּנוּ הִזְהִיר מְאֹד אֶת אֲנִ"שׁ לְמַהֵר לְהִתְפַּלֵּל מִקֶּדֶם, כַּמּוֹבָא בְּשִׁיחוֹת הַר"ן, וְאָמַר עוֹד אִם חַס וְשְׁלוֹם, נִגְזֹר עַל הָאָדָם לְמוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׁכַבֵּר יִהְיֶה לְאַחַר תְּפִלָּתוֹ "א אֶפְגִּידֶאֱוֹנוּטֶער".

א — קעג

הַרַב הַצַּדִּיק רַבִּי בְּרוּךְ מִמְעֻזְבוֹז, דוֹד רַבְּנוּ, הוּא שֶׁהִשְׁתַּדַּל לְטוֹבַת רַבְּנוּ בְּזָה שְׂיָבוֹא רַבְּנוּ לְדוֹר בְּעִיר בְּרֶסֶלֶב, שֶׁהִיְתָה שְׂיִכַת לְמַגִּידוֹתוֹ, וְדָבַר עִם שְׁלֹשַׁת הָעֲשִׂירִים שְׁבַבְרֶסֶלֶב, בֵּינֵיהֶם: מִשָּׁה חִינְקֶעס וְרַבִּי מְרֻדְכֵי רוֹטְנֵזֵיט, שִׁידָאָגוּ לְסַפֵּק לְרַבְּנוּ סֵף רְעַנְדֵל מְדֵי חֲדָשׁ, וְכֵן הִשִּׁיג מֵהֶם סֵף שְׁלֹשָׁה רְעַנְדֵל לְמִפְרַע עֲבוּר הוֹצָאוֹת הַעֲבֵרַת הַדִּירָה וְכַדוּמָה מְעִיר זְלַאטְפֶּאֱלִי לְבְרֶסֶלֶב, וְלֹא רַק שֶׁהִסְפִּימוּ לָזֶה אֲלֹא עוֹד הִכְפִּילוּ הַסְּכוּם, שֶׁנִּתְּנוּ לְרַבְּנוּ שְׁנֵי רְעַנְדֵל בְּכָל חֲדָשׁ וְשָׁשָׁה רְעַנְדֵלֶאָךְ לְמִפְרַע.

א — קעד

רבי ליפא, שהתקרב עם מוהרנ"ת לרבנו, והיה לו חלק גדול בהתקרבות מוהרנ"ת לרבנו, התרחק אחר-כך מרבנו, כידוע. פעם, כשישבו בסעדה-שלישית אצל רבנו, באמצע עריכת השלחן, נכנס סוחר אחד וקרא לרבי ליפא החוצה, כי כבר היה מוצאי שבת לאחר צאת הכוכבים, ודבר עמו בעניני עסקיו ומסחריו, וזה היה בניזון גדול, שבאמצע עריכת השלחן נאמרת התורה יעסק במסחריו, ואז הזכיר רבנו מאמר התקונים המובא בתורה כ"ג: "האי עויתרא חייכית בהון בהאי עלמא ולבתר קטילת לון": העשירות משחקת בבני-אדם בזה העולם, ולבסוף עוד הורגת אותם...! ונתקיים דבור זה בנכדו, רבי משה וועלוול, שפעם אחת, כשנסע עם עגלונו הגוי שעבד אצלו זמן רב, סטה העגלון מן הדרך ופנה לתוך יער עבת והתנפל עליו להרגו, ובקשו רבי משה וועלוול, שיעשה לו עוד טובה אחת בזה העולם וירשה לו להתפלל עוד תפלת מנחה לפני מיתתו... הסכים העגלון הגוי להפצרתו, והתפלל בבכיות נוראות ובהשתפכות הנפש, לאחר שגמר תפלתו, התחרט העגלון מלבצע זממו ובקש סליחתו. כשחזרו לביתם אמר לו רבי משה וועלוול: "מודה אני לך מאד על רחמנותך שלא הרגתני, אולם לעבד אצלי יותר אינך יכול! ופטרו. אולם אחר-כך הרגו נכד העגלון הנ"ל, ונתקימה נבואת רבנו, שאמר: "ולבסוף הורגת אותם".

א — קעה

כששלח רבנו את מוהרנ"ת לחותנו, שיתן לו איזה משרת רבנות באיזו עיר שתחת פקוחו, כמספר בימי מוהרנ"ת סימן ח', התנצל מוהרנ"ת לפני רבנו, שמפחד לקחת על עצמו על הרבנות, מחמת שיש בזה אחריות גדולה מאד. אמר לו רבנו: "נו, מי אם-כן צריך להיות רב, לא זה שמפחד?...!" "ווער דען זאל זיין רב, נישט דער וואס האט מורא?...!", ושאלו מוהרנ"ת: "האם קבלת

הַרְבֵּנוּת הוּא הָאֵמֶת וְהַנְּכוּן?“, עָנָה לוֹ רַבֵּנוּ: “כֵּן, זֶהוּ הָאֵמֶת!”
 וּשְׁאָלוּ שׁוֹב מוֹהֲרֵי ת: “הֲאֵם הוּא הָאֵמֶת לְאֵמֶתָה? עָנָה לוֹ רַבֵּנוּ
 בְּנִיחוּתָא: “אִם אַתָּה רוֹצֵה אֶת הָאֵמֶת לְאֵמֶתָה, אַל תִּהְיֶה רַב!” “אִז
 הוּ ווִילְסְט דַּעַם אֲמַתִּין אֲמַת — זְאֵלְסְטוּ קִיִּין רַב נִישְׁט
 זִיִּין!” וְנִצַּל מִזֶּה מוֹהֲרֵי ת.

א — קעו

רַבִּי יִצְחָק אֵיזִיק, שֶׁהָיָה אִישׁ צַדִּיק וְלַמְדָּן מְפֹלֵג עוֹד לַפְּנֵי
 הַתְּקַרְבוֹתוֹ לַרַבֵּנוּ, הַתְּקַרְב לַרַבֵּנוּ בְּעִיר טְרַהוּוִיצֵע, וּמַעֲשֵׂה שֶׁהָיָה כֶּף
 הַיָּד: הוּא הָיָה מִתְּפָרְנִס מַעֲסָק הַחֲלָפְנוּת, וְרַבֵּנוּ עָבַר לִיד פֶּתַח עֶסְקוֹ
 וְהִבִּיט בּוֹ וְהִמְשִׁיף לְלַכֵּת בְּדַרְכּוֹ, מֵרַב הַהֲרַגֵּשׁ וְהַהֲתַלְהָבוֹת שֶׁהֲרַגִּישׁ
 בַּהֲבִטָּה שֶׁהִבִּיט רַבֵּנוּ עָלָיו, הַתְּחִיל לְלַכֵּת אַחֲרֵי רַבֵּנוּ וְדַבֵּק בּוֹ, עַד
 שֶׁעֲזַב אֶת עֲבוֹדָתוֹ לְגַמְרֵי, וְכַמְעַשָּׂה אֵלָיו וְאֵלֵי שֵׁע, בְּמַלְכִים פֶּרַק
 י”ט, 1928/2018 א.

א — קעז

פַּעַם אָמְרוּ הָאֲפִיקוֹרְסִים שֶׁקְרַבְּם רַבֵּנוּ בְּאוּמָאן, לַרַבֵּנוּ: “אֵלוֹ
 הָיָה הַקֵּיסָר הַקּוֹדֵם חַי וְהָיָה פּוֹגֵשׁ וּמִתְוַעַד אִתְּכֶם וְרוֹאֶה אֶת
 חֻכְמַתְכֶם — הָיָה מוֹרִיד אֶת פֶּתֶר הַמַּלְכוּת מֵרֹאשׁוֹ וּמַלְבִּישׁוֹ לְכֶם, כִּי
 הַקֵּיסָר הָרִאשׁוֹן הָיָה חֻכֵּם מְאֹד, אוֹלָם הַקֵּיסָר שֶׁל הַיּוֹם אֵינוֹ בְּרִדְעַת
 גְּדוֹל. הֵם הָיוּ קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת וְהָיָה לָהֶם שְׂרָבִיט זֶהָב מֵהַקֵּיסָר,
 שֶׁקָּבְלוּ אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ בְּמַתָּנָה לְאוֹת הַוִּקְרָה.

א — קעח

כְּשֶׁהַתְּקַרְבוֹ הָאֲפִיקוֹרְסִים לַרַבֵּנוּ, וְנוֹדַע לָהֶם מַחְכְּמָתוֹ הַגְּדוֹלָה
 שֶׁל רַבֵּנוּ — שִׁבְחוּ אֶת רַבֵּנוּ מְאֹד לַפְּנֵי הַקֵּיסָר הַצָּר, וְשִׁלַּח הַצָּר
 מִכְּתָב לַרַבֵּנוּ, אוֹלָם הַמְּכַתֵּב הִגִּיעַ לְאוּמָאן כְּכֹר אַחַר הַסְּתַלְקוֹתוֹ שֶׁל
 רַבֵּנוּ*.

א — קעט

חתנתה של בת רבנו, מרים, עם בנו של הרב מנאלטשיסק, הייתה צריכה להתקיים במקום מושבו של רבנו, פנהוג, אולם הרב מנאלטשיסק שלח שליח אל רבנו לאמר ולבקש מרבנו, שהחתנה תתקיים בעירו נאלטשיסק, מחמת שחלה בעיניו, וקשה לו לנסע לברסלב ולערך שם את החתנה פנהוג. כשהודיע זאת השליח לרבנו, אמר רבנו לאנ"ש: "בן, בן, אני יודע שהוא חולה בעיניו, אלו היה פריא בעיניו והיה רואה איזה מחתן שיש לו, היה הוא נוסע אלי ולא אני אליו..." "יא, יא, איך ווייס אז ער האט קראנקע אויגן, טאמער וואלט ער גיהאט גוטע אויגן וואלט ער גזעהן וואספארא מחתן ער האט וואלט ער גיפארן צו מיר נישט איך צו איהם..."

א — קפ

פעם ספרו לרבנו מגדל מעלת חותנו הרב מנאלטשיסק, שהוא מתמיד מאד בלמודו עד שלומד וחוזר כל יום על מאה ותשע עשרה דפי גמרא, ואמר רבנו, שזה מעט וכו', (מעט בגימטריא: קיט) וכמספר ב"חיי-מוהר"ן" סימן תקנ"ו, עין שם.

א — קפא

בליל שבת הראשון, כשהעתיק רבנו מושבו מזלאטיפאלי לעיר ברסלב, ובאו מבני העיר לקבל פניו — באו גם החזן יוסף, שפנו אותו "יוסל חזן" וסיע לרבנו בדירתו, כי רצה להחניף לרבנו, משום שתושבי העיר לא אהבו אותו. אולם רבנו לא קרבו, ובליל שבת הראשון כשפאו תושבי העיר אל שלחנו של רבנו, היה ביניהם גם החזן "יוסל חזן", ורצה לומר לפני רבנו את הזמר: "מנוחה ושמחה". לפני שהתחיל, פתח רבנו את פיו והתחיל לומר לפני העולם את התורה, "אקרוקתא" שב"לקוטי מוהר"ן" סימן ג'

המתחלת: "הנה מי ששומע נגון ממנגן רשע וכו'", ותכף סתם החזן את פיו. ורבי אברהם בן רבי נחמן, בספרו מעשה זה דיק ואמר, שעל-כן לא התחיל רבנו בתורתו במעלת המנגן הפשר, אלא התחיל התורה בענין המנגן הרשע, כדי שלא יחשב החזן שעליו מתבונן רבנו, שהוא מנגן פשר, ומשום המעשה הנ"ל, שהיה בהכרח לפתח בשלילת החזן, כדי שיסתם פיו. אחר-כך במוצאי שבת, בסעדת המלכה מלכה, התחיל לשיר ללא רשות רבנו, את הזמר: "המבדיל בין קדש לחול" וכשהגיע לתבות: "חלפה עונת מנחת" — טעה ואמר "עונת מטתי..." ואמר על זה רבנו: "הוא מגלה מה שהוא..." "ער זאגט אויס וואס ער איז..." ומרוב בושה, שנתגלה קלונו ברבים, עקר דירתו מברסלב ונפל מדרג הטהרות, עד שנשתמד רחמנא ליצלן, ואחר-כך חזר לטהרות על-ידי המעשה שהיה לפני רבנו בליל "ניטל", שספר אחד מאנשי שלומנו לפני רבנו מענין התגא של הנוצרים הנקרא "סאראג סוועטייע", "חג הארבעים", שפעם ישבו ארבעים אנשים באיזה מקום, ולא היה להם מה לאכל, ונעשה להם נס, שמצאו שלשה כפרות לחם, והספיק לחם מועט זה לכל הארבעים איש הנ"ל, אולם זה שספר זאת לרבנו הפך הנ"ל, דהיינו: שספר, שהיו ארבעים לחמים עם שלשה אנשים, ונעשה צחוק גדול, ואז נענה רבנו ואמר: "יוסל כפר חזר!" "יוסל קער זיך שוין אומקערן!", ששכב בתשובה וחזר לדרג הטהרות.

א — קפב

רבנו לא שבח את ענין המגידות שהיה נהוג בזמנו, בגלל נסיון הפרסום והכבוד הרב שהיה פרוץ בה, ואפלו המגידות שנהג בה המגיד מטרהוויץ, אולם הפטיר: "מחמת שקשכא המגיד לאיזה עגרה מכינים את עצמם בני העירה לקראת בא המגיד, [פי היו סוגרים את חנויותיהם ומתלבשים בכגדי שבת וכו'] ומקבלים על ידי זה הרהור תשובה מחמת כל זה יש בדבר המגידות מעלה טובה".

א – קפג

בַּעַת שְׁבַקְר רַבְנוּ אֶצֶל הַרְבֵּי הַקְּדוּשׁ רַבֵּי מְרֻדְכֵי מְנַעֲסִיזוּ בַּחֲזָרְתוֹ
מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְרַבֵּי מְרֻדְכֵי שָׁכַב אֶזְעָל עַרְשׁ דְּנִי, כִּי הָיָה חֲמֻשָּׁה
יָמִים סְמוּךְ לְפִטְיָתוֹ, כַּמְסַפֵּר בְּסֵפֶר חַי מוֹהֲרָן סִימֵן קִיג, נִתְּן אֶזְ
רַבֵּי מְרֻדְכֵי סֶךְ עֲשָׂרָה רַעֲנַדְלִיךְ לְרַבְנוּ בְּשִׁבְלֵי פִדְיוֹן וְשִׁיתְפִּלֵּל רַבְנוּ
לְרִפּוּאָתוֹ. וְאָמַר אֶזְ רַבְנוּ לְאַנְ"שׁ שְׂאֵם הָיָה רַבֵּי מְרֻדְכֵי נוֹתֵן אֶת כָּל
רְכוּשׁוֹ לְצַדָּקָה הָיָה מִתְרַפֵּא מִחֻלָּיו, אוֹלָם אֶת זֶה אֵין יְכוּלִים לֹאמַר
לוֹ.

19/08/2018nrx

א – קפד

כְּשֶׁהָיָה רַבֵּי נַחֲמָן טוֹלֵטְשִׁינְעֵר בְּלַעַמְבֶּעֶרְג סֵפֶר לוֹ בֶּן הַרְבֵּי
מְלַעַמְבֶּרְג, שְׁבַעַת שְׁשֶׁהָה רַבְנוּ שָׁם בְּלַעַמְבֶּרְג לְרִפּוּאָת מַחֲלָתוֹ הָיָה
מְמַעַט מְלֻדְבֵר (מִסְבַּת מַחֲלָתוֹ), אוֹלָם כְּשֶׁהָיָה כְּבָר פּוֹתַח לְפַעְמִים אֶת
פִּיו הָיָה מַה לְשִׁמוּעַ, בְּכַרְט כְּשִׁסְפֵר מַעֲשֶׂה, וּבְכַרְט כְּשֶׁהָיָה מְסַפֵּר
מַעֲשֶׂה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיָה נוֹרָא לְשׁוֹמְעוֹ, וְסֵפֶר שְׁפַעַם בַּעַת הַסְּעוּדָה
שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבַּת אָמַר רַבְנוּ שִׁיִּסְפֵר מַעֲשֶׂה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַבְּחִין
בֶּן הַרְבֵּי בְּאִמְצַע הַסְּפּוּר שֶׁהָיָה מִמֶּשׁ הוֹלֵךְ רַבְנוּ וְגוֹזַע מְגוֹדֵל
הַהֲתַלְהָבוֹת וְהַדְּבִיקוֹת וְהַלֵּךְ וְהַדְּלִיק נֵר, כִּי כְּבָר הָיָה לְאַחַר צֵאת
הַכּוֹכָבִים, כְּדִי לְהַפְסִיק אֶת רַבְנוּ מִסְּפּוּרוֹ, וּמִמֶּשׁ הִחֲיָה בְּזֶה אֶת רַבְנוּ
עַד שְׁאַחַר כֶּךָ הוֹדָה לוֹ רַבְנוּ עַל דְּבַר זֶה.

א – קפה

כְּשִׁסְפֵרוּ פַעַם אַנְ"שׁ לְרַבְנוּ עַל אֶחָד מֵהַצְּדִיקִים שִׁישׁ לוֹ
הַתְּלַהָבוֹת וְהַתְּעוּרָרוֹת נִפְלָא בְּהַדְּלִקַת נְרוֹת הַחֲנֻכָּה, אָמַר רַבְנוּ שְׂוָה
מִשׁוּם שְׂאִינוּ מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל הַשָּׁנָה. "וּוִיִּיל עַר בְּנִייעֵט זִיךְ נִישׁט אַ
גַּאנְץ יָאֵר".

א – קפו

רַבְנוּ הָיָה נוֹהֵג לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה בְּשִׁמְחַת־תּוֹרָה לְ"חֲתַן־תּוֹרָה"

שיח שרפי קודש

קפז-קפח

ומוהרנ"ת ל"ח-תן-בראשית", ואמר מוהרנ"ת: "רבנו זכה לסיים את התורה, אנו רק מתחילים אותה..."

א — קפז

פעם, כשהיה רבנו בטעפליק באחת מנסיעותיו הנעלמות, שהיה מסתיר את עצמו בכל מקום בואו, ולא ידעו ממנו התושבים, אמר צדיק גדול אחד מתושבי טעפליק, ששמו היה רבי יצחק, שהוא מרגיש שיש בעיר אור גדול וקדוש, והתחיל ללכת מבית לבית לפי הרגשו, עד שהגיע לבית שהתאכסן בו רבנו, ואמר: "הנה כאן נמצא האור הקדוש הזה!" ונכנס פנימה ופגש ברבנו, כשהוא נמצא בעליית הבית.

א — קפח

פעם נסעו רבנו ומוהרנ"ת ורבי נפתלי באיזו נסיעה, בדרך נכנסו לנוח בביתו של אחד מאנ"ש, והוא בראותו את רבנו ומלניו באים לביתו, הכין עבורם סעדה חלבית עם גבינה, על שלחן וכסאות בחוץ, בדרך הנופשים. ומחמת שרבנו סבל כבר אז ממחלת השעול, לא רצה לאכל את הגבינה, משום שהיא מעוררת את השעול, ורבי נפתלי גם הוא לא רצה לאכל, כי גם הוא סבל מאותה מחלה, ומוהרנ"ת עשה ברפת שהכל ואכל מהגבינה, והפציר ברבי נפתלי חברו שגם הוא יאכל עמו מהגבינה, ואמר לו רבי נפתלי: "אתה אומר לי לאכל? אם רבנו יאמר לי לאכל אזי אוכל!". וכששמע זאת רבנו, אמר לרבי נפתלי: "נו, ובכן מצוה אני לך לאכל!", "נו, הייס איך דיר עסן!". ואכל רבי נפתלי, ואחר האכילה השתעל, ונענע רבנו בראשו ואמר: "הראיתם שכבר הוא שעול אחר לגמרי?" "ס'איז שוין גאר א אנדער הוס?" "אני חשבת שהוא יפטר מהעולם עוד לפני, וכעת רואה אני שעוד תהיה לו גם אריכות ימים..." "איך האב געמיינט אז ער וועט זיך נאך אפפארטיגן

פאר מיר, אצינד זעה איך אז ער וועט נאך האבן אריכות
ימים אויף... " וכן הנה.

א — קפט

כשנפטרה אמו של מוהרנ"ת שאל את רבנו מה צריך לעשות
לטובת נשמתה, ענה לו רבנו שיברך ברכת "אשר יצר" בכונה "א
ערנסטן אשר יצר". כאומר שכל דבר טוב שיעשה הוא לה לטובה.

א — קצ

תורה ל"ז חלק א' נאמרה על ידי שאלה ששאל אחד את רבנו
אם יתפרנס ממלאכת השחיטה, ולא ענה לו רבנו על זה במפורש,
אלא אמר את התורה הנזכרת לעיל, והבין הלה מעצמו שאין זה
רצון רבנו.

א — קצא

בעת המחלוקת שהתעוררה על רבנו, שאל אחד מהגדולים
ששמע את טענת החולקים בלשון שאלה, "ומה אומר רבנו על
טענות המתנגדים עליו", אמרו לו "הוא שותק ולא עונה כלום",
נענה ואמר שכעת מתורץ לי הנאמר באבות (פרק ב): "איזהו
מחלוקת שלא לשם שמים מחלוקת קרח ונעדתו", ולכאורה היה צריך
לכתב "מחלוקת קרח ומשה", אולם מפאן ראיה שמשה עצמו שתק
ולא הגיב למחלוקתם של קרח ונעדתו, וכל המחלוקת נקרא רק על
שם, שרק הם מלבים ומעוררים את המחלוקת בינם לבין עצמם.

א — קצב

עוד בהיות רבנו כבן ארבע שנים, בעת שאמו היתה מרדימה
אותו כשהבחין רבנו שהיא נרדמה, היה יורד בלאט ממסתו, והלך
להתפלל על קבר הבעל-שם-טוב זקנו.

א — קצג

רבי שמעון תלמיד רבנו, הפציר ברבנו שיבטיח לו, שיזכה לשמשו לעולם הבא, כמו שמשמשו כאן בעולם הזה, ורבנו דחה בכל פעם בקשתו. ופעם, בעת שנסע רבי שמעון עם רבנו הגיעו לאיזה הר, וכשירדו מן ההר נסעה העגלה במהירות גדולה, עד שהיתה סכנה שמרב מהירות הנסיעה, תתהפף העגלה עם יושביה חס ושלום, וכשראה זאת רבי שמעון, מסר נפשו למען הצלתו של רבנו, וקפץ מהעגלה ועצר בכחפו ובגופו את העגלה... וכו' הציל את רבנו. אחר-כך בקש רבי שמעון שוב מרבנו שיבטיח לו את בקשתו הנזכרת לעיל, ואמר לו רבנו: "באמת עשית טוב מאד! אבל בשביל זה לבר?!" "האסט טאקי גיט גיטאן! אבער פאר דעם אליין?!" ולא הבטיחו רבנו דבר זה, עד שנכנסה אם רבנו שהיתה בעלת רוח-הקודש פדוע, ואמרה לרבנו: "עשה לו נחת וברכהו בדבר זה, אחרי שהוא מפציר כל-כך", ואז הבטיחו רבנו. וכשהבחין רבנו בקנאתו של מוהרנ"ת, שקנא ברבי שמעון על שזכה לדבר נשגב זה. אמר לו: "יהיה לך שם ענין יותר טוב מזה!" "וועסט האבן בעסערס!".

א — קצה

פעם, כשדבר רבי יחיאל צבי אחי רבנו, עם רבנו, אמר לו שמשום איזו סבה שהיא, לא אמר באותו יום פרק: "איזהו מקומן" באמירת הקרבנות שבתפלת שחרית. נענה לו רבנו ואמר: "וכי איך בא זאת לנכד הבעל-שם-טוב שלא יאמר 'איזהו?' "ווי קנמט דאס א איניקל פון בעל-שם זאל נישט זאגן איזהו?"

א — קצו

אמירת התורה "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי" שבלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ו השתלשלה על ידי משה חניקעס, שאמר קדוש

לכנה בהתעוררות גדולה, וכששמעה רבנו איך שאמרה בהתעוררות כנ"ל, אמר: "הנה אומר הוא כבר עוד טוב יותר מהרבי?", "האט זאגט ער שוין באלד בעסער פון זיין רעבין?". ומוציאים באמת אצל אלישע שבקש פי-שנים וכו', ומזה השתלשלה כל אמירת התורה, ועין שם בתורה בסוף סעיף א' ובימי מוהרנ"ת סימן ט"ו.

א — קצו

כשצוה רבנו למוהרנ"ת ללמד בספר "עץ-חיים", שאלו מוהרנ"ת: "ואם לא אבין", אמר לו רבנו: "אתה למד! ובכל מקום שלא תבין, עשה נקדה וסימן שלא הבנת במקום זה, ואחר-כך כשתלמד פעם שניה תראה שיפתחו הנקדות שסמנת לעצמך על אי הבנתך, וכשתלמד עוד פעם, יפתחו עוד הנקדות וכן בכל פעם, עד שתבין הכל!"

א — קצח

באחד מהשנים ששהה רבנו בברסלב חל להיות ראש השנה ביום ב', ואנ"ש שמעיר טשערין הודרו לנסוע ובאו כבר לשבת לברסלב, בכדי שיאמרו את הסליחות של ערב ראש השנה עם רבנו, אולם רבי אבא שוחט לא נסע עמם מסבות שונות ולא הספיק להגיע לשבת לברסלב ושבת באומאן שהיא רחוקה מברסלב כמאה קילומטר, במוציאי שבת קדש התחיל לרדת גשם שוטף ועז ולא ידע איך יצליח להגיע לברסלב על ראש השנה, אולם הודרו והלך לכמה בעלי עגלות ובקשם שיסיעוהו לברסלב, ולא רצה שום בעל עגלה לקחתו, והפציר בהם מאד עד שנענה לו אחד מבעלי העגלה ואמר לו: אם תתן לי שלש עשרה רובל אסיעך, והבטיח לו רבי אבא, אף על פי שהיה זה סכום גדול ואף על פי שהיה עני מרוד. שמרוב עניות לא היה לו אפלו להחליף בגדיו לכבוד שבת קדש, ותיכף אחר כך התחרט הבעל עגלה ולא רצה לנסוע, אף על פי שהבטיח לו את הסכום הנ"ל, עד שפנו אליו חבריו הבעלי עגלות ואמרו לו,

אנחנו לא הסכמנו כלל לקחתו, אולם אתה שהבטחת לו מחויב אתה לקחתו, וברוב שדולם הספים לדבריו הראשונים, ונסעו משך כל הלילה, ובבקר הספיקו להגיע רק עד טעפליק, שהוא בשלושים וחמשה קילומטר מאומאן, כי הנסיעה הייתה קשה מאד מרוב הבוץ והגשם וכו' והבעל עגלה פהרגלו נתן שם אוכל ומספוא לסוסים העיפים, ואחר אכלם ושתם המשיכו בנסיעתם, ובצהריים הצליחו להגיע בקשי רב רק עד העירה הייסין, הרחוקה מברסלב בשלושים קילומטר, ובעל העגלה התעייף ככר מאד מנסיעתו ולא רצה בשום אופן להמשיך — אף רבי אבא לא אמר נואש. וכשיצאו סוף סוף לדרך מהייסין אחר שהאכיל הבעל עגלה את הסוסים, שאג הבעל עגלה לסוסים בהלצה "ילדים לרבנו" "קינדערלאך צום רעביץ" ! והתחלו הסוסים לדהור שלא כדרך הטבע והגיעו לברסלב בעת שפכו התפללו הקהל תפלת מנחה של ערב ראש השנה, ולא היה לו אפלו פנאי לפרוס בשלום רבנו.

והנה רבי אבא בתמורת השלש עשר רובל שהבטיח לבעל העגלה, נתן את גביע הפסח שהביא כמתנה לרבנו. אחר כך בלילה בעת שישב רבנו בשלחן עם אנ"ש כמנהגו, כי היו מתאספים לשלחן רבנו, אף-על-פי שנהג רבנו לבלי לדבר כלל בליל ראש-השנה שום דבור, יצא הפעם מגדרו ופנה אל רבי אבא ואמר לו: "אבא ספר לי את הנסיעה שלך" והתירא רבי אבא לספר, כי ידע שנתן את הגביע שהביאו עמו כמתנה לרבנו בתמורת נסיעתו, אולם רבנו פנה אליו שוב, ואמר לו: "אבא אל תפחד וספר לי את נסיעתך" — וספר לו רבי אבא את כל סדר נסיעתו, וספר גם זאת שהיה מכרח לתן את הגביע תמורת נסיעתו, בגמרו אמר רבנו: "עבור הגביע עוד אוציא לו להבעל-דבר את השינים והעינים", "אתה אבא, בעולם הזה כבר לא נדאי, ואתה שמואל קח לך מעט מהמרק", "דעם בעל דבר איבער דעם בעכער וועל איך אים נאך ארויס נעמען די ציין מיט די

אויגן", — דו אבא אויף דעם עולם איז שוין נישט פֿדאי, און דו שמואל נא דיר אביסעל יוד", פֿי בנסיעתו נסע עמו בנו רבי שמואל, ותיכף לאחר סכות נפטר רבי אבא, ובנו רבי שמואל התעשר מאד, וממנו ירש רבי אבא'לה המפורסם את כל עשירותו.

15/08/2018nnk

א — קצט

בברסלב הָיָה דָר פֿריץ שְׁהיָה מַחְטִיא מֵאֵד אֶת הַתּוֹשָׁבִים בְּפְרִיצוֹתוֹ הַנּוֹרָאָה, וּבְפֶרֶט הַצְּלִיחַ בְּרִשְׁעוֹתוֹ מִחֲמַת שְׁתוֹשְׁבֵי הָעִיר הָיוּ עֲנִיִּים וְהָיָה תוֹמֵךְ בָּהֶם כְּדִי לְהַחֲטִיאֵם, וְעַל זֶה הַתְּכוּוֹן רַבְּנוּ בְּמִכְתָּבוֹ שֶׁכָּתַב מֵאוֹסְטְרֵהָא וּבְקֶשׁ שִׁיתְּפַלְלוּ עֲבוּרוֹ בְּכָל תְּפִלָּה וַתְּפִלָּה וְשָׁלָא יִשְׁכַּחוּ אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה לְכָל אֶחָד עַד הַנְּהָ, וַיִּזְכֹּר כָּל אֶחָד אֵיךְ מֵצָא אוֹתוֹ בְּעֵת שֶׁבָּא לְגוּר בְּבִרְסָלָב וְכִמָּה כַּחוֹת בְּרוּחָנִיּוֹת וּגְשָׁמִיּוֹת הוֹצִיא עֲבוּרוֹ עֵינַי שָׁם, וְלִזְהָ קָשׁוּר גַּם הַסְּפוּר עִם אַבְרָהָם פִּייעֵס שֶׁהֵלֵךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּשְׁלִיחוֹת רַבְּנוּ בֵּין הַבְּלָן לְהַבְּלָנִית, רָאָה בְּמִקּוּמוֹ.

אנונימית

א — ר

לַחֲנֻנַת מְרִים בֵּת רַבְּנוּ שֶׁנִּשְׁאַה לְבֵן הָרַב מְנוּאֵל טְשִׁיסק, בָּאוּ צְדִיקִים וְרַבָּנִים מְפָרְסָמִים רַבִּים לְעִיר עִם חֲסִידֵיהֶם וּמְלוֹוֵיהֶם. בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת אָמַר רַבְּנוּ לְמוֹהַרנ"ת שִׁילֵךְ לְמַקְנָה לְטָבוֹל לְכַבּוֹד שַׁבָּת אוּלָם שִׁיזָהָר שְׁלָא יוֹחֲלָפוּ לוֹ הַבְּגָדִים מְרֹוב הַלַּחֲץ וְהַדַּחֲק שֶׁבְּמַקְנָה, כִּי מוֹהַרנ"ת עֲצָמוֹ הִרְהָר בְּדַעְתּוֹ שֶׁכָּבֵר לֹא יֵלֵךְ לְמַקְנָה לְטָבוֹל כִּי בְּבִקְרָ טָבַל כָּבֵר בְּמַקְנָה, וּפְחָד לִיֵּלֵךְ עוֹד פַּעַם שְׁמָא יוֹחֲלָפוּ לוֹ הַבְּגָדִים. וְאָמַר זֹאת לְרַבְּנוּ שֶׁכָּבֵר טָבַל בְּמַקְנָה בְּבִקְרָ, עָנָה לוֹ רַבְּנוּ וְאָמַר: "אֲנִי מִתְכוּוֹן שֶׁבַעַת תֵּלֵךְ שׁוֹב לְמַקְנָה אוּלָם הַזָּהָר שְׁלָא יִחֲלָפוּ לָהּ הַבְּגָדִים".

א — רא

רַבְּנוּ הָיָה מְרַבָּה מֵאֵד בְּאֲמִירַת הַתְּפִלוֹת שֶׁכֶּסֶפֶר "שְׁעָרֵי צִיּוֹן".

כמספר בשיחות הר"ן אות קסג, ובאומן הנה אצל אחד מאנ"ש הספר "שערי ציון" של רבנו, והנה מחוקק הרבה מרוב הדמעות.

א — רב

בשמיני עצרת נוהג הנה רבנו לערוך שלחן מיוחד עבור בעלי-הבתים, ולא היו אנ"ש החסידים מצטרפים לשלחן זה, ומנהג זה עוד נהג הבעל-שם-טוב, כידוע. אחר עריכת השלחן, כשהלכו כבר כל הקהל לתפלת ערבית של שמחת-תורה, לקחו ולוו בעלי-הבתים את רבנו לבית-הכנסת עם חפה, שפך נהגו ללוות את הרבנים הגדולים, ואז בדרך הלווי כשרקדו ושרו, הצטרפו אליהם החסידים ועזרו להם בשמחתם.

אומר חכמת

א — רג

בתחלת התקרבותו של מוהרנ"ת לרבנו, שפידוע התגברה אז עליו התנגדות עצומה מצד בני משפחתו, כשבא לרבנו באמצע השבוע של פרשת נח, על-אף ההתנגדות, אמר לו רבנו: "הרי לך צריך לומר שלום עליכם — סע לשלום!" "פאר גיזונד!" שלא התגבר עליו המחלקת ביותר. ואז גם אמר לו רבנו: "האדם צריך להמשיך את עצמו אחר האמת ולדרש ולחקר, היכן הוא בכל זאת האמת." "מ'דארף זאך ציען צום אמת — ווי איז אבער פארט דער אמת."

א — רד

מספרים, שפעם בעת המחלקת שהתעוררה על רבנו, רצה מחצף אחד מהחולקים, להפגס אל רבנו ולהזיקו, וכשנכנס, עמד רבנו עם פניו אל הקיר והושיט רבנו את ידו מלאחריו ואמר לו: "הרי הנך רוצה להזיקני, נו הזיקני!" כאומר: עשה מה שברצונך! ויש דעות אצל אנ"ש, מה עלה בגורלו, יש אומרים שנעמד במקומו ולא היה יכול לעשות כלום מרב הפחד שנפל עליו, ויש אומרים, שהתאלם, והיו שאמרו, שלא לקח זמן רב והלך לעולמו.

א - רה

וכמו כן מספרים שפעם בא אל רבנו ידידו מנעוריו, שלמד יחד עמו בקטנותו, ולפני שנכנס חשב בדעתו, שקשיבנס לרבנו ויתן לו את ידו, ילחץ את ידו של רבנו בחזקה, כאומר, הרי שנינו למדנו יחדו בחדר ומכירו אני עוד מנער. ^{קטנה}קשיבנס לרבנו, עמד אז רבנו עם פניו אל הקיר, פנה אליו רבנו בצחות ואמר, בלי שיאָה מי הנכנס: "קח את ידי, אולם אל תלחצני!" "נא! אָבער קנועטש מיה נישט!", ונתביש מאד ונפל עליו פחד גדול מרבנו.

א - רר

וכן מספרים שפעם נכנס אל רבנו אדם אחד ששמו היה דוד, אשר הכירו מילדותו וחשב לעצמו שקשיבנס לרבנו ונשקהו, בלע"ז "קוש", כאומר: הרי מכירו אני מילדותו, קשיבנס אמר לו רבנו את הפסוק (תהלים ז, א): "שגיון לדוד על דברי כוש" ונעשה משוגע רח"ל.

א - רז

קשיבכ פעם רבנו את רבי מנדל המכנה "רבי מנדל מכפר, אמר: "הוא המדליה שלי!" "ער איז מיינ מנדאל!" בלע"ז "מאנדאל" לשון נופל על לשון.

א - רח

שבח פעם את רבי ישעיה שלום בנו של רבי יודל, ואמר: "הוא הלך לחפתו עם פתנת נקיה", "מיט א ריין העמדיל".

א - רט

פעם, באחת מנסיעותיו, היה רבנו אצל רבי יהושע מזשירין, תלמידו; וכשחזר מנסיעתו, שבחו ואמר: "הייתי אצל יהושע שלי בזשירין וראיתיו מתפלל = חתיכת מנחה". "איך בין גינוען ביי

מיינ יהושע'לע אין זשירין האט ער גידאוונט = א שטיק מנחה."

א — רי

פעם, בהיות רבנו מינוק, נסעה אם רבנו מביתה ובקשה מהרב הצדיק רבי חיים קראסנער, שישגיח עליו. כשחזרה, אמר לה רבי חיים: "הנה יכולה לתאר לעצמה, ששמרתי עליו היטב, עד שלא קמתי בחצות לערוך את התקון כהרגלי, כדי שלא יתעורר הילד."

א — ריא

פעם בהיות רבנו בלאדיזין, אחר שכבר נתישב בברסלב, הלך בליל שבת-קדש לשמחת שלום-זכר, שהיה אצל אחד מאנ"ש. בין תושבי העיר שבאו לברך את בעל-השמחה, בא עמהם גם חזן-העיר, בישבם כף בשלחן, בקש בעל השמחה מהחזן, שישיר איזה זמר לכבוד השמחה, והוא בהיותו מתנגד לרבנו ענה ואמר, שאין לו קול נאה פעת לשיר. ענה רבנו ואמר: "אני כבר אתן לו קול שלא יפסיק". "איך וועל אים שוין געבן א קול דלא פסק". באמצע השבוע, כשהגיע עת ברית-המילה, לא בא החזן לסעודת הברית, והלכו בני השמחה לחפשו בביתו, ואמרו להם בני-ביתו של החזן, שאינם יודעים היכן הוא, מחמת שכבר הלך מביתו, ואמר, שהולך הוא לברית מילה, והלכו לחפשו ומצאוהו עובר עברה רחמנא לצלן, ונתקם דבר רבנו, שאמר לו שהוא כבר יתן לו קול דלא פסק...

א — ריב

כידוע, שלל רבנו מאד בחנוף הבנים, הן את ענין השעשוע עמהם, כמבאר בספר "שיחות הר"ן" סימן נ"ט והן את ההפאות לילדים. אולם אמר רבנו: "פעם נותנים סטייה..." "אמאל גיט מען א פאטש..." והיו אנ"ש אומרים שתדיר צריך האדם לדחות את ה"פעם" לפעם אחר.

א — ריג

כְּשֶׁהִיָּה רַבְּנוּ אֶצֶל הַרְבֵּה הַקְּדוּשׁ מִלְּאֲדֵי, שְׁאֵל אֶת הַרְבֵּה: "הֲאִם נִכּוֹן הוּא מָה שְׁאוּמְרִים, שִׁישׁ לָכֶם שְׂמוֹנִים אֶלֶף חֲסִידִים?" עָנָה לוֹ הַרְבֵּה וְאָמַר: "יֵשׁ לִי הַרְבֵּה חֲסִידִים מִלְּמַדְי תִּינוּקוֹת, וְהִילָדִים נוֹתְנִים פְּרוּטוֹת צְדָקָה בְּקַפּוֹת הַצְּדָקָה שְׁלִי, וּמִסְתַּמָּא, כְּשִׁיגְדְּלוּ לֹא יִחְלְקוּ עֲלַי..."

א — ריד

בְּכָל עֵת הַמַּחְלָקָת, הִיָּה הַרְבֵּה בְּעַל הַתְּנִיָּא, נוֹטָה לְטוֹבַת רַבְּנוּ.

א — רטו

הַבְּחִינוּ אַנְ"שׁ בְּרַבְּנוּ שֶׁהִיָּה מְסֻדָּר מְעַט אֶת פְּאוֹתָיו, לְפָנָי שֶׁהִיָּה יוֹצֵא לְדַרְךָ.

א — רטז

פַּעַם בְּל"ג בְּעֶמֶר אָמַר רַבְּנוּ: "שֵׁם בְּמִירוֹן שְׂמַחִים, אוּלַם יָכוֹל מְאֹד לִהְיוֹת, שְׂרַפֵּי שְׂמֵעוֹן נִמְצָא כְּאֵן!..." "דְּדָרְט אִיז מִירוֹן, רַבֵּי שְׂמֵעוֹן קָעַר גָּאָר זֵיין דָּא!..."

א — ריז

כְּשִׁסִּים רַבְּנוּ אֶת הַתּוֹרָה "אַזְמַרְהָ לְאֶלְקֵי בְּעוֹדֵי" שְׁבִלְקוּטֵי מוֹהֲרֵן סִימֵן רַפ"ב לְפָנָי מוֹהֲרֵן"ת וְרַבֵּי נִפְתְּלֵי בְּעַת שְׂרַדְפוּ אַחֲרָיו בְּנִסְיַעְתּוֹ לְלַעֲמֶבְרַג בְּמִסְפָּר בְּסִפְרֵי יְמֵי מוֹהֲרֵן"ת סִימֵן כ"ו, וּמִסְפָּר שֵׁם שְׁלִפְנֵי אֲמִירְתּוֹ אֶת הַתּוֹרָה שְׁאֵלָם מָה הֵם רוֹצִים, שְׂיִבְרַכְם אוֹ שְׂיִאמַר לָהֶם תּוֹרָה, וְעָנָה מוֹהֲרֵן"ת וְאָמַר שְׂבִרְכָה יְבָרְכֶם כְּשִׁיחֲזוֹר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מְנַסִּיעְתּוֹ, וְעָתָה יֹאמַר לָהֶם תּוֹרָה וְכוּ' עֵינֵן שָׁם. כְּשִׁסִּים רַבְּנוּ אֶת אֲמִירְתֵי אֶת הַתּוֹרָה בְּרַכְם וְאָמַר לָהֶם "שְׂתַאֲרִיכוּ יָמִים", כִּי עַל יְדִכֶם אֲמִירְתֵי אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, "לֹאֲנִי לְעֵבֶן זָאֵלֵט אִיר וְוִיל דוֹרְךָ אִיִּיךְ הָאֵב אִיךְ גְּזֹאֲגֵט דֵי תּוֹרָה". וְהָיוּ אַנְ"שׁ מִתְמַיְהִים עֲצָמָם עַל סְפוּר זֶה כִּי הֵלֵא מוֹהֲרֵן"ת לֹא הָאֲרִיף יָמִים כִּי הָיוּ יָמָיו רַק שְׁשִׁים

וחמש שנים פידוע. ואמרו שלפי חוליו הקשה שסבל מחולי המעים
פידוע הרי האריך ימים.

א — ריח

לפני פטירתו של רבנו, בכתה זוגתו השניה מאד, ופנה רבנו
לאנ"ש ואמר: "מדוע היא בוכה, אולי בגלל הכסף!! הנה, בארון
מונח כל כסף כתובתה", שהיה שלש מאות רענדליך שהיה סכום
נכבד מאד. ואותו הכטיח לה בכתובתה. ופתחו את הארון והוציאו
משם כִּיס עם מעות שהיה מונח שם בדיוק כל שלש מאות
הרענדליך. ואנ"ש אמרו שרבנו הקפיד שכסף הכתובה יהיה בכסף
מזומן עובר לסוחר ^{ממש} ממש, כדעת ר' מאיר בגמרא.

א — ריט

אמר רבנו ז"ל בצחוק: "מה יש לו לנפטר להיות שרוי בעצבות,
מאחר ששוכב לצד הדלת [כנהוג] מגודל ועטוף בזקן ופיאות "נואס
האט אמת צו זיין מרה שחורה אז ער ליגט מיט די פיס צו די
טיר מיט א בארד און פאות".

א — רכ

שאל פעם אחד את רבנו "איך נעשים יהודי כשר? "נוי אזוי
ווערט מען א ערליכער יוד — ענה לו רבנו "כף"! האט אזוי".
כאומר, שעל ידי לימוד התורה ועבודת התפלה בתמימות ובפשיטות
ללא חכמות, על ידי זה זוכים להיות יהודי כרצונו ותברך וכמוכא
בספר שיחות הר"ן סימן רפ"ז שאמר רבנו "שאין מה לעשות רק
להתפלל וללמוד ולהתפלל" ואין צריך לשום דבר רק לעשות
ולעשות ולעשות, בעבודת השם ותברך בתמימות ופשיטות, ועל ידי
זה בעצמו זוכים לכל המעלות והמדרגות וההשגות. ויש אומרים
שהכונה שבשאלה עצמה ששואל האדם לעצמו שאלות כאלו, על
ידי זה יזכה באמת למצוא דרך ישר להיות איש כשר.

שיח שרפי קודש

עא

א — רכא

רבנו נפטר אחר הצהרים בסביבות שעה שלש, כמובא בימי מוהרנ"ת אות ס"ו, ומשום כך נוהגים אנשי שלומנו לערוך את סעדת ההילולא לפנות ערב.

א — רכב

כידוע רצה רבנו שרפי חיילק יעזוב את כל עסקיו ויקבל משרת חזנות ויתפרנס ממנה וממה שיתמכו בו האנשים, וכעת שאמר לו זאת רבנו אמר לו: "אם תסע עמי לברסלב תהיה אפה חדוש בדבר שלך, היינו בחזנות, כמו שאני חדוש בענין שלי". כי המשיך לו רבנו כח הנגינה משרשה, אולם הוא לא הסכים לזאת.

א — רכג

רבנו אמר לאחותו, מרת פערל, אשת רבי פנחס מאיר: אם היית שומעת לי הייתי מצוה לך עוד עכשו שתתגרשי מבעלך, כי הוא טפש ונער, "נוען דו וואלסט מיר גיפאלגט וואלט איך דיר נאך איצטער גיהייסן זיך גט'ן ווארום ער איז א נער. אולם היא לא התגרשה ממנו. לא ידוע אם הייתה מבוגרת מרבנו או לאו.

א — רכד

פעם בא לטולטשין דרשן אחד והתאכסן בבית גביר אחד, והרבה מתושבי העיר באו לשמוע את דרשתו. לאחר הדרשה, הבחין הגביר שנעלמה משלחנו איזה כלי של כסף, וחשב שבודאי נגנבה על ידי אחד מבני העיר שבאו לשמוע את הדרשה של הדרשן, והתיאש מלמוצאה. אחר כך נסע הדרשן ובא לברסלב ונעשה רעש בעיר שהגיע דרשן לעיר ושיכינו התושבים את עצמם לשמוע דרשתו. כשבא הדרשן לבית רבנו, אמר עליו רבנו המוזכר בתורה רי"ט על הפסוק "בצע אמרתו", שהדרשן היה אומר דרשות בשביל

ממון ובצע. והלך אחד מאנ"ש ואמר זאת להגביר שרפנו אמר כף וכף על הדרשן הזה, וכא הגביר וחפש בכליו של הדרשן ומצא את הכלי שגנבו ממנו בהיותו אצלו בטולטשין.

19/08/2018nkn

א — רכה

רבי יחיאל צבי אחיו של רפנו נקרא על שם רבי יחיאל סבו, היינו אבי אמו פייגא ובעלה של אדיל שהיה מכוונה בשם ה"דייטש"ל" — "הגרמני", כי מוצאו היה מגרמניה. והיה לרפנו עוד אח בשם רבי ישראל ופניו היו דומים לפני מת עד שכנוהו בשם רבי ישראל "מת", וזה היה מחמת מעשה שהיה בקטנותו, שגחלה מאד עד סמוך למיתה ממש, ורצה עמו אמו פייגא לקבר הבעל-שם-טוב בצעקות ובכיות נוראות, והניחה את התנוק על הציון והלכה ממנו, כשחזרה פגשה אותו כשהוא בוכה בריא ושלם, מחמת שאינו יודע היכן אמו. אחר כף בא אליה הבעל-שם-טוב בחלום ואמר לה: אלו באת אלי שלא בצעקות הייתי נותן לו נשמה טובה, אולם מחמת שעשית צעקות נוראות לא הסתכלתי איזה נשמה הנני נותן לו ונתתי לו נשמה של נפטר. "האסט גימאכט גיוואלדן האב איך נישט גיקוקט וואס פאר א נשמה איך גיב איהם". הסבא אומרת שרפי ישראל הזה, היה הבכור, ומשום כף נקרא בשם ישראל על שם הבעל-שם-טוב, ורפנו נקרא בשמו על שם סבו הרב הקדוש רבי נחמן מהורדנקה זכר צדיק לברכה.

א — רכו

כשלקח הבעל-שם-טוב את רבי יחיאל המכוונה הדייטש"ל "הגרמני" לחתן לבתו אדל, אמר: "לקחתיו בשביל בנים", ולא הבינו כוונת הבעל-שם-טוב עד לאחר פטירתו של רבי יחיאל צבי שאז התחילו הרבה נשים להפיל ולדויתיהן, והבינו שזכותו הגינה עליהם לשמור את ולדויתיהן.

א — רכז

כְּשֶׁהִתְקַרְכָּה מִיַּת הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב, רָאָה זֹאת תִּלְמִידוֹ וְשָׁמַשׁוֹ
 רַבִּי נַחֲמָן הוֹרְדֵעֲנִיקֵר וְהִתְחִיל לִבְכוֹת בְּכִי רַב וְצָעַק בְּקוֹלוֹת נוֹרָאוֹת,
 פִּנָּה הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב וְאָמַר לְהַעוֹמְדִים לִידוֹ מַדּוּעַ הוּא בּוֹכָה וְצוֹעֵק?
 זֶה כִּבֵּר לְאַחַר מַעֲשֵׂהוּ, וְאָף עַל פִּי שֵׁשׁ דְּרָךְ כְּזוֹ בְּתַפְלָה שְׂאוּכַל
 לְהִתְרַפְּאוֹת וּלְהִכְרִיא עַל יְדֵהּ — אוֹלָם אֵין רַבִּי נַחֲמָן יוֹדֵעַ אֵת הַדְּרָךְ
 הַזֶּה.

א — רכח

פַּעַם שָׁאֵל אֶחָד אֶת רַבְּנוֹ, מַדּוּעַ אֵין סֵפֶר מְרַבְּנוֹ שֶׁל שִׁיחוֹת
 וּמַעֲשֵׂיוֹת כְּשֶׁאֵר סֵפְרֵי צַדִּיקִים וְכִסְפֵּי שְׂבָחֵי הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב, עֲנָה לוֹ
 רַבְּנוֹ "גַּם מִמֶּנִּי עוֹד יִהְיֶה מַה לְדַבֵּר" ... "פּוֹן מִיר נִוְעַט נָאֵף אוּיָף
 זֵיין וואס צו רַעֲדֵן".

א — רכט

פַּעַם שָׁאֵל רַבִּי נַפְתָּלִי אֶת רַבְּנוֹ עַל דְּבַר הַפְּתוּב "יֵהֵב חֻכְמָתָא
 לְחַכְמִין", אִם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן חֻכְמָה רַק לְחַכְמִים, מַה יַעֲשׂוּ
 אֵלוֹ שְׂאֵינִם חַכְמִים. עֲנָה לוֹ רַבְּנוֹ: כְּתִיב "כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ", אִם
 כֵּן לְכֻלָּם יֵשׁ בְּחִינַת חֻכְמָה שְׁעָלֶיהָ מוֹסִיף הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרַחֲמָיו
 עוֹד וְעוֹד חֻכְמָה. וְעַיִן עוֹד מִזֶּה בְּסֵפֶר שִׁיחוֹת הַר"ן סְעִיף נ.א.

א — רל

עוֹד כְּשֶׁהִיָּה דָר רַבְּנוֹ בְּמַעֲדוֹ וְדִיבְקַע הַתְּעוֹרְרָה עָלָיו מַחְלוּקַת
 מַכְמָה אֲנָשִׁים בְּנֵי בְּלִיעַל, וּמִלְמַד אֶחָד מִשֵּׁם חֶלֶק עָלָיו מָאד וְאָמְרוּ
 לוֹ תוֹשְׁבֵי עִירוֹ: הָרִי אָף אֶחָד לֹא יִשְׁמַע לָךְ לַעֲמוֹד עִמָּךְ בְּמַחְלוּקַת
 נִגְדוֹ כִּי רַבְּנוֹ הוּא מְנַכְדֵי הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב וּמְפוֹרָס לְצַדִּיק, וְנוֹסְעִים
 אֵלָיו תִּלְמִידִים שְׂבָלִים יְרֵאִים וְשְׁלָמִים, וּבִכֵּן אֵין לָךְ עֲצָה אֲלֵא לְחַפּוֹת
 לְבוֹא הַצַּדִּיק הַרֵב הַקְּדוּשׁ רַבִּי נַחוּם מְטָשְׁרֵנוּבֵיל, וְכִשֶּׁהוּא יֹאמֵר אֵיזָה
 דְּבוּר שְׁלֵא כְּהוֹגֵן עַל רַבְּנוֹ, אֲזִי תוּכַל לְעוֹרֵר מַחְלוּקַת עַל רַבְּנוֹ. וְכֵן

עשה והמתין לבוא רבי נחום למערוודיבקע, כשהגיע רבי נחום הלך רבנו לקבל פניו בנהוג, וכשראה המלמד שרבנו עמד להפנס לחדרו של רבי נחום הלך והוציא את כל הפסאות שהיו שם בחדר ולא השאיר שם רק את כסאו של רבי נחום, בכונה כדי שרבנו יעמוד ולא יוכל לישב לפני רבי נחום. כשראה זאת רבי חייקל שמשו של רבנו, שאג בקולו ואמר: כסא לרבנו — "פארין רעבן א בענקל" ולא היתה ברירה והכניסו עוד כסא לחדר עבור רבנו, ונסתגר רבנו עם רבי נחום בחדרו. וספר רבי חייקל שלא שמע מה שדברו רק כשהציץ והביט מחור המנעול, ראה איך שרבנו יושב נגד פניו של רבי נחום באחת מפנות השלחן ופניהם איש אל אחיו ויד רבנו על צד אחד של פניו וידו של רבי נחום על צד אחד של פניו שכנגד פני רבנו וכף ישובו ודברו יחדו משה כל הלילה — ומוכן מאליו שנסתם פה המלמד החולק.

א — רלא

בתחלת התקרבותו של מוהרנ"ת, כשעלה על דעת רבנו ענין צער גדול בנים של מוהרנ"ת, כי זוגתו היתה מפלת נפלים כמה פעמים, פנה אליו רבנו ואמר לו: עבור זה שאני מקרב אותך — אני עוד צריך לשלם לך, כי זכאה מאן דאחיד בינא דחיביא = אשורי האוחז ביד הרשעים (להחזירם בתשובה), כמובא בזהר (שמות קכח:). אבל בשביל זה — היינו בשביל ברכת הבנים — איני רוצה שיהיה בחנם. והלך והביא פדיון לרבנו שלחן עם ששה כסאות. אחר כך בסוף ימיו ראה שיש לו חמשה בנים ובת אחת, ואמר: "אלו הייתי יודע [שבברכת הבנים תלויה בפדיון], הייתי מביא לרבנו "טוץ" היינו שנים עשר כסאות", והיו לו שנים עשר ילדים.

א — רלב

כשנפטרה בנה של אדל בהיותו קטן בא רבנו לנחם אותה ואת בעלה רבי יוסקא ובין דברי המנחומים שדבר עמהם, פנה אליהם

רבנו ואמר להם: "העולם עוד יקנאו בכם בבניכם ובבני בניכם, "די וועלט וועט נאך מקנא זיין אין אייערע קינדער און אייערע קינדס קינדער". ופנה עם פניו לעבר רבי יוסקא ואמר לו: אתם עוד תזכו לבנים, ואחר כך פנה עם פניו לעבר בתו ואמר לה: "ולבני בנים". וכך הנה, כי לרבי יוסקא נולד אחר כך בן הוא רבי אברהם בערניו ובת אחת ואחר כך נפטר. ואדל זכתה לראות בני בנים כי זכתה לאריכות ימים יותר מכל אחיותיה, כי נולדה בסוף שנת התק"מ ונסתלקה בשנת תרי"ד, וזכתה לראות בנים ובני בנים כברכתו של רבנו.

א - רלג

פעם כשבקר רבנו בבית בתו אדל ביום האחרון של פסח, נתנה לו במרק שני קניידלאך, אמר לה רבנו: עוד יהיו לך שני בנים ונולד לה אחר כך בן ובת הלא המה רבי אברהם בערניו ואחותו רבקה.

א - רלד

פעם הלך רבנו מעות לרבי שמעון המכונה רבי שמע'לה שהיה תלמידו ומשמשו, ורבי שמעון הכניס את המעות באיזה עסק ולא החזיר את המעות לרבנו בעתו, הקפיד עליו רבנו ואמר לו: "נו, אתה שנה שיגרשוף" "דו ביסט ווערד מ'זאל דיר פארשיקן", וכן הנה, שמשום מה נסע לעבר נהר דאן שרחוק מאד מאוקראינה ולא היו דרים שם יהודים פלל, וכל מה שעשה והשתדל לחזור לא היה יכול, כי הסתבף שם מענין לענין עד ששקה שם משף שלש שנים, ובסוף שלש השנים היה לו נסיון, ועמד בנסיון, בזה שקרע את שפתיו מפניה, ומחמת זה נצל מהנסיון, ואז אמר רבנו "שכבר רחמנות עליו וצריכים להוציאו משם" ואז חדלו המניעות, וחזר לרבנו. וכשחזר אמר לו אז רבנו את השיחה המוכאת בשיחות הר"ן סימן קעג עין שם.

א — רלה

בַּעַת שְׁחֻלְתָּהּ הִרְבֵּנִית זִנְגָתוֹ שֶׁל רַבְּנֵנוּ, רָצָה רַבְּנֵנוּ שְׁתַּסַּע לְהַרְוֹפְאִים שְׁבֵאוֹסְטֵרְהָא, כִּי הָיוּ שָׁם רוֹפְאִים גְּדוֹלִים וְגַם הַרוֹפֵא גְּאָרְדִין (יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִיא גַר צְדָק, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִיא בַּעַל תְּשׁוּבָה) רוֹפֵאוֹ שֶׁל הָרַב הַמְּגִיד מִמְּעוֹזְרֵיטֵשׁ ז"ל, הִיא דָר שָׁם, אוֹלָם הִיא לֹא רָצְתָה, כִּי רָצְתָה לְהִתְרַפְּאוֹת בְּזֹאסְלָב מִשׁוֹם שְׁקֹרֹבֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ הָיוּ דָרִים שָׁם, וְאַחַר כֵּן נִפְטְרָה שָׁם בְּעָרֹב שְׁבוּעוֹת, כַּמְסַפֵּר בְּסִפְרֵי "יְמֵי מוֹהַרְנָת" סִימֵן כֹּא.

א — רלו

לְפָנַי הִתְקַרְבוּתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶהֱרֵן הָרַב מִבְּרֶסְלָב אֶל רַבְּנֵנוּ, רָאָה אוֹתוֹ פַּעַם רַבְּנֵנוּ בְּמַקְנָה, וְכִשְׁיָצָא רַבְּנֵנוּ מִהַמַּקְנָה אָמַר לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמוֹ: "הוּא טָבֵל יָפָה — כְּשִׁיחָהּ מְקוֹרֵב אֵלַי הוּא יְטָבוֹל יָפָה יוֹתֵר". "עַר הָאֵט זִיךְ שִׁיין גִּיטוּבְלֵט — עַר וָוַעַט זִיין מְקוֹרֵב צוּ מִיר וָוַעַט עַר זִיךְ שְׁעֵנַעַר טוּבְלֵעֵן".

א — רלו

בְּיָמֵי חֲרָפוֹ שֶׁל רַבְּנֵנוּ כְּשֶׁהִתְאַכְסֵן בְּבֵית חוֹתְנוֹ בְּאוֹסְטֵין הִיא שָׁם פַּעַם הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי נְחוּם מְטִשְׁרֵנוּבִיל, וְרָאָה אִיךְ שֶׁרַבְּנֵנוּ אָמַר עַל צְפוּר שֶׁנִּפְלָה מִתָּה מִמַּכַּת הַשּׁוֹט שֶׁל עֵגְלוֹן אֶחָד: "אַתְּ שׁוֹנָה אֶת זֶה", "דִּוּ הָאֵסֵט דְּעַר וָוַעַרְד", וְהִתְפְּלָא רַבִּי נְחוּם עַל זֶה וְאָמַר אֲזַעַל רַבְּנֵנוּ שֶׁהוּא "יָפָה עֵינַיִם" הַנֶּאֱמָר בְּשִׁבְחַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם.

א — רלח

רַבְּנֵנוּ אָמַר "מִי שֶׁשָּׁהָה אֶצְלִי בְּשִׁלְשֵׁת הַזְּמַנִּים הַקְּבוּעִים דִּהְיִינוּ בְּיָמֵי רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה, שְׁבַת-חֲנֻכָּה וְחַג-הַשְּׁבוּעוֹת, יִנְצַל מֵעוֹלָם-הַתּוֹהוֹ, וְאָמַר זֹאת אַחַר שֶׁסִּפְרָה מִהָרַב שֶׁהִיא עֲשָׂרִים וְשִׁמוֹנֶה שָׁנִים בְּעוֹלָם-הַתּוֹהוֹ כַּמְסַפֵּר בְּכַתְּבֵי יַד הָרַב מְטִשְׁעֵרִין (לְעִיל סִימֵן רֵלח, רֵלט).

א — רלט

בהיות רבנו אצל חותנו באוסאטין ראה שם הרבה צדיקים כמו הרב הצדיק רבי נחום מטשרנוביל וכו' כי כל הצדיקים היו מתאכסנים בבית חותנו רבי אפרים, וכן ראה רבנו את כל צדיקי הדור בקטנותו שדר במעוזבוז בבית הפעל-שם טוב ולשם היו באים כל צדיקי הדור וכמוכא בספר "חיי מוהר"ן" סימן קה.

א — רמ

רבנו אמר "רק" ארבע אמותיו של מחותני — רבי ליב מדאבראוונע שהיה דר בקרימנטשוק — הם ארבע אמות נקיות", "נאר די פיר איילן פון מחותן זיינען ריין".

א — רמא

כשסים רבנו את התורה שבלקוטי מוהר"ן תנינא סימן קט על הפסוק "צדיקים ירשו ארץ" שמבואר שם שמקום משכן קברו של הצדיק הוא בחינת ארץ ישראל, צוה אז רבנו על אנ"ש שישתדלו לנסוע למעוזבוז על קבר הפעל-שם טוב, אולם שישתדלו לנסוע בימי הקיץ כדי שיוכלו להתמהמה שם על קברו הרבה.

א — רמב

תיכף בכניסתו של רבנו לעיר ברסלב לדור שם שאל את אנ"ש מברסלב היכן נמצא מקום טוב בשביל התבודדות, ואמרו לו אנ"ש שנמצא מקום טוב אולם הוא רחוק מהעיר, ושאל אותם רבנו: מהיכן הוא רחוק מהמזרח או מהלב, כי מי שיש לו לב אין שיה אצלו מקום פמוכא בלקוטי מוהר"ן חלק ב סימן נו. והלך שם רבנו להתבודד. זה היה עמק עמוק וסביבו הרים. וכעמק היה שם מערה ולשם היה הולך רבנו להתבודד. אנ"ש היו נוהגים ללכת לשם להתבודדות בל"ג בעומר וכיוצא, והיו מכנים את המערה הזאת "מערת רבנו" ("דעם רעבינס הייל").

א — רמג

רבי מיכל היה אחיו של רבי פנחס חתן רבנו בננו של הרב מוואלטשיסק שנשא את מרים בת רבנו, וכשעלה בן הרב מוואלטשיסק לארץ ישראל לא הניח רבנו לבתו לעלות עמו לארץ, כי חשש לשלחה עמו מחמת הפחד שבדרכים מהערכים וכדומה השוהים על הספינה, עד שבא אחיו רבי מיכל לרבנו ואמר לרבנו שהוא לוקח את אחריית הדרך על עצמו, ואמר לו רבנו: "לך אמסור אותה", "דיר גיב איך איר איבער", כי היה איש חזק וגברתן, ואז נסעה לארץ ישראל. ועין בספר חיי מוהר"ן סימן תנ"ו מה שאמר רבנו, ש"מיכל" ראשי תיבות: כ"י מ'לאכיו י'צוה ל'ך, עין שם. ואחר כך באמת נתקיים דבור רבנו, שאחר כך יבם אותה בארץ ישראל.

א — רמד

הנגזן של "אזמר בשכחין" ששרים כליל שבת, חברו רבנו וכן הנגזן של "אסדר לסעודתא" ששרים בשבת בבקר. ויש אומרים שגם הנגזן של הזמר "בני היכלא" מהתיבות "והא אזמין עתיק יומין", חברם רבנו בעצמו.

א — רמה

רבנו אמר, שבפניסה עצמה שנכנסים לעיר מעדוודיבקע ששם דר רבי יודל, הרי הוא חשוב כבר כמו פדיון נפש.

א — רמו

סמוך להסתלקותו של רבנו, בקש רבנו מאנ"ש, שיספרו לו חדשות, ולא ידעו אנ"ש מה לספר לו, ואמר רבנו: "כלי חדשות איני יכול לחיות!" "אן גייעס קען איך נישט לעבן!", ואחר-כך נסתלק.

א — רמז

כִּידוּעַ, הַסְתַּלַּק רַבְּנוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבַחג הַסְּכוּת הוּא ח"י תִּשְׁרִי
 תַּקע"א, לַיּוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַחַג הַגִּיעַ אֹרַח זָקֵן אַחַד לְהִתְאַכְסֵן
 בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים מְאוּמָאן, שֶׁהִיָּתָה לוֹ אַכְסֵנְיָה בְּבֵיתוֹ.
 וְהַנִּיחַ הָאֹרַח אֶת חֲבִילָתוֹ עַל הַתַּנּוּר הַנִּקְרָא "פִּינֵיעֶקְלִיק", וְהִלָּךְ
 לְהַכִּין אֶת עֲצָמוֹ לְקִרְאָת הַחַג. בֵּינְתִים הַבְּחִינָה הַמְּשֻׁרְתָת שֶׁבְּבֵית
 בְּחִילָתוֹ שֶׁל הָאֹרַח הַמְּנַחֵת עַל הַתַּנּוּר וְהִלְכָה וְגִנְבָה אֶת הַחֲבִילָה.
 פְּתָאוּס נִעְשָׂה רַעַשׁ בְּבֵית, שֶׁהַמְּשֻׁרְתָת מְשַׁתְּקָת לְבִלִּי נוּעַ, וְעַמְדוֹ
 אֲנָשִׁי הַבֵּית כְּאוֹבְדֵי עֲצוֹת, הַפְטִיר זֶה הָאֹרַח וְאָמַר: "שְׁתַּחֲזִיר אֶת
 הַחֲבִילָה וְתַבְרִיא!" הַחֲזִירָה אֶת הַחֲבִילָה וְחִזְרָה לְבְּרִיאוּתָהּ, וְהוּא רַבִּי
 אַבְרָהָם חַיִּים לֹא שָׁם לֵב לְהִתְבּוֹנֵן בְּפִלְא שֶׁבַמְעֲשֶׂה הַזֶּה. אַחֲר־כֵּן
 כְּשֶׁהִלְכוּ לְתַפְלָה, אָמַר הָאֹרַח לְרַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים: "הִנֵּה תִרְאֶה,
 כְּשֶׁגִּלְךָ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת יִרְדְּפוּ אַחֲרַי יְלָדִים וַיִּצְעֲקוּ עָלַי מִשְׁעַע וּכְדוּמָה",
 וְכֵן הָיָה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא שָׁם רַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים אֶת לְבוֹ שׁוֹב
 לְהִתְבּוֹנֵן בְּפִלְא שֶׁבַדְּבָר. כְּשֶׁהִגִּיעַ הָאֹרַח אֶל רַבְּנוּ, הִשְׁתַּעֲשַׂע רַבְּנוּ
 עִמּוֹ מְאֹד, וְגַם זֹאת רָאָה רַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים, אַחֲר־כֵּן, כְּשֶׁהִגִּיעַ עַת
 פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבְּנוּ בְּאֲמֻצַּע הַשָּׁרְפָה הַגְּדוּלָה שֶׁהִיָּתָה בַּחוּץ, כַּמְסַפֵּר
 מִזֶּה בְּסֵפֶר "יְמֵי מוֹהֲרֵי־ת" (סימן סד), אָמַר הָאֹרַח לְרַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים
 בְּאַכְסֵנְיָתוֹ: "הָרַבִּי נִפְטַר כְּעַתָּה..." "דְּעַר רַבִּי אִיזו גִּישְׁטָאַרְבֵּן..."
 וְתִיכֵף הִלְכוּ לְבֵית רַבְּנוּ וְרָאוּ שֶׁכֵּף הָיָה, אַחֲר־כֵּן נִשְׁאַר הָאֹרַח הַזֶּה
 גַּם לְהִלְוֵתוֹ שֶׁל רַבְּנוּ, וּבְאֲמֻצַּע הַלְוִיָּה הַתְּחִיל רַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים
 לְחַזֵּר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ עַל כָּל הַפְּלָאוֹת הַנִּלְשָׁא מִהָאֹרַח הַזֶּה, וְחָשַׁב,
 שֶׁשְׁשִׁיחֹזֵר לְאַכְסֵנְיָה, יַעֲמַד עַל טִיבוֹ שֶׁל הָאֹרַח הַזֶּה. כְּשֶׁחֹזֵר
 לְאַכְסֵנְיָתוֹ, שָׁאַל הֵיכֵן הַזָּקֵן הַזֶּה, אָמְרוּ לוֹ בְּגִיבֵיתוֹ, שֶׁהוּא כְּבָר חֹזֵר
 וְלָקַח אֶת חֲבִילָתוֹ וְהִלָּךְ לוֹ, וְלֹא מְצָאוּ יוֹתֵר רַבִּי אַבְרָהָם חַיִּים. וַיֵּשׁ
 דַּעוֹת מִי הָיָה הָאֹרַח הַזָּקֵן הַזֶּה: יֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁהָיָה זֶה הַצַּדִּיק רַבִּי
 מְרֻדְכֵי מְנַעֲסִיזוּ וְצ"ל, שֶׁכְּבָר לֹא הָיָה בְּחַיִּים בְּאוֹתָהּ עַת, וַיֵּשׁ
 אוֹמְרִים, שֶׁהָיָה זֶה הַמְּגִיד מְקַאזְנִיץ, שְׁחִי עָרִין אִזוּ בְּעוֹלָם.

א – רמח

פידוע, קרב רבנו את האפיקורסים שבאומאן וכו'. הם היו פאלה אפיקורסים גדולים, ואפלו הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זכר צדיק לברכה, כשחפץ היה להשאר לדור באומאן בעת שבקר בה כשבאו אליו האפיקורסים לתהות על קנקנו, לא רצה להביט בפניהם כלל, וסבב את פניו לבלי להסתכל בפניהם, אף-על-פי שהיה אוהב ישראל ובעל מליץ ישר, פידוע, ואף-על-פי-כן הוציאם רבנו מטעותם, עד שנהפכו למאמינים וכשרים.

א – רמט

כשהיה פעם אברהם פייס בטולטשין, בביתו של הרב הצדיק רבי ברוך ממעזבוז דוד רבנו, שאלה אותו זוגתו של רבי ברוך: "מה שלום בן אחותנו 'פלומעניק'?" בהתכוונה על רבנו, ענה לה אברהם פייס, שרבנו אומר כאלו תורות שלא נשמעו מעולם, וספרה זאת לבעלה רבי ברוך, ^{19/08/2018nkn}נענה רבי ברוך ואמר: "וכי אם הצדיקים אינם יכולים לומר תורה אינם צדיקים! — המגיד לא ידע מהו סוד אטר יד, וכי לא היה 'המגיד'? אחר-כך כשחזר אברהם לרבנו וספר לו את דברי רבי ברוך, אמר לו רבנו: "אם-כן נתנו לי בחינה לרעת מהו סוד אטר יד... "מ'האט מיר גיגעבן א ליינען וואס איז אטר יד...". ואמר אחר-כך את תורה ס"ו שפלקוטי מוהר"ן חלק א' ושם מזכר ענין סוד אטר יד, עין שם נה"ה עין עוד בשיחות הר"ן סימן קנ"ב].

א – רנ

פעם נסע רבנו עם מוהרנ"ת בדרך, והתנפלו עליהם כלבים ונכחו בדרךם, פנה אליהם רבנו ואמר להם: "אני יודע, אני יודע, מי אתם!..." וכרחו והלכו להם, ופעם כשנסע אחר-כך מוהרנ"ת לאחר הסתלקותו של רבנו שוב באותו הדרך, התנפלו עליו שוב הכלבים שבאותו מקום, ופנה אליהם מוהרנ"ת, ואמר להם: "נסעתי כאן עם

רבנו, ואמר להם: 'אני יודע, אני יודע, מי אתם!' וברכתם, אני אומר להם: 'אני יודע, אני יודע...', ופנו גם הם והלכו להם", [ואמרו אנ"ש, שרצה מוהרנ"ת להראות לאנ"ש שנסעו עמו, שעל-ידי ההתבטלות לצדיק אפשר לפעל בלא ידיעה כמו הצדיקים בידיעתם, אף-על-פי שידע הוא בעצמו מה היא צעקתם].

א — רנא

רבנו צנה לאנ"ש לפני נשואיו השניים, שלא יהיו פחתנתו פי-אם מנין אנשים בלבד. על החתנה באו מנין אנ"ש והיו יחד אחד עשר אנשים, כי אנ"ש הביאו עמהם מנין, כי הבינו, שפונת רבנו, שיבואו מנין אנשים בלעדי רבנו; אולם רבנו לא הסכים לזה, וצנה לרבי יעקב בעל מגיה, שהיה בין הבאים, שיצא החוצה, וזה היה פגיעה בכבודו של רבי יעקב, שנפגע מזה מאד. אחר-כך קרא לו רבנו ואמר לו: "היות שפיוס החפה מוחלין לו לאדם כל עונותיו, ולא היה לי שום עון שימחלו לי, על-כן צייתי עליך לצאת, ומדוע צייתי דוקא לך? זה הנך יודע בעצמך!..."

א — רנב

רבנו אמר על הרב הקדוש, רבי הירש ליב מאליק: "אפלו היה ירא וחרד כפול ממה שהוא, לא היה בא למדרגתו — רק זכה להגיע למדרגתו, משום שהוא חכם!" פלומר: שכל מה שהביאו למדרגתו הוא פקחותו וחקמתו הגדולה שבעבודת השם יתברך. "ער זאל זיין נאך א מאל אזוי פרום ווי ער איז, וואלט ער נישט גקומען צו זיין זאך נאר ווייל ער איז א קלוגר". את רבי הירש ליב הנזכר לעיל בנו צדיקי וגדולי אותו דור "חכם הדור".

א — רנג

כשבא רבנו לבקר את הרב הקדוש, רבי הירש ליב, הנזכר לעיל בחזרתו מארץ-ישראל, כמספר ב"חיי מוהר"ן" סימן קי"ג, אמר רבנו לאנשי שלומו, שבקש מהשם יתברך לפני הכנסו לעיר אליק, שיעזרו

לידע איך להתנהג עמו — משום שהוא חכם. "נוארום ער איז א קלוגר".

א — רנר

לאחר שרפנו ה'ה אצלו, אמר הרב הקדוש, רבי הירש ליב, לאנשיו על רבנו: "חכם הוא כל-כף, עד שלהמליץ עליו את הפסוק: 'ויחכם מפל האדם' אינו מספיק". "קלוג איז ער, אז 'ויחכם מפל האדם' איז אויף איהם קארג צו זאגין!"

א — רנה

פעם בא רבי יצחק אייזיק בהתלהבות נוראה אל רבנו, ורצה לספר לו תורה נוראה, שנתגלה לו בחלומו. רמז לו רבנו, שלא יאמר לפניו את חלומו שחלם, אולם לרב תבערת לכבו לא שם לבו לרמז רבנו וגלה את התורה שחלם לו, תכף אחר-כך נפל לחלשה, ולאחר ימים מועטים נפטר. ובארו אנ"ש בזה, שזה היה פגם בבחינת "מורה הלכה בפני רבו", שחייב עליה מיתה. כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (ועין בספר חיי מוהר"ן סימן שי"ג).

סימן 2018/2018

א — רנו

רבנו אמר למוהר"ן ת: "החותן שלך הוא צדיק! וחסרונו זה, שהוא חולק על החסידים... נו, על זה יקבל עוד הלקאה". "דיין שווער איז א צדיק! איי ער איז א מתנגד — וועט ער חאפין א שמיץ מער."

א — רנז

אמר: רציתי שהענין שלי יתפשט בלבבות אנשים [המתמידים בעבודתם] כיהודי ליטא, "איך האב גיוואלט מייך זאך זאל זאך לייגן אויף ליטבישע הרצער".

א — רנח

מקבל היה מרבנו, שבעת שגלה למוהר"ן ת רבי נפתלי את מגלת הסתרים, הזהירם, שיזהרו שלא יפרסמו את מגלת הסתרים,

ורק אחד בדור צריך שידע מזה, ועל כן לא מסרו וגלה אותו מוהרנ"ת לשום אדם בחייו, כי רבי נפתלי היה חי עדין בעת פטירתו, אחר-כך גלה אותו רבי נפתלי לרבי אהרן ליפנוועצקער ו"ל, שהיה איש קדוש מאד ונולד מברכתו של רבנו, והוא מסרו אחר-כך לרבי אברהם בן רבי נחמן ו"ל, לפני פטירתו של רבי אברהם בן רבי נחמן, בעת שכבר היה חולה מאד, נכנסה האשה צירל, בתו של רבי אהרן, אל רבי אברהם, ואמרה לו, שישתדל למסור למישהו את מגלת הסתרים, כי כך מקבל מרבנו, שאחד בדור צריך לדעת מזה, אולם רבי אברהם היה אז כבר חולה מאד ואבד כבר את כח הדבור, (ולא נודע אם מסרו ולמי מסרו).

א — רנט

רבי אהרן הרב מברסלב התקרב לרבנו עוד בהיות רבנו דר במעון וודיקע, הוא היה מקרב אז להרב הצדיק רבי אהרן משיטייעב ו"ל, בן רבי הירש בן הבעל-שם-טוב, והיה בא מפעם לפעם לעיר מעון וודיקע כדי לבקר שם את דודתו העשירה, שהיתה דרה שם ותומכת בו הרבה, וכמו כן היתה תומכת גם ברבנו. פעם שלח רבנו שליח אליה לומר לה, שהוא מבקש שפשיבוא רבי אהרן לבקר אצלה, תשלחהו אליו. ובאותה עת, שהיה באמצע החרף, בא רבי אהרן לבקר בבית דודתו, ותכף בכניסתו לביתה אמרה לו: "לך והפגס אל רבנו!" התחמק רבי אהרן ואמר לה, שיתמהמה מעט ואחר-כך לך. באמצע ופוחם, אם לך לרבנו מיד או יתמהמה, הגיע שליח מרבנו ובקש שפשיבוא רבי אהרן ופגס אליו. שוב לא היתה לו שום ברירה להשטט, ובא, ומחמת הקר הגדול שהיה בחוץ, כשנכנס אל רבנו, נשף ופשף את עצמו בידיו כדי לחמם את עצמו, כי לא הספיק עדין להתחמם בבית דודתו מהקר השורר בחוץ. פנה אליו רבנו ואמר לו: "אני אחמם אותך!" "איה נועל דיר דער ווארימען" ומאז והלאה התקרב לרבנו.

19/08/2018 08:00:00

א — רס

לרבי יצחק, חסן המגיד, היה הדרת פנים מפלגת עד מאד, ופעם, כשנסע הרב הצדיק מבארדיטשוב בדרך ובא למולו רבי יצחק, התפעל הרב מצורתו כל-כך, עד ששאל: "לאיזה צדיק הוא נוסע, ולמי הוא מקורב?", וכשענו לו, שהוא מקרב לרבנו, השתומם הרב מאד ואמר לאנשיו: "הרי נוסע אני בדרכים, ובכך רואה אני, שהיכן שנמצא איזה טוב — חטפו רבי נחמן!" "איך פאר דאך ארום זעה איך אז וואו עפעס רעכטס, האט ער פארכאפט".

א — רסא

התבטא פעם רבי נפתלי ואמר: "תמיד אני ירא לחשב ולהרהר, מחשבה שאינה הגונה, כי כשאבוא ואפגס אל רבנו, יאמר לי: 'נפתלי מה חשבת?' " "איך האפ מורא צו טראכטן ווייל ווען איך וועל אריין גיין צום רעבן, וועט מיר דער רבי פרעגן: נפתלי... וואס האסטו גיטראכט." ורבי ישראל טרהוויצער, שגדל בביתו של רבי נפתלי, היה מספר ענין זה משמו.

א — רסב

רבי שמחה אבי רבנו היה בגיל עשר שנים בשנת הסתלקותו של הבעל-שם-טוב, ומרת אדל בת הבעל-שם-טוב בחרה אותו לחתן לבתה פיגא, מחמת מעלותיו הגדולים ומחמת שהיה בנו של רבי נחמן מהורדענקע, תלמיד מובהק של הבעל-שם-טוב, וגם משום שפעם בקטנותו אמר לה הבעל-שם-טוב עליו: "הרי הוא ילד נחמד" "ער איז אוואויל אינגל".

א — רסג

אמר פעם רבנו לאנ"ש: מדוע צריכים אתם להתנגע ולהשחיר חייכם כדי שלא ישאר מכם כלום, מוטב שתתנגעו פחות וישאר מכם יותר שארית. כאומר שכפי שמתנגעים ורודפים יותר אחר עניגי

עולם־הזה בן כלים ימי חזיו ושאֲרִיתו של האדם, ומה יותר שֶׁמֶמַעַט
ומוֹנֵעַ עֲצָמוּ מַעֲסָקֵי וטְרָחוֹת הָעוֹלָם הַמְּלֵא יְגִיעוֹת ויְגוֹנוֹת, בֶּן תְּקוּנָתוֹ
גְּדוּלָה יוֹתֵר שִׁישָׁאָר מִמֶּנּוּ אֵיזָה שְׁאֲרִית. "וְאִם דְּאֶרְפֹּט אִיר אֶסְאֶף
פֶּאֶר שְׁוֹאֲרָצֵט וְוֵערן סִזָּאל פֿון אֵיךְ גָּאָר נִישֵׁט בְּלֵיבֵן,
וְוֵערט ווִינֶציגער פֶּאֶר שְׁוֹאֲרָצֵט וְוֵעט פֿון אֵיךְ מֵער
בְּלֵיבֵן".

א — רסד

בְּתַחֲלַת הַתְּקָרְבוֹתוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנִי לְרַבֵּנוּ, שֶׁלַח אוֹתוֹ רַבְּנוּ לְרַבֵּי
אֶהֱרֹן הָרַב מִבְּרֶסְלַב, בְּאֶמְרוֹ לֵךְ וּרְאֵה מַה שְּׁלוֹם אֶהְרַלְעֵ שְׁלִי, גְּעַה
זְעָה וְוֵאִם מֵאֶכֶט מֵיִין אֶהְרַלְעֵ, כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו מוֹהֲרֵנִי פִּגְשׁ
אוֹתוֹ יוֹשֵׁב בְּדַבְּרוֹת עִם עֵינַיִם בּוֹכִיּוֹת, כְּשֶׁחֲזָר וְשָׁאֵלוּ רַבְּנוּ לְשִׁלוּמוֹ,
עָנָהוּ מוֹהֲרֵנִי, שֶׁפִּגְשׁ אוֹתוֹ בּוֹכָה, הַמְּלִיץ עָלָיו רַבְּנוּ אֶת הַנְּאָמַר
בְּיוֹם הַכְּפוּרִים בְּשִׁבַח כַּהֵן הַגָּדוֹל "כִּיּוֹשֵׁב בְּסִתְרֵי לַחֲלוֹת פְּנֵי מֶלֶךְ,
מֵרְאָה כַּהֵן", וְהֵינּוּ שֶׁהִכְהֵן הַגָּדוֹל בְּעַת שְׁנִכְנַס לְקִיָּים עֲבוֹדָתוֹ לְפָנֵי
וּלְפָנֵי בְּיוֹם הַמִּיחָד בְּשָׁנָה וּבְמָקוֹם הַמְּקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר וּבְהַקְרִיבוֹ אֶת
קֶרְבֶּן הַקְּטוֹרֶת הַמְּעוֹלָה מִכָּל הַקְּרָבָנוֹת, הֵיוּ דוֹמוֹת פָּנָיו כְּזֶה הַיּוֹשֵׁב
בְּסִתְרֵי וּמַחֲלָה פָּנָיו מִלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם.

א — רסו

פַּעַם נִכְנַס אֶל רַבְּנוּ זְקֵן אֶחָד וְאָמַר לוֹ בְּטְרוּנְיָה: הִזָּה לִי בְּרָכָה
מִסְּבָכְךָ הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב ז"ל שְׁאֲזָכָה לְקַבֵּל פָּנָי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, וְהִזָּה
כְּכָר זְקֵן בְּשָׁנִים אֲנִי וְיָמֵי סְפוּרִים וְעַדִּין לֹא זִכִּיתִי לְרֹאוֹתוֹ וּלְקַבֵּל
פָּנָיו, חִידָ לּוֹ רַבְּנוּ מַעַט וְנַחֵם.

א — רסז

פַּעַם כְּשֶׁבִקֵּר הָרַב הַצַּדִּיק רַבֵּי הָעֶרְשָׁל מֵאוֹסְטְרוֹפּוֹל — שֶׁהִזָּה
הַבְּדוּחַן אֶצֶל הָרַב הַצַּדִּיק רַבֵּי בְּרוּךְ — אֶצֶל רַבְּנוּ, צָוָה רַבְּנוּ לְאֵנִי שֶׁ
שֶׁלֹא יִצְחָקוּ כְּשִׁיתְבְּדוּחַ עִמָּם, וְכֵן כְּשִׁישָׁב עִם אֲנִי אֶצֶל רַבְּנוּ

והתבדח, לא צחקו עמו אנ"ש, וכשהבחין רבנו במורת רוחו, חייף אליו מעט והתפייס.

א — רסח

פעם אמר הרב הצדיק רבי ברוך ממעזבוז לרבי הערשלי מאוסטרופול ז"ל, שהיה בדחנו כידוע, גם בעולם הבא תוכל להנצל ממלאכי התפלה, בבדיחותיה. שאלו רבי הערשלי בבדיחותא ומה אעשה אם ימסרו אותי למלאך חרש? ענהו רבי ברוך, איי הפסדת.

א — רסט

באוסטרקא עירו של הרב המהרש"א, היו הגוים מצרים ליהודים מאד, בפרט כשהיו צריכים היהודים לקבור מת, פי הדרך לבית הקברות היה עובר ליד בית מנזר הנוצרים, וכדרך ההלוגיה היו יוצאים מבית תיפלתם וזורקים אבנים על היהודים ומכים אותם, עד שקרה כמה פעמים שברחו והשאירו את המת בכזיון גדול. לפני פטירתו של המהרש"א, צוה לכמה אנשים חזקים, שבעת שיעבירוהו דרך מקום הפורענות הנ"ל, יניחו על מטתו את חבורו, היינו חבור המהרש"א על הש"ס, ויתאמצו וישארו לעמוד על עמדם. וכן עשו, ובעת שעברו דרך בית תפלותם והתחילו הגוים לזרוק אבנים והתחילו לרודפם, בפרט שיצעו שכעת מוליכים את רבם הלא הוא המהרש"א, והתנפלו באכזריות, עמדו אלו האנשים החזקים ולא ברחו כשאר היהודים, וקם המהרש"א ממטתו והתחיל לדפדף בחבורו, והגוים מרוב הפחד שאחזם ברחו כלם למקום טומאתם, והמהרש"א דפדף בחבורו, ולאט לאט שקעו כלם באדמה עם בית התפלה עד שלא נודע כי באו אל קרבתה, והיה הדבר לנס, ועשו הגוים במקום הזה גדר סביב ונקרא מקום זה מקום הכנסיה. ואין מניחים הגוים לעבור במקום זה.

א — ער

הספור מהקאפצין פעשע, ספרו רבנו, ואנ"ש היו נוהגים לספורו

מפעם לפעם בשמחת ברית-מילה, וזהו: הנה מלך אחד שהיה לו שר יהודי שחבבו מאד יותר משאר שרי מלכותו, וכבדו כל-כף, עד שהתקנאו בו שאר השרים. בין השרים היה שר רשע, שנזמם בערמתו להרג את היהודי, וכא בערמתו אל היהודי ואמר לו: "היות שדברתי עם המלך, ואמר לי המלך בין דבוריו, שהוא מאד משתעשע לדבר עמך תמיד, אבל קשה ונמנע זאת ממנו, מחמת שיוצא מפיה תמיד ריח רע מאד, ובכן מיעץ אני לך, שבכל עת שתבוא לדבר עם המלך, תשא אצלך מטפחת עם בשמים שנוסף מהם ריח טוב, כדי שיהיה נוח למלך בעת שמדבר עמך..." אחר-כך הלך השר למלך, ואמר לו: "היות שדברתי עם השר היהודי, ואמר לי היהודי, שהוא שמח מאד לדבר בכל עת עם המלך, אולם קשה לו הדבר ונמנע ממנו, מחמת שנוסף ריח רע מפי המלך, על-כן החליט היהודי, שמהיום והלאה, בכל עת שיבוא לדבר עם המלך, יקח עמו מטפחת עם בשם שלא יפריע לו הריח-רע של המלך. וחרה הדבר למלך, ואמר לשר: אם ימצא הדבר נכון כמו שספרת, אהרוג את השר היהודי!" למחרת, כשבא היהודי אל המלך כהרגלו, נשא עמו מטפחת מבשמת. כשראה המלך, שנכונים דברי השר, פעס מאד, והלך ומסר ליהודי מכתב חתום, שילך למקום פלוני ופלוני, כי היה למלך מקום מיוחד, שבו היו הורגים את כל מי שמביא אל הממנה מכתב מהמלך, והמקום הזה היה מסתר ונעלם ביותר, ואף אחד מהשרים לא ידע מזה המקום, ובמכתב לא היה המלך כותב שום דבר, רק כל מי שמביא מכתב חתום מהמלך, תכף הרגו אותו הממנים שם. כשיצא היהודי מהמלך ללכת למקום ההוא למסור את המכתב כצווי המלך, רץ כנגדו יהודי אחד ובקש והפציר בו מאד, שיבוא מהרה למול את בנו שנולד לו למזל-טוב, השר היהודי הזה היה זהיר במצנה זו מאד ולא התמהמה לקיים מצנה זו אפלו רגע אחד, והלך לשר הרשע הזה והתיעץ עמו: היות שיש לו מכתב מהמלך למסרו במקום פלוני

ופלוני, אולם הוא ממהר מאד ללכת למול את תינוקו של היהודי ומה יעשה, וענה לו השר: "תן לי את המכתב! ואני אמסרהו במקום ההוא". ועשה זאת בכוננה, כי רצה להצליל עוד על היהודי איך שמזלזל במצנת המלך עבור קיום ברית מילה, והלך עם המכתב למקום ההוא, ותכף כשבא למקום ההוא, תפסו אותו שם הממנים והרגוהו תכף ומיד. למחרת בא היהודי שוב אל הקיסר עם המטפחת בידו, התפלא המלך מאד על דבר זה, כי ידע, ששלח עמו מכתב למקום ההנהגה, ואיך נשאר בחיים??? ושאל אותו הקיסר, מה עשה עם המכתב שמסר לו אתמול. ספר לו היהודי את המעשה של ברית המילה שהיה לו אתמול וכו', ונשתומם המלך מאד ושאלו, מדוע כשבא לדבר עמו אוחו בידו מטפחת, ספר לו היהודי את דברי השר, שאמר לו שקשה למלך לסבל הריח הרע הנודף מפיו פנזכר לעיל, והתפלא הקיסר מאד, ואמר ליהודי: "כעת רואה אני, שה' אלקיכם שומר אתכם, והוא האדון על כל העולם, ומעניש לרשעים כגמולם הרע!"

א — רעא

ספר רבנו משל לענגן שצריך לעבוד את השם יתברך במסירות נפש אף שנדמה לבני העולם כמשוגע, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין צו.) על הפסוק (ישעיה נט, טו): וסר מרע משתולל, שמי שרוצה לסור מרע נדמה כמשוגע. שפעם חלם מלך אחד, שכל התבואה שצמחה במדינתו התקלקלה ומי שיאכל ממנה ישתגע חס ושלום, והתיעץ עם המשנה למלך מה לעשות, יעץ אותו המשנה למלך שבליית ברירה מחיבים לאכול מהתבואה הקלוקלת, בהטעימו פי לאגור תבואה בריאה לכל בני המדינה אין באפשרות, ואם יאגרו רק הם לעצמם ויאכלו רק תבואה בריאה וטובה, הרי אז יהיו הם כמשוגעים בעיני בני המדינה, פי יהיו משונים מכל בני המדינה, על כן אין שום ברירה אלא לאכול תבואה הקלוקלת, אולם נעשה לעצמנו

שום סימן שגדע שמשוגעים אנו. לא הסכים עמו המלך בשום אופן וטען ואמר: וכי אם בני המדינה יהיו משוגעים שגם אנחנו נהיה משוגעים כמותם? ונעשה דבר שגוען כזה לאכול תבואה המשגעת? לא ולא! אנו נאגור מהתבואה הבריאה ונאכל אותה ואם נדמה כמשוגעים בעיני בני המדינה מה בכך, וכי בשביל כך נאכל תבואה משגעת? וכמו כן בעבודת השם יתברך, אם בני מדינה מתנהגים שלא כהוגן ורודפים אחר כבוד וממון המדומה ואינם חושבים על ימיהם ושנותיהם הפורחים ועוברים להכל ולריק, וכי נעשה כמותם, לא ולא, אלא נאגור לעצמנו תבואה בריאה היא התורה והתפלה כדי שיהיה לנו פח וגבורה לעמוד כנגד הרגליהם המשוגעות.

אוצר חכמה

א — רעב

מעשה במלך אחד שהלך עם פמליתו לצוד צבאים, ורדפו אחר צבי אחד ולא יכלו להשיגו בשום אופן, והתאשו משרתיו לתפסו ויעצו למלך לשוב על עקביו, לא הסכים לזה המלך ואמר אני אם לא אצוד את הצבי חיי אינם נוחים לי, ואני חייב לצודו, ובכן ארדוף אחריו עד שאתפסהו, ומי שברצונו לחזור שיחזור. "איך זאל דעם הערש נישט חאפן איז מיר מיין לעבן נישט ניחא". וספר זאת רבנו לענין מאמר אבא שאול שבלקוטי מזהר"ן סימן נה שאמר וצבי לא הגעתי וכו' הנאמר לענין ארץ ישראל שהיא צבי לכל הממלכות, עין שם.

א — רעג

ספר רבנו משל לענין שטות העולם הזה, שכל בני העולם עובדים ומשתדלים בשביל פרנתם, ונדמה להם שרק מחמת השתדלותם הם חיים וקיימים, ובאמת מקבלים פרנסתם רק מידו הרחבה יתברך. שפעם דרו בכנין אחד שני עשירים, אחד קמצן גדול ואחד בעל מכניס אורחים ובעל צדקה גדול. פעם בא עני אחד אל הקמצן ובקש ממנו נדקה עבור כדי שיוכל לשבור את רעבונו, אמר לו העשיר, הנה יש לי

עצים שצריכים לחתכם לחתיכות קטנות, ובכן עבוד אצלי ואמן לך אחר כך לאכול עבור עבודתך, בלית ברירה עבד אצלו העני עבודה מפרכת זו, כשמים עבודתו אמר לו העשיר שיפנה לבית שכנו העשיר הנדבן השוכן בבגין ושם יתנו לו מבוקשו, הלה העני לתומו לבית הכנסת האורחים, כי סבר שהעשיר שעבד אצלו משלם עבור אכילתו, ותיכף בהפנסו קבלו העשיר בעל הצדקה בכבוד גדול ונתן לו לאכול כדרכו, באמצע האכילה שמע המכניס-אורח איך שהעני מתאנח ואומר, אני עבדתי היום קשה, שאלו המכניס-אורח על עסק עבודתו, וספר לו כל המעשה שעבד אצל העשיר השכן ושלחו תמורת עבודתו לאכול פאן, ונענה לו המכניס-אורח ואמר לו, "רבי יהודי, עבדת בחנם ואתה אוכל בחנם".

רעד

פעם אמר רבנו: פרנסה נותן הקדוש-ברוך-הוא, ובני העולם אוכלים בחנם, אולם עובדים הם רק בגלל עוונותיהם. "פרנסה גיט דער אויבערשטער, ארבעטן דארף מען פאר די עוונות".

ערה

השאלה ששאל רבנו, אחר שאמר את התורה: "קרא את יהושע" בלקוטי מוהר"ן סימן ו' לאלו המתפללים בסדור האר"י, "תאמרו לי, איך מרמז בתורה זו כל פנות אלול ומה שגבוה עוד מכפונות?", במספר בספר "חיי מוהר"ן" סימן ב'. עקר שאלתו היתה לרבי יודל, שהיה מתפלל עם הכפונות שבסדור האר"י ו"ל".

א — רעו

בעת שגלה רבנו את התורה "אמצעותא דעלמא היכא" שבלקוטי מוהר"ן סימן כ"ד, בצרו פניו מאד, עד שכסה פניו במטפחת, ומהצד, שלא נתכסה, ראו, איך שלוהט פניו פאש להבה ממש.

א — רעז

בַּעַת שְׁנֵאמְרָה תוֹרָה ס"ו שְׁבַלְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א', הִיָּה אֲזִי
אֶצֶל רַבֵּנוּ רַב אֶחָד, שֶׁהִיָּה מֵאֲנָשֵׁי שֶׁל הַחֹלֶק, וְהָיוּ שַׁעֲרוֹת רֵאשׁוֹ
קְלוּעִין "קֵאלֵטִינְעס", וְשַׁעֲרוֹת אֱלוֹ-חוּשְׁשֵׁין לְסַפָּרס, פִּידוּעַ, וְהַזְכִּיר
רַבֵּנוּ עִינֵן זֶה בְּתוֹרָתוֹ, עֵינֵן שֵׁם בְּפָנִים, פִּי, פִּידוּעַ, כָּל הָעֵינֵינִים, שֶׁעָבְרוּ
בְּעוֹלָם, בְּפָרֵט הָעֵינֵינִים, שֶׁעָבְרוּ עַל אֲנִי, הַכֹּל הִיָּה נִכְלָל בְּתוֹךְ דְּבָרֵי
תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשִׁים, וְכַמוֹכָא בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן סִימָן ש"צ.

א — רעח

תוֹרָה רס"ו נִשְׁתַּלְשְׁלָה עַל יְדֵי הַשִּׁיחָה הַמוֹכָאֵת בֵּימֵי מוֹהַר"ן
סִימָן ל"ט, שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ לְרַבֵּי אֶהֱרֹן, הָרַב מְבַרְסֶלֶב, שֶׁבִּיתוֹ הוּא כְּמוֹ
סֵבָה וְכוּ', עֵינֵן שֵׁם ^{אֲבִיר הַחֶסֶד} (וְכֵן בְּסַפֵּר "חַיֵּי-מוֹהַר"ן" סִימָן נו—נג).

א — רעט

בַּעַת שְׁנִכְנַס רַבֵּנוּ לְדוֹר בְּבִרְסֶלֶב, הִזְתָּה שֵׁם מִגַּפָּה לְבַהֲמוֹת
הַנִּקְרָא "פֵּאִיד", שֶׁהַבְּהֻמוֹת הָיוּ נוֹפְלוֹת וּמֵתוֹת לְרַב, וְאֵז אַחַר שֶׁאָמַר
רַבֵּנוּ אֵת הַתּוֹרָה שְׁבַלְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן רס"ו, הַמִּתְחִיל:
"דַּע שְׁמִיתָת בְּהֻמוֹת וְכוּ'" פְּסָקָה הַמִּגַּפָּה.

א — רפ

בְּתוֹרָה רע"ז מְבוּאָר, רַגְלֵי הוּא רְפוּאָה לְרִיאָה, סֵפֶר רַבֵּי אֲבִרָהִם
(שְׁטַרְנְהַרְץ) סוֹפֵר ו"ל, שֶׁהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת הַדְּבָר הִיָּה כִּף: בַּעַת אֲמִירַת
הַתּוֹרָה הַנ"ל שְׁנֵאמְרָה בְּשְׁמִינֵי עֲצָרַת כְּמוֹכָא בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן סִימָן נ"ט,
כָּא רַבֵּי אֶהֱרֹן הָרַב מְבַרְסֶלֶב וְהִבִּיא לְרַבֵּנוּ מֵאֶכָל הָעֵשׂוּי מִרַגְלֵי, שֶׁקָּבַל
אֲזִי שְׁתֵּי מְנוֹת מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר, שֶׁכֵּף נִהְגוּ לְתַת לְרַב מֵאֶכָל כִּזֶּה בְּשְׁמִינֵי
עֲצָרַת. וְהִבִּיא מְנָה אַחַת לְרַבֵּנוּ, וְאֵז אָמַר רַבֵּנוּ אֵת הַנְּזָכָר לְעִיל, שֶׁרַגְלֵי
הוּא רְפוּאָה לְרִיאָה כִּי הִיָּה רַבֵּנוּ חוֹלָה אֲזִי בְּמַחְלַת הָרָאָה.*

א — רפא

מְסַפָּרִים, שֶׁהַתּוֹרָה רפ"ה: "טַעֲמָה כִּי טוֹב סִתְרָה וְכוּ'" נֶאמְרָה

על רבי דוד מעיר פאלי, שְהִיָּה רק פעם אחת אצל רבנו ושוב לא בא עוד, ונתקיים בו סיום הפסוק: "לא יכֹּבֵד בְּלִלְה נְרָה" כפרוש רבנו שם בתורה, שפעם, כְּשֶׁהִקְשָׁה אֶחָד מֵהַחֹלְקִים קְשִׁיא עַל רַבְּנוּ, הִרְאָה לוֹ שְׂכַל קְשִׁיתוֹ אִינָה קְשִׁיא, וְקְשִׁיתוֹ בָּאָה מִחֶסְרוֹן לַמּוֹדוֹ; הוּא הָיָה גָאוֹן מְפֹלֵג וְהָיָה גִיסוֹ שֶׁל רַבִּי מְרַדְכִי דִּין מִטַּעֲפָלִיק.

א — רפב

יש אומרים, שְבַעַת אַמִּירַת תּוֹרָה ב' חֶלֶק ב', שְנֵאמְרָה בְּשַׁבַּת חֲנֻכָּה תִקְס"ט, הָיָה אֲזִי אָבִי רַבְּנוּ, רַבִּי שְׂמֻחָה, אֶצְלוֹ, וְשֵׁם בְּתוֹרָה הַזֶּפִיר רַבְּנוּ מַעֲנִין שְׂמֻחָה וּמַעֲנִין בֶּן וּמַעֲנִין הַכְּתוּב "זֶה יְנִיח' מִנִּי מִמַּעֲשֵׁנוּ וְכוּ' וְכִדְרָכוֹ בֶּן בְּכָל הַתּוֹרוֹת, כְּמִבְּאֵר בְּסֵפֶר "חַי מוֹהֲר"ן סִימָן ש"צ, עֵין שָׁם.

א — רפג

בְּסוֹף תּוֹרָה ז' שְׂבַלְקוּטִי מוֹהֲר"ן חֶלֶק ב', מוּבָא, שְׁזֹאת הַתּוֹרָה נֶאמְרָה לְאַנְשֵׁי שְׁלֹש-סַעֲדוֹת אַחֲרִים, עֵין שָׁם. הַלְשׁוֹן שְׂאֵמֶר רַבְּנוּ הוּא: "לְאַנְשֵׁי שְׁלֹש-סַעֲדוֹת, שְׂאִינָם אוֹכְלִים חִלוֹת..." (הֵינּוּ: מְלֻאָכִים) "שְׁלֹש-סַעֲדוֹת נִיֻקַּעַס, וְוַאֲס זֵי עֶסִין נִישְׁט קִיִּין קוִילִיטְש..."

א — רפד

בְּעֵנִין הַמוּבָא בְּלִקוּטִי מוֹהֲר"ן חֶלֶק ב' סִימָן מ"ח, שְנֵאמֶר שָׁם בְּזֶה-הַלְשׁוֹן: "וּמָה עֲשֵׂה הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, כְּשֶׁהָיָה עַל הַיָּם וְכוּ'?" הָיָה זֶה נְסִיּוֹן, שֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ בְּבַחֲנִיָּה הַנֶּאמְרַת אֶצְל דּוֹד הַמְּלֻךְ: "כִּי גִרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מֵהַסְתַּפַּח בְּנַחֲלַת ה' לֵאמֹר לֶךְ עֲבַד אֱלֹקִים אַחֲרַי..."

א — רפה

זֶה שְׂאֵמֶר רַבְּנוּ לְעֵנִין אֲכִילַת שַׁבַּת הַמְּבֹאֵר בְּסֵפֶר "חַי מוֹהֲר"ן סִימָן ל"ב, עֵינֵי שִׁיחָתוֹ נֶאמְרָה לְעֵנִין סַעֲדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבַּת, שְׂאֵז מִתְעַצְלִין הָעוֹלָם לְאֹכַל מַחְמַת שְׂשׁוּבְעִים מִסַּעֲדַת הַבֶּקֶר. וְכוּ' אִמֶר

רבנו: "כשכבר אומרים לנו, אכלו בנים! — אף-על-פי-כן אין רוצים לאכל". "אז מען זאגט שוין עסט קינדער, וויל מען ערשט נישט עסין". ואנשי שלומנו היו אומרים זאת, למי שהתעצל באכילת שלש סעדות.

א — רפו

מה שמוכא בתי מוהר"ן סימן מ"ח ש"צדיק אחד מפרסם גדול" היה אצל רבנו, בעת שאמר את התורה חיים נצחיים שבלקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ב, אומרים, שזה היה הרב הקדוש רבי מרדכי מטשרנוביל, וכן צדיק לברכה, [ויש דעה שזה היה הרב בעל התניא].

א — רפז

ספור החלום, המוכא בתי מוהר"ן סימן צ"א — ספרו רבנו לרבי שמעון, פי רבנו היה סגור אז בחדרו ולא נכנס לומר תורה כדרך, ונכנס אליו רבי שמעון וראה, איך שרבנו עומד בחדרו ומזיל דמעות בנחל, ואז ספר לו זאת.

א — רפח

השיחה המוכאת בתי מוהר"ן סימן ר"כ, שאמר רבנו לענין ההתקבצות אצלו בימי ראש-השנה — "גדול מזה — אין בנמצא!" "קיין גרעסערס דער פון איז ניט פארנהנדין!" זה נאמר, בשלא בא רבי ליפא על ראש-השנה, והסבירו אנשי שלומינו לרבנו סבת אי בואו, משום שנסע עם עוד סוחרים לאדעס כדי להביא אתרוגים לאוקראינה, שהיה בזה מצוה דרבים, ואף-על-פי-כן אמר רבנו כן, כי היה הדבר יכול להעשות גם בלעדיו.

א — רפט

זה שאמר לו רבנו לפני הסתלקותו: "אברהמייל מיר האבן דאך

עֶפְעַס גִּיטאַן!“, כּמִסְפֵּר בְּסִפֵּר “חַי מוֹהֲרֵן” סוּף חֶלֶק א’ סִימָן רכ”ב, הוּא אַבְרָהָם ל פִּיעֵס.

א — רצ

מוֹבָא בְּחַי מוֹהֲרֵן בְּסִימָן רח”צ, שְׁאָמַר רַבְּנּוּ, שֵׁישׁ לוֹ אוֹתוֹ הַכַּח שְׁהִיָּה לְדוֹד שְׁאָמַר ח’ פְּעָמִים: “בְּנֵי אַבְשָׁלוֹם”, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֶעֱלָהּוּ מִשְׁבַּעַה מְדוּרֵי גִיּהִינוּם וְכוּ’ שֵׁישׁ לוֹ וְכוּ’, שִׁיחָה זֶה נֶאֱמָרָה לְרַבִּי מִשֶּׁה קָרָא סִינְשִׁטִּיין, וְרַבְּנּוּ צָוָה לוֹ אַז, שִׁיאֲמַר לְפָנַי פִּטְרִתּוֹ שְׁמוֹנָה פְּעָמִים אֶת הָאַרְבָּעָה קַפִּיטַל הָרֵאשׁוֹנִים שְׁבִתְהֵלִים, וְכֵן עָשָׂה וְקִיָּם לְפָנַי פִּטְרִתּוֹ.

אחד החסידים

א — רצא

הַשִּׁיחָה הַמוֹבָאָת בְּחַי מוֹהֲרֵן סִימָן שט”ו נֶאֱמָרָה לְרַבִּי לִיפֵא, שְׁהִיָּה מְקַרְבַּ וְהִתְרַחַק, אוֹלָם גַּם אַחֲרֵי-כֵן לֹא הִתְקַרַּב לְרַבְּנּוּ בְּהִתְקַרְבוֹת אֲמִתִּית.

א — רצב

כְּהַמְשֵׁךְ לַשִּׁיחָה, הַמוֹבָאָת בְּחַי מוֹהֲרֵן סִימָן של”ח, מְסַפֵּר עוֹד, שְׁשַׁבַּח לְפָנָיו רַבְּנּוּ אֶת מַעֲלָתוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵן ת: “הוּא בְּעֵינַי עֲצָמוֹ כְּזֶה שְׁפַל בְּרַךְ, עַד שְׁאִפְלוּ תַצְוָה עָלָיו לְלַכֵּת לַקְּנוֹת לָךְ חֲתִיכַת עוֹגָה (בִּיגֵל) בְּשָׁנָה פְּרוּטָה — “אַ קֵאפִיקַע בִּיגֵלֵאךְ” — יְרוּץ הוּא לַקְּנוֹת לָךְ, אַף-עַל-פִּי שְׁאִינוּ מְכִירְךָ, וְאַכֵּן כֵּךְ עָשָׂה, שְׁכַשְׁיַצָּא לְרַחוּב וּפְגַשׁ בְּמוֹהֲרֵן ת, שְׁהֵלֶךְ לְבוּשׁ בְּכִגְרֵי עֲשִׂירִים הֶבִין, שֶׁהוּא הוּא אַבְרָם זָה, וְנִגַּשׁ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ: “רְאֵה רַעַב אֲנִכִּי מְאֹד וּמָה אַעֲשֶׂה” אָמַר לוֹ מוֹהֲרֵן ת, הִנֵּה תִכְף אֵלַיךְ וְאֶקְנֶה לָךְ בְּפְרוּטָה כַּמָּה בִּיגֵלֵאךְ, וְנִתֵּן לוֹ קֵאפִיקַע לַקְּנוֹת לוֹ בִּיגֵלֵאךְ, וּמִיָּד רָץ מוֹהֲרֵן ת בְּשִׂמְחָה וְהִבִּיא לוֹ בִּיגֵלֵאךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה מְכִירוֹ, וְאִזּוֹ יָדַע בְּבִירוֹ, שְׁאֵכֵן הוּא הוּא מוֹהֲרֵן ת.

א — רצג

אמר: "מה שבני העולם עושים בסוף רצייתי שאתם תעשו בתחלה". כאומר, מה שנוהגים בני העולם להרעיש בתפלה בשרואים שכבר כלו כל אפני דרך הישועה נעשה אנחנו בתחלה, שכבר בתחלת הצרה נפציר ונזעק בתפלה.

א — רצד

רבנו אמר פעם לרבי נפתלי, שיאמר תורה בכל שבת בעת סעודה שלישית, ושאלו רבי נפתלי: "ומי ישמעני?" ענה לו רבנו: "כבר יהיה מי שישמע". "ס'וועט זיין ווער ס'זאל העריין". ואמנם כן נהג רבי נפתלי כל ימי חייו. ורבי ישראל טרהוויצער, שהיה יוצא ויבא בבית רבי נפתלי, וכן רבי מאיר חזן, שגדלו רבי נפתלי, כי היה יתום, ספרו, שהיה נוהג רבי נפתלי להסתגר בחדר בכל שבת בעת סעודה השלישית, וכשהביטו פעם לתוך החדר דרך חור המנעול, ראו, איך שרבי נפתלי יושב ומתנוועע ואומר תורה.

א — רצה

כשהיה רבנו בטרהוויץ בכתונת בנו של אחד מאנשי שלומנו, נגשה אשה חצופה אחת אל רבנו ואמרה לו: רבי, תן כסף בשביל הרקדנים, "רבי גיט געלט פאר טעניץ", וזה היה חוצפה גדולה מצדה, ושמעו אנ"ש איך שאמר רבנו עליה: "נפקא" = יצאנית. היא היתה אז מעברת ואחר כך נולד לה בן שהיה פושע גדול כל כך עד שתושבי טרהוויץ בינהו בשם "פנחס'ל שייגץ", ואנ"ש ידעו עליו על פי דברי רבנו הנ"ל שאינו בן בשר. פנחס'ל הנה היה מציק מאד לרבי יצחק חתן המגיד מטרשוויצא, ופעם הוציא עליו קול שראהו לעבור עבירה כבכול, וכשספר זאת לאנשים מתושבי העיר, אמרו לו: טפש, מי יאמין לך? נענה להם: אלף אנשים לא יאמינו אולם אחד יאמין — וכבר כדאי לי הדבר. לאחר זמן שלח שליח לרבי

יצחק שרוצה להשלים עמו, ענה לו רבי יצחק: "השלום שלנו הוא שנהיה רחוקים זה מזה".

אחד חסדתי

א — רצו

כששעה רבנו בעיר בראד, אחר שנתאלמן מזוגתו הראשונה, בערב שבועות שנת תקס"ז, כמספר בימי מוהרנ"ת, נכנס לדירה אחת, ששם ישבה אשה עם בתה האלמנה, והציעה האם לבתה הצעות של שדוכים, ולא הסכימה להם הבת, אף כשראתה הבת את רבנו אמרה לאמה: "כזה אברך הייתי רוצה!" "אזא יונגער-מאן וואלט איך גינואלט!" ונגמר השדוף. והמשיך להפגס מחדר לחדר ושם ישב בעל-הבית שהיה עשיר, והתחיל רבנו לדבר עמו, שרוצה להשתדף עמו והספים. אולם התנפח עם רבנו בנוגע לסכום הנדן, כי רבנו היה נראה לו כעשיר. והתנה עמו רבנו, שהחתנה לא תהיה בבראד ולא בברסלב, רק בכפר וואטשעק הסמוך לברסלב. אמר-כך התחרט המחפז ורצה, שהחתנה תהיה דווקא בבראד, כי הגבולות נסגרו, והיה קשה להם לבוא לחתנה; ולא הסכים רבנו לשנות מהמדבר, פפתוב במכתבי רבנו מכתב ב.

א — רצו

מוהרנ"ת פנה פעם אל רבנו, ואמר: "נה שהעולם רחוקים מכם, זה לא קשה לי, אולם במה זכיתי אני להתקרב אליכם?" ענה לו רבנו: "גם זה לא קשה!" "דאס וואס די וועלט איז ווייט פון אייך איז מיר נישט קשה, אפער פאר וואס איך יא? — דאס איז אויך נישט קשה!". ואמר אחר-כך מוהרנ"ת, שכשתרץ לו רבנו ש"גם זה לא קשה", באמת שוב לא היה לו קשה הדבר.

א — רחצ

כשנסע פעם רבנו בדרך, התפאר לפניו העגלון בגדל מומחיותו בנוסיעת הדרכים שמחמת שדרף המלך הרגיל היתה מלאה בויץ וטיט

מֵרֹב הַגְּשָׁמִים וְהַפְּשָׁרֵת הַשְּׁלֵגִים, עַל־כֵּן עָקַם וְסָבַב אֶת הַדָּרֶךְ בְּדָרֶךְ אַרְכָּה יוֹתֵר, אוֹלָם בְּרַב מוֹמַחֲיוֹתוֹ חֹזֵר שׁוֹב לְדָרֶךְ הַמֶּלֶךְ הַרְאִי שְׂאִין בּוֹ בּוֹץ וְרֶפֶשׁ, עָנָה רַבְּנֵי וְאָמַר, "תַּעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים הֵיא הַדָּרֶךְ וּמִסַּע יִשְׁנָה לְהִתְקַרֵּב עַל יְדֵה לְשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, תַּפְלָה וְהִתְבּוֹדְדוֹת הֵיא הַדָּרֶךְ וּמִסַּע חֲדוּשָׁה לְהִתְקַרֵּב עַל־יְדֵה לְשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אוֹלָם הַפֶּל חוֹזֵר וְשׁוֹב לְדָרֶךְ הַיָּשׁוּן. "תַּעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים אֵיזוּ אֵ אֶלְטָעֵר טְרָאק צוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, תַּפְלָה אוֹן הִתְבּוֹדְדוֹת אֵיזוּ אֵ נִייעֵר טְרָאק צוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אָבַעֵר מִיקוּמַט אֶלְץ אַרוּיף אוּיף דַּעַם אֶלְטִין וְוֵעֵג".

א — רצט

כְּשֶׁסָּפְרוּ לְרַבְּנֵי מַה שְּׂאָמַר הַרַב הַצַּדִּיק מִבְּאֲרֵיטְשׁוֹב וְצ"ל, שְׁבַשְׁנַת תַּק"ע תִּהְיֶה שְׁנַת הַגְּאֻלָּה וְרָמְזוּ לְדַבָּר "תַּק"ע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל לְחֻרְתָּנוּ", אָמַר רַבְּנֵי "תַּרְח"ס גַּם הֵיא שְׁנָה". "תַּרְח"ס אֵיזוּ אוּיף אֵ יֵאֵר". כְּאֹמֵר אִם תַּק"ע הֵיא שְׁנַת הַגְּאֻלָּה וְהָרָמְזוּ לְזֶה בְּכַתוּב תַּקַּע בְּשׁוֹפָר, הָרִי שְׁגַם שְׁנַת תַּרְמ"ח, מְרוּמָז בֶּה עֲנִין הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב אַתָּה תִּקּוּם תַּרְח"ס צִיּוֹן (תְּהִלִּים קב, יד), וְעֵינִי בְּחַיִּי מוֹהַר"ן סִימָן תַּקְכוּ שְׂאָמַר: "בְּכָל זְמַן שְׂאוּמָרִים וּמַגְלִים אֵיזֶה זְמַן קֶץ הַגְּלוּת, בְּנֻדָּאֵי לֹא יָבֹא מְשִׁיחַ אֲזוֹ כִּי אֵין בֶּן דָּוִד כָּא אֶלֶא בְּהִיסָח הַדַּעַת" (סִנְהֶדְרִין צז:).

א — ש

רַבִּי לֵיִיב מִסְטְרֵעֶסְטִינַעץ חוֹתְנֵנוּ שֶׁל רַבִּי יוֹדֵל, נִפְטֵר עַל הַסְּפִינָה בְּדָרְכּוֹ שְׁנִסַּע לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁהִתְקַרְּבוּ מַלְחֵי הַסְּפִינָה לְעִיר אַחַת בְּדָרֶךְ גְּסִיעַתָם, הִנִּיחוּהוּ עַל דָּף אֶחָד וְהוֹרִידוּהוּ הַיָּמָה וְנָסְעוּ לָהֶם הַלָּאָה לְדָרְפָם. לְפִתַּע הִבְחִינוּ תוֹשְׁבֵי הָעִיר בְּגוּפַת אָדָם שְׁצָפָה לָהּ בָּיִם וְעָלֶיהָ עוֹמֵד עֲמוּד אֵשׁ וְהִבִּינוּ שְׂאִישׁ קְדוֹשׁ הוּא, וּכְכַר צָפוּ לְזֶה כִּי דָר אֶצְלָם אָדָם צַדִּיק וְקְדוֹשׁ, וְצָוָה עֲלֵיהֶם לְפָנֵי פְטִירְתוֹ שְׁלֹא יִנִּיחוּ לְקַבּוֹר לְיָדוֹ שׁוּם אָדָם אֶלֶא רַק צַדִּיק שְׂרִאָה עָלָיו עֲמוּד אֵשׁ, וְעַתָּה שְׂרָאוּ אֶת עֲמוּד הָאֵשׁ עַל מִשְׁתּוֹ קְבָרוֹהוּ לְצִדּוֹ.

א — שא

אחר שמחת הברית של רבנו, נכנסו האחים הקדושים רבי ברוך ממעזבוז ובעל הדגל מחנה אפרים אל היולדת היא אם רבנו שהיתה אחותם, והיתה פידוע חשובה בעיניהם מאד, עד שהחזיקו אותה לבעלת רוח הקדש ממש, וברכו אותה שתזכה לגדלו לתורה לחפה ולמעשים טובים, פנתה אל אחיה רבי ברוך ובקשה אותו שיברך גם את רבנו הרוך הנימול שלא יחלקו עליו, אמר לה רבי ברוך, זה אבוד, "דאס איז פאר פאלן".

א — שב

רבי לייב מטערעסטינעץ חותנו של רבי יודל בא אל רבנו בחלום ובקשו שיקרבו את בניו, (כמוכא בספר פרפראות לחקמה סימן צו), ואמר לו אז בחלום: "רבי נחום מטשרנובל לקח עמו לעולם האמת את הקרן משכר מעשיו הטובים אולם את הפירות השאיר כאן בעולם ומשום כך יש לבניו גדלה והם רבנים גדולים, אולם אני לקחתי עמי לעולם הבא גם את הפירות ומשום כך אין להם לבניי שום גדלה על כן אבקשכם שתקרבו אותם אליכם", וכן הוה, שנתקרבו בניו לרבנו.

א — שג

כשפנה הבעל-שם טוב וצ"ל אל רבי נחמן מהורודנקע ו"ל ואמר לו, שחפץ להשתדף עמו, לא הסכים לזה רבי נחמן, בהטעימו לרבו הבעל-שם טוב שזה מחמת גדל יחושו המצעת עד לדוד המלך, הוציא לו הבעל-שם טוב כתב יוחסין והראה לו שגם הוא כמוהו מיקחם עד לדוד המלך עליו השלום. ואז נודע יחוס הבעל שם טוב ו"ל.

א — דש

רבנו היה נוהג להאריך מאד בתפלתו בליל יום ראשון של ראש-השנה, וכבר ידעו אנ"ש שאין להם להמתין על סיום תפלתו, וסימו את התפלה לבדם, והלכו לביתם לאכול סעודת החג, לאחר

אכילתם חזרו לבית הפנסת ומצאו עדין את רבנו עומד בתפלתו, פי האריך אז כארבע שעות בתפלתו.

א — שה

היה ידוע מהבעל-שם-טוב ו"ל, שסבר שהספין של שחיטה מספיק שיהיה רק חלק ולא חד וחלק, לאחר פטירתו הנהיג הרב המגיד לחומרא שהספין הפשוט יהיה חד וחלק, חרה הדבר לבעל התולדות ונסע מעירו פולנאָה למעזריטש, והגיע למעזריטש בערב שבת, ותיכף בפגשו בהרב המגיד שיצא לקבל פניו, שאל לו מדוע משנה ממנהג רבם הבעל-שם-טוב, ענה לו המגיד בזמן רבנו הבעל-שם-טוב היה באמת מספיק רק חלק, פיום חביבים ב"חד וחלק". כששמע בעל התולדות תשובתו הנחרצת לא דבר בזה יותר שוב, וקפץ היה תיכף לחזור ולשהות בביתו בשבת, וכשראה זאת הרב המגיד הפציר בו מאד שישאר אצלו בשבת, ונשאָר.

בליל שבת שלח בעל התולדות את משמשו שילך ויראה איך נוהג הרב המגיד בעריכת שלחנו, חזר השמש וספר לרבו בעל התולדות שהרב המגיד אומר תורה "אש להכה" ממש, מיד קם והלך למקום עריכת שלחנו, כשהתקרב לבית המדרש הפסיק הרב המגיד לומר תורה. למחרת בסעודת שחרית שלח שוב את משמשו לילך לראות את עריכת שלחנו וחזר שוב ואמר פנ"ל, ושוב הלך לשמוע תורתו וכשהתקרב הפסיק הרב המגיד שוב מלומר תורה. בסעודה שלישית הלך כבר בעל התולדות מעצמו לעריכת שלחנו, הפציר בו הרב המגיד מאד מאד שיאמר תורה, אולם לא הסכים בשום אופן, ואחר שהפציר בו מאד מאד הפטיר בעל התולדות ואמר: "איני יודע שום דבר מה לומר רק זאת "יהודי צריך למדת הרצון", "א יוד דארף רצון". ענה המגיד ואמר לו אם אתם יודעים מרצון שוב אין לי שום תורה מה לומר לכם.

שיח שרפי קודש

א – שו

ספור נסיעתו של הבעל-שם-טוב לארץ ישראל כפי המקובל אצל
 אנ"ש מדור דור.

19/08/2018 17:08

הבעל-שם-טוב היה נוהג לבלי להשהות אצלו שום ממון מיום
 לחברו וגם בנסיעתו לארץ נהג כך שדאג כל יום לכסות את כסף
 הוצאותיו לאותו יום, וכך נסע מכפר לכפר ומעיר לעיר כי לא דאג
 אלא לכסות את הוצאות הנסיעה לכפר ועיר הסמוכה לו, ושם בטחוננו
 בה' שיעזרו לכל הוצרכותו ממקום למקום, ונסעו עמו בתו אדיל
 ושמשו רבי הירש סופר, וכך נסעו מעיר לעיר ומכפר לכפר עד
 שהגיעו בערב חג הפסח לעיר סטאנבול.

בפערלין דר יהודי עשיר גדול, שהיה חשוף בנים רחמנא לצלן
 רבות בשנים, ושמע הבעל-שם-טוב ומופתיו הגיע לאזניו. יעצוהו
 אהביו והפצירו בו שיסע אל הבעל-שם-טוב ויבקשו ברכה שיזכה
 לבנים, וכך עשה, הכין לו עגלה עם סוסים טובים עם הרבה מעות
 פדרך הגבירים, ונסע עם זוגתו למעזבוז, ותיכף בבווא ברר היכן
 שוכן הבעל-שם-טוב, ואמרו לו בני הבית שהנה עתה נסע מאן
 בורכו לארץ ישראל, וברר דרך נסיעתו ודרך אחריו ובכל מקום
 שהגיע אמרו לו כזאת, שהנה עתה נסע מאן, עד שהגיע גם הוא
 לסטאנבול בערב חג הפסח. והנה הוא מחמת עשירותו המופלגת
 שכר לו חדר נאה בקומה העליונה שבמלון ודאג לכל מחסוריו ביד
 רחבה, כדי שיוכל לערוף את הסדר כדבעל, ואחר שסדר לעצמו כל
 מחסוריו, הלך לחפש אחר הבעל-שם-טוב, והרהר בדעתו שבעיר
 גדולה כסטאנבול בודאי יהיה לו קשה למצאו, וישוב עצמו בדעתו
 והלך לחוף הים במקום שכל הנוסעים מגיעים, כדי שיכרר אצלם
 שמא ראו הם את הבעל-שם-טוב או שמא יודעים הם היכן הוא
 מתאכסן.

והנה הבעל-שם-טוב כשהגיע לסטאנבול, הלך גם הוא לבית מלון זה, רק מחמת עניויתו הגדולה שכר לעצמו חדר קטן במרתף המלון, ושאלה אותו בתו אדיל כל הזמן מה יהיה לנו לסדר הפסח והיכן נאכל וכו' לא ענה לה אביה הבעל-שם-טוב כלום רק הפטיר כל העת ואמר לה ה' יעזור! ה' יעזור! והלך לבית הפנסת ושקה שם, והיא מרוב בטחונה בדברי אביה שוב לא דאגה כלל וניצאה לכבס את הבגדים הנצרכים פבוס לכבוד החג בחוף הים.

נגש גם אליה הגביר לשאלה אם ראתה את הבעל-שם-טוב מגיע לחוף הים, ענתה לו, "כן הבעל-שם-טוב הגיע והוא אבי ומתאכסן בבית מלון פלוני בקומה התחתונה", שמח הגביר לשמע זה ואמר לה שיחזורו לעיר כי יתאכסנו אצלו פחג פי כבר הכין מכל טוב לעריכת הסדר גם עבורם. כשחזרה אדיל, ספרה לאביה בשמחה רבה מהנס שהקרה להם ה', שהזמין להם מקום נאה לעריכת הסדר, לא ראתה שום שנוי בפני אביה.

אחר תפלת ערבית נכנס הבעל-שם-טוב הישר לחדר הגביר ולא דבר שום דבורים כלל רק ערך את הסדר כדרךכו, אחר שערך חצי הסדר פנה אל העשיר וזוגתו ואמר להם: "יודע אני עבור מה באתם הנה וכבר נושעתם". תיכף אחר שאמר מלים אלו עלה בעליית נשמה בהתדבקות נפלאה וראו בו התאמצות נוראה ולא ידעו על מה ולמה זה, וכך בתוך השהיות שמעו איך שהפטיר ואמר: "אם כן אעבוד את ה' יתברך בלי עולם הבא", ואחר-כך ראו שמחה ואור גדול על פניו ונתעורר מדביקותו, וספר שבעת שברכם שיזכו בכנים התעורר עליו קטרוג גדול בשמים היות שזוג זה עקרים הם מבטן ומלידה ולא היה באפשרותם כלל ללדת ועתה מחמת ברפת הבעל-שם-טוב שברכם צריכים לשנות עבורם את הטבע לגמרי, ומשום קטרוג זה גזרו למעלה שיאבד הבעל-שם-טוב את שכר עולם הבא לגמרי, כששמע זאת הבעל-שם-טוב נענה ואמר בשמחה "אם כן אעבוד את

ה' מעתה ללא שכר עולם-הבא" וכך אוכל לעבדו ללא שום פנייה כלל וכלל, כשראו בשמים מסירותו שמוסר נפשו עבור עבודתו ותברך במסירות נפש כזה פסקו ואמרו שיזכה שוב לעולם הבא, וגם זוג עקרים אלו יזכו לבנים, ומזה בא לו שמחה ואור גדול בפניו.

הבעל-שם-טוב ז"ל ערך את הסדר בהתלהבות נוראה וללא שום דבורים יתירים, וכשהגיע לתיבות "לעושה נפלאות גדולות לבדו" חזר הרבה על התיבות "לבדו" "לבדו" בהתעוררות גדול מאד.

והנה אז בסטאנבול גזר המלך בהתעצות שריו גזירת מיתה על היהודים באופן אכזרי ביותר, כי גזרו להרוג את כל היהודים ביום אחד ביום א' של פסח, והשביעו השרים אחד את השני שלא יגלו את הגזירה לאף אדם, וכדי שלא ישתדלו היהודים לבטל גזירה זו. בין אלו השרים הנה שר אחד אוהב ישראל והלך וכא בבקלה בליל הפסח אל פרנס היהודים וגלה לו בסוד גדול מגזירה זו והפטיר ואמר לו: "חיי נתונים בסכנה אם יתגלה למלך שידועים אתם מגזירה זו, ועל כן אין לי שום עצה לתת לך אוילם באתי רק להודיעך שתדע מגזירה זו. ודע את אשר לפניך לטבס עצה לזה". קרא הפרנס לרבני העיר להתיעץ ביניהם מה לעשות, והחליטו היות שאם המלך אהבת ישראל היא על כן ילכו אליה ויטבסו עצה עמה בחכמה מה לעשות.

תיכף אחר עריכת הסדר הלכו הפרנס ורבני העיר לבית אם המלך, בהלכם עברו ליד בית מלונו של הבעל-שם-טוב ושמעו איך שחזר הרבה על התיבות הנ"ל "לעושה נפלאות גדולות לבדו" — לבדו, נענו ואמרו הם זה לזה אלו ידע יהודי זה מהגזירה הנוראה המרחפת על בני העיר היהודים לא הנה מתלהב כל-כך.

כשהגיעו לבית אם המלך ובקשו להכנס אצלה בשעה מאוחרת כזו נחרדה אם המלך מאד, כי הכינה שדכר נחוץ הוא וקבלה אותם

בסכר פנים יפות, וספרו לה מהגזירה שגזר בנה על תושבי העיר היהודים, והזהירוה שתטכס בתכמה גדולה עצה לבטלה שלא ינדע לבנה שהיו הם אצלה. ובחסד ה' עלה לה ברעיונה עצה, והלכה תיכף באמצע הלילה והעירה את בנה המלך משנתו בתרדה גדולה, וספרה לו שבעלה המלך המנוח שהוא אבי המלך בא אליה בחלום הלילה במורא גדול ואמר לה, שאין לו בעולם האמת מנוח ומרגוע מחמת שעד למחרת בבקר לא ישאר לו שום שארית מבניו ונכדיו ויאבדו הם לעד ולנצח, ושאלה אם המלך את בנה איזה דבר נוראי נעשה במלכות שעל ידה בא למשפחתנו גזירת כליון נורא כזה? והתחיל למנות לה אי אלו עולות שאולי מחמת זה נגזרה עליהם גזרה זו, ואמרה לו כל הזמן לא לא, אין מתקבל על הדעת שמחמת עוולה זו יגזר על משפחתנו גזירה נוראה כזו, עד שהודה לה הוא בעצמו מהגזירה שהחליטו לגזור גזירת מיתה על היהודים למחרת היום, ותיכף שאמר זאת המלך פנתה אליו בצעקה בנדאי בנדאי עבור זה נגזר על משפחתנו גזירה זו, ואמרה לו בכעס, וכי אם עם היהודים הנך מתחיל? וכי לא ידעת שכל מי שהתחיל להציק להם לא יצא בשלום מזה!! לך וקרע מהר את כתב גזירה זו ללא שהיות ושלא ינדע כלל וכלל שהיתה קיימת גזירה כזו, ומחמת פחד לקח המלך תיכף את כתב הגזירה וקרעה בפניה, וחזרה לביתה ובשרה להפרנס ורפגי העיר שהמתינו לה בביתה שפכר נתבטלה הגזירה, ויכולים הם לחזור לביתם ולהודיע ליהודים שידו לה' על חסדיו הטובים שגמל עמהם לבדו ללא ידיעתם.

בחזרם לאחר כמה שעות, עברו שוב דרך בית מלונו של הבעל-שם טוב ושמעו אותו איה שאוחז עדין בקטע זה של ההגדה וחוזר על התיבות "לעושה נפלאות גדולות לבדו" — לבדו, אולם עתה הבחינו שאומר זאת בשמחה ובהרחבת הלב יותר ממה ששמעו אותו כשהלכו לבית אם המלך. למחרת ספרו הרבנים בבית הכנסת

לְכַדֵּם הַמַּחְפָּלִים מֵהַיָּם הַנּוֹרָא שֶׁהִיָּה בְּלִיל זֶה, וּכְבִּדְרֶךְ אֲגַב סִפְרוֹ מִהַיְהוּדֵי הַמְּשׁוֹנָה הַזֶּה שֶׁחֲזַר הִרְבֵּה עַל הַתִּיבוֹת לַעֲוֹשֵׂה נַפְלָאוֹת — לְבַדּוֹ, נִעְנָה לָהֶם הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב בְּעֶצְמוֹ, כִּי לֹא הִכִּירוּהוּ וְאָמַר לָהֶם, אֲלֵמָלָא יְהוּדֵי זֶה לֹא קָרָה לָכֶם גַּם מוֹפְלָא זֶה.

רָצוּ בְּנֵי הַזּוּג לָתֵת לְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב סְכוּם כֶּסֶף רַב עֲבוּר בְּרַכְתּוֹ שֶׁבְּרַכְּכֶם, וְלֹא הִסְפִּיכּוּ רַק שִׁיתְּנוּ לוֹ וּלְאָדִיל בְּתוֹ וּלְרַבֵּי הִירֵשׁ שֶׁכָּר הַסְּפִינָה הַנוֹסַעַת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּנוּ לוֹ וְתִיכֶף שֶׁכָּרוּ מְקוֹמוֹת בְּאֶנְיָה הַנוֹסַעַת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב לֹא הִשְׁתַּהֲהָה כָּלֵל בְּעִיר, וְתִיכֶף בְּיוֹם א' שֶׁל חוּל הַמוֹעֵד הַמְּשִׁיף בְּנִסְיַתּוֹ וְעֵלָה לְסַפִּינָה הַנוֹסַעַת לְכִיוּז אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּדֶרֶךְ הַשְּׁתוּלָלָה עַל הַיָּם רוּחַ סְעָרָה עַד שֶׁהָיוּ כָּל נוֹסְעֵי הַסְּפִינָה בְּסַכְּנָה גְדוֹלָה מְאֹד, וְהִתְחִילוּ הַנוֹסְעִים לְהַשְׁלִיךְ מִהַסְּפִינָה כָּל חִפְצֵיהֶם כְּדֵי שְׁלֹא תִטְבַּע הַסְּפִינָה מְרֹוב הַמַּשָּׂא מִחַמַּת הַיָּמִים הַרְבִּיּים שֶׁנִּכְנסוּ בָּהּ, נִעְנָה הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב וְאָמַר שִׁיּוֹדַע הוּא עַל מָה רוֹעֵשׂ עֲלֵיהֶם הַיָּם כָּל כֶּף, וְהוּא מַחַמַּת שֵׁישׁ גְּזִירַת פְּלִיָּה מְלַמְעֵלָה אוֹ עַל כְּתָבָיו שֶׁאֵין חִפְצִים מְלַמְעֵלָה שִׁיתְּגַלוּ בְּעוֹלָם, אוֹ עַל בְּתוֹ, נִעְנָתָה בְּתוֹ וְאָמְרָה שֶׁהֵיאִי מוֹכְנָה לְמִסּוֹר נִפְשָׁה עֲבוּר הַצְּלָתָם, וְלִקְחוּהָ וְהוֹרִידוּהָ כְּכֹר סְמוּךְ לַיָּם וְרַמְזָה לָהֶם שִׁיעֲלוּהָ שׁוֹב וְאִז אֲמַרְהָ וְצוֹתָהּ לְאָבִיָּה שֶׁטוֹב יוֹתֵר שִׁיזְרוֹק אֶת כְּתָבָיו לַיָּם, כִּי עוֹד יֵצֵא מִמֶּנָּה נֶכֶד כְּזֶה שִׁיכְתוּב סִפְרִים יָפִים יוֹתֵר מֵאָבִיָּה הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב, וְכֶף עָשׂוּ, וְנַח הַיָּם מִזְעָפוֹ, וְאִז רְאוּ שֶׁקְרוּבִים הֵם לְאִי אֶחָד מֵאֵי הַיָּם, וְהִקְרִיב רַב הַחוּבֵל אֶת הַסְּפִינָה לְאִי וְיָרְדוּ עֲלֶיהָ כָּל הַנוֹסְעִים לְפֹשׁ מִנְּסִיעַתְּם הַקָּשָׁה.

וְהִלֵּךְ הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב עִם בְּתוֹ אָדִיל וְשִׁמְשׁוּ רַבֵּי הִירֵשׁ סְבִיבוֹת הָאֵי, לְפַתַּע הַתְּנַפְלוֹ עֲלֵיהֶם רוֹצְחִים הַנִּקְרָאִים "אֵיִידִימַאקֶעס" וְרָצוּ לְהוֹרְגֵם, וְקָשְׁרוּם אֶחָד לְאֶחָד עַל הָאֶרֶץ, נִעְנָה רַבֵּי הִירֵשׁ בְּצַעֲקָה לְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב רַבֵּי! מִדּוּעַ שׁוֹתְקִים הַנֶּכֶם? עֲנֵה לוֹ הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב אֵין לִי כְּעַת שׁוֹם מִחַ וְאֵינִי יוֹדַע כְּלוּם. וּכְשֶׁכָּבַר עֲמָדוֹ סְמוּכִים לָהֶם

וחדדו את סביניהם כדי לשוחטם צעק שוב רבי הירש לרבו הבעל-שם-טוב רבי! מדוע שותקים הנכם? ענה לו שוב הבעל-שם-טוב איני יודע לא כלום, אולי יודע אתה משהו? ענה לו רבי הירש, איני יודע כי אם אלף-בית, צעק לו הבעל-שם-טוב אמור! אמור! והתחיל רבי הירש לומר אלף-בית כסדר ותיכף נשמע מרחוק קול עגלה נוסעת, נפחדו הרוצחים לנפשם וברחו להם, והגיעה עגלה עם אנשים, וכשראו אותם שוכבים כך על הארץ התירו קשריהם והעלום לעגלה והחזירום לספינה אחרת שחנתה סמוך לאי, ונסעו. טענה הספינה בדרךה, ולקראת שביעי של פסח ראו הנוסעים שחזרה הספינה בטעותה חזרה לעיר סטאנבול, וחזר בו הבעל-שם-טוב מנסיעתו לארץ ישראל, ומשום כך נהגו בכל פזורי ישראל ההולכים בדרך הבעל-שם-טוב לערוף סעודה בשביעי של פסח להודות לה על הצלתו וחזרתו בשלום מנסיעתו. והיו מסימין בסיומו ומסתמא היה בעל הספינה אליה הנביא.

א — שז

בעל התולדות היה לו סמיכה מבעל פני יהושע "יורה יורה ידין ידין ואל יהיה לו עסק בגיטין וקידושין". ואכן כך נהג בעל התולדות שלא היה מתעסק בגיטין וקידושין כלל וכלל, פעם היה איזה עשיר גדול מתושבי העיר שעשה נישואין וחפץ היה מאד שרב העיר יערוף את הקידושין, והפציר בו מאד, שיערוף אצלו את הקידושין, וכשראה שבעל התולדות מתעקש, אמר לו: אם הרב לא יערוף את הקידושין אפטרו מהרבנות, בלית ברירה קבל בעל התולדות על עצמו את עריכת הקידושין, כשנעמד לומר את הברכות של הקידושין נשפך הזין מהכוס, והיה זה לפלא, ופטר עצמו בעל התולדות שוב מלערוף את הקידושין, ואמר אחר-כך שבא אליו בעמדו אז לעריכת הקידושין רבו בעל ה"פני יהושע" ואמר לו: "אם אמרתי לא אז שיהיה לא, אז איך האב גיזאגט גיין איז גיין.

א – שח

לאחר פטירת הבעל-שם-טוב, דרה בתו אדל בכיתו שבמעוזבו, ושם נולדה פייגא, אם רבנו, אחר-כך, כשהתחתנה עם רבי שמחה, בנו של רבי נחמן הורדענקער, מסרה לה אמה את הבית שתדור בו, ושם נולד רבנו, בחדרו המיוחד של הבעל-שם-טוב.

א – שט

מה שמספר בשיחות הר"ן סימן קפ"ז, עין שם, אחר-כך ספרו אנ"ש לרבנו, איך שנעשה מזה רעש גדול בעיר, כי היה גם מפרסם ומרעיש מאד. נענה רבנו ואמר: "זאת הרי איני רוצה!" "דאס וויל איך דאך נישט!". ותכף הוציאו המתנגדים קול בעיר, שזה היה רק משחק ומחזה, שהעמידו אנ"ש לפני רבנו אדם בריא בידיו כדי להגדיל שבח רבנו, וכשספרו גם זאת אנ"ש לרבנו, אמר: "זאת באמת רוצה אני!" "דאס וויל איך דאך!"

א – שי

מה שמוכא בשיחות הר"ן סימן קע"ב, שנתן טלית לאחד מאנ"ש וכו', עין שם; היה זה תלמידו הצדיק רבי יודל ז"ל.

א – שיא

מוכא בימי מוהרנ"ת סימן נ"ג, "והזרתי התורה עם החברים, שתפסו קצת ובפרט עם ר"ד, שהיה תפסן נפלא" עין שם. יש בזה שתי גרסאות: יש אומרים, שזה היה רבי דוב חייליס, שהיה למדן עצום; ויש אומרים, שזה היה רבי דוד מלאדיזין, הדגן המכנה רבי דוד מלכה"ס.

א – שיב

אדל, בת הבעל-שם-טוב, נפטרה בשנת תקמ"ז.

א – שיג

נשים לא הרשו להכנס אל רבנו בשום אופן.

א — שיד

לא ידוע אם אשת רבנו נשאָה אחר פטירתו בשנית אם לא, כי
לאחר פטירת רבנו חזרה לבָרַאד עיר מולדתה.

א — שטו

לרבי שמחה, אביו של רבנו, היו שלשה בנים ובת אחת: הבכור
היה רבי ישראל, שנקרא על שם רבנו ישראל בעל-שם-טוב; השני
היה רבי יחיאל, והשלישי היה רבנו, השם נחמן נתן לרבנו על שם
סבו, הרב הקדוש רבי נחמן מהורדענקע, (ומכאן, גם הסברא, שלא
היה הבכור), השם יחיאל נתן לאחיו על שם רבי יחיאל בעלה של
אדל בת הבעל-שם-טוב, המכנה "דער דייטש"ל" ["הגרמני"] כי
מוצאו היה מגרמניה. והבת — היה שמה פֶּעֶרְל.

א — שטז

רבי יחיאל אחיו של רבנו הנזכר לעיל, נפטר צעיר לימים.

א — שיז

אומרים, שהרבנית אדל, בת הבעל-שם-טוב, וכתה הרבנית
פייגא, אם רבנו, וכן רבי ישראל ורבי יחיאל, אחי רבנו, קבורים
במעוזבוז ליד קבר הבעל-שם-טוב, אבל לא ידוע, היכן מקום
קבורתם בדיוק.

א — שיח

ידוע, שהבעל-שם-טוב התפלל תמיד פְּנוֹתִיקִין. וכך נהגו פל
תושבי העיר מעוזבוז. אחר פטירתו רצו תושבי העיר לחזק את
המנין הזה, והסכימו ביניהם שתיכף לאחר תפלת הפְּנוֹתִיקִין יסגרו את
הבית-כנסת של הבעל-שם-טוב, וכך נהגו זמן רב.

א — שיט

ספור המעשה מרב וכן יחיד, המספר בספר ספורי מעשיות, היה

ספור אמת, ומהרנ"ת ז"ל פִּשְׁנָסַע אֶל רַבְנוּ, פָּגַשׁ בְּאֵבִי שֶׁל הַבֵּן הַיְחִיד, שְׁחֹר מַרְבְּנוּ בְּכִי עַל אֲבָרֵן בְּנוּ.

א — שכ

על ציונו של רבנו לא היה כתוב שום דבר, וכן על ציונו של הבעל-שם-טוב ותלמידו רבי וולף קיציס לא נחרט שום תבה.

א — שכא

הרב הצדיק רבי נחמן מהורדענקא, סבו של רבנו, עָלָה לְדוֹר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאַחַר פְּטִירָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, וְלְאַחַר שְׁחַתֵּן אֶת בְּנוֹ, רַבִּי שְׁמֹחָה, אֵבִי שֶׁל רַבְנוּ, שֶׁהִתְחַתֵּן בְּשֵׁנַת תַּקכ"ג.

א — שכב

בַּעַת שְׁדָר רַבְנוּ בְּכַרְסֶלֶב הָיָה הַמַּגִּיד שֶׁל עִיר כְּרֶסֶלֶב הָרַב הַקְדוֹשׁ רַבִּי מְרַדְכֵי מִטְשֶׁרְנוֹבִיל וְהוּא הָיָה הַמַּגִּיד בְּזַמְנוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנ"ת.

א — שכג

רַבִּי צְבִי וְאָחִיו חַיִּים גִּיְסֵי רַבְנוּ בְּנֵי רַבִּי אֶפְרַיִם מְאוּסַטְיִן, הִתְקַרְבוּ מְאֹד לְרַבְנוּ וְהָיוּ דָרִים בְּטְשֶׁעְרִין שְׁלִיד אוּסַטְיִן.

א — שכד

בְּסִיּוּם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַתְּגִלוֹת "סְפָר הַמְּדוּת", אָמַר רַבְנוּ בְּנֵה-הַלְשׁוֹן: "וְנֹאֲנִי נוֹתֵן לָכֶם אֶלֶף בַּיִת, שְׁכָל אוֹתִיּוֹתָיו מְאִירִים", "אוֹן אֵיךְ גִּיב אֵיךְ אֵ אֶלֶף בַּיִת וְוַאס אֶלַע אוֹתִיּוֹת שְׁיִינְעֵן".

א — שכה

הַשְּׁדוּף שֶׁל רַבְנוּ עִם כְּתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶפְרַיִם מְאוּסַטְיִן נִגְמְרָה עַל יְדֵי כְּמָה צְדִיקֵי הַדוֹר שֶׁהִכִּירוּ אֶת מַעֲלַת רַבִּי אֶפְרַיִם בַּעַת הַתְּאֻכְסָנוּתָם אֶצְלוֹ, שֶׁהָיָה מְכַנֵּס אוֹרְחִים מְפֹרָסִם, וְכָל צְדִיקֵי הַדוֹר

היו מתאכסנים אצלו ועל פן שדכו לכתו את רבנו נכד הפעל-שם-טוב.

א – שכו

כְּשֶׁפֶסֶק רַבְּנוֹ אֶת דְּרֵךְ הַיְּהוּדִי לְפָנָיו, כְּמִסְפָּר בְּסִפְּר "כּוֹכְבֵי אוֹר" חֵלֵק "שיחות וספורים" סימן נ"ו, נִפְסַק הַדְּבָר לְגַמְרֵי; וְאָפְלוּ בְּעָרְב רֵאשֶׁ-הַשָּׁנָה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ אֲנִי שׁ אֶל רַבְּנוֹ, נִכְנְסוּ רַק עִם פְּתֻקְאוֹת "קְוִיטְלֵאךְ", שֶׁהִיָּה פְּתוּב בָּהֶם רַק שְׁמוֹ שֶׁל הַנִּכְנָס וְתוֹ לֹא.

19/08/2018nks

א – שכו

הַמְחַלֶּקֶת עַל רַבְּנוֹ הִיְתָה לְלֹא שׁוּם סִבָּה וְלֹא שׁוּם טַעֲנָה מְמִשִּׁית, וְלֹא הִיָּה בְּפִי הַמְתַּנַּגְדִּים שׁוּם טַעֲנָה מוֹכַחַת נֶגֶד רַבְּנוֹ.

א – שכח

מִסְפָּרִים, שֶׁהִשְׁמַשׁ שֶׁל הַזְּקֵן מְשַׁפְּאֵלֵע סִפְּר, שְׁלֹאֲחַר פְּטִירַת רַבְּנוֹ, בְּכֵה הַזְּקֵן מְאֹד מְאֹד וְצָעַק מְרָה עַל הַסְּתַלְקוּתוֹ. הַזְּקֵן נִפְטַר שָׁנָה לְאַחַר פְּטִירַתוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ.

א – שכט

כְּשֶׁהִיָּה פֶּעַם הַפְּעֵל-שֵׁם-טוֹב בְּעִיר אוֹמָאן, הִנְהִיג שָׁם כְּפָמָה הַנְּהִגוֹת. אַחַד מֵהֶם הִיָּה, שְׁחוּלָה שְׁנַתְּרַפָּא יַעֲשֶׂה סְעֻדַת הוֹדָאָה לְמַנְיָן אֲנָשִׁים עֲנִיִּים וַיִּתֵּן לָהֶם צְדָקָה.

א – של

הַמַּעֲשֶׂה עַל הַצְּדִיק שֶׁנִּפְּל לְעֵצְבוֹת וְכוּ' שֶׁסִּפְּר רַבְּנוֹ וְנִדְפְּסָה בְּשִׁיחוֹת שְׁלֹאֲחַר הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂוֹת, עִינֵי שָׁם, אָמַר רַבִּי גְּדַלְיָהוּ אֶהְרֹן קִינִיג וְ"ל שֶׁשָּׁמַע מִרַבִּי אַבְרָהָם שְׁטַרִינְהַרְץ שֶׁזָּה הִיָּה רַבִּי מְנַדְּלֵי מְפָרַעְמִישְׁלָאן תַּלְמִיד הַפְּעֵל-שֵׁם-טוֹב.

א – שלא

כְּסֹאוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ הַנִּמְצָא פִּיּוֹם בִּירוּשָׁלַיִם, הִיָּה נִמְצָא בְּטִשְׁעֵרִין

אצל רבי הירש ליובארסקי, ורבי משה בער רוזנפלד, הוא שהביאו לארץ-ישראל מפרק לחלקים.

א – שלב

הרב מנואלטשיסק, מחתנו של רבנו, היה מפורסם בדורו בשם "שר התורה", והיה תלמיד של המגיד ממעזריטש.

א – שלג

רבי שמחה אבי רבנו היה בעל תפלה בבית המדרש של הבעל-שם-טוב.

א – שלד

רבי הירש, בן הבעל-שם-טוב, היה עשיר, כי היה סוחר שוורים, ומספרים, שהבעל-שם-טוב מחמת ההוקרה שהיה לו לכתו אדל עוד יותר מבנו רבי הירש, מסר לה את כתביו לפני הסתלקותו.

א – שלה

לשרה בת רבנו, היו שלשה בנים: רבי ישראל, רבי אפרים ורבי שמחה ברוך. לרבי אפרים היה בן בשם נחמן, והיו מכנים אותו בשם נחמן פרויקעס, וכן רבי נחמן הזקן "דער אלטער רבי נחמן", ול"ראהו בטשערין, הוא נפטר בשנות תרע"ה-תר"פ, וכן היה לרבי אפרים עוד בת בשם פייגא, שהיתה אמו של רבי שמשון בארסקי, לרבי נחמן פרויקעס הנזכר לעיל, היתה בת בשם אסתר, שנשא לרבי געצי, והיתה אמה של מרת "טויבע רחל", שנשא בזוג שני לרבי יוחנן גלנט זכרוננו לברכה.

שיח שרפי קוזש

19/08/2018hhhh

מורנו ר' נתן זצ"ל

לנוח

א — תקא

מוהרנ"ת פירש את הפסוק (תהלים עא, כב): "גם אני אודך בכלי נבל אמתך אלקי", והיינו: זה שגם אני בשפלותי זוכה להודות לך בכלי נבל — זהו משום האמת של השם־יתברך, שמרחם גם עלי ומזכה גם אותי השפל להודות לו. וזהו: גם אני אודך!! אמתך אלקי.

א־תקב

אמר: "האדם צריך לבקש מהשם־יתברך שיצריך אותו באמת שלו יתברך, כי האמת של האדם יכולה להטעות אותו, פי אינו אמת לאמתה — מה שאין כן האמת של השם־יתברך, וזה בחינת מה שבקש דוד המלך עליו השלום (תהלים כה ה): "הדריכני באמתך" — היינו: הדריכני באמת שלך תתברך".

א — תקג

מוהרנ"ת פירש את המשנה: "הקנאה והתאנה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", והיינו אדם שיש לו קנאה ותאנה ויודע ממדריגתו ואינו מרמה את עצמו — עדין יש לו תקנה, אולם כשלא די שיש לו קנאה ותאנות רעות, עוד הוא חפץ גם בכבוד אִזי המדות רעות הללו מוציאות אותו מן העולם ואין לו תקנה לשוב בתשובה. וזהו הקנאה והתאנה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם.

א־תקד

מוהרנ"ת פירש פעם את המשנה (נגעים ב ה): פל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ואמר: "פל הנגעים אדם רואה" בתנאי ש"חוץ מנגעי עצמו" היינו שמסתכל על נגעי חברו כדי ללמוד

קיד

שיח שרפי קודש

תקה-תקח

וְלִהְיוֹתָ זֶהָרָה שֶׁהוּא לֹא יָבוֹא וְיַפּוֹל לְנִגְעִים אֵלָיו וְלִלְמוֹד אֵיךְ לְצֵאת מֵהֶם, וְזֶה "חֹרֵץ" מִנְגְעֵי עֲצָמוֹ.

א — תקה

אָמַר: כְּשֶׁאָדָם הוּא חָסִיד בְּצַעֲרוֹתוֹ, אֲזִי יֵשׁ תִּקְוָה שֶׁבְּזִקְנוּתוֹ יִתְנַהֵג כְּבַעַל-הַבַּיִת פְּשוּט; אוּלַם כְּשֶׁהָאָדָם בְּצַעֲרוֹתוֹ נוֹהֵג כְּבַעַל-הַבַּיִת, אֲזִי בְּזִקְנוּתוֹ הוּא כְּלוּם... אִזּוֹ מֵאִיזוֹ אַ חָסִיד אֵין דָּעַר יוֹגֵנֵט, אִיזוֹ מֵעַן אוֹיֵף דָּעַר עֲלֻטֵּעַר אַ פֶּרֶאסְטֵעַר בְּעַל-הַבַּיִת; אָבֶעַר אִזּוֹ מֵאִיזוֹ אֵין דָּעַר יוֹגֵנֵט אַ בְּעַל הַבַּיִת, אִיזוֹ מֵעַן אוֹיֵף דָּעַר עֲלֻטֵּעַר גָּאָר נִישְׁט..."

א — תקו

אָמַר: הַתְּעוֹרְרוּת הַבָּאָה עִם הַחֲזִיקוֹת וּמַחְמַתָּהּ, הִיא הַתְּעוֹרְרוּת אֲמִתִּית וְיֵשׁ לָהּ קִיּוּם, מַה שְּׂאִין הֵן, כְּשֶׁבָּאָה הַתְּעוֹרְרוּת לְלֹא הַהֲתַחֲזָקוֹת.

א — תקו

מוֹהֲרֵנ"ת אָמַר: "בְּלִיל שֶׁבֶת קִדָּשׁ חֲרָפִי אֶפְשָׁר לִפְעַל לְמַעַלָּה כְּמוֹ בְּלִיל כָּל נְדָרִים..." "מֵעַן קָעַן פּוֹעֵלֵן אַ ווִינְטֵעֶרֶדִיגֶע פֶּרִיִּיטִיג צוֹ נֶאכְט אַזוֹי ווִי דִי נֶאכְט פּוֹן כָּל נְדָרִים..." כְּשֶׁזּוֹכֵין בְּלִילָה אַרְךְ כְּזֶה לְעַבֵּד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת.

א — תקח

מוֹהֲרֵנ"ת אָמַר: "הַצְּדִיקִים, שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֵם צְדִיקִים — אֵלָיו הִיָּה לָהֶם לֵב נִשְׁבָּר כְּמוֹנִי, אֲזִי הַשִּׁי [=שֶׁלֵּשׁ מְאוֹת וְעֶשְׂרִי] עוֹלְמוֹת, (שִׁישׁ לְכָל צְדִיק), הִיָּה מוֹעֵט בְּשִׁבְלֵם..." "צְדִיקִים וְאוֹס אֵיךְ ווִיִּיס אִזּוֹ זִי זְעַנְעַן צְדִיקִים, וְוַעַן זִי וְוַאֲלֵטֵן גִּיהֶאט אַזָּא לֵב נִשְׁבָּר ווִי אֵיךְ, וְוַאֲלֵטֵן דִּי שִׁי עוֹלְמוֹת גִּינוֹעַן קֶאָרְג פֶּאָר זִי..."

א — תקט

אמר: "יין המשפר נכון לשותו רק בפורים ולא בשמחת-תורה.

א — תקי

כשדבר פעם מוהרנ"ת מהכל חיי האדם בעולם הזה העובר כצל הפורח, אמר: "הנה אין 'עדין' עם מי לדבר, והנה אין 'כבר' עם מי לדבר... כל-כך מהר עוברים הימים והשנים..." "האט איז 'נאף' נישט דא' מיט וועמן צו רעדן האט איז 'שוין נישט דא' מיט וועמן צו רעדן..."

א — תקיא

אמר לענין שצריך רק תפלה בכדי לבטל את התאוות, ואין מועיל על זה עצות אחרות: "כששוכרין תאנה נהיה ממנה שמים..." "אז מ'ברעכט א תאנה ווערט צוויי..." רצה לומר שאת התאוות צריך לבטל לגמרי, כי אם רק שוכרים אותן יכולים אחר-כך להתגבר שוב ולהפילו יותר, וכדרך משל, כששוכרין דבר נעשה ממנו שני חלקים.

א — תקיב

אמר האדם הרוצה להתפלל בכונה אין צריך להקפיד ולתזוז על התיבה כמה וכמה פעמים כדי שיוכל לכוון היטב, אלא צריך להשתדל כמה שיוכל לכוון פירוש המלות וללכת מתיבה לתיבה להלן.

א — תקיג

אמר: "אפלו כשאהיה בבין השמשות האחרון של אלף הששי, ואראה שהגאלה עדין לא באה, אף-על-פי-כן אאמין באמונה שלימה בביאת המשיח!"

א — תקיד

אמר מוהרנ"ת, התחלת ענין שתית י"ש, הנהוג אצל החסידים, התחיל מזה שראו הצדיקים מתלמידי הפעל-שם-טוב, שטוב להתקבץ יחד ולדבר בעבודת ה' יתברך והכרחי משום כך לחלק מעט י"ש, כדי לקרב הלכבות, אולם אחר-כך התמעטו הלכבות והדבורים של המתקבצים, והי"ש התרבה, ונשאר מפל ההתקבצות רק ענין השתיה, ומשום כך קץ ומאס רבנו את המנהג הזה, עד שאמר פעם: "איני יכול כבר לסבל את הימים הטובים שלכם!", "איך קען שוין נישט אויס שטיין אייערע פראזניקעס!". ומשום כן הקפיד רבנו, שאצל אנ"ש יהיה ההתקבצות רק בענין עבודת ה' יתברך. ורק בימי רבי נחמן מטולטשין חלקו תה לקהל השומעים, ואמר רבי נחמן מטולטשין, שהוא מנהג טוב, כי על-ידי זה לא יבואו לידי שכרות.

א — תקטו

מוהרנ"ת אמר: מה שנהגו ישראל לומר סליחות באשמורת הבקר הוא כדי שיתפללו אחר כך כותיקין, כל כך חשובה תפלת הנותיקין.

א — תקטז

מוהרנ"ת ז"ל אמר, שהאדם צריך לרצות ולהסכים בהנהגת חייו, כמו שהשם יתברך מנהיג אותו, ועל ידי זה באמת יהיה לו הכל פרצונו, "ווייל ווי אזוי ס'איז, וועט זיין אזוי ווי דו ווילסט".

א — תקיז

אמר: "אני אוהב להתפלל כנותיקין, אבל לא עם הלמדן הפעסן" (שממהר בתפלתו, מחמת שמקפיד בדיוק על זמן הנצן). אבער נישט מיטן ביזן למדן".

א — תקיח

מוהרנ"ת אָמר: המגיד ותלמידיו ותלמידי תלמידיו היו צדיקי אמת, אחר כך יש ביניהם עירוב טוב ורע.

א — תקיט

מוהרנ"ת התבטא פעם קשה לענין הפגם שנפגשים חתן וכלה לפני נשואיהם, ואמר: "מבול של מים — נשבע הקדוש-ברוך-הוא שלא יביא לעולם, אולם על מבול של אש — לא נשבע... וכזה שחתן וכלה נפגשים קדם חתנתם, צריכים לפחד ולהתיירא מענש מבול של אש..."

א — תקכ

מוהרנ"ת אָמר: כדאי לו לאדם לחיות שבועים שנה, בעולם הזה עם כל הסבל והצרות, אפלו אם לא יחטוף ויעשה האדם שום דבר הגון וטוב, רק זה שימנע עצמו מהרהור רע אחד פחות, גם זה כבד כדאי. והיה מפטיר בזה ראבר"נ ואומר: "וכל שכן וכל שכן כשעושים עוד איזה מצנה, בנדאי כדאי וכדאי".

א — תקכא

מוהרנ"ת אָמר: העולם אומרים שספר השל"ה הוא האוצר של הגן-עדן "פאנווארג", ואני אומר שספרי לקוטי הלכות שלי הם הגן עדן בעצמו.

א — תקכב

שבח פעם מוהרנ"ת את הספר "חיי אדם", ואמר שמחברו כגון מאד להלכה וכו'.

א — תקכג

מוהרנ"ת אָמר פעם: "החדושים של רבי שמשון מאוסטרופולי מבקעים לי את המוח!" "רבי שמשון'ס חדושים שפאלטן מיר דעם מח!"

א – תקבר

פעם שלח רבי יצחק בן מוהרנ"ת מכתב לאביו, ובו ספר לו דבר פלא, שנמצא בעירו טולטשין אדם פשוט בשם רבי נתנאל שכל ברכותיו שמברך מתקיימות להפליא. ושאל למוהרנ"ת מה דעתו בזה, בקש ממנו מוהרנ"ת שיספר לו מהנהגותיו ומדרך חייו של האיש הזה, וכתב לו אי אלו מהנהגותיו הטובים, השיבו מוהרנ"ת שצדין אין פחו בברכותיו מהנהגות אלו ויתחקה ויחקור היטב יותר אתר הנהגותיו ויודיעו, וכתב לו שהבחין בו שהוא זהיר מאד בקימת חצות לילה וצריכת התקון בו, כתב לו מוהרנ"ת בן בן זה הדבר הוא שהועיל לו לזכות לדבר חשוב זה, "היינו דאגני ליה".

19/08/2018amx

אגני התפלה

א – תקבה

אמר: "משיח עוד תהיה לו עבודה קשה עם החסידים יותר מהעבודה שתהיה לו עם האפיקורסים, כי לאפיקורסים יראה מופת אחד ויתבטלו לגמרי עם כל חכמותיהם וחקירותיהם, מה שאין בן עם החסידים..."

א – תקכו

פעם אמר מוהרנ"ת, "למה היה צדיק זה וזה גדול במעלה כל-כך? — משום שהיה לו כל-כך הרבה התחזקות". וכך מנה כמה וכמה צדיקים שכלם לא הגיעו למדרגתם כ-אם על-ידי ההתחזקות, וסיים: "ומדוע הנני כמו שאני, משום שיש לי כך הרבה התחזקות".

א – תקכו

בששעה מוהרנ"ת בכראד עם רבי נחמן מטולטשין, למד מוהרנ"ת לפני העולם את התורה "אזמרה" (שבלקוטי מוהר"ן סימן רפב) בהתלהבות. ושמע מוהרנ"ת איך שאומר רבי נחמן מטולטשין בלחש לעצמו על הדברים הנאמרים בפנים התורה: "בנדאי! בנדאי!" בהתכוננו, שפשוט ונכון הדבר הנלמד מתורה זו. פנה אליו

מוהרנ"ת ואמר: "אזוי אזוי", "כף, כף", רבי נחמן! וכי פשוט הדבר, פמה אנשים כבר קרבת לשם יתברך על-ידי תורה זו, כאומר, שנמצאים עצות עמקות בדברי רבנו בתורה זו, שאפשר לקרב על ידם את כל ישראל לאביהם שבשמים.

א – תקכח

פעם אמר מוהרנ"ת: אם רבי אבא לא קבל ולמד מרשב"י רק מה שכתוב (היינו: הכתוב בספר הזהר והתקונים), הרי אנחנו קבלנו מרבנו יותר. "אויב רבי אבא האט מער נישט מקבל גיווען נאר וואס ס'שטייט, האבן מיר פון רעבן מקבל גיווען מער".

איור תחכמה

א – תקכט

ספרו למוהרנ"ת, שפעם הלכו החברייא של הפעל-שם-טוב לנחם איזה אבל והתחילו לדבר ביניהם בעבודת ה' יתברך פדרךם, עד ששכחו, שבאו לנחם את האבל והתחלו לרקד, לרוב ההתלהבות שבא להם מדבוריהם, וגם האבל שכח שהוא אבל ורקד עמם. אמר מוהרנ"ת: "כשמדברים מרבנו, גם יכול להיות כף". אז מ'רעדט פון רעבן, קען אויף אזוי זיין".

15/08/2018TNN

א – תקל

אמר פעם מוהרנ"ת: "יודע אני שרבי ליפא היה חסיד וירא יותר ממני, ועתה איפה הוא ואיפה אני..." "איך ווייס אז רבי ליפא איז גיווען פרומער פון מיר און איצטער וואו איז ער, און וואו בין איך..."

א – תקלא

אמר פעם: "אשרי העינים, שראו את עיני רבנו; ואשרי העינים, הרואות את העינים, שראו את רבנו". כשספר זאת רבי אברהם בן רבי נחמן, היה מסיים, שבן הוא מדור לדור.

א — תקלב

בְּשֶׁבַק מוֹהֲרֵנִי תְּ בְּקָרִימְנֻטְשׁוּק, בְּבֵית חַיָּה, בֵּית רַבְּנוּ, שְׁנֵשְׂאָה לְהַרְבֵּה הַצְּדִיק, רַבִּי אֶהְרֹן הַמְּכַנֶּה רַבִּי אֲרָקֶע, נִכְדוֹ שֶׁל הַרְבֵּי בַעַל הַתִּנְיָא, בְּזוּוּגָה הַשְּׁנִי, דְּבַר שֵׁם בְּאֲרוּכָה עִם בַּעֲלָה רַבִּי אֲרָקֶע, אַחֲרֵי כִּף הַפְּלִיג רַבִּי אֶהְרֹן בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנִי תְּ וְאָמַר: כָּל כְּתָבֵי הָאֲרָ"י מוֹנְחִים אֲצִלוּ כְּבִכְף יָדוֹ, הַנִּקְרָא בְּלַעֲזוֹ "דְּאֲלֻנְיַע".

א — תקלג

כְּשֶׁבַא פַּעַם מוֹהֲרֵנִי תְּ לְבַקּוֹר בְּעִיר בְּאֶפְלֵיעַ, הִיָּה שֵׁם לְרַבָּנִים אִיזָה שְׂאֵלַת עֲגוּנָה, שְׁלֹא יָכְלוּ לְפִוְתָרָהּ, אָמַר רַבִּי מַתְתִּיָּהוּ לִיב מְבִאֶפְלֵיעַ לְרַבָּנִים, שִׁישְׂאָלוּ שְׂאֵלְתָם לְמוֹהֲרֵנִי תְּ, וְכֵן עָשׂוּ, וְהֵאִיר מוֹהֲרֵנִי תְּ אֶת עֵינֵיהֶם בְּשְׂאֵלְתָם.

אגודת החכמים

א — תקלד

שְׂאֵל פַּעַם אֶחָד אֶת מוֹהֲרֵנִי תְּ, אִם יִקְרָא אֶת בְּנוֹ בְּשֵׁם נַחְמָן עַל שֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, אוֹ עַל שֵׁם אִישׁ אֶחָד מִמְשַׁפְּחָתוֹ, שְׁשֵׁמוֹ הִיָּה אִיזִיק, עֲנֵה לוֹ מוֹהֲרֵנִי תְּ, שִׁיכּוֹל לְקַרְא לְבְנוֹ בְּשֵׁם אִיזִיק, כִּי גַם רַבְּנוּ קָרָא לְעַצְמוֹ בְּשֵׁם אִיזִיק, בְּעֵת שְׁנִסַּע לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כְּמִסְפָּר בְּסִפְרֵי שְׂבָחֵי הַר"ן, וּפַעַם אָמַר רַבְּנוּ: "וּמִדּוּעַ קָרָאתִי לְעַצְמִי בְּשֵׁם אִיזִיק... וְלֹא סִים. "אוֹן פֶּאֶר וְוַאס הָאֵב אִיךְ מִיר גִּירוּפֵן אִיזִיק...".

א — תקלה

לַעֲת זְקָנְחוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנִי תְּ, בְּהִיּוֹתוֹ כְּבַר חֲלוּשׁ, קָרָא סֵדֵר שְׁמוֹת — שְׁנַיִם מְקָרָא וְאֶחָד תְּרַגּוּם. בְּיוֹם שִׁשִּׁי לְפָנֵי חֲצוֹת הַיּוֹם, בְּהִיּוֹתוֹ עֲרִין מְעַטֵּר בְּחַפְלִיו, שְׂאֵלוֹ אֶחָד מֵאֲנֵי שׁ: "הֲרִי אֵין הַדְּבָר מְסַפֵּם עַל-פִּי דְּבָרֵי הָאֲרָ"י הַקְּדוּשׁ, כִּי עַל-פִּי הַסּוּד נִכּוֹן לוֹמַר שְׁמוֹת לְאַחַר חֲצוֹת, עֲנֵה לוֹ מוֹהֲרֵנִי תְּ: "לֹא אֶת הַכֹּל אֶפְשֵׁר לְקַיֵּם עַל-פִּי דְּבָרֵי הָאֲרָ"י ז"ל".

א — תקלו

פעם, כשלא בא אחד מאנ"ש אל מוהרנ"ת לסעדה-שלישית של שבת, שאלו מוהרנ"ת על זה. ענה לו הלה, שמחמת חתנת אחותו, שהתחתנה אז לא הספיק לבוא לסעדה כהרגלו. אמר לו מוהרנ"ת: "אחות!! אמר לחכמה אחותי את!..." (משלי יז, ד) "א שוועסטער!! וכו".

א — תקלז

בזמן מוהרנ"ת, בשהיה אדם רוצה לנסע לאזור פולין, היה צריך רשיון ופספורט, אולם מוהרנ"ת, בלית ברירה, נסע לשם עם רבי נחמן מטולטשין ללא פספורט ורשיון, כי אז נהגו שוטרי הגבול לבלי לבדק את הרבנים והאדמו"רים, אם יש להם פספורטים, אלא רק שאלום, אם יש להם פספורט; וכשהיו עונים, שיש להם נירות מאשרים, שוב לא חקרו ודרשו אחריהם יותר. כששאלו שוטרי הגבול את רבי נחמן, אם יש לו פספורט, ענה: "וכי בימים אלו נוסעים ללא פספורט?" וכך עבר את הגבול בשלום.

א — תקלח

מוהרנ"ת היה לו בכל יום שעור וסדר קבוע לאמירת תהלים, דהיינו: אמירת יום אחד של תהלים, ובימי השוכבים והספירה היה מוסיף עוד באמירת תהלים, נוסף על הקביעות היום יומית, והוא על-פי הנאמר בלקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ג, עין שם.

א-תקלט

ספרו למוהרנ"ת, שפעם כששאלו תלמידי הרב הצדיק, רבי משה ליב מפאסוב זי"ע"א, אותו, מדוע נעשה הוא סגי נהור לעת זקנתו, אמר: "היות שזוגתי, בעת שלשה את העיסה לכבוד שבת, היא אומרת וחוזרת בכל פעם "לכבוד שבת" "לכבוד שבת", וכן בעת עשייתה שאר מאכלי וצרכי שבת, ומכל דבור נברא מלאך, על

בן התמלא ביתי במלאכים, עד שעוררו את עיניי, וסיים מוהרנ"ת לדברי המספר ואמר באמת כך! באמת כך! "טאקי אזוי!", טאקי אזוי!"

א — תקמ

תורה מח שבלקוטי מוהר"ן חלק א' נאמרה באסרו חג סכות שנת תקס"ג, שנה ראשונה להתקבנות מוהרנ"ת. ושם בתורה כלול ומרומו היסורים שעברו על מוהרנ"ת באותו עת, דהיינו מענין תפלה בכח שרדפו אותו בני עירו ומשפחתו על זה שהתפלל בכחות. וכן מענין הצער גדול בנים שסבל מזה שהיתה זוגתו מפלת כמה פעמים ולא יכלה לגמור את הריונה, ואז היתה גם מעבדת ופעל רבנו לטובתו ובראש חדש כסלו נולד לו בנו הראשון רבי שכנא, אחר כך בשבת פרשת נח שלאחריה נאמרה תורה קיב.

אמר החפ"ח

א — תקמא

מוהרנ"ת היה נוהג לבוא פעם בשנה לשבות שבת בעיר קרימנטשוק לאחר ששבת בעיר טשערין, ורבי אפרים בן רבי נפתלי שהיה דר בקרימענטשוק היה נוהג לבוא ולשבות בטשערין ולא הסתפק בזה שמוהרנ"ת יבוא בשבת הבאה לעירו קרימנטשוק. פעם כשהגיע מוהרנ"ת לטשערין ורבי אפרים צדין לא הגיע, הפטיר מוהרנ"ת ואמר: "אלו היה עמנו רבי אפרים בשבת היה לנו שבת נפלאה", סמוך לשבת ממש הגיע רבי אפרים, וספר אחר-כך רבי אפרים מגודל ההתעוררות שהיתה לו ואמר: "בליל שבת הייתי עוד בכחי לסבול את ההתלהבות והחמימות ששררה שם, אולם בשבת בבקר, נרטב השלחן בדמעותי ולא ידעתי כלל מה נעשה עמי".

א-תקמב

אחד מאנ"ש, שרצה לשבת רק על התורה ועל העבודה ולכלי לעסק בשום עסק פרנסה; ופרנסתו תהיה, מזה שיתמכו בו האנשים.

כְּשֶׁשָׂאֵל אֶת מוֹהֲרַנְ"ת, אִם נִכּוֹן שְׂיַעֲשֶׂה כָּךְ, עֲנֵה לוֹ, שְׂלֵא נִכּוֹן הַדְּבָר, אֲלֵא הַמְשֵׁךְ בְּמִסְחָרְךָ, אוֹלָם עֲשֵׂה לְךָ שְׁעוּרִים קְבוּעִים לְפָנַי הַלִּיכְתָּךְ לַחֲנוּת וְכֵן בְּתוֹךְ הַחֲנוּת תִּכְיִן לְךָ סִפְרִים לְלַמֵּד בָּהֶם, וּבְכָל רִגַע שֶׁל פְּנֵאִי, שְׂיִזְדַּמֵּן לְךָ, תִּשָּׁב וְתִהְיֶה בַתּוֹרָה, וְקִיַּם זֹאת כָּל יְמָיו.

א — תקמג

בְּחֲתֻנָּה אַחַת, שְׁהִיְתָה בְּכַרְסְלֵכְךָ, שְׁנִמְשָׁכָה עַד אוֹר הַבֶּקֶר כְּמִנְהַג הַיָּמִים הַהֵם, נִרְדַּם הַמְתוֹפֵף בְּאִמְצַע הַתִּיפּוּף מְרֻב עֵיפּוֹת. שָׁמוּ הָיָה רַבִּי יַעֲקֹב הַמְכֻנָּה "יֵאֱנָקֵל". כְּשֶׁהִבְחִין מְנַהֵל הַתּוֹמְרֵת בְּנִמְנוֹמוֹ, נָתַן לוֹ סְטִירַת לְחֵי, וְצָעַק עָלָיו: "יֵאֱנָקֵל! תוֹפֵף בְּשִׁמְחָה!", "יֵאֱנָקֵל! קְלֵאֲךָ פְּרִיילֵאךְ!", הַתְּעוֹרֵר יֵאֱנָקֵל מִשְׁנָתוֹ בְּבִכְיָה מְחַמַּת כְּאֵב הַסְטִירָה וְהַמְשִׁיף לְתוֹפֵף בְּכָל כַּחוֹ. כְּשֶׁהִבְחִין בְּזֶה מוֹהֲרַנְ"ת, לָקַח אֶת זֶה לְמַשָּׁל לְעִבּוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ, שְׁכֵמוֹ כֵּן אֶף-עַל-פִּי שְׁמַפְּיִים אֶת הָאָדָם בְּכָל מִיַּי יְרִידוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת, אֶף-עַל-פִּי-כֵן מוֹכְרָח וְחֵיב הוּא לְהַמְשִׁיף לְהַכּוֹת אֶת הַיָּצָר הַרַע וְחִילוּתָיו — בְּשִׁמְחָה. בְּסִפְר "אֲכַנְיָה בְּרוּזֵל" כָּתַב שְׂמַעְשֵׂה זֶה הָיָה אֲצֵל רַבֵּנוֹ, וְסִיַּם וְאָמַר: "אֶף-עַל-פִּי שְׁקַבְלַת סְטִירָה, חֵיב הַנֶּךְ לְתוֹפֵף שׁוֹב בְּשִׁמְחָה!", "אֵ פֵאטְש גַּחאַפֿט אוֹן פְּרִיילֵאךְ גִּיקֵלֵאפֿט!".

א — תקמד

כְּשֶׁשָּׁבְחוּ פַעַם אַנְ"שׁ בְּפָנַי מוֹהֲרַנְ"ת אִיזָה אָדָם גְּדוֹל בְּמַעֲלָה, שְׁצָרִיךְ לְהַגִּיעַ לְעִיר יוֹדֵעַ אֲלֶיךָ דַּפִּי גְמָרָא עַל-פֶּה, עֲנֵה מוֹהֲרַנְ"ת וְאָמַר: "עוֹזֵר — בְּהַתְּבַנְּנוֹ עַל תְּלִמִּידוֹ, רַבִּי עוֹזֵר — יְכוּל לְצַעֵק אֲלֶיךָ פְּעָמִים רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם".

א — תקמה

פַּעַם כֵּאֲ לְטַעֲפֵלִיק מְפָרְסָם אַחַד, וְהִלְכוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי-הָעִיר עִם קְנוּיֵטֵלֵאךְ וּפְדִיוֹנוֹת כָּל אַחַד לְבַקְשׁוֹ עַל צָרְתוֹ הַגְּשָׁמִית, וְהַתְּאַרְכָּה קְבֻלַּת הַקְּהָל מִשָּׁף לִלְיָה שְׁלָם. כְּשֶׁסְּפְרוּ זֹאת לְמוֹהֲרַנְ"ת, אָמַר: "לִלְיָה

שֶׁלֶם לְבַקֵּשׁ רַק עַל גְּשָׁמִיּוֹת, וְעַל רוּחַנִיּוֹת לֹא כְּלוּם?! "אֲ גֵאֲנָצֵעַ נֹאכְט בְּעֵטֶן אוֹיֵף גְּשָׁמִיּוֹת, אוֹן אוֹיֵף רוּחַנִיּוֹת גָּאָר נִישְׁט?!"

א — תקמו

בְּסֵפֶר "חַיֵּי מוֹהֵרֵן" סִימֵן תְּקִי"א מְסַפֵּר שְׁאָמַר רַבְּנּוּ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מְסוּפֵר אֶחָד וְכוּ' עֵינַן שָׁם, וְאָמַר פְּעַם מוֹהֵרֵן"תְּ שֶׁגַּם הוּא הָיָה רוֹצֵה מְאֹד לְהַשִּׁיג אֶת פְּרִשׁוּיּוֹתָיו שֶׁל הַסּוֹפֵר הַהוּא, אוּלַם מִחֲמַת שְׁכַשְׁנוּסֵעַ פְּעַם עִם רַבְּנּוּ בְּדַרְכֵים, לְבַשׁ רַבְּנּוּ אֶת תְּפִלְיוֹ, מִחֲמַת זֶה, הוּא מְרוֹצֵה בָּהֶם יוֹתֵר.

א — תקמו

פְּעַם, כְּשֶׁדָּבַר מוֹהֵרֵן"תְּ מִגְּדֵלֶת רַבְּנּוּ וְהַפְּלִיג בְּשִׁבְחוֹ, וְיֵאָלוּ אֶחָד מֵאֲנֵי"שׁ: מוֹהֵרֵן"תְּ!! מַה הִנָּכֶם כָּל-כַּף מְפִלִיגִים וּמְרַעֲשִׁים בְּעוֹלָם מִגְּדֵלֶת רַבְּנּוּ?! נַעֲנֶה לוֹ מוֹהֵרֵן"תְּ בְּמַלְיָצָה: "אֲנִי מְרַעֵשׁ??? אֲזֹ... בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל". כִּי לְעֵתִיד יִתְגַּלֶּה וְיִתְפָּרֶסֶם שָׁם רַבְּנּוּ בְּעוֹלָם, וְיִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל מִגְּדֵלְתוֹ.

א — תקמח

מְסַפְּרִים, שְׁאָמַר פְּעַם בְּדַרְךְ צַחוֹת: "הָיָה לִי בְּחַיֵּי שְׁנֵי רַבֵּיִים: אֶחָד הֶרְבֵּי שְׁלִמְדֵנִי "אֶלֶף-בֵּית", וְהַשְּׁנִי הוּא רַבְּנּוּ.

א — תקמט

כְּשֶׁשָּׂאֵל פְּעַם מוֹהֵרֵן"תְּ אֶת רַבִּי מֵאִיר טַעֲפִלְיָקֵעֵר: "מַה שְׁלוּמְךָ?" עֲנֶה לוֹ רַבִּי מֵאִיר: "דִּי טוֹב". אָמַר לוֹ מוֹהֵרֵן"תְּ: "לָךְ זֶה טוֹב?! אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁצָרִיךְ כָּל הַזְּמַן לְקַרְעַ וְלִתְלַשׁ קְבָרִים בְּצַעֲקוֹת לַהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ!" וַיֵּשׁ נִסְחָא אַחֲרָת, שְׁאָמַר לוֹ: "בִּתְשׁוּבְתְךָ נִרְאָה, שְׁאֵינְךָ מִתְחַדָּשׁ בְּעַבּוּדַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אֵלּוּ הָיִיתָ מִתְחַדָּשׁ בְּעַבּוּדַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, הִנֵּה עוֹבֵר עֲלֶיךָ מַה שְּׁעוֹבֵר כְּדַרְךְ הִרְיָדוֹת וְהַעֲלִיּוֹת, שִׁישׁ לְעוֹסְקִים בְּעַבּוּדַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְהָיִיתָ מְשִׁיחַ אֶת לְבָבְךָ לְפָנָי וְשׁוֹאֵל לְעֲצָתִי".

א – תקנ

פעם, כְּשֶׁדָּבַר מוֹהֲרֵנִי תְּ מַגְדֵּלֶת רַבֵּנוּ וְהִפְלִיג בְּשִׁבְחוֹ מְאֹד, שָׁאָלוּ אֶחָד מֵאֲנֵי שׁ: "מֵאִיפֹה אַתָּם לּוֹקְחִים אֶת כָּל הַשְּׂבָחִים הָאֵלֹהִים!" עָנָה לוֹ מוֹהֲרֵנִי תְּ: "אִם הֵרֵב הִצְדִּיק רַבִּי מִיִּכְלֵי מִזְלָאֲטָשׁוֹב ז"ל, אָמַר פְּעַם: 'כְּזוֹ נִשְׁמָה נִקְיָה כְּמוֹ גּוֹף נְקִי וְקְדוּשׁ שֵׁשׁ לִי עֲדִין לֹא הִיְתָה בְּעוֹלָם!' – וְכִי יֵשׁ לָנוּ הַכְּנָה וְהַרְגָּשָׁה בְּדַבְּרֵינוּ?" "הָאֲבֵן מִיר אֶ גֶּעְפִּיל אֵינְ זַיִּנֵּעַ וְוַעֲרָטְעֵר?! " אֶלָּא מַה, מֵאֲמִינִים אָנוּ בְּדַבְּרֵינוּ, כְּמוֹ כֵּן מֵאֲמִינִים אָנוּ בְּשִׁבְחֵי רַבֵּנוּ, שֶׁהַתְּפָאֵר וְאָמַר עַל עֲצֻמוֹ, אֶף־עַל־פִּי שָׁאִין לָנוּ הַשְּׂגָה בָּהֶם.

19/08/2018 18:11

א – תקנא

בְּבֵית מְדַרְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי דָּוִד צְבִי, חוֹתֵן מוֹהֲרֵנִי תְּ, נִהְיָה שֶׁלֹּא נִגַּשׁ חֲזָן לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָי הָעֲמוּד, אִם לֹא שָׁלְחוּ רַבִּי דָּוִד צְבִי, רַב הַמְּקוֹם. פְּעַם שָׁלַח לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָי הָעֲמוּד אֶת חֲתָנוּ הוּא גִיסוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנִי תְּ. אַחֵר זְמַן מוֹעֵט נִפְל חֲתָנוּ לְמִשְׁכָּב. כְּשָׁבָא רַבִּי דָּוִד צְבִי לְבַקְרוֹ, אָמַר לוֹ חֲתָנוּ: "חֹשֶׁשׁ אֲנִי, שֶׁסַּבַּת מַחְלָתִי הוּא בְּגִלְלַת הַפְּנִיּוֹת וְהַגְּאוֹת, שֶׁהֵיוּ לִי בַתְּפִלְתִּי לְפָנָי הָעֲמוּד", עָנָה לוֹ רַבִּי דָּוִד צְבִי: "שִׁכַּר הַתְּפִלָּה הוּא גֵן־עֲדֵן, וְעָנַשׁ הַגְּאוֹת הוּא גִיְהֵנָם, שֶׁנִּעְנָשׁ בְּגִיְהֵנָם, אוֹלָם אֶת הַמְּצָנָה נִקְיָם!"

א – תקנב

רַבֵּנוּ בִּרְךְ אֶת מוֹהֲרֵנִי תְּ, שֶׁבְּכָל עֵת שִׁירְצָה לְהַרְדֵּם, יִרְדֵּם תְּכָף וּמִיָּד, וְכֵן נִתְקַיֵּם בּוֹ, שֶׁאֶפְלוּ כְּשִׁנְתַּמְהֵמָה בְּשִׁנְתַּת הַלֵּילָה וְרָצָה לִישׁן מְעַט כְּדֵי לְקוֹם וּלְהַתְּעוֹרֵר בְּעֵת חֲצוֹת, תְּכָף כְּשֶׁהִנִּיחַ אֶת רֹאשׁוֹ לִישׁן, נִרְדֵּם תְּכָף וּמִיָּד.

א-תקנג

כְּשֶׁהִיָּה מוֹהֲרֵנִי תְּ לּוֹקֵחַ אֶחָד שִׁישֵׁן עִמוֹ, הָיָה בּוֹחֵר בְּאֶחָד כְּזֶה, שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ בּוֹ שִׁישֵׁן הֵיטֵב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְרִיעַ לוֹ בְּסִדֵּר עֲבוֹדָתוֹ, וְסִפֵּר

רבי נחמן מטולטשין ז"ל, שפעם כשישן אצלו, השתדל להשאיר נעור, כדי שיוכל לראות את סדר הנהגתו במשך הלילה, אולם פתאום נגש אליו מוהרנ"ת ואמר לו: "עדין ער אתה? ישן ישן", ותכף נפלה עליו שנה עמקה, ולא זכה לראות הנהגתו, וכן היה אצל עוד כמה מאנ"ש.

19/08/2018am

צאת הסיפור

א — תקנד

כשאמרו פעם למוהרנ"ת, שמוכא בספרים, שמי שאין לו דגים בשבת, ידאג כל ימות השבוע, אמר מוהרנ"ת: "וכי לא די שאין לו דגים על שבת, עוד גם ידאג ויתעצב על זאת כל ימות השבוע?"

א — תקנה

כשדבר פעם מוהרנ"ת מהתורה: הנעור בלילה, שב"לקוטי מוהר"ן" חלק א' סימן נ"ב ומענין היציאה חוץ לעיר להתבודדות, אמרו לו כמה מאנ"ש, שהם יראים לצאת להתבודדות. ספר להם מוהרנ"ת מעשה, שפעם התנפלו שוודים המכנים אידימאקעס על איזה עיר וכרחו כל תושבי העיר. בין הבורחים היה איש אחד, שהיה ידוע בין התושבים לפחדן גדול מאד; וכשפנת, התחבא בבית הקברות ושהה שם כל הלילה. למחרת, כששבו הבורחים העירה, שאלוהו ידידיו: "איך לא פחדת להשאיר לך בבית הקברות כל הלילה?" ענה להם: "השוודים הטילו עלי אימה כזו, עד ששכחתי שפחדן אני..." וסיים מוהרנ"ת ואמר, שפמו כן הוא בעבודת ה' יתברך וכמוכא בזהר (ח"ג קנח:): "מאן דאיהו בדוחקא, לא מסתכל מידי", פירוש: מי שנמצא בדוחק לא מסתכל על שום מעכב. פי כשמרגישים את הפחד והיראה מיום הדין הקרב וכא, מתבטלים כל הפחדים הגשמיים.

א — תקנו

אמר: "וכי כמה צריך אדם להתיגע, עד שנעשה מושל מחוז

"גובירנאטור", הרי לוקח לו הדבר זמן רב — כארבעים או חמישים שנה, אולם לפעמים בעת מלחמה קשה, שהמלחמה כמעט אבודה, קם בעז לוחם אחד ומבקיע את חזית האויב, אזי מתעלה מיד ונעשה מושל. כמו כן הוא בעבודת השם יתברך: יש אחד, שעובד את ה' שנים רבות עד שבא למדריגתו; ויש אחד, שעל ידי עבודות גדולות שעושה בעבודת ה', ועל ידי עמידה בנסיונות גדולים — זוכה מיד לבוא לשלמותו. ואמר זאת לענין רבנו שזכה במעט שניו למעלה גבוהה קצו.

א — תקנו

אמרו למוהרנ"ת איך שפירש הרב הקדוש, רבי מאיר מפרעמישלאן וצ"ל, תלמיד הבעל-שם-טוב, בדרך צחות את התבות: "בתוף ומחול" שבקאפיטל האחרון שבתהלים, שפרש, שסוף כל סוף ומחול הקדוש-ברוך-הוא לעונות ישראל, וזהו בתוף ומחול. והפטיר מוהרנ"ת על זה ואמר: "אולם עד הסוף שימחול!!!" כאומר כמה צריכים לסבל, עד שיתקיים הסוף הטוב הזה...

א — תקנח

כשספרו למוהרנ"ת, שהרב מבארדיטשוב אמר, שבלייל כל-נדרי, היינו בלייל יום כפור נופלת יראה אימה בכל העולם, עד שאפלו הדגים שבמים רועדים מפחד, הפטיר על זה ואמר: "אם בן, כמה כבר צריכים לרעד, בשאין רועדים". "וויפל דארף מען שוין ציטערן אז ס'ציטערט זאך נישט".

א — תקנט

שאל פעם אחד מאנ"ש את מוהרנ"ת, אם טוב הדבר שיהיה מלמד תינוקות, מחמת שאין לו פרנסה. ענה לו מוהרנ"ת: "באותה עת שתשפיר את עצמך למלאכת המלמדות, תשפיר את עצמך

להתפלל לפני השם יתברך, ותתפלל בפרוש גם על פרנסה, ואחר זמן, תראה שהצלחתך גדולה יותר, מאשר אם היית מלמד.

א — תקס

פעם כשיצאו אנ"ש לקדש את הלבנה, לא נראתה הלבנה בבהירות היטב, נאף-על-פי-כן קדשה מוהר"ן פדעת רבנו המוכא בספר "חיי מוהר"ן" סימן תפ"ג, אולם רבי אהרן, הרב מברסלב, לא רצה לקדשה, כי רצה לראותה בבהירות היטב, ומשום כך חכה לליל המחרת, ואז באמת התבהרו השמים וראה היטב, וקדש אז את הלבנה. אמר אחר-כך רבי אהרן למוהר"ן: "רואה הנך! על ידי שהמתנתי לקדש את הלבנה, קדשתי אותה בבהירות כדבעי." ענה לו מוהר"ן: "אולם אנכי כבר התפללתי היום את התפלות לאחר קדוש לבנה, שקדשתיך כבר אתמול", כאומר, שתפלותיו שהתפלל היום חשובות יותר, מחמת שקדש את הלבנה אתמול.

א — תקסא

בברסלב היה דר אחד מתלמידי רבנו בשם רבי שלמה ראובן זלאטע'ס. כנוהו בשם זה על שם אמו, מרת זלאטע. הוא היה עובד ה' גדול ומפלג במעלה, אולם חסרון היה לו, שהיה מרבה באמירת דברי הלצה וכדומה, ורבי נחמן מטולטשין היה דבוק בו מאד, והיה הולך אליו הרבה לקבל ממנו דרך בעבודת ה' יתברך וביראת שמים. כשנודע הדבר למוהר"ן, אמר לו: "לצוות עליך לא ללכת וללמד אצלו איני יכול, אולם זאת כן אומר לך: אם בדעתך להמשיך ולדבק בו, מבקש אני ממך אל תבוא אלי!" כי דרכו לא מצאה חן בעיני מוהר"ן. והפסיק רבי נחמן מטולטשין ללמד ממנו.

א — תקסב

רבי שלמה ראובן הנ"ל היה מתלמידיו של רבי שמואל איזיק, ועליו מספרים הספור, שאמר להרב הצדיק רבי מרדכי מטשרנוביל

וצ"ל, בְּשִׂרְצָה לְבָרְכוּ בְּבָנִים, שֶׁכָּבַר יֵשׁ לוֹ בְּרָכָה מֵרַבּוֹ רַבֵּי שְׂמוּאֵל אֵיזִיק, וְעַל כֵּן אֵינּוּ חֹפֵץ בְּבְרָכָה זוֹ מִמֶּנּוּ, וְהִתְפַּלֵּא רַבֵּי מְרִדְכֵי ו"ל עַל דְּבָרָיו וְאָמַר: "זֶהוּ הַנִּקְרָא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמַתִּית!"

א — תקסג

כִּידוּעַ, הִיָּה מוֹהֲרַנ"ת ו"ל, מִתְפַּלֵּל בְּצַעֲרֹתוֹ בְּכַחוֹת וּבְצַעֲקוֹת וּבְשִׂמְחָה גְדוֹלָה, אוֹלָם בְּסוּף יָמָיו הִיָּה מִתְפַּלֵּל בְּנִחַת וּבְמִנוּחָה.

א — תקסד

לְמוֹהֲרַנ"ת הָיוּ כְּאֵלוּ תַלְמִידִים עוֹבְדֵי ה', שְׁלֵא הִיָּה לָהֶם אֶפְלוּ זְמַן לְבֹא אֶל מוֹהֲרַנ"ת, וְהִיָּה מוֹהֲרַנ"ת בְּעַצְמוֹ נוֹסֵעַ וְהוֹלֵךְ אֵלֵיהֶם לְחֻזְקָם וּלְעוֹדָדָם.

א — תקסה

פַּעַם בְּעָרְב רֵאש־הַשָּׁנָה, שֶׁמִּנְהַג יִשְׂרָאֵל לְצוּם אָז חֲצִי יוֹם כִּידוּעַ, לֹא הִיָּה יָכוֹל רַבֵּי יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנ"ת לְצוּם, כִּי הִיָּה חוֹלָה מְקוּדָם בְּאִיזָה מַחֲלָה, וְהִיָּה חָלֵשׁ מְזָה, וְאָמַר לְאָבִיו מוֹהֲרַנ"ת שֶׁהוּא רוֹצֵה מְקוּדָם לְטַעוֹם מְעֻט אוֹכֵל, וְאַחַר כֵּךְ יֵלֵךְ לְצִיּוֹן רַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ, לֹאמַר שֶׁם אֶת "תְּקוּן הַכְּלָלִי" כְּמִנְהַג אַנ"ש, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל שֶׁם עַל הַצִּיּוֹן בְּכֹנֶנָה וְכָרְאוּ. אָמַר לוֹ מוֹהֲרַנ"ת אַל תַּעֲשֶׂה כֵּן, רַק תֵּלֵךְ לְצִיּוֹן וְתֹאמַר שֶׁם הַעֲשֶׂרָה מְזֻמְרִים אֵיךְ שֶׁתֹּאמַר, וְאַחַר כֵּךְ טַעַם מְעֻט אוֹכֵל, וּכְשֶׁתֹּאכַל וְיִהְיֶה לָךְ כַּחַת תַּחֲזוֹר שׁוֹב לְהַשְׁתַּטַּח וּלְהִתְפַּלֵּל עַל הַצִּיּוֹן.

א — תקסו

לַעֲת זְקֻנוֹתוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנ"ת הִיָּה נוֹהֵג לְטַעוֹם חֲתִיכַת לְעֻקְיָה עִם אִיזָה מְשָׁקָה בֵּין תְּפִלִּין דְּרַש"י וּרְבִנּוּ-תָם.

א — תקסז

מוֹהֲרַנ"ת הִיָּה נוֹהֵג לְנִסּוּעַ וּלְשִׁבּוֹת בְּאוֹתָן הַמְקוּמוֹת שֶׁהִיָּה רַבְּנֵי

נוסע בחייו, לטשערין וכו'. בדרך נסיעתו כשנסע בשנתו האחרונה, אמר לרבי נחמן מטולטשין: "בזה אני מראה לך את הדרך ובשנה הבאה תוכל לנסוע כבר לברדך", "דא ווייז איך דיר די וועג און די אנדערע יאר וועסטו שוין קענען פארן אליין".

א — תקסח

בערב-ראש-החדש שקט שנת תקע"א, התקבצו וכו' לאומאן כששים אנשים מאנ"ש, להשתטח שם על ציון רבנו, וזו הייתה ההתקבצות הראשונה לאחר פטירתו של רבנו, שנתעוררו לזה על ידי מוהרנ"ת, ונשארו לשבות שם בשבת, כשישבו בשלחן בליל שבת לא ידעו איך להתחיל לומר את הזמר "אומר בשבחין", כי בחיי רבנו היה רבנו שר את המלים ואנ"ש היו מנעימים בקולם ומסיעים אותו, בפרט לרוב חולשתו בסוף ימיו, וכך בתוך השהיות פתח מוהרנ"ת ואמר: כף היה אומר הנחל נובע מקור חכמה שלא טעם טעם חטא מימיו: "אומר בשבחין!" ואנו היינו מנעימים בקול, כס כס, כס כס וכו', וכך הפר מוהרנ"ת את הדממה והמשיך הוא לומר את נגון רבנו.

א — תקסט

ב"שבועות הגדול" שהיה אז התעוררות גדול וכו' מרוב הדבורים הנפלאים שדבר מוהרנ"ת, התלחשו אנ"ש לעצמם על מוהרנ"ת באמרם: הרי הוא בעצמו הרבי, מרוב ההתפעלות שהיה לאנ"ש ממנו. כשהבחין בזה מוהרנ"ת, צעק: אני יודע שאני לא הרבי, אני יודע שאני לא הרבי... "איך ווייס איך בין נישט דער רבי, איך ווייס איך בין נישט דער רבי".

א-תקע

כשנסע מוהרנ"ת לאחר פטירת רבנו אל העירות שהיו פזורים בהם אנ"ש, כדי לעוררם לענין רבנו, בקר אצל אחד מעניי אנ"ש

שָׁדֵר בְּסִמּוּף לְאוּמָאן וּכְשֶׁדָּבַר עִמּוֹ מוֹהֲרַנְ"תְּ אָמַר לוֹ הִלָּה: רַבִּי נָתַן!
 אִם אַתָּה לֹא בּוֹנֶה בַּיִת כְּנֶסֶת מִיּוֹחַד "קְלוּיז" עֲבוּר אַנְ"שׁ — לֹא
 עֲשִׂיתָ כְּלוּם. וְהַבֵּינן מוֹהֲרַנְ"תְּ שְׁצוּדֵק הִלָּה בְּדַבְרֵיו, וּמִזֶּה נִתְעוֹרַר
 מוֹהֲרַנְ"תְּ לְבָנוֹת אֶת הַקְּלוּיז, וְחִיכָף אָמַר לְהִלָּה: אִם כֵּן הַדָּבָר תִּתְחִיל
 אַתָּה בְּמִצְנָה זֹאת וְתֵן רֵאשׁוֹן אֶת הַפֶּסֶף עֲבוּר בְּנֵיתוֹ, וְנָתַן לוֹ מִיַּד אֶת
 כָּל כֶּסֶף בְּסֶף שְׁנֵי רוּבֵל, כִּי הָיָה עֲנִי מְרוּד, וּבָזָה הַתְּחִיל מוֹהֲרַנְ"תְּ
 לְאַסּוּף מְעוֹת לְבִנְיַת הַקְּלוּיז. כְּשֶׁהָיָה אַחֵר כֵּן אֶצֶל הַגְּבִירִים
 בְּטְשָׁעֵרִין, סִפֵּר לָהֶם זֹאת וְהַפְצִיר בָּהֶם בְּאָמְרוֹ לָהֶם: הֲעֲנִי הַזֶּה נָתַן
 אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ, תָּנוּ אַתֶּם גַּם כְּפִי יְכַלְתֶּכֶם. בְּזִמָּן מְאוּחָר יוֹתֵר שָׂבַח
 מוֹהֲרַנְ"תְּ אֶת הָעֲנִי הַנַּ"ל וְאָמַר: עִם שְׁנֵי הַרוּבֵלִים שְׁלוֹ בְּנֵיתִי אֶת
 הַקְּלוּיז.

19/08/2018 09:05

אוצר החכמה

א — תקעא

מוֹהֲרַנְ"תְּ אָמַר: "יֵשׁ חֶסְרוֹן אֶצֶל אֲנָשִׁים, שְׂמֵחַמַת שְׂחַפְצִים
 לְהִדָּר עַל אֵיזָה דָּבָר מִצְנָה יוֹתֵר מְדִי, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינָם מְקִימִים כָּלֵל
 אֶת הַמִּצְנָה!"

א — תקעב

סִפְרוּ לְמוֹהֲרַנְ"תְּ שְׂרַפִּי עֲקִיבָא וְוָלוּל לומֵד שְׁלַחַן עָרוּף עִם
 הַמְּגִינִים וְחֹזֵר עֲלֵיהֶם הַרְבֵּה כְּדִי לְדַעַת אוֹתָם בְּעַל-פִּה, אַחֵר כֵּן
 כְּשֶׁרָאָהּוּ מוֹהֲרַנְ"תְּ אָמַר לוֹ "לֵמַד גַּם אֶת הַלְקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן עַד שֶׁתַּדַּע
 אוֹתוֹ בְּעַל-פִּה, כִּי כְּשֶׁתְּנוּחַ בְּקֶבֶר וְתִרְגִּישׁ הַתּוֹלַעַת שְׂבָאִיכָר וְהַעֲצָם
 הַזֶּה מוֹטְבַע הַלְקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן הִיא לֹא תִקְרַב אֵלָיֶךָ."

א — תקעג

מוֹהֲרַנְ"תְּ הָיָה לומֵד עִם אַחֲרִים שְׁעוּרִים קְטַנִּים, כְּמִשְׁנֵיּוֹת וְכַדוּמָה, אוֹלָם
 שְׁעוּרֵי הַגְּדוּלִים כְּגִמְרָא וְשְׁלַחַן עָרוּף בְּעִיּוֹן הָיָה לומֵד לְבַדּוֹ.

א — תקעד

אַחַד מִשְׁעוּרָיו הַקְּבוּעִים שֶׁל מוֹהֲרַנְ"תְּ הָיָה לַמּוֹד שֶׁל כְּמָה
 פְּרָקִים מִשְׁנֵיּוֹת בְּכָל יוֹם, גַּם אַחַד מִמְּנֵהֶינּוּ הָיָה לְרַקוּד בְּכָל יוֹם.

א — תקעה

מוהרנ"ת הִיָּה נוהג בְּפוּרִים לְשִׁתּוֹת לְשִׁכְרָה, וְהָיָה מְקַיֵּם בְּפִשְׁטוֹת צוּי חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבָרְכָה שְׁאָמְרוּ (מגילה ז:): "חַיֵּב אָדָם לְבִסּוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אַרְזֵי הָמָן לְבְרוּךְ מְרַדְכֵי".

א — תקעו

סֵפֶר רַבֵּי נַחֲמָן מְטוּלְטָשִׁין, שְׁפַעַם כְּשֶׁנִּסַּע עִם מוֹהֲרַנ"ת בֵּימֵי הַחוּרְף הִתְאַכְסְנוּ בְּאִיזָה אַכְסְנִיָּה, וְהָיָה קָשָׁה לְרַבֵּי נַחֲמָן מְטוּלְטָשִׁין לְסַדֵּר עֲבוּר מוֹהֲרַנ"ת מְקוֹם טוֹב לְשִׁנְיָה, כִּי הַחֲלוּנוֹת הָיוּ פְתוּחִים וְשִׁבּוּרִים, וְרָצָה מְאֹד רַבֵּי נַחֲמָן מְטוּלְטָשִׁין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּזֶה, כְּדֵי שְׂיֻכַּל מוֹהֲרַנ"ת לְנַהוֹג מְנַהֲגוֹ בְּקִמַּת חֲצוֹת וְלִמּוּד תּוֹרָה בְּלִילָה, אִוְלָם לֹא הִצְלִיחַ, וְאָף-עַל-פִּי־כֵן בְּאִמְצַע הַלִּילָה כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר רַבֵּי נַחֲמָן מְטוּלְטָשִׁין, רָאָה אִיךָ שְׁמוֹהֲרַנ"ת כְּכֹר יוֹשֵׁב עִם הַשְּׁלַחַן-עֲרוּף יוֹרְה־דַעָה וְלִמּוּד בְּהִתְמַדָּה אַחֵר שֶׁכְּבָר עָרַף אֶת הַתְּקוּן חֲצוֹת.

א — תקעו

בְּנַעֲמִירוֹב הָיְתָה פַּעַם חֲתוּנָה שֶׁל אֶחָד מִקְרוֹבֵי מִשְׁפַּחַת מוֹהֲרַנ"ת הִרְחֹקִים, וְהִלֵּךְ מוֹהֲרַנ"ת לְחֲתוּנָה, בְּכַדֵּי שְׂיִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה לְשִׁמְחָה, כִּי בְּלֹא סִבָּה זֹו לֹא הָיָה הוֹלֵךְ כִּי לֹא הָיוּ קְרוֹבִים כָּל כֵּף עַד שְׂיִלֵּךְ לְחֲתוּנָתָם, וְהִלֵּךְ רַק בְּסִבַּת רְצוֹן לְשִׁמְחָה שְׂיִהְיֶה לוֹ עַל יְדֵי הַחֲתוּנָה (א"ה, עֵין בְּתוֹרָה קע"ח).

א — תקעח

מוֹהֲרַנ"ת אָמַר פַּעַם לְאַנ"שׁ: הִנֵּכֶם צְרִיכִים לְהִשְׁגִּיחַ שֶׁהַגְּדִלוֹת שְׁלָכֶם לֹא תִסְתִּיר אֶת יוֹפְיוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ, "אִיר דְּאַרְפֹּט זִיף הֵיטָן אַז אֵייעֶר גְּרוֹסְקֵיט זָאל נִישְׁט פֿאַרשְׁטַעלֵן דַּעַם רַעֲבִינְס שְׂיִינְקֵיט".

כְּמוֹ כֵּן אָמַר: "צְרִיכִים אַתֶּם לְהִזְהַר שֶׁהַקְּטָנוֹת שְׁלָכֶם לֹא תִסְתִּיר וְתַעֲלִים אֶת יוֹפְיוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ הַשּׁוֹרָה עֲלֵיכֶם". "אֵייעֶר קְלִינְיִגְקֵיט זָאל נִישְׁט פֿאַרשְׁטַעלֵן דַּעַם רַעֲבִינְס שְׂיִינְקֵיט".

א — תקעט

מוהרנ"ת אָמר: "הַצַּדִּיק רַבִּי זֹשָׁא אָמר, שְׁעַל הַפֶּל יֻכַּל לַתַּחַת דִּין וַחֲשֻׁבוֹן, חוּץ מִיּוֹם הַנְּסִיעָה. נֶאֱמַר אֲמַר, שְׁאֲנִי מוֹכֵן לַתַּחַת דִּין וַחֲשֻׁבוֹן גַּם עַל יוֹם הַנְּסִיעָה, רַק תְּלוּי לְפִי הַיּוֹם. "וְעוֹדֵלִיג וְוִי דְעַר טָאג". כָּל־כֶּף שָׁמַר אֶת הַזְּמַן, עַד שְׁמוֹכֵן לַתַּחַת דִּין וַחֲשֻׁבוֹן מְרַקְדֵּק גַּם עַל עַת נְסִיעוֹתָיו.

א — תקפ

אָחַד מֵאַנ"ש הָיָה מְלַמֵּד בְּלֹאדִיזִין, אַחַר זְמַן כְּשֶׁאַסֵּף סְכוּם מַעוֹת מִשֹּׁכֵר הַמְּלַמְדוֹת לְמַחֲיַת בֵּיתוֹ, וְרָצָה לְשַׁלְּחוֹ עִם שְׁלִיחַ, כִּי בְּדֶרֶךְ הַדָּאָר הָיָה עוֹלָה לוֹ כַּמָּה מִטְּבַעוֹת קִטְנוֹת "קֶאפִיקֶעס", וְרָצָה לְחַסוֹף הוֹצָאָה זֹה. וְשָׂאֵל לְמוֹהֲרַנ"ת עַל זֶה, אָמַר לוֹ מוֹהֲרַנ"ת: "אַחַר שְׁעַבְדְּתָ כָּל כֶּף בְּשִׁבִיל הַמַּעוֹת יוֹתֵר טוֹב שְׁתַּשְׁלַחְהוּ דְרֶךְ הַדָּאָר וְתִהְיֶה בְּטוֹחַ בְּמַעוֹת, מִשְׁתַּשְׁלַחְהוּ עִם שְׁלִיחַ וְלֹא תִהְיֶה בְּטוֹחַ".

א — תקפא

כְּשֶׁבִקֵּר מוֹהֲרַנ"ת בְּצַפַּת בִּשְׁנַת תַּקפ"ג, וְנִפְגַּשׁ שָׁם עִם הַרְבֵּי שְׁטַח הַרְבֵּי לְפָנָי מוֹהֲרַנ"ת אֶת מַר לְבוֹ, הָיִיתָ שְׁעָשָׂה פַעַם נִדְרָ לְסִיַם בְּכָל יוֹם אֶת כָּל סֵפֶר הַתְּהִלִּים וְעַתָּה בְּזַקְנוֹתוֹ קָשָׁה עָלָיו לְקַיֵּם אֶת נִדְרוֹ, וּבִכְּנֵן שׁוֹאֵל הוּא אֶת מוֹהֲרַנ"ת מַה לַּעֲשׂוֹת, עֲנָה לוֹ מוֹהֲרַנ"ת שְׁמַעְתָּה יֹאמַר אֶת הַעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים = תִּיקוֹן הַכְּלָלִי, הַכְּלוּל מִעֲשָׂרָה מִיַּי נְגִינָה שְׁבָהֶם נֶאֱמַר סֵפֶר הַתְּהִלִּים כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל (פְּסָחִים קִי.) (תַּקוֹן הַכְּלָלִי) בְּכָל יוֹם.

א — תקפב

מוֹהֲרַנ"ת גָּדַל בְּבֵיתוֹ יְתוּמָה אַחַת עַד שְׁשִׁידְכָהּ, וְהַשְׁבַּת שְׁלִפְנֵי הַחֲתוּנָה, הֵינֵנו הַ"אוֹיְפְרוֹף" חָל לְהִיּוֹת בְּעָרֵב שְׁבוּעוֹת, כִּי שְׁבוּעוֹת חָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וְכִנְהוּג בְּמַקְרָה כְּזֶה, הָיָה עַל מוֹהֲרַנ"ת לְהִיּוֹת הַשּׁוֹשְׁבִין, אוֹלָם מוֹהֲרַנ"ת בְּרִצּוֹתוֹ לְהִיּוֹת אֶצֶל רַבָּנוּ לֹא חָשׁ לְמַנְיַעָה זֹה וְנִסַּע לַחַג הַשְּׁבוּעוֹת אֶל רַבָּנוּ, וְלֹא הִתְרָאָה בְּפָנָי רַבָּנוּ עַד יוֹם

השבת, כי הבין שבנדאי אחר שנסע מביתו פתב אביו מכתב לרבנו על זה, וכוונדאי ישלחהו רבנו חזרה, ועל פן שמת את עצמו לבלי להתראות לפני רבנו עד שבת, כי אז כבר לא ישלחהו רבנו חזרה, ואז באותו חג השבועות אמר לו רבנו המוכא בספר ימי מוהרנ"ת (סימן לה), "אחר שעובדים על כל המניעות בנדאי עדיף וטוב יותר להיות אצלו", "אז מקומט אלדינג איבער, איז דאס פארט בעסער".

א — תקפג

רבי דוד צבי חותן מוהרנ"ת לא היה נוטל את ידיו לסעודה בכל ימות השבוע ולא אכל כי אם מזונות ופחות מכשעור, והכל מחמת חומרות שבנטלת ידים, וזוגתו של מוהרנ"ת היתה מכינה עבורו את המזונות והכינה שני עוגיות וחצי עבור מזונו, ואמר רבי אברהם בן רבי נחמן שמזה רואים גודל צדקותו שלא אכל יותר מהשעור הנ"ל, כי הוא יותר מדי עבורו, ופחות מהשעור הנ"ל היה מועט מדי ואכל רק כדי חיותו ממש.

א — תקפד

היו כאלו שרצו להשמת משרות הצבא והיו עושים מום בגופם, כדי שיקבלו פטור מהצבא, והקפיד על זה מוהרנ"ת.

א — תקפה

כשהיה מוהרנ"ת ושאר אנ"ש בטשרנוביל על החתונה שהיתה שם בין הבת של הרב הצדיק רבי אהרן מטשרנוביל בן הרב הצדיק רבי מרדכי ז"ל עם רבי ישראל בנה של שרה בת רבנו, שאל רבי מרדכי את מוהרנ"ת "מה אומר רבכם על ענין חולי נופל", אמר לו מוהרנ"ת מה שכתב רבנו בלקוטי מוהר"ן סימן ר"א: פ'ור ג'מן ל'אכיונים (תהלים קיב) ראשי תיבות ג'פ'ל', עין שם. כששמע זאת רבי מרדכי הפטיר "אם פך צריכים אנו להתחיל מחדש לפור צדקה. "אויב אזוי דארפן מיר אויפסני אנהויבן צו טיילן צדקה".

א — תקפו

כְּשֶׁהָיָה מוֹהֲרֵי תְּ בְּלַעַמְבֶּרְגַּ נִשְׁקוּ בְּרַגְלוֹ אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי הַרֵב
הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֹרֵי מְסֻרְלִיסק וְשָׂאָלוּ: "הֵאֲתֵם הוּא זֶה שְׁחָבַר אֶת
הַלְקוּטֵי תְּפִלוֹת"? וְאָז מְרֹוב אֲהַבְתֶּם לְמוֹהֲרֵי תְּ לִוְיָהוּ הַמּוֹן עִם עַד
חוּץ לְעִיר, וְאָמַר לָהֶם מוֹהֲרֵי תְּ בְּדֶרֶךְ אֶת הַתּוֹרָה, הַנְּעוֹר בְּלִילָה
(שְׂבָלְקוּטֵי מוֹהֲרֵי תְּ חֶלֶק אִימֵן נ"ב) וְנִכְנְסוּ הַדְּבָרִים כָּל כֶּף בְּלֵב
הָאֲנָשִׁים עַד שְׂכַמָּה שְׁנַיִם אַחֲרַי כֶּף בְּעַת שְׁהִיָּה שֵׁם רַבִּי נְחֻמָּן
מְטוֹלְטִשִׁין מְצָא עוֹד אֲנָשִׁים שְׂקִימוּ זֹאת. וְאָז נִפְגַּשׁ שֵׁם עִם הַחֲסִידִים
שֶׁל הַרֵב הַצְּדִיק רַבִּי אֹרֵי מְסֻרְעִלִיסק וְצ"ל, וְקָבְלוּ אוֹתוֹ בְּאַהֲבָה
וּבִידִידוּת מְפֹלְגַת כָּל-כֶּף, עַד שְׁמוֹהֲרֵי תְּ עֲצָמוֹ הַתְּפַעֵל מֵהֶם מְאֹד,
וְאָמַר: "אֵלֹו אֲצֻלְנוּ בְּרוּסְיָא הָיוּ כְּאֵלֹו חֲסִידִים, הָיִינוּ יְכוּלִים לְשַׁבֵּת
וּלְדַבֵּר יַחַד, וְלֹא הָיָה לָנוּ שׁוּם מִחֻלְקַת".

א — תקפו

מוֹהֲרֵי תְּ ו"ל מְצָא חֵן מְאֹד בְּעֵינֵי הַחֲסִידִים, עַד שְׂאָמְרוּ לוֹ
חֲסִידֵי הַרֵב הַצְּדִיק רַבִּי אֹרֵי מְסֻרְלִיסק וְצ"ל, אֵלֹו הָיָה עֲדִין רַבִּי
אֹרֵי חֵי, הָיָה יוֹצֵא לְקַבֵּל אֶת פְּנִיכֶם בְּכָבוֹד גְּדוֹל מְאֹד. כָּל-כֶּף
הַעֲרִיכוּ אֶת מוֹהֲרֵי תְּ ו"ל.

א — תקפח

רַבִּי הִירֵשׁ לֵיב, הַרֵב מְבֹרְסֶלֶב, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֶהֲרֹן וְאָבִיו שֶׁל הַרֵב
מְטֻשְׁעֵרִין, לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים בְּשָׁנִים הָרֵאשׁוֹנוֹת שְׂאֲחֵר חֲתוּנָתוֹ, וְאָמַר
לְזוּגָתוֹ, שְׂדַעְתוֹ נוֹטָה שְׂאֵם יַעֲבְרוּ עֶשֶׂר שְׁנַיִם לְנִשׂוּאֵיהֶם וְלֹא תִפְקַד
בְּזֹרַע שֶׁל קִימָא יְגִרְשָׁנָה, כְּדִין הַתּוֹרָה. הִלְכָה לְמוֹהֲרֵי תְּ וְסִפְרָה לוֹ
מָה שְׂאָמַר לָהּ בְּעֵלָה הַרֵב, וּבִקְשָׁה מִמוֹהֲרֵי תְּ עַל זֶה, לֹא עָנָה לָהּ
מוֹהֲרֵי תְּ כְּלוּם, אַחֲרַי כֶּף כְּשֶׁהִגִּיעָה הַשְּׁנָה הַעֲשִׂירִית, אָמַר לָהּ שׁוּב
הַרֵב אִם תַּעֲבֹר הַשְּׁנָה וְלֹא תִפְקַד יִהְיֶה מוֹכֶרְח לְגִרְשָׁה, הִלְכָה שׁוּב
לְמוֹהֲרֵי תְּ בְּכִכְיָה וּבִקְשָׁה אוֹתוֹ שְׂיִכְרְכְנָה בְּכָנִים, נָחַם אוֹתָהּ
מוֹהֲרֵי תְּ וְאָמַר לָהּ: "הוּא לֹא יְגִרְשֶׁךְ, הוּא לֹא יְגִרְשֶׁךְ"; "עַר וְוַעֲט

דיר נישט גטן! ער וועט דיר נישט גטן". וכך הנה שנפקדה
בזרע של קנימא, וילדה את הרב מטשערין ואחר כך את אחיו רבי
חיים הרב מפרסלב.

א — תקפט

רבי יצחק בן מוהרנ"ת בא בשאלה לאביו, היות שהפריץ הציע
לו אחד משלשה עבודות, (א) ניהול בית הדאר, (ב) ניהול טחנת
הקמח, (ג) ניהול כריתת העצים שביער השיכים לו, ובקש מאביו
שינעץ לו איזה עבודה לקחת, הציע לו מוהרנ"ת שיקח את ניהול
הדואר. אף-על-פי שמוהרנ"ת לא רצה שיקבל כלל שום אחד
מהעבודות, כי חפץ היה שישב רק על התורה והעבודה, אולם
מחמת שלא שאלו רבי יצחק אם יקבל על עצמו עבודה או לא, אלא
רק שאלו איזה עבודה יקבל, על כן ענה לו כפי שאלתו, כי כך נהגו
אנ"ש מאז ומקדם לא לצוות לעשות כך וכך בדוקא, בשום ענין.

19/08/2018 18:14

א — תקצ

פעם אחר שגמרו אנ"ש בראש השנה את תפלת המעריב, מרוב
ההתעוררות שהיה, אמר להם מוהרנ"ת: "אני מאמין שרבנו נמצא
כאן עמנו, וכשרבנו כאן כל השבעה רועים כאן, אני מאמין בזה
כאלו אני רואה זאת", כשאמר את אלו התיבות האחרונות הדגישם
כל כך עד שספרו אנ"ש שהרגישו בו שבאמת הוא רואה מה
שאומר, "איך גליב אז דער רבי איז דא מיט אונז, און אז
דער רבי איז דא זיינען אלע שבעה רועים דא — איך גליב
גלייך ווי איך זעה".

א — תקצא

אחר שהדפיס מוהרנ"ת את הלקוטי תפלות, אמרו אנ"ש
למוהרנ"ת: אתם ראוים להיות הבעל תפלה (המספר ממנו בספורי
מעשיות במעשה י"ב), אמר להם מוהרנ"ת: הבעל תפלה הוא רבנו,

אולם אם גם אני מאנשי המלך הריני המליץ, כי יכול אנכי ללמד זכות על אדם שעבר שמונה מאות פעמים על כל התורה כלה, "רבי נתן איר קערט צו זיין דער בעל תפלה — דער בעל תפלה איז דער רבי — אויב איך בין פון דעם מלך'ס לייט בין איך דער מליץ". "איך קען מלמד זכות זיין אויף א מענטש וואס האט עובר גיווען אכט הונדערט מאל אויף כל התורה כלה".

א — תקצב

ספר רבי נחמן מטולטשין שפעס נסע עם מוהרנ"ת, ומוהרנ"ת התפלל תפלת השחרית בעגלה אולם לא יכול היה להתלהב בתפלתו כדרכו, וראה רבי נחמן מטולטשין איך שמוהרנ"ת מתאמץ מאד בתפלתו, אולם בשהגיע לתיבות "ויהודו לזכר קדשו" התלהב למאד, והיגיו שצריכים להודות לה' אפלו רק לזכר מעט הקדושה שיש לו לאדם כן ספר ראבר"נ ששמע מאביו רבי נחמן מטולטשין, ומשם ילהלן התפלל ככר בהתלהבות כהרגלו.

א — תקצג

פעם נסע מוהרנ"ת והתפלל על העגלה בהתלהבות וכו' כדרכו בקדש, בשהגיעו אחר כך לאכסניה (קרעטשמע) אמר הבעל עגלה לבעל המלון "היום נסעתי עם יהודי שהתפלל תפלה בהתלהבות כזו שלא רק אני בכיתי (מרוב ההתעוררות) אלא אפלו הסוסים בכזו".

א — תקצד

פעם בשהיה רבי יצחק אצל אביו מוהרנ"ת בכרסלב נאכד לו סכום כסף שהיה שיף לבית הדאר שבטולטשין שהוא נהלו פיזוע, ונעצב מאד מזה, וגם למוהרנ"ת כאב הדבר מאד ולא הועילו לזה כל החפושים וכו', עד שרבי נחמן טולטשינער, שהיה מיושב בדעתו מאד הלך ויבדק גם במקום זריקת האשפה בסבלנות מרבה מחפץ

לחפץ עד שמצא את הפסך, וכשהביא את האבדה שבחו מוהרנ"ת מאד.

א – תקצה

כשנסע מוהרנ"ת לארץ-ישראל דרך אודיסה כמבואר בספר "ימי מוהרנ"ת" בקר אז אצל רב העיר המכונה "רבי ראובל'ע אודעסיר" שהיה מפורסם בגדלותו, והיו חברים מנעוריהם, וכך בין הדבורים אמר לו הרב: "שמעתי שנהפכתם לחסיד – האם זוכרים אתם עדין את הלמוד", ענה לו מוהרנ"ת, פן, אמר לו הרב, "קשה לי איזה קושיא חמורה בט"ז שבהלכות תחומין", והציע את שאלתו למוהרנ"ת, הלך מוהרנ"ת ונסגר באיזה חדר למשך זמן קצר, וכשיצא תירץ לו את קושיתו, מרוב התפעלות שהיה להרב מפרושו, אמר לו: "אלו היו לי מעות הייתי מדפיס את הפרוש שפרשתם באותיות של זהב".

19/08/2018nha

א – תקצו

אחר שהדפיס מוהרנ"ת את ספר הלקוטי מוהר"ן מכר מוהרנ"ת את לוחות ההדפסה (מאטריצין) למדפיס, ונתן לו המדפיס בתמורה לזה ספרים שונים כשו"ת וכו', ומוהרנ"ת לקח הספרים והעמידם למכירה בבית הכנסת המרכזי שבאומאן יחד עם ספרי רבנו, ובעת המכירה היה עומד ומדבר בעבודת-השם-יתברך, ולא הביט אם שמים לב לדבוריו אם לאו, והיו כאלו שהיו שוחקים ממנו ומלעיגים עליו בתנועותיהם מאחורי-גבו, ביניהם היה גם רבי עוזר שנהיה לימים תלמידו המובהק, ונתקרב על-ידי שפעם פשהטה אצלו לשמוע את דבוריו, נתלהב ונתעורר מאד עד שנפל לרגלי מוהרנ"ת ושאלו, "מהי תשובתו של אחד שדבר על תלמיד-חכם שמת (בהתכוננו על רבנו), אמר לו מוהרנ"ת את הדין המבואר בשלחן-ערוך יורה-דעה, שצריך לקחת עשה אנשים וללכת יחד לקבר הנפטר ולבקש ממנו מחילה, ועשה פן רבי עוזר, ומני אז נתקרב ונתקשר למוהרנ"ת

בקשר אמיץ וחזק בל ינתק ונהפך לאחד מגדולי תלמידיו כידוע. וכך נתקרו עוד אנשים לדרך רבנו.

א — תקצו

פעם בעת שעמד מוהרנ"ת עם הטלית על כתיפו לפני עטיפת הטלית שבתפלת שחרית, ספר לו אחד מאנ"ש מעשה מהצדיק רבי ייבא מאוסטרהא תלמיד התולדות יעקב יוסף, שפעם הלך רבי ייבא לאסוף צדקה ונכנס לבית גביר אחד לבקש ממנו מעות לצדקה, ולא אבה הגביר לתת לו, והלך ממנו רבי ייבא ועשה איזה מצוה, וחזר והלך שוב לבית הגביר ובקש ממנו שוב צדקה, ואז נתן לו, והסביר רבי ייבא הטעם בזה שהוא משום שעל-ידי עשיית המצוה שעשה קבל פנים אחרות, ועל כן כשבקש צדקה שוב מהגביר אחר עשותו את המצוה נתן לו כבקשתו. התלהב מוהרנ"ת מספור זה מאד, ותיכף עטף בהתלהבות את עצמו בטלית ואחר העטוף כשגלה את ראשו אמר לאנ"ש שעמדו בסמוך לו: "נכון יש לי כבר עתה פנים אחרות?" "איך איך האב שוין איצטער א אנדער פנים".

א — תקצו

מוהרנ"ת אמר: רבנו ז"ל אסר לנו להתנהג בתעניות וסגופים, אולם כשמזדמן תענית שמצוה השלחן-ערוך לצום, צריכים אנו לחטוף אותו כמו עוגה טובה, "אז ס'מאכט זאך א תענית נואס דער שלחן-ערוך הייסט פאסטן דארף מען דאס חאפן ווי א גוט לעקיכל".

א — תקצו

ספר רבי נחמן טולטשינער, שראה פעם איך לומד מוהרנ"ת אחר תצות את התורה "כי מרתמם ינהגם" שבלקוטי מוהר"ן חלק ב סימן ז, בחיות והתלהבות כזו, עד שהיה נדמה כאלו שמעה מוהרנ"ת עתה ממש מרבנו.

א — תר

בַּעַת שְׂדָחָה מִמְּנוּ רַבְּנֵי בְּשֵׁמִי יָדִיו אֶת אָחִיו שֶׁל רַבִּי יִצְחָק
מִחֲאֲרִשְׁנוּאָטֶע, פָּגַשׁ בְּחִזְרָתוֹ אֶת מוֹהֲרַנְ"ת וְסִפֵּר לְמוֹהֲרַנְ"ת אֵיךְ
שְׂדָחָהּ רַבְּנֵי, אָמַר לוֹ מוֹהֲרַנְ"ת: זֶה נִקְרָא לְדָחוּת!! אוֹתִי אֶפְלוּ הִיָּה
רַבְּנֵי דוֹחָה בְּקוֹרוֹת הַבְּנֵינְךָ הָאֵם הִיִּתִי עוֹזֵב אֶת רַבְּנֵי? "דָּאֵס הֵיִיסְט
מִדְּחָה גִיּוּעֵן מִיר אֶפְלוּ וְוֵעֵן דְּעֵר רַבִּי וְוַאלֵט מִיר מִדְּחָה
גִיּוּעֵן מִיט דְּרִיקֶעס וְוַאלֵט אֵיךְ פֿון רַעֲבֵן אַוֵּעֶק?"

א — תרא

פֿעם בָּא אַחַד לְמוֹהֲרַנְ"ת וְאָמַר לוֹ שְׁפֹשֶׁהוּא לֹמַד וּמַעֲיֵן בְּסִפֵּר
"רֵאשִׁית חֻקְמָה" נוֹפֵל עַל-יְדֵי-זֶה לְמָרָה שְׁחוּרָה וְשָׂאֵל אֶת מוֹהֲרַנְ"ת
עֲצָה לָזֶה, עָנָה לוֹ מוֹהֲרַנְ"ת: בְּעַל הָרֵאשִׁית חֻקְמָה לֹא כָּתַב דְּכָרִיו
בְּשִׁבִיל שְׁתַּפּוּל אַתָּה לְמָרָה שְׁחוּרָה וּבָאֵם אֵינְךָ יְכוּל לְלַמּוֹד אֶת סִפְרוֹ
מִבְּלִי לְפוֹל לְמָרָה שְׁחוּרָה וְעֲצָבוֹת, אַל תִּלְמַד בּוֹ.

א — תרב

כְּשִׁסְפְּרוּ פֿעם אַנ"ש לְמוֹהֲרַנְ"ת מַעֲשֶׂה עַל אַחַד מִגְדוּלֵי תִלְמִידֵי
הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב שֶׁהָיָה צֵם הַרְבֵּה מִשְׁבֵּת לְשַׁבָּת, וּפֿעַם בְּאֲמַצַּע הַשְּׁבִיעִי
נָפַל לְרַעֲבוֹן עֲצוּם עַד שֶׁלֹּא הָיָה יְכוּל לְהִתְאַפֵּק וְלִקַּח אֶת הַמִּצָּה
שְׁעִמְדָה בְּבֵית הַפְּנִסֶת עֲבוּר עִירוּבֵי חֲצֵרוֹת וְאָכְלָה, אַחַר כֵּן כְּשִׁבְּאוּ
הָאֲנָשִׁים לְבֵית הַפְּנִסֶת וְרָאוּ שֶׁהַמִּצָּה לֹא נִמְצְאָת חֲפְשׂוּהָ וְלֹא מְצָאוּהָ
וְהִבִּינוּ שֶׁזֶה אָכְלָה וּבִיָּשׂוּ אוֹתוֹ עַל זֶה, וּמִחֻמַּת חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת
שֶׁהָיְתָה לוֹ מִהַבְּזִיוֹנוֹת נָפַל לְגַמְרֵי מַהִיָּהוּדוֹת. אָמַר עַל זֶה מוֹהֲרַנְ"ת
שֶׁזֶה מִטַּעַם שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מַעַט הַתְּחִזְקוֹת, פִּי הָיָה לוֹ לְחֹשׁוֹב: וְכִי מָה
עֲשִׂיתִי הֲרִי רַק אָכְלָתִי מִצָּה (וְכִי טְרִיפָה אָכְלָתִי), וְזֹאת לְאַחַר כִּמָּה
יָמִים שֶׁשִּׁהִיתִי בְּתַעֲנִית.

א — תרג

כְּשֶׁהָיָה פֿעַם מוֹהֲרַנְ"ת בְּטְרַהוּוִיץ, בַּעַת שְׁשַׁבֵּת שֵׁם בְּשַׁבֵּת כְּמוֹ

שְׁנֵהָג רַבְּנֵי בְּחֵי"ו (כִּי כַף נִהְיָ אַחַר פְּטִירַת רַבְּנֵי לְנוּסוּעַ וּלְשִׁבוּת בְּמִקְוֵמוֹת שֶׁהָיָה רַבְּנֵי נוֹסְעֵי שָׁם בְּחֵי"ו), דִּבֶּר וְהִפְלִיג בְּשִׁבְחַ גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל הָרַב מִבְּאֲרְדֵיטְשׁוּב, וּבָעֵת שֶׁדִּבֶּר עִם אַנ"ש עָמַד "רַבִּי יִצְחָק בְּעַר" בְּצַד וְהִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת כְּדַרְכּוֹ, נִעֲנָה מוֹהֲרַנ"ת וְאָמַר לְאַנ"ש: גַּם כִּיּוֹם יֵשׁ לָנוּ רַב מִבְּאֲרְדֵיטְשׁוּב, וְהִצְפִיעַ בְּאַצְבָּעוֹ עַל רַבִּי יִצְחָק בְּעַר, הֵיִינְט הָאֲבֵן מִיר אוּיף אַ בְּאֲרְדֵיטְשׁוּבְעַר רַב".

א — תרד

מוֹהֲרַנ"ת צָנָה לְבָנוּ שִׁיסַע לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הֵיוּתוֹ בְּגִיל שָׁשִׁים, וְאַנ"ש רִימְזוּ שֶׁאָמַר לוֹ זֶה בְּכּוֹנֵה, כִּי כְּשֶׁעָלָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּהֵיוּתוֹ בֶּן שָׁשִׁים לֹא חֵי בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם שְׁנָה וַחֲצִי, הוּא נִפְטָר בְּשֵׁנַת תַּר"ל וְטָמוֹן בְּבֵית הָעֶלְמִין שֶׁבְּצִפְתַּ לְיַד קָבֵר רַבְּנֵי יוֹסֵף קֶאֱרוּ וְצ"ל, וְנִטְמָן שָׁם, כִּי לֹא הָיָה מְקוֹם קְבוּרָה בְּכָל בֵּית הָעֶלְמִין וְרַק לְיַד מְקוֹם קְבוּרַת הָרַב הַ"בֵּית יוֹסֵף", וְנִעֲנָה אֶחָד מֵאַנְשֵי הַחֲבֵרָה-קְדִישָׁא וְאָמַר, הַ"בֵּית יוֹסֵף" חֲבֵר אֶת הַשְּׁלַחַן עֲרוּף בְּנִגְלָה וְאָבִיו שֶׁל רַבִּי יִצְחָק הוּא מוֹהֲרַנ"ת חֲבֵר עַל זֶה חֲבֵר גְּדוֹל עַל-פִּי סוּד וּבְכֵן מֵהֲרָאוּי שֶׁיִּקְבֵּר בְּנוֹ אֶצְלוֹ, וְעָשׂוּ כֵן, וְעִין עוֹד בְּסִפְרֵי כּוֹכְבֵי אֹר אַנְשֵי מוֹהֲרַנ"ת בְּסוּפּוֹ אוֹת א'.

א — תרה

כְּשֶׁהָיָה אַנ"ש בָּאִים לְמוֹהֲרַנ"ת עַל שְׁבוּעוֹת, הָיוּ מִקְדִּימִים לְבוֹא יוֹם קוֹדֵם, כְּדִי שִׁיְהִי גַם בְּלִיל סְפִירָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל סְפִירַת הָעוֹמֵר שֶׁהִיְתָה אֲזִי הַתְּעוּרוֹרוֹת וּפְחַד בְּכָל הָעִיר מֵהַקּוֹלוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁל סְפִירַת הָעוֹמֵר וּמִקְדוּשַׁת הַחַג הַקָּרֵב וּבָא, עַד שֶׁהָיוּ הַחֲנוּנִים שֶׁבְּכֻרְסָלֵב סוּגְרִים אֶת חֲנוּיּוֹתֵיהֶם לְפָנוֹת עָרֵב, כְּדִי לְהַכִּין אֶת עַצְמָם לְזֶה.

א — תרו

פַּעַם כְּשֶׁחֲזַר מוֹהֲרַנ"ת מֵאוּמָאן, לְאַחַר רֵאשׁ הַשָּׁנָה, לְבִרְסָלֵב,

שְׁהִיְתָה עִיר קִטְנָה, אָמַר: "יֵשׁ גְּזִירָה בְּשָׁמַיִם עַל עִיר בְּרִסְלָב
שִׁסְתַּלְקוּ מִמֶּנָּה אַרְבָּעִים אָנָשִׁים וְלֹא יִדוּעַ מִי הֵם". וְנִפְל פַּחַד וּמוֹרָא
עַל כָּל בְּנֵי הָעִיר.

א — תרו

פַּעַם בַּתְּפִלַּת נְעִילָה שֶׁל יוֹם כְּפוּר בָּעֵת שֶׁאָמַר מוֹהֲרֵנ"ת אֵת
הַתִּיבוֹת "לְמַעַן נִחְדַּל מְעוֹשֶׁק יְדִינוּ" אָמְרָה בְּשֶׁאֵנָה גְדוּלָה, וְלֹא אַחַר
הַתְּפִלָּה אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ "אֵין הַדְּבָר קָשָׁה כָּל כַּף", כִּי כִּפֵּי צַעֲקוֹתָו הָיָה
נִרְאָה שֶׁאֵין תִּקְוָה לְשׁוּב מְעוֹשֶׁק יְדִינוּ וּפְיָסוּ רַבֵּנוּ בְּכַף.

א — תרח

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹן שֶׁל מוֹהֲרֵנ"ת לֹא נִכְנַס בְּזִמְן הַקְּבוּעַ
לְאֲמִירַת תּוֹרָה כְּדָרְכּוֹ בְּכָל שָׁנָה, כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו רַבֵּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבֵּי
נִפְתָּלִי לְשֶׁאֱלוֹ עַל זֶה, תִּירֵץ מוֹהֲרֵנ"ת אֵת עֲצָמוֹ מִשׁוּם שֶׁאֵינוֹ בָּקוּ
הַבְּרִיאוֹת. אוּלָם אַחַר רֵאשׁ-הַשָּׁנָה אָמַר מוֹהֲרֵנ"ת לְרַבֵּי נַחֲמָן
טוּלְטְשֵׁינְעֵר, שֶׁבְּכֻנָּה לֹא נִכְנַס לוֹמַר לְפָנָי אֲנִי שֶׁ אֵת הַתּוֹרָה כְּדָרְכּוֹ,
מִשׁוּם שֶׁרָאָה שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מְאֵנ"שׁ שֶׁלֹּא בָּאִים לְקַבּוּץ כִּי אִם בְּשֶׁבִיל
לְשִׁמוּעַ אֵת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ, וְעַל כֵּן, מַה יְהִיָּה פְּשִׁלָּה יְהִיָּה בְּחַיִּים וְלֹא
יְהִיָּה מִי שֶׁיֹּאמֶר תּוֹרָה כְּזוֹ, כִּכָּר יִפְסִיקוּ לְבוֹא? וְעַל כֵּן בְּכֻנָּה לֹא
אָמַר תּוֹרָה כְּדִי שֶׁיִּדְעוּ אֲנִי שֶׁשְּׂצָרִיכִים לְהַתְקַבֵּץ יַחְדָּו בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה
אֶפְלוּ בְּלִי תּוֹרָה כְּזוֹ שֶׁהוּא נוֹהֵג לוֹמַר. [וְאֵין סְתִירָה מִמַּעֲשֵׂה זֶה לְמַה
שֶׁמוּבָא בְּסֵפֶר פְּרָפְרָאוֹת לְחֻכְמָה בְּפִירוּשׁ תּוֹרָה ו' שֶׁהִלְכָה ז' מֵהַלְכוֹת
שֶׁבַת שֶׁבְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת נִתְחַדְּשָׁה בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹן, וְהֵינּוּ שָׂאוּ
בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה, הַתְּחַדְּשָׁה הַלְכָה זֶה אוּלָם לֹא נֶאֱמְרָה אֲזוֹ אֶלֶּא אַחַר
רֵאשׁ-הַשָּׁנָה מִטַּעַם הַנִּזְכָּר.]

א — תרט

רַבֵּנוּ צָנָה עַל מוֹהֲרֵנ"ת שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְחַדֵּשׁ אֵיזָה חֲדוּשׁ בְּכָל יוֹם,
וְכַךְ נִהְיָ מוֹהֲרֵנ"ת כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְסִפֵּר שֶׁהָיָה עָרֵב שֶׁבַת אַחַת שֶׁלֹּא

התחדש לו שום חדוש, ויצאתי לחוץ לעיר והתפללתי לקדוש-ברוך-
הוא על דבר זה, ו"סחטתי איזה חדוש מהאצבע הקטנה", "האב
איך אויסגיין וועט עפעס א חדוש פון דעם קליינעם
פינגער".

א — תרי

בעת ששלח רבנו את מוהרנ"ת שיסע לדרך ויפגש עם הרב
מבארדיטשוב, שנסע ונטלטל אז בדרךים וכו', וישתדל לשמשו,
ועשה כן. פעם נעמדו להתפלל באיזה בית-כנסת, ומוהרנ"ת התפלל
בהתלהבות ובקולות כדרכו, נגש אליו אחד מבאי בית-הכנסת, ואמר
למוהרנ"ת: "אל תבלבלו את הרב בתפלתו", "זייט נישט מבלבל
דעם רב", ושמע זאת הרב מבארדיטשוב, פנה הרב ואמר להוא:
"אולי מבלבל אני אותו" "אפשר בין איך אים מבלבל", ידוע
שהרב כבד והעריך למאד את מוהרנ"ת והיה מכנה אותו "נתלע
שלי", "מיין נתלע".

א — תריא

פעם בנסעם, הגיעו לאיזה עירה אחת שהיה הר תלול לפניה
ומוהרנ"ת בנריותו הגדולה ירד מהעגלה ונגש לבית הטבילה
שעמדה מחוץ לעיר וטבל בה בנריות, כי כן היו נוהגים החסידים
לטבול לפני פניסה לעיר, וכשהעגלה הגיעה לראש ההר כבר חכה
לה מוהרנ"ת אחר טבילתו, פי היה נריו מופלג, וכשראה זאת הרב
מבארדיטשוב שבחו מאד.

א — תריב

מובא בספר המדות (אות מריבה מט) "קשה לשני גדולים שידורו
בעיר אחת, עד שיהיה להם אמת", ופעם אמר מוהרנ"ת: "אני יכול
לדור עם רבי אהרן הרב מברסקלב בעיר אחת", "איך קען ואוינען
מיטן רב צוזאמען אין איין שטאט", היינו פי מוהרנ"ת

בשפלותו הגדולה יכול היה לחיות עמו יחד בשלום אף על פי שהיו שניהם גדולים.

א — תריג

לפני פטירתו של מוהרנ"ת התאנח, אחר כך אמר לאנ"ש: מה אתם חושבים מדוע אני מתאנח, אולי משום שמעטתי בתורה ותפלה, לא! כמה שיכולתי שמרתי על הזמן — אולם מתאנח אני, כי מי יודע אם יצאתי ידי חובת התמימות שלמדנו רבנו, "וואס מיינט איר קרעכץ איך ווייל איך האב ממעט גווען אין תורה ותפלה — וויפל איך האב גיקענט האב איך געהייט די צייט, נאר ווער ווייסט צו איך האב יוצא גווען דאס תמימות פון דעם רעבן".

א — תריד

רבי יצחק בן מוהרנ"ת השתדף עם אחד מאנ"ש מטשערקאס, אולם זווגם לא עלה יפה כי היתה צעירה לימים מאד, ורצה מוהרנ"ת שיפרדו, אולם אביה לא הסכים, והפציר במוהרנ"ת שימתינו עוד איזה זמן עד שתגדל יותר ויחיו בשלום. לא הסכים לזה מוהרנ"ת כי לא רצה שבנו ישהה ללא אשה. אולם אביה התמהמה ומנע את סדור הגט, נסע מוהרנ"ת לטשערקאס וצעק בקחוב: הוא שוחט את בני, הוא שוחט את בני, "ער קוילט מיין קינד, ער קוילט מיין קינד", ולא היה לאביה ברירה אלא להסכים למוהרנ"ת וקבלה ממנו גט פטורין. רבי יצחק היה בזמן הגירושין בגיל חמש-עשרה שנה.

א — תרטו

פעם אמר חותנו של מוהרנ"ת "רבי דוד צבי הגדול" — הציעו לי אולי למדנים יותר גדולים ממוהרנ"ת, אולם לקחתי אותו לחתן כי ראיתי שיש לו פתח יפה, "איך האב גיזען אז ער האט א

שׁיִינֵע פֿלײַצֵע". וְהַסְמִיךְ לָזֶה רַבִּי מִיכַל נֶכֶד מוֹהֲרֵנָּת אֶת הַפְּסוּק הַנֶּאֱמָר בִּישׁשׁכָּר (בְּרֵאשִׁית מֵט) "וַיֵּט שִׁכְמוֹ לְסָבוּל", הִיָּינוּ לְסָבוּל עוֹל תוֹרָה.

א — תרטז

פֿעם כְּשֶׁלְמַד מוֹהֲרֵנָּת אֶת תוֹרָה סוּ חֶלֶק ב', הַמְדַבֵּרֶת מַגְדֵּלֶת הַצְדִּיק שְׁהוּא הַחֵן וְהַיּוֹפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּמִבְחִינַת הָעֲלָמָה שִׁישׁ עַל הַצְדִּיק הַזֶּה וְכו' עֵינַי שָׁם, אָמַר מוֹהֲרֵנָּת בְּהַתְעוֹרְרוֹת וְשִׁבְרוֹן לֵב: הָעֲלָמָה! הָעֲלָמָה! הָעֲלָמָה! זֶהוּ הָעֲלָמָה! הָעֲלָמָה נוֹרְאָה! הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא חַיּוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהוּא פֿל-כֶּף נְעֵלָם! וְכֵן הַצְדִּיק הוּא הַפֶּאָר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, הוּא הַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, הוּא הַיּוֹפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְאִם הַחֵן הַזֶּה הִיָּה מִתְגַּלֶּה הִיָּה הַחֵן דִּקְדוּשָׁה עַל כָּל הָעוֹלָם, וְהִיָּה מִתְבַּטֵּל כָּל הַחֵן שֶׁל שִׁקָּר וְהִבֵּל הַיּוֹפִי — וְהוּא נְעֵלָם!!! "הָעֲלָמָה, הָעֲלָמָה, הָעֲלָמָה, דָּאָס אִיז אַ גִּיּוּוֹאֲלִיגֶער הָעֲלָמָה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִיז דֶּער חַיּוֹת פּוֹן אֲלֵע וועלְטן און עַר אִיז נְעֵלָם! דֶּער צְדִּיק אִיז דֶּער פֶּאָר פּוֹן דִּי גַאנְצֵע וועלְט, עַר אִיז דֶּער חֵן פּוֹן דִּי גַאנְצֵע וועלְט, עַר אִיז דִּי שׁיִינִקֵיט פּוֹן דִּי גַאנְצֵע וועלְט, אַז דֶּער חֵן זַאל נִתְגַּלֶּה ווערן וואַלט גִּיּוּוֹען דֶּער חֵן דִּקְדוּשָׁה אויף דִּי גַאנְצֵע וועלְט, ס'וואַלט בֵּטל גִּיּוּוֹארן אֲלֵע חֵן שֶׁל שִׁקָּר און הִבֵּל הַיּוֹפִי — און עַר אִיז נְעֵלָם!!! וְרַבִּי נַחֲמָן טוֹלְטִישׁינֶער הִיָּה חוֹזֵר תָּמִיד בְּלִשׁוֹן שְׁשִׁמְעָה מִמוֹהֲרֵנָּת, וְכֵן רַאבְרָנ'ן שְׁשִׁמְעָה מֵאָבִיו.

א — תריז

פֿעם, כְּשֶׁדִּבְרוּ וְהַתּוֹכְחוּ הָאֲפִיקוֹרְסִים, (שְׁנַתְקָרְבוּ אַחֲרֵיכֶךָ לְרַבְנוּ), עִם מוֹהֲרֵנָּת וּבְאֲמִצֵּע שְׁאָלוּ אוֹתוֹ שְׁאֵלָה, בְּאֲמָרְם אֵלָיו: "הֲרִי אִם יִתְנַהֵג הָעוֹלָם כֶּךָ וְכֶךָ כְּדַעְתְּכֶם, הֲרִי לֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם קִיּוּם וְהַמְשָׁךְ, כְּמִצוֹי קִשְׁיוֹת אֵלָיו תָּמִיד בְּפִי הָאֲפִיקוֹרְסִים, עֲנֵה לָהֶם מוֹהֲרֵנָּת בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב (תְּהִלִּים צג): "אֵף תִּכּוֹן תִּבַּל בַּל תִּמוּט",

"דאָגהּ זוּ אַל תִּדְאַגוּ, הָעוֹלָם לֹא יִתְמוּטֵט!" , "דִּי וועלֵט וועט נישט אונטער גייען".

א — תריח

אָמַר פֶּעַם: "עוֹד אַתְּפֹאֵר לִפְנֵי כֶּסֶף הַכְּבוֹד, עַל שֶׁחֲזַרְתִּי בַתְּשׁוּבָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים יְרוּדִים כְּאֵלוֹ". אַחַד מֵהֶם הָיָה "הַגְּרַמְנִי", שֶׁכְּנֹהוּ "דְּעַר דֵּיִיטְשֵׁל", שֶׁנִּכְנַס פֶּעַם בְּשֶׁבֶת לְקְלוּיז שֶׁבְּכֹרְסֶלֶב, בְּעַת שֶׁאֲמָרוּ הַקְּהָל קִדְשָׁת "כְּתָר", וּכְשֶׁהָרִים יָדִיו, הִבְחִינוּ אֲנִי שֶׁבְּדִי שֶׁהִכְתִּים אֶת יָדִיו, בְּעַת שֶׁכָּתַב בְּעִבְרֵתוֹ בְּעֵצָם יוֹם הַשְּׁבֵת, כִּי הָיָה פְּקִיד בְּעִירָיָה. וְרָצוּ כָּמָה מֵאֲנִי לְגַעַר בּוֹ וּלְגַרְשׁוֹ מִבֵּית-הַמִּדְרָשׁ, אִוְלָם מוֹהֲרַנְ"ת עָבַב בְּעֵדָם וְלֹא הִנִּיחַ לָהֶם לְהִרְע לּוֹ, כְּאָמְרוּ: "הָרִי כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלֵינוּ, לֹא נִכְנַס לְלֹא שׁוּם סִבָּה וּבִנְדָאִי חוֹשֵׁב עַל תְּשׁוּבָה, כִּי לְבַת־כְּנִסְיֹת אַחֲרֵים לֹא הִנִּיחוּ לוֹ לְהִכְנִס וְכוּ', וּמִחֲמַת זֶה בְּאֵמַת הַתְּקַרֵּב אַחֲר־כֶּף לְאֲנִי שֶׁנִּנְעָשָׂה לִירָא וְכִשֶּׁר; הַשְּׁנִי הָיָה אַחַד, שֶׁלָּמַד סִפְרֵי הַשְּׁפָלָה וּבָא אֶל רַבִּי יִצְחָק, בֶּן מוֹהֲרַנְ"ת, שֶׁהָיָה פִּידוּעַ מְנַהֵל הַדָּאָר בְּעִיר טוֹלְטִשְׁיִן, וּבִקְשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּשְׁאִיר לוֹ מְקוֹם בְּעִגְלַת הַדָּאָר הַנוֹסְעַת לְבִרְלִין, כִּי חִפֵּץ הָיָה לְנִסֵּעַ לְשָׂם, מִחֲמַת שֶׁשָּׂם דְּרוֹ רֵאשִׁי הַמְּשִׁכִּילִים, פִּידוּעַ, וְרָצָה לְלַמֵּד מֵהֶם, וּבְדִיוֹק אִזּוּ בָּא מוֹהֲרַנְ"ת אֶל בְּנֵי רַבִּי יִצְחָק, לְבֵית הַדָּאָר, וּכְשֶׁהִבִּיט הָאִישׁ הַהוּא בְּפָנֵי מוֹהֲרַנְ"ת, מָצָא מוֹהֲרַנְ"ת חֵן בְּעֵינָיו מְאֹד, וְשָׂאל אֶת רַבִּי יִצְחָק עַל מוֹהֲרַנְ"ת: "מִי הוּא, הָאָדָם הַזֶּה?" עָנָה לוֹ רַבִּי יִצְחָק: "זֶהוּ אֲדוֹנֵי אָבִי", וְשָׂאָלוּ: "הָאִם יְכוֹל אֲנִי לְדַבֵּר עִמּוֹ?" עָנָה לוֹ רַבִּי יִצְחָק: "בִּנְדָאִי!" וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם מוֹהֲרַנְ"ת, וְהִחְזִירוּ כְּבָר מוֹהֲרַנְ"ת בַּתְּשׁוּבָה, וְשׁוּב לֹא נִסַּע יוֹתֵר לְבִרְלִין, רַק נִשְׂאָר אֶצֶל מוֹהֲרַנְ"ת וְנִנְעָשָׂה יָרָא וְכִשֶּׁר בְּזִכְוֹתוֹ.

א — תריט

פֶּעַם, כְּשֶׁבִקְשׁ מוֹהֲרַנְ"ת מְסוּפֵר אַחַד, שֶׁיִּכְדֹּק לוֹ אֶת מְזוּזוֹת בֵּיתוֹ, בָּא הַסּוּפֵר לְבֵיתוֹ וְלָקַח אֶת מְזוּזוֹת הַבַּיִת לְבְדֹקָן, בְּעַת שֶׁהָיָה

מוהרנ"ת בבית-הכנסת, כשחזר מוהרנ"ת לביתו, וראה שהמזוזה אינה קבועה בפתח הבית, שאל, היכן המזוזה? ענו לו בני-ביתו, שהסופר לקחן לבדיקה עם שאר מזוזות הבית, ולא נכנס מוהרנ"ת לבית אלא שלח לקרא לסופר, וכשהגיע, אמר לו מוהרנ"ת: "הרי לקחת לי את ביתי, וכי כך בודקים מזוזות?! הנה לך לבדק אחד אחד במקומו ולקבעם בחזרה באותו מעמד", "האסט מיר צוגינומען די שטוב".

אוצר החסידים

א — תרכ

מוהרנ"ת התבטא פעם, שיש לו הרהורי תרטה על הזמן הרב שלא שקה אצל רבניו בחייו, אף-על-פי שעסק אז בתורה ובתפלה, כי היה צריך יותר להסתופף בצלו של רבניו ולהרבות בשמושו, ועל-ידי זה היה מקבל ממנו עוד תורה הרבה, והיה זה טובה נצחית לו ולכל העולם. (ויכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות ז): "גדול שמושה של תורה יותר מלמודה!" ועין עוד בספר "המדות" אות תפלה סימן א', וזה לשונו: "צריך אדם להיות נכסף ומשתוקק לטוב הכללי אף-על-פי שימשך לו לבד הפסד).

א — תרכ

בספר "חיי מוהר"ן" סימן תקצ"ח מספר, איך שהזמין רבניו את מוהרנ"ת לסעודת הלילה, אולם מחמת שמוהרנ"ת לא התפלל עדין מעריב, נשמט ממנה, ולא רצה רבניו להמתין עליו, וממילא לא סעד עם רבניו, עין שם. אחר-כך אמר מוהרנ"ת, שהוא מתחרט על שהאריך בתפלת המעריב, כי היה צריך להודרו בתפלתו ולזכות לסעד עם רבניו, שהזמינו לסעודה.

א — תרכ

פעם, כששבחו אנ"ש בבני מוהרנ"ת את אחד באמרו, שיש לו הדרת פנים מפלגת, ענה להם מוהרנ"ת ואמר: "השחור שלי — יש

לו הִדְרַת פָּנִים יוֹתֵר יָפֵה! "מִיִּין שְׁוֹאֲרֶצֶר — הָאֵט אַ שְׁעֵנְעֶרֶן הִדְרַת פָּנִים!" כְּשֶׁפָּנְתוּ עַל רַבִּי נַחֲמָן בֶּן רַבִּי עֲזָרָה, שָׁלַח הָיָה לוֹ הִדְרַת פָּנִים, אוֹלָם הָיָה עוֹבֵד ה' מְפֹלֵג מְאֹד פִּיּוּעַ. וְרָצָה לוֹמֵר, שְׂאִין הִדְרַת פָּנִים נַחֲשֶׁבֶת כְּפִי הַמְרָאָה הַחִיצוֹנִי, אֲלֵא עָנַר הִדְרַת-פָּנִים תְּלוּי בַּפְּנִימִיּוֹת הָאָדָם, וְכִמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל-א טז): "הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיִם וְה' יִרְאֶה לְלִבָּב."

א — תרכג

אָמַר מוֹהֲרַנ"ת: "יְכוֹל אֲנִי לוֹמֵר פְּרוּשׁ עַל "הַמְהַר"ם שִׁיף" הַמְקַשֶּׁה בְּיוֹתֵר — וְלֹא עַל אָדָם, כִּי הַעֲקָר הוּא לֵב נִשְׁבָּר, וּמִי יְכוֹל לְדַעַת אֵת הַלֵּב הַנִּשְׁבָּר שֶׁל הַשְּׁנִי?" "אִיךָ וְוֵעַל זֶאֱגָן אַ פְּרוּשׁ אוֹיִפֵּן שְׁוֵעֲרֶסְטֵן מַהֲר"ם שִׁיף אוֹן נִישְׁט אוֹיף אַ מְעַנְטֶש, וְוֹאָרְם דְּעֵר עָקָר אִיז דְּעֵר לֵב נִשְׁבָּר, אוֹן וְוֵעַר קֶעַן וְוִיסֵן יַעֲנַעְמַס לֵב נִשְׁבָּר?"

א — תרכד

אָמַר מוֹהֲרַנ"ת: הַיּוֹם, כְּשֶׁמְזַכְרִים אֶת הַרְבֵּי "רַבִּי זוּשָׁא מֵהַאֲנִיפּוֹלִי" ז"ל, מְזַכְרִים אוֹתוֹ בְּשֵׁם "הַרְבֵּי רַבִּי זוּשָׁא", אוֹלָם פְּעַם הָיוּ מְכַנִּים אוֹתוֹ "הַמְלַמֵּד הַמְשׁוּגָע" — "דְּעֵר מְשׁוּגֵינְעֵר מְלַמֵּד". וְכִנְתּוֹ הִיָּתֵה לוֹמֵר, שְׁפָל הִירָאִים וְהַפְּשָׁרִים, הָרִי הֵם כְּמִשְׁגָּעִים בְּעֵינֵי הַהַמּוֹן, וְכִמוֹ שְׂאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (סִנְהֶדְרִין צו.), עַל הַפְּסוּק (יִשְׁעִיָה נט, טו): "וְסָר מִרַע מִשְׁתּוֹלֵל". הֵשׁ אוֹמְרִים, שְׂאֵת הָרַב הַקְּדוֹשׁ "רַבִּי פִּנְחָס קוֹרִיצְעֵר" הָיוּ מְכַנִּים בְּשֵׁם זֶה, וְכֵן בְּשֵׁם "הַפְּחוּר הַחֲרֵשׁ" — "דְּעֵר שְׁטוּמְעֵר בְּחוּר", כִּי עָשָׂה עֲצָמוֹ כְּחֲרֵשׁ וְכִאֵלֶם וְעַסַּק בְּעַבּוּדַת ה' עַד מְאֹד.

א-תרכה

מוֹהֲרַנ"ת אָמַר, לְעַנְיֵן הַמַּחְלָקַת שֵׁישׁ עַל עַנְיֵן רַבֵּנוּ: "הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִגְמַר וַיִּנְצַח בְּנֹדָאֵי, אוֹלָם אִיךָ — אִינִי יוֹדֵעַ..." "גָּאֵט וְוֵעַט

אויספירן, ווי אזוי ווייס איך נישט...". ובין אנ"ש יש נסתא אחרת, שאמר: "המכה תתפוצץ ותבקע = וישפף הליחה הרעה, אולם איך איני יודע". "די מכה וועט אויספלאצן, ווי אזוי ווייס איך נישט".

א — תרכו

פעם הזמין מוהרנ"ת את רבי אבאלע העשיר, שיבוא לשהות אצלו ביום-כפור, ואמר לו: "אם אצלך בבית יש לך לאכל דגים גדולים לסעדה המפסקת — אצלי יהיה לך דגים קטנים". "טאמער בא דיר האסטו גרויסע פיש בא מיר וועסטו האבן קליינע פיש", כאומר לו, שלא יביט על העניות השוררת בביתו ויבוא בכל זאת לשהות אצלו ביום-הכפורים.

א — תרכו

פעם בא איש אחד מאנשי שלומנו בהתמרמרות למוהרנ"ת וגלה לו את מר לבו, היות שיש לו בן בחור בשם הירש, והוא שוכב עד מאד, שנוסף על עניותו הגדולה עוד הולך בנו בשוכבותו ומזיק לרכוש האנשים, שהולך ומדליק זנבות הבהמות ושורפם ועוד כהנה וכהנה, עד שאין ביכולתו כלל וכלל לעמד בשלום הוצאות הנזקים שמזיק, כי מחיבים אותו לשלם לבעלים שנוזקו על ידי בנו, ובכן שואל את מוהרנ"ת, שיתן לו עצה מה לעשות. אמר לו מוהרנ"ת, שישתדל להשיא לו אשה. שאל את מוהרנ"ת: "וכי מי ירצה לקחת את בני לחתן?" ענה לו מוהרנ"ת: "מי שיהיה! כל מי שייספים לקחתו לחתן, תספים לשדוף ותחתן אותו", "ווער ס'זאל זיין, ווער ס'וועט איהם וועלן", ונעזרו השם יתברך, שהציעו לו עבור בנו שדוף עם עננה אחת וחתנו תכף פעצת מוהרנ"ת, ותכף לאחר החתונה השתנה בנו שנוי עצום ונהפך לעובד ה' וצדיק גדול מאד, עד שמרב חבה היו האנשים מכנים אותו "הדוד הלבן" — "דער וויסער פעטער". לרבי הירש היה היה בן בשם רבי נחמן, שהיה

השמש בקלויז באומאן, אותו רבי הירש היה חביב על רבי נחמן טולטשינער מאד, ואנ"ש שהפירוהו היו מרבים לספר בשבחו, וספרו ממנו עבודת גדולות. רבי נחמן בנו הנזכר לעיל, נרצח בעיר אומאן בזמן הפרעות על-ידי הבולשביקים, ימח שמים.

א — תרכח

יש אומרים, שפעם בעת שדברו מחלוקי הנסחאות בין החסידים למתנגדים שנמצא בתפלת "והוא רחום", שאומרים בשני וחמישי, אמר מוהרנ"ת, שהיה ראוי לומר את שתי הנסחאות. ויש אומרים, שמוהרנ"ת עצמו נהג לומר את שתי הנסחאות, ואמר שאף-על-פי שאומר את שתי הנסחאות, אינו יכול להשקיט את שברון לבו אף בזה.

א — תרכט

מוהרנ"ת נהג לבוא ולבקר את אנ"ש הדרים בקרימנטשוק, כרבי אפרים בן רבי נפתלי תלמיד רבנו ועוד. וכשידע רבי אפרים שמוהרנ"ת צריך להגיע, היה הולך ובא כנגדו כדי לשמשו ולעזר לו לשאת את מזונתו. פעם אחר רבי אפרים לבוא לסייע לו ונשא מוהרנ"ת בעצמו את מזונתו, וכשבא אחר-כך רבי אפרים כנגדו ופגש בו, התנצל מאד לפני מוהרנ"ת, על זה שאחר לבוא ולסייע לו, נענה מוהרנ"ת ואמר לו בעצב: "לא עלתה כלל בדעתי דבר בזה, שמח העולם יצטרף לבדו לשאת את מזונתו!". "עס זאל מיר רעכטן אז דער מח פון דער וועלט זאל דארפן אליין שלעפן דאס פּעקל!?"

א — תרל

כשדרש מוהרנ"ת בעת הקבוץ שבראש-השנה הראשון שלאחר פטירת רבנו, היינו: בראש-השנה שנת תקע"ב — לא באו לשמע את דבוריו פיי-אם כחמשה אנשים מאנ"ש, כי רב אנ"ש הלכו לשמע

שיח שרפי קודש

קנא

מפיו של רבי שמואל אייזיק, אולם בשנה השניה כבר באו רב אנ"ש לקבל ממנו, כי ראו והבינו, שהוא הוא התלמיד שקבל ביותר מרבנו ז"ל.

א — תרלא

מוהרנ"ת אמר פעם: "בנות ישראל צריכות לכוון בפת שמדליקות נרות לכבוד שבת ויום-טוב — שכמו כן יאיר אורו של רבנו בכל העולמות, "אזוי זאל דעם רעבינ'ס אור לייכטן אין אלע עולמות".

א — תרלב

פעם בערב ראש השנה כשחזר מוהרנ"ת מהשתטחות על ציון רבנו הקדוש, שאל אותו אחד מאנ"ש בענין התפלה שחבר לאמרה אחר אמירת התקון הכללי, מדוע הוסיף את התפלה כהמשך להעשרה מזמורים שתקנם רבנו ז"ל? ענה מוהרנ"ת: חברתי את התפלה לי לעצמי, ומי שחפץ לאמרה שמרגיש שחסר לו ונחוץ לו שיאמרה גם הוא.

א — תרלג

מוהרנ"ת היה נסתר כל-כך מעיני בני-אדם, עד שהיה נראה באחד האדם ממש, כי לא הלה לבוש בכגדי משי כהרפנים וכדומה, וכמו ששאל פעם אחד מהמפרסמים את אנ"ש: "מה אתם עושים עסק מוהרנ"ת, הרי הוא הולך אפלו לבוש בכובע פשוט "א פראסטן דאשיקל".

א — תרלד

התבטא פעם מוהרנ"ת ואמר: "בכל הספורים שספר רבנו, יש לי איזו שהוא הרגשה בהם, אולם מעשה "ממלך וקיסר", היינו: מעשה הב' שבספר ספורי מעשיות נעלם ונסתר ממני לגמרי".

א — תרלה

פעם נפטרָה לְמוֹהֲרַנ"ת איזו קרובת משפחה, שהיתה זקנה, ובעת שלנה אותה מוהרנ"ת בכה בהלונתה, כששאלוהו אחר-כך, מה ראה לבכות בלנה כזו, כי היתה זקנה ובאה בימים, ענה מוהרנ"ת ואמר: "האדם הרי צריך לבכות לפני השם־יתברך, ובכן כשמגיע הַיָּמִים הַזֵּהִים לְבָכִי צָרִיךְ לְנַצֵּל אוֹתָהּ", "א מענטש דארף זאך דאך אויסוויינען פאר השם־יתברך — אז ס'קומט די גילעגנהייט דארף מען דאס אויסניצן".

א — תרלו

מוהרנ"ת היה נוהג להמתין בערב לבניו שחזרו מהחדר, כדי לסעד עמָהם סעדת ערבית, והיה מכרך עמָהם ברפת־המזון, וקורא עמָהם קריאת שמע שעל המטה, והלכו אחר-כך לישון יחד. אף-על-פי שנהג זה לקח וגזל ממנו משעות הלילה והכביד עליו בסדר קימת חצות שהיה זהיר בה מאד. וכדי לחנכם בדרך התורה והיראה.

19/08/2018nnx

א — תרלז

פעם, כששכחו אנ"ש לפני מוהרנ"ת איש אחד שקבל "שתיקה" על עצמו ואינו מדבר כבר זמן רב, נענה מוהרנ"ת ואמר, שאין דרפנו בכך, כי צריכים דוקא לדבר, אולם צריך לשמר פיו, ולדעת מה לדבר.

א — תרלח

בתחלת התקרבותו של מוהרנ"ת לרבנו באלול שנת תקס"ב, נתן לו רבנו כמה הנהגות והדרךכות, ביניהם היה סדר למוד ח"י פרקים משניות בכל יום, ומוהרנ"ת הקפיד מאד לקיים את השעור הזה, עד שבשמחת-תורה הראשונה שלאחר התקרבותו, בשעה שרקדו העולם בשמחת-התורה פנהוג, פרש מוהרנ"ת לחדר סמוך ולמד בו את השעור הנ"ל, וכשהבחין אביו בדבר, חרה לו זאת ואמר בזלזול: "לכני הוא נוהג ללמד ח"י פרקים משניות?!!" — "מיין קינד גיט

עַר לְעֶרְנֵעַן אַכְטֶצֶן פֶּרְקִים מִשְׁנִיּוֹת?!" — כִּי הִחְשִׁיב אֶת בְּנוֹ מוֹהֲרֵנ"ת מְאֹד, וְנִפְגַּע מְזֶה שֶׁרַבְּנוּ נוֹתֵן לוֹ הִנְהָגוֹת כְּאִלוֹ שְׂאִינָה רְאוּיָה לְגִדּוּלִים בַּתּוֹרָה כְּמוֹהֲרֵנ"ת, שֶׁהִיא מְגִדּוּלֵי לַמְדַּנִּי עִירוֹ, כִּידוּעַ.

א — תרלט

הַתְּבַטָּא פֶּעַם מוֹהֲרֵנ"ת וְאָמַר: "כְּשִׁיעֲבִירוּ נִפְטָר דְּרַף קַבְרֵי, יִהְיֶה זֶה טוֹבָה לְנִפְטָר". "אִז מְוֹעֵט דוֹרְף-פִּירֵן אַ נִפְטָר דוֹרְף מִיִּין קַבְרֵי, וְוֵעֵט אִים דָּאס זִיִּין אַ טוֹבָה", וְשִׁיחָה זֶה שְׁמַע מִמְּנוּ רַבִּי נִתֵּן בֶּן רַבִּי לִיִּיבְלֵי רְאוּבֵנ'ס. לְאַחַר הַסְּתַלְקוֹתוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנ"ת רָצָה רַבִּי אֶהְרֵן, הַרְבּ מְבַרְסֵלֵב, שִׁיטְמִינְוֵהוּ בְּקַבְרֵי לִיד חֶלְקוֹ, כִּי הִשְׁתַּדֵּל וְקָנָה שְׁנֵי מְקוֹמוֹת בְּאֲמֻצָּע בֵּית-הַקְּבָרוֹת שְׁבַבְרֵסְלֵב: קַבְרֵי אֶחָד עֲבוּרוֹ, וְקַבְרֵי שְׁנֵי — עֲבוּר מוֹהֲרֵנ"ת, אוֹלָם רַבִּי נִתֵּן, שֶׁשְׁמַע הַשִּׁיחָה הֵנ"ל מְמוֹהֲרֵנ"ת, הִבִּין שֶׁרָצוֹן מוֹהֲרֵנ"ת הוּא לְהִיּוֹת קַבּוֹר בַּתְּחִלַּת בֵּית-הַקְּבָרוֹת, כְּדֵי שֶׁכָּל נִפְטָר יוּכַל לְעַבֵּר דְּרַפּוֹ, וּבְזֶה יַעֲשֶׂה טוֹבָה לְנִפְטָר, וְלֹא הֵנִיחַ בְּשׁוּם אֶפֶן לְהִטְמִין אֶת מוֹהֲרֵנ"ת בַּחֶלֶק שֶׁהִכִּין עֲבוּרוֹ רַבִּי אֶהְרֵן, וְהֵלֵךְ לַחֲבֵרָא-קַדִּישָׁא וְצִוָּה עֲלֵיהֶם, שִׁיקְבְּרוּהוּ בַּתְּחִלַּת בֵּית-הַקְּבָרוֹת דְּנָקָא, וְהִקְפִּיד עַל זֶה רַבִּי אֶהְרֵן מְאֹד וְאָמַר: "אֵינִי מוֹחֵל לוֹ לֹא כְּעוֹלָם הִזָּה וְלֹא כְּעוֹלָם הַבָּא, הוּא לְקַח מִמֶּנִּי יָדִיד טוֹב אֲמַתִּי", "עַר הָאֵט בֵּי מִיר צוּגִינּוּמֵעַן אַ אֲמַתִּין גוֹטֵן פֶּרִיִּינְד".

א — תרמ

אֲנִי שֶׁהִשְׁאִירוּ מְקוֹם פְּנוּי סְבִיב קַבְרוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנ"ת, בְּכּוֹנְנָה, כְּדֵי שִׁיּוּכְלוּ אֲנִי לְעַמֵּד וְלִהְשַׁתַּטַּח בַּתְּפִלָּה עַל קַבְרוֹ, אוֹלָם בְּשֵׁנַת תְּרַע"ג טְמַנּוּ שָׁם אֶת רַבִּי דָּוִד צְבִי, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁכָנָא בֶּן מוֹהֲרֵנ"ת, שֶׁהָיָה אָבִיו שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן נְעַמִּירוּבְעֵר, וּמִשׁוּם מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה. שְׂאֵז בְּשֵׁנַת תְּרַע"ג נִפְטָר רַב אֶחָד בְּבַרְסֵלֵב, וְהוּא הָיָה מִתְנַגֵּד לְאֲנִי, וְרָצוּ תוֹשְׁבֵי הָעִיר לְהִטְמִינוּ בְּמְקוֹם חָשׁוּב, עַל-כֵּן הִחְלִיטוּ לְטַמְנוּ לִיד מוֹהֲרֵנ"ת, בְּמְקוֹם הַפְּנוּי הֵנ"ל, וְכִשְׁהִבִּיאוּ אֶת הַנִּפְטָר לְבֵית-הַקְּבָרוֹת

לְטַמְנוּ לִיד מוֹהֲרַנְתָּ, תָּרָה הַדָּבָר לְאַחַד מֵאַנְ"שׁ מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר, בְּשֵׁם רַבִּי נִפְתָּלִי, וְנִשְׁכַּב בְּגוּפוֹ בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר, שְׁכָרוּ עַבּוּר הָרֵב, וְאָמַר לָהֶם: אִם בְּרָצוֹנְכֶם לְקַבֵּר כָּאֵן אֶת הָרֵב, הַשְּׂכִיבוּ אוֹתוֹ עָלַי! וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהִתְפָּשֵׁר עִמּוֹ, כִּי הָיָה תַקִּיף בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא הִיָּתָה בְּרָרָה לְאַנְשֵׁי הַחֲבָרָא קַדִּישָׁא, עַד שֶׁהִלְכוּ וְכָרוּ קֶבֶר בְּמָקוֹם אַחַר וְטַמְנוּ שָׁם אֶת הָרֵב. וּמִחֲמַת שְׂבִאוֹתוֹ עֵת נִפְטַר רַבִּי דָּוִד צְבִי, עַל-כֵּן טַמְנוּ אוֹתוֹ שָׁם לִיד סְבוּ מוֹהֲרַנְתָּ.

א — תרמא

פַּעַם, בְּשִׁדְבַר מוֹהֲרַנְתָּ עִם אַנְ"שׁ כְּדָרְכוֹ בְּקוּדֵשׁ, נִעְנָה אַחֲרֵי-כֵן וְאָמַר: "לְכַאוּרָה אֵיךְ יְכוּל הָאָוִיר לְסַבֵּל כְּאֵלוֹ דְּבוּרִים גְּבוּהִים, שְׂאָנוּ מְדַבְּרִים? — אֵלָא בְּהִכְרַח לֹמֵר, מִשּׁוּם שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ וְזָכוּרֵנוּ לְבִרְכָה (סְנֵהֲרִין לַט): 'אֶפְל בִּי עֲשָׂרָה שְׂכֵנְתָא שְׂרִיא', הֵיכֵן שְׂמַתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה אַנְשִׁים לְדָבָר שְׂבַקְרָשָׁה שׁוּרָה שָׁם הַשְּׂכִינָה הַקְדוּשָׁה, עַל-כֵּן יְכוּלִים לְדַבֵּר כְּאֵלוֹ דְּבוּרִים, כִּי הַשְּׂכִינָה נִמְצָאת שָׁם".

א — תרמב

לְרַבִּי שְׂמוּאֵל שְׁפִילְבַּאנָה, תַּלְמִידוֹ שֶׁל רַבְּנּוּ, הִמְכִּנָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׂמוּאֵל טַעֲפִילִיקְעֵר, שְׁנִסְעַ עִמּוֹ בְּנִסְיַעוֹת הַנְּעֻלְמוֹת, הָיָה בֵּן בְּשֵׁם רַבִּי נַחְמָן, שֶׁהָיָה סוֹחֵר וְהִתְפָּרְגַס בְּכַבוֹד. הוּא עָשָׂה לְעַצְמוֹ מְעִיל חֲרָפִי יָפָה הַנִּקְרָא (פִּיטְעֵר) וְתָפַר עַל הַמְעִיל בַּד מִמְּשֵׁי מְהוּדָר כְּדָרְךָ הַנְּגִידִים, וּבָא עִם הַמְעִיל אֶל מוֹהֲרַנְתָּ לְ"שְׂמַחַת-תּוֹרָה". כְּשִׁרְאָה אוֹתוֹ מוֹהֲרַנְתָּ, לֹא מָצָא הַדָּבָר חֵן בְּעֵינָיו, וּפְנָה אֵלָיו בְּחֻמְתּוֹ וְאָמַר לוֹ בְּנִיחוּתָא: "רַבִּי נַחְמָן!! הַמְעִיל הַיָּפָה הַזֶּה לֹא מִתְאִים שְׂפִינִיחוּהוּ בְּאֵרוֹן הַבְּגָדִים הַיָּשָׁן שֵׁשׁ לָךְ, וּבְכֵן צְרִיךְ אַתָּה לְהַחְלִיף אֶת הָאֵרוֹן, וְאִם תַּחְלִיף אֶת הָאֵרוֹן, צְרִיךְ אַתָּה לְהַחְלִיף גַּם אֶת כָּל רְהִיטֵי בֵיתְךָ, כִּי אֵן זֶה יָפָה שְׂרַק אֵרוֹן הַבְּגָדִים יְהִיָּה יָפָה וּמַהֲדֵר, וּשְׂאָר הַרְהִיטִים כְּמוֹ שֶׁהֵם... וְאִם תַּחְלִיף אֶת רְהִיטֵי בֵיתְךָ, לֹא יִתְאִימוּ הַרְהִיטִים

החדשים לבית הישן שבו אפה גר, כי אין זה יפה שיהיו רהיטים חדשים בבית ישן, ובכך צריך אפה להחליף את ביתך לבית אחר יפה יותר, וכל-כך הרבה מעות אין לך — נמצא שאין לך מספיק מעות לכסות את ההוצאות, שמסב לך המעיל הזה (ועצו היטב בלקוטי הלכות חושן משפט הלכות חזקת מטלטלין, הלכה ג).

א — תרמג

מוהרנ"ת ז"ל, שבח פעם את רבי שמעון המכנה רבי שמע"ל שמש רבנו ז"ל, שהוא מקים את הפסוק (ויקרא יט יד): "אדם כי ימות באהל", ודרשו חכמינו זכרונם לברכה, "אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה".

א — תרמד

כשנפטר רבי יצחק אייזיק יוסף, אביו של רבי פנחס יהושע, שבחו מוהרנ"ת ואמר: "הוא היה נוטר הברית באמת".

א — תרמה

מוהרנ"ת היה פעם בתשעה באב בבראד, ומחמת הדרך ארץ מפני מוהרנ"ת לא זרקו שם הריקים שבבית הפנסת "שטעחיקעס" (קוצים) אחד על השני כמנהגם בכל שנה. ואמרו למוהרנ"ת בהלצה "אתם הפרעתם לנו את היום טוב. בעת שאכל מוהרנ"ת תיכף חטפו שירים ממה שהשאיר. כשראה מוהרנ"ת הנהגתם אמר: "שמח אני שבאתי לשם בזקנותי, כי בצעירותי לא הייתי יכול להבליג על מנהגים אלו".

א — תרמו

מוהרנ"ת אמר: "נמצאים אצלי כאלו תלמידים עובדי ה', שלרבנו בעצמו לא היה כמותם", כי היו לו תלמידים עובדי ה' כאלו, שהיו שוהים לילות שלמים חוץ לעיר ושואגים בתפלתם כאריות, כרצון רבנו. ואנ"ש בארו בזה משום שבחיי רבנו לא יכול

היה מוהרנ"ת לדבר מכל מה שקבל והרגיש בדברי רבנו, אולם אחר פטירת רבנו פתח את פיו והוציא לאור את כל מה שקבל מרבנו, ועל-ידי-זה גדל כאלו תלמידים עובדי ה' מפלגים.

א — תרמו

מוהרנ"ת ו"ל היה מוהל ממחה מאד.

א — תרמו

פעם, בהיות מוהרנ"ת בטעפליק בישובו על השלחן ואכל מאכל העשוי מסלק "בארשט", שאל אותו אחד מאנ"ש איזה עצה, ולא ענהו מוהרנ"ת, ושאל שוב את מוהרנ"ת, ושוב לא ענהו, ושאל עוד פעם, נענה לו מוהרנ"ת ואמר: "איני יודע לשית עצות לעצמי, אם לאכל עוד כף סלק אם לא, כי אולי כבר מספיק, ואתה רוצה שכבר אענה לך תכף ומיד...!"

א — תרמו

פעם, באיזה תענית של בה"ב או כ' סיון, אכל מוהרנ"ת ולא התענה, וכשראהו אחד מאנ"ש שאוכל, רצה גם הוא להקל לעצמו לכלי להתענות, נענה לו מוהרנ"ת: "מה?? אתה מדמה עצמך אלי? אכילתי היא צחצחות!!" "וואס? דו גלייכסט זאך צו מיר? מיין עסן איז צחצחות!!" על פי הנאמר באכילת הצדיק: "והשביע בצחצחות נפשך".

א — תרנו

רבי ברוך, חתן מוהרנ"ת, שנשא את חנה צירל בתו, לאשה. לא בא לקבוץ אנ"ש בראש-השנה בשנה הראשונה לחתנתו, אף-על-פי שהיה מקרב לאנ"ש, וכשרצו כמה מאנ"ש לדבר עמו בענין זה, אמר להם מוהרנ"ת, שניחווהו לנפשו, ואמר להם: "לקחתיו לחתן ולא לחסיד..." "איך האב אים גינומען פאר א איידעם נישט פאר א חסיד..." אחר-כך התקרב מאד לאנ"ש.

א — תרנא

רבי ברוך הנ"ל נשא את בת מוהרנ"ת אחר גרושיה מרבי נחמן בן רבי אהרן, רב העיר ברסלב, כי לא עלה זוגם יפה. רבי ברוך זה היה למדן מפלג עד מאד, עד שאפלו המתנגדים השתוממו על שזכה מוהרנ"ת להשתדף עם תלמיד-חכם מפלג כמותו. אין ידוע, אם היה עדין בחור או גרוש וכו', והסברא נותנת שלא היה בחור.

הוציא להפסד
19.08.2018

א-תרנא

בידוע נסתלק מוהרנ"ת בערב-שבת יום עשרה-בטבת שנת תר"ה, והובא לקבורה במוצאי שבת, כשחזרו מקבורתו, התבררו השמים ויכלו לקדש את הלבנה כדין, והיה הדבר לפלא כי ברוב ימי החורף מכוסה השמים בעבים. ורמזו אנ"ש שזה בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (זהר חלק ב קנח:): פני יהושע כפני לבנה. שהוא מוהרנ"ת זכה להפלל ברבנו כיהושע ברבו משה.

א — תרנג

פעם, כשדבר מוהרנ"ת ז"ל, מענין מה שצריך האדם לישוב דעתו בחיים חיותו לחשב על התכלית וכו' אמר: "אפלו לאחר פטירתו של האדם, אם הוא עוד מתישב בדעתו לפני קבורתו, כשהוא עדין עוד בעולם הזה, גם זה חשוב וטוב מאד", ואמרו אנ"ש, שכן נתקיים בו, שנפטר בערב שבת וכא לקבורה במוצאי שבת-קדש, והיה השבת אצלו לזמן ישוב הדעת.

א — תרנד

באותו ליל שבת, שאחר פטירת מוהרנ"ת, כששכב עדין מוהרנ"ת בביתו על הארץ, אמר רבי אהרן הרב: "ידענו, שמה שאמר רבנו בלקויטי מוהר"ן חלק ב' סימן ז' על הפסוק: "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה, כי סמך משה את ידיו עליו" — התבונן רבנו באמרו זאת עליו". "האט ער אים גימיינט".

א — תרנה

כידוע, נפטר מוהרנ"ת בעיר ברסלב בערב-שבת, ובליל-שבת
 ראהו רבי נפתלי — שדר באומאן — בחלום, וראה אותו רץ מהר,
 ושאלו: "נתן!! להיכן הנך רץ?" ענה לו מוהרנ"ת: "אני!! —
 ישר לרבנו!", "נתן אוואו לויפסטו? איך! גלייך צום
 רעבן!". וידע רבי נפתלי כבר מחלום זה, שהוא נפטר. ואמרו
 אנ"ש, שמזה רואים איך שזכה מוהרנ"ת לבוא אל רבנו עוד לפני
 הקבורה, כי הקבורה היתה במוצאי שבת (א"ה, עין בזה בראשית
 רי"ח:).

15/08/2018 10:04

א — תרנו

כשנודע לאנ"ש שבאומאן מפטירת מוהרנ"ת בעירו ברסלב, נענה
 רבי נפתלי ואמר: "כבר בראש-השנה הבחנתי ברקודו שרקד עמנו
 שהוא נפרד מאתנו". מוהרנ"ת רקד אז בהתלהבות נוראה.

א — תרנז

במוצאי-שבת האחרונה לחיי מוהרנ"ת בכה מאד בהבדלה,
 כמספר במכתב המספר מהסתלקותו, ואז בהבדלה חזר הרבה על
 תבות "הנה אל ישועתי אבטח — ולא אפחד!" — "ולא אפחד!",
 "ולא אפחד!" וכו'.

א — תרנח

בהלכותו של מוהרנ"ת שבחו רבי מאיר ליב הנפח, המכנה "רבי
 מאיר ליב בלעכער", שהיה תלמידו ונחברו של מוהרנ"ת, ואמר: "זה
 היה יהודי בשר אמת! — כף צריך להיות יהודי! דאס איז גיווען א
 אמתער ערליכער יוד! — האט אזוי דארף זיין א יוד!" ורבי אברהם
 בן רבי נחמן ז"ל, פשהיה מספר זאת, היה מדגיש ואומר, שזה
 השבח הגדול ביותר שיש לומר על יהודי.

א — תרנט

לפני הסתלקותו של מוהרנ"ת בקש שייספרו לפניו את שתי המעשיות הראשונות שבספר ספורי מעשיות, וכשהגיעו לסיומן בתבות: "ואתה בן-המלך גלכה ונסעה לבתינו, ושבו לביתם" — "קום אהער לאמיר אהיים פארן, האבן זי זאך אומגיקערט אהיים", צנה, שיחזרו עוד פעם על התבות הנ"ל, ואחר-כך בסמוך נפטר.

א — תרס

בשבת האחרונה לפני פטירתו של מוהרנ"ת, אמר בעת סעודה שלישית של שבת הלכה אחת מלקוטי הלכות לפני אנ"ש, אחר-כך נחלש מאד, ומחמת חלישותו הלך להתפלל מעריב בביתו, ובדרך הליוכו אמר לאחד מאנ"ש, ששמו היה רבי יעקב: "יענקל, נכון שהשם יתברך גומר ומנצח..." — "א יא גאט פירט אויס", (והוא על-פי השיחה שאמר רבנו בחיי מוהר"ן סימן רכ"ט) בהתכוננו לומר, שאף בחלישותו הגדולה זכה בעזרתו יתברך לומר תורה לפני אנ"ש.

א — תרסא

לפני הסתלקותו של מוהרנ"ת, ראה את רבנו בתלום אוחו בידו את הספר הנשן, בקש מוהרנ"ת מרבנו שילמד עמו בספר הזה, ענה לו רבנו: "עבור זה הנך כבר צריך לבוא אלי". "פאר דעם דארפסטו שוין קומען צו מיר" — היינו: עבור דבר גדול כזה. כשספר זאת מוהרנ"ת לפני אנ"ש ענה ואמר: "אף-על-פי שאמר לי פעם רבנו, 'ה' עמך ואל תפחד", "גאט איז מיט דיר שרעק דיך ניט", אף-על-פי-כן מפחד אני מחלום זה.

א — תרסב

אמר מוהרנ"ת: "ענין רבנו הוא ראש-השנה, והענין שלי הוא

יום-כפור", "דעם רעבינס זאך איז ראש-השנה — מיין זאך איז יום כפור". והיו מאנ"ש, שנסעו ובאו אליו על יום-כפור אולם ללא רעש ופרסום.

א — תרסג

ספרו למוהרנ"ת, שפעם בקר הרב הצדיק רבי נחום מטשרנוביל, במאהלוב, ושהה שם על איזה שבת. אחר התפלה הלך רבי נחום לבית חותנו "רבי דוד צבי הגדול" לקדש על היין, כי הם היו ידידים והפירו אחד את חברו, עוד לפני שהתקרב רבי נחום לבעל-שם-טוב. פשנכנס רבי נחום לבית, וראהו רבי דוד צבי, אמר לו: "הייתי מכבד אתכם בקדוש, אולם זוגתי הרבנית, עדין לא חזרה מבית-הפנסת". נענה רבי נחום ואמר: "הבעל-שם-טוב אמר, שקשכבוא משיח, יתבטלו כל עזרות הנשים מבתי הכנסיות". אחר ששמע זאת מוהרנ"ת ו"ל ענה ואמר: "אולם אנו לא פך קבלנו מרבנו, אנו קבלנו מרבנו, שתפלות הנשים גם הם חשובות מאד לפני הקדוש-ברוך-הוא.

א — תרסד

רבי "עקיבא ולול" התקרב לדרך רבנו על ידי הדבורים הנלהבים שדבר מוהרנ"ת פעם בערב יום-כפור, שהזכיר לפני השומעים את מה שאומרים בפיוט של מוסף בסדר העבודה, "זהבים מעביר ולבנים לובש, שעבודה היום בבגדי לבן", ובאר בזה מוהרנ"ת, שקשנכנסים לפני ולפנים, שמרמז על אחר פטירתו של אדם, שאז פושטים ממנו את כל בגדי הזהב ואפילו את החשן עם האבנים טובות, כי כל אלו הדברים אינם נכנסים עם האדם, בעת שנכנסים לפני ולפנים. ורק נשאר בגדי הלבן המרמזים על המעשים טובים האמתיים וכו' וכו', ונכנסו דברים אלו ללבו מאד, ומאז התקרב למוהרנ"ת ו"ל.

א — תרסה

מוהרנ"ת ז"ל נענה ואמר פעם, לענין המניעות שיש לכל אחד מאנ"ש מבני-ביתו בענין הנסיעה לקבוץ על ראש-השנה באומאן: "א דאנק גאט אז נאך ראש-השנה קומט יום-כפור", "תורה לאל, שאחר ראש-השנה בא יום כפור", ואז נשארים אנ"ש בביתם ומשלימים בני-הבית וסולחים אחד לשני, ועל-ידי-זה חוזר השלום למקומו, ואמר זאת לרבי יצחק בנו, שהיה לו מניעות גדולות מבני-ביתו בענין זה.^[19/08/2018]

א — תרסו

מוהרנ"ת התבטא ואמר פעם לענין הנסיעה לציון רבנו: "אלו הייתה כל הדרך זרועה בתרבות מחדרות, הייתי גוחן על ידי ורגלי בכדי להגיע לציון, אבל בלי פאספורט לא! אלא הייתי עושה את כל המאמצים לקבל פספורט", "נוען ס'וואלט גיווען די גאנצע וועג מיט שארפן שווערד וואלט איך זאך געריט שקעט אויף די הענט און אויף די פיס, אבער אן א פספורט נישט, נאר איך וואלט גיטאן אלע מעגליכקייטן צו באקומען א פספורט".

א — תרסז

אחר "שבועות הגדול", שהיו אצל מוהרנ"ת ז"ל כשמונים אנשים עובדי ה' גדולים מאנ"ש, והיתה אז התעוררות נפלאה עד שכנו אנ"ש את חג השבועות הזה בשם: "שבועות הגדול", "דער גרויסער שבועות". אמר מוהרנ"ת ז"ל לאנ"ש שנסעו ונפרדו מאתו: "נו, אחר שקבלנו את התורה, צריכים להזהר מעתה שלא לעשות "עגל", כמו שהיה במתן-תורה.

א — תרסח

אמר פעם מוהרנ"ת ז"ל: "אלו לא הייתי רואה אצל רבנו

בתחלת התקרבותי את הפמוטות וצלחות הפסוף שהיו לרבנו, הִיָּה קָשָׁה לי יותר להתקרב, כִּי הוּא נולד וגדל בבית עשירים, ואלו לא הִיָּה רואה זאת אצל רבנו, הִיָּה קָשָׁה לו להתקרב, "זילבערנע לייקטער און זילבערנע שיסאלאך".

א – תרסט

פְּנֵי מוֹהֲרֵנָּתָּהּ הָיוּ תָּמִיד בּוֹעֲרוֹת וְלוֹהֲטוֹת מְרַב הַשְּׂמָחָה וְהַהֲתַלְהֲבוֹת שֶׁהָיָה בּוֹ; וּפְנֵיו הָיוּ אֲדָמוֹת מְרַב הַתְּלַהֲבוֹתוֹ, עַד שֶׁהִמְתַּנְּגָדִים הוֹצִיאוּ עָלָיו קוֹל, שֶׁהוּא מִשְׁתַּכֵּר וְשׁוֹתָה לְשִׁכְרָה. כְּשֶׁנִּדְעָה זֹאת לְמוֹהֲרֵנָּתָּה אָמְרָה: "תּוֹדָה לָאֵל, שֶׁמִּמְשָׁקָה הַתַּם, (הַמּוֹכָא בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂוֹת בְּמַעֲשֵׂה חֶכֶם וְתַם), אִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּכֵּר... (עֵין "עֲלִים לְתַרוּפָה" מִכְּתָב קס"ג), "מִיט דַּעַם תַּם'ס מִשְׁקָה קָען מְעַן בְּרוּךְ־הַשֵּׁם נִישְׁט שְׁפּוֹר וְוַעֲרָן..."

א – תרע

פַּעַם בְּשִׂמְחַת־תּוֹרָה, הִיָּה רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטְשִׁין קָצַת בְּגִלוּפִין. מִחֲמַת שִׁשְׁתָּה מְעַט יֵין הַמְּשֻׁכָּר, וְנִפְּל מְרַב הַשְּׂמָחָה לְרַגְלֵי מוֹהֲרֵנָּתָּה וְאָמְרָה לוֹ: "אַתָּם חַיִּים שְׁלִי! אַתָּם חַיִּים שְׁלִי!" "אִיר זַיִּנְט מִיִּין חַיִּים! אִיר זַיִּנְט מִיִּין חַיִּים!" לְמַחֲרַת שָׁאָלוּ מוֹהֲרֵנָּתָּה, אִם זוֹכֵר מַה שֶׁאָמַר אֶתְמוֹל, וְאָמַר לוֹ רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטְשִׁין: "בֵּן, זוֹכֵר אָנִי וְגַם הַיּוֹם אוֹמֵר אָנִי בֵּן!" אָמַר לוֹ מוֹהֲרֵנָּתָּה: "מַה שֶׁאַתָּה אוֹמֵר הוּא אֲמַת, אֲכַל לֹא בְּשִׂמְחַת־תּוֹרָה בְּפָה שְׁתִּי... "וְוַאס דוּ זַאגְסְט אִיז אֲמַת, אָבַעַר נִישְׁט שִׂמְחַת־תּוֹרָה מִיט אַ פֶּאָרְטְרוֹנְקִינְעַר מוֹיִל..."

א – תרעא

לְאַחַר הַסְּתַלְקוּתוֹ שֶׁל רַבֲּנוּ, כְּשֶׁנִּסְעַע מוֹהֲרֵנָּתָּה וְעוֹרָר אֶת אַנְ"שׁ מְחֹדֵשׁ בְּעֻנְיָי רַבְּנוּ וּבְאֵר וְהוֹכִיחַ לָהֶם שֶׁעֲנִין רַבְּנוּ נוֹהֵג גַּם עִתָּה, כְּמִסְפָּר בִּימֵי מוֹהֲרֵנָּתָּה, שֶׁהָיָה אִז בְּדֶרֶךְ נְסִיעָתוֹ אֲצֵל אַחַד מֵאַנְ"שׁ,

וכשאָכלוּ אַת סַעֲדַת הַצִּהָרִים, הַגִּישׁוּ לְפָנָיו מֵאֵכָל הָעֲשׂוּי מִבָּאֲרֶשֶׁט (סֵלֶק), וְהַבְחִין מוֹהֲרָנִ"ת בְּאַחַד מִבְּנֵי הַבֵּית שֵׁיִשֵּׁב בְּשִׁלְחָן, שְׁלֵא נִתְּנוּ לוֹ לֵאֲכַל מִהֶמְאָכֵל כְּמוֹ לְשֹׂאֵר הַמְּסֻבִּים, וְשֹׂאֵל מוֹהֲרָנִ"ת אֶת בְּעַל-הַבֵּית עַל זֶה, עֲנֵה לוֹ בְּעַל הַבֵּית, שְׁלֵא הַגִּישׁוּ לְהֵלָה מִהֶמְאָכֵל מִחֲמַת שְׁהוּא חוֹלָה עַל הַרִיאָה, וְהַסֵּלֶק מִזִּיק לְזֶה. צִוֵּה מוֹהֲרָנִ"ת לְתַת מִהֶמְאָכֵל גַּם לְזֶה הַחוֹלָה, וּבִפְקֻדַת מוֹהֲרָנִ"ת אֲכַל הַחוֹלָה אֶת מֵאֵכָל הַבָּאֲרֶשֶׁט וְהַבְּרִיא לְגַמְרִי! וְהִיָּה לְגַם. אַחֲר־כֵּן, כְּשֶׁנִּפְגַּשׁ הַחוֹלָה עִם הַרֹפֵא, הַשְׂתוּמֵם הַרֹפֵא שְׁהוּא עֹדִין חַי, וְאָמַר לוֹ: "אֲצִלִּי הֵיטֵב כְּכַר נִחְשָׁב לְגַמְרִי כְּאַפְסֵ תִקְוָה...". וְאָמַר לוֹ אַחֲר־כֵּן הַרֹפֵא: "שׁוּב אִינִי יוֹדֵעַ מַה לוֹמַר לְכֶם הַלָּאָה בְּהִנְהַגַת הַמַּחֲלָה כְּלוּם".

ואשר החפתי

א — תרעב

מוֹהֲרָנִ"ת צִוֵּה לְאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, שֶׁכְּשִׁיזְדַמְּן לָהֶם אִיזוֹ שְׂאֵלָה בְּטָרִיפוֹת וְכַדוּמָה, יִצִּיעוּ לְפָנָיו קֹדֶם אֶת הַשְּׂאֵלָה וְאַחֲר־כֵּן יִלְכוּ לְשֹׂאֵל לְרַפִּי אֶהְיֶן הַרֵב, כִּי רַבְּנוּ נִתֵּן לוֹ בְּרוּר הַמְּדַמָּה לְפַסֵּק שְׂאֵלוֹת, "דְּעַר רַבִּי הָאֵט אִים גִּיגְעֵבֵן אַ בְּרוּר הַמְּדַמָּה אִין פֶּאֶסְקִינְעֵן שְׂאֵלוֹת".

א — תרעד

כְּשֶׁשָּׁבְחוּ פַעַם לְפָנָי מוֹהֲרָנִ"ת אִיזָה חֲלוּנִי, בְּאֶמְרָם, שְׁהוּא אִישׁ יֶשֶׁר וְהַגּוֹן וְאִינוֹ אוֹמֵר שְׁקֵר וְכוּ', אָמַר מוֹהֲרָנִ"ת: "אִם אִינוֹ אוֹמֵר שְׁקֵר, הָרִי עוֹשֶׂה הוּא שְׁקֵר", "זְאֲגֵט עַר נִישֵׁט קִיִּין לִיגֵן, טוּט עַר אַ לִיגֵן".

א — תרעד

כְּשֶׁרַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרָנִ"ת הִגִּיעַ לְגִיל הָעֶשְׂרִים, וַיּוֹם הָעֲשָׂרִים חָל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט אָמַר לוֹ מוֹהֲרָנִ"ת: "הָרִי תְהִיָּה עַר, (כִּי כֵּן הָיָה הַמְּנַהֵג, שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעוּ לְגִיל הָעֶשְׂרִים, הָיוּ עָרִים כָּל הַלֵּילָה וְאוֹמְרִים כָּל הַתְּהִלִּים וְכַמוּכָא בְּסִפְרִים) וְתֹאמַר תְּהִלִּים — תֹּאמַר גַּם מִהַתְּפִלוֹת שְׁחַבְרָתִי. וְכִשְׁתִּגִּיעַ לַתְּפִלָּה הַמְּדַבְּרַת מַחֲטָאִים וְעוֹנוֹת, תְּדַלֵּג עֲלֵיהֶם.

א — תרעה

פעם, לפני תפלת המנחה של תענית אסתר, כשנכנס רבי נחמן מטולטשין לבית-הכנסת, היה שמח מאד, משום ששמח בשמחת-פורים הקריבה ובאה; כשראהו מוהרנ"ת, אמר: "הנה הולך בעת כל הצבור לומר: "כי בצרה גדולה אנחנו (בתפלת עגנו שבמנחה) נעדין פורים לא הגיע, ולשמחה זו מה היא עושה?".

א — תרעו

כשהיה מוהרנ"ת פעם בחיי רבנו, אצל הרב הקדוש רבי גדליה מליניץ זצ"ל, עם עוד כמה מאנ"ש, התפללו בקולות ובצעקות כדרך אנ"ש. פנה אז רבי גדליה מליניץ למוהרנ"ת ואמר לו: "מדוע הנכם מרעישים בתפלה כל-כך?" לא ענהו מוהרנ"ת כלום, אחר-כך אמר מוהרנ"ת לאנ"ש, רבנו הוא בחינת "שמן בחשאי", (כי רבנו בעצמו היה מתפלל בנחת בלא קולות. עין בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"א, א"ה), אולם אנו צריכים לקרע את הקנה שבגרון בצעקותינו, וכו'.

א — תרעז

עוד לפני התקרבותו של מוהרנ"ת לרבנו, שאל רבי דוד צבי חותנו, את בתו, על הנהגות מוהרנ"ת בביתו, וספרה לו ומצאו מאד חן בעיניו הנהגתו וקדשותו, והפליג בשבחו מאד. מוהרנ"ת היה נוהג תמיד לבלי להסתפל חוץ מארבע אמותיו.

א — תרעה

פעם ביום חמשי עדין לא היה למוהרנ"ת ז"ל שום מעות לצרכי שבת-קדש, ובחסדי ה' המרבים, שלח לו אחד מאנ"ש, שגר בכפר סמוך ורבל אחד. הלך מוהרנ"ת ונתן לרבי נחמן מטולטשין את הרבל וצוה עליו לפרטו ולתת ממנה לחמשה מאנ"ש עניים, לכל אחד עשרה קאפיקעס. סכום זה היה מספיק עבור הכנת צרכי שבת

א — תרעט

תנה צירל, בתו של מוהרנ"ת, ספנה שאותה עבודת התצות, שהיה מקים אביה באותן שלש השנים, שהיה משלח מברסלב לנעמירוב, לא ראתה אצלו מקדם לזה. מוהרנ"ת היה הולך אז פעמים למקוה פעם לפני תצות ופעם לפני התפלה.

א — תרפ

בעת שבא מוהרנ"ת אל רבנו בתחלת התקרבותו, אמר לרבנו, שהוא קרוב אליו מצד משפחתו — כמספר בספר "פוכבי-אור" בתחלתו — איך היה מוהרנ"ת בן משפחתו של רבנו, לא ידוע, אולם זאת ידוע, שמוהרנ"ת היה מיוצאי חלציו של הצדיק הקדוש "רבי העניף" המכנה "רבי העניף מגאליצ'א", שהיה צדיק גדול וגאון עולם, וגם רבנו היה מבני אותה משפחה.

א — תרפא

פעם, כששאל כהן אחד מאנ"ש את מוהרנ"ת, אם נכון הדבר שילך להשתטח על ציון רבנו או לא, בגלל היותו כהן, ולא ענה לו מוהרנ"ת דבר, רק הפטיר ואמר: "מודה אני לה' שאיני כהן!" "דאנקען גאט איך בין נישט קיין כהן!". "יש בזה כמה דעות: א. שאלו היה כהן, לא היה הולך על הציון, והיה לו דבר זה לצער גדול. ב. שאלו היה כהן והיה הולך להשתטח על ציון רבנו, היו המתנגדים מרננים עליו, והיה נגרם על ידי זה מחלקת.

א — תרפב

מוהרנ"ת ו"ל היה חביב כל-כף בעיני אביו וחותנו לפני התקרבותו לרבנו, עד שהיו מתנפחים ביניהם, היכן יאכל ויתאכסן מוהרנ"ת. פי כל אחד רצה שבכיתו ישהה מוהרנ"ת, אולם לאחד שהתקרב לרבנו, ירדה חשיבותו בעיניהם, כמספר בספר "ימי

מוהרנ"ת". אולם אחר-כך פשראה והבין אביו את מעלתו של בנו מוהרנ"ת, הנה פונה אליו בקריאת "רבי נתן" בהדגשת תבת "רבי".

א — תרפג

בתחלת התקרבותו של מוהרנ"ת לרבנו, פשהה בא לבקר את סבו אבי אביו, רבי יצחק ז"ל, הנה מהנהו בדברים באמר לו: "מדוע יורד הנך לחיי אביו?" "נואס האסטו זאך גילעגט אויף דיין טאטנס יאריין?"

א-תרפד

בתחלת התקרבותו של מוהרנ"ת בזה אותו רבנו פעם אחת, שאמר לו בלשון בזיון: "אה! איזה אברך חשוב הנך: חותנו של רבי דוד צבי הגדול, ורבו של רבי נפתלי הירץ", ובשעה שאמר לו רבנו זאת, ישב מוהרנ"ת ואכל, וכששמע זאת, המשיך לאכל, כאלו לא אמר לו רבנו דבר, ופנה אליו רבנו שוב ואמר לו: "כך", כאומר אדם אחר, כשמבישים אותו, הוא מפסיק לאכל והוא (בהתבוננו על מוהרנ"ת) "ממשיך לאכל", ואף-על-פי-כן המשיך מוהרנ"ת לאכל, והפטיר רבנו ואמר לו: "נו, אם-כך באמת אני אומר ומצנה עליך, שלא תאכל!" "אזוי! א אנדערער אז מ'פארשעמט איהם ערט ער אויף צו עסן און ער עסט ווייטער — נו, אויב אזוי זאג איך דיר טאקי זאלסט נישט עסן!". ואחר-כך קרבו רבנו בדבריו (ועין בימי מוהרנ"ת סוף סימן ג' בתחלתו).

א-תרפה

חותנו של מוהרנ"ת, רבי דוד צבי, הנה צדיק מפרסם מאד, עד שאפלו הרב הקדוש רבי ברוך ממזבז, הפליג בשבחו מאד, וכמו שמספר, שידוע שבעל ה"דגל מחנה אפרים" הנה הרבי של מעזבז בשתיים עשרה שנותיו האחרונות, ואחריו רבי ברוך ממעזבז אחיו, גם הוא שתיים עשרה שנה, ואחריו הנה הרב מאפטא, גם-כן שתיים

עֲשֶׂה שְׁנֵה. בְּזִמְנֵי פְהִנְתּוֹ שֶׁל רַבִּי בְרוּךְ הָיָה שׁוֹחֵט וּבּוֹדֵק מִיָּחַד, שְׁהֵי הַמְמַנֶּה עַל כָּל הַשׁוֹחֲטִים שֶׁבְעֵירוֹת שְׁסָבִיבוֹת מְעֻבּוֹת, וְהֵי הַשׁוֹחֵט נוֹהֵג לְנִסֵּעַ מִפְעַם לְפַעַם לְכַפְרִים וּבּוֹדֵק אֶת סְפִינֵי הַשׁוֹחֲטִים. אֶת הַשׁוֹחֵט הַזֶּה הָיוּ מְכַנִּים "הַשׁוֹחֵט שֶׁל הַרְבִּי" "דַּעַם רַעְבָּנִס שׁוֹחֵט", פַּעַם, כְּשֶׁבָּא רַבִּי דָּוִד צְבִי לְמַעֲזְבוֹ וּרְצוֹ לְהַכִּין עֲבוּרוֹ סְעֻדָּה, שְׁאֵלוּהוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר: "הָאִם יִקְפִּידוּ וַיַּחְמִירוּ לְאָכַל בְּשׂוֹר דּוֹקָא מִשְׁחִיטָתוֹ שֶׁל הַשׁוֹחֵט שֶׁל רַבִּי בְרוּךְ הַנִּ"ל?" עָנָה לָהֶם רַבִּי דָּוִד צְבִי: "לֹא דוֹקָא!" כְּלוֹמַר: שְׂאִין צְרִיכִים לְדַקֵּק וּלְהַחְמִיר לְאָכַל דּוֹקָא מִשְׁחִיטָתוֹ, אַחֲר־כֵּן, כְּשֶׁנִּסְעַת הַשׁוֹחֵט לְעִירוֹת לְבַדֵּק אֶת הַסְפִּינִים, הִגִּיעַ לְאִיזָה כֶּפֶר שְׁלֵד מְעֻבּוֹת, וְהִרְאָה לוֹ הַשׁוֹחֵט שֶׁל אוֹתוֹ כֶּפֶר אֶת סְפִינּוֹ, רָאָה הַשׁוֹחֵט הַנִּ"ל, שֶׁהַסְפִּין פְּגוּמָה. שָׁאַל אֶת הַשׁוֹחֵט: "הָאִם סְפִינְךָ בְּשֵׁר?" עָנָה לוֹ שְׁפָן, וּבְדַקּוֹ שׁוּב וְרָאָה שֶׁהִיא פְּגוּמָה. אָמַר לוֹ, שִׁישְׂאִיר אֲצִלוֹ אֶת הַסְפִּין, וְהַחְלִיט שְׁלַמְחֶרֶת לַפְּנוֹת בְּקַר, כְּשִׁיְהִי מַחוֹ צְלוּל יְבַדֵּק שׁוּב אֶת הַסְפִּין וְיִרְאָה בְּאֵמֶת אִם הוּא בְּשֵׁר, כִּי אוֹלֵי אֵין מַחוֹ צְלוּל כַּעֲת. לְמַחְרַת, כְּשֶׁבְדַק אוֹתוֹ, רָאָה שׁוּב שֶׁהַסְפִּין פְּגוּמָה, וְקָרָא לַשׁוֹחֵט, וְנָתַן לוֹ אֶת הַסְפִּין, וְאָמַר לוֹ שִׁיבְדֵק שׁוּב אֶת סְפִינּוֹ וְיִרְאָה אִם הוּא בְּשֵׁר, וּבְדַקּוֹ הַשׁוֹחֵט וְאָמַר שֶׁסְפִינּוֹ בְּשֵׁר, וּבְדַקּוֹ הַשׁוֹחֵט שׁוּב וְרָאָה שֶׁהַסְפִּין פְּגוּמָה, וְכָאֵב לוֹ הַדְּבַר, כִּי לֹא יָדַע מַה יַּעֲשֶׂה, כִּי בְהַכְרַח צְרִיךְ לַפְטֹרוֹ מִשְׁחִיטָתוֹ, וְכָאֵב לוֹ הַדְּבַר, שִׁיגְרַם עַל־יְדֵי־זָה צַעַר וְהִזֵּק כְּזֶה לְיִהוּדֵי שִׁיפְטֹר מְעַבְדָּתוֹ וַיֵּאבֵד אֶת חֲזַקְתּוֹ, וְלֹא יָדַע לְשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ. הִלָּךְ וְסָגַר אֶת עֲצָמוֹ בְּחֶדֶר וּבְכָה מְאֹד לְשֵׁם יְחֻבְרָךְ, שִׁיּוּרְהוּ מַה לַּעֲשׂוֹת. לְאַחַר תְּפִלָּתוֹ בְּדַק שׁוּב אֶת הַסְפִּין, וְרָאָה, שֶׁהִיא סְפִין מַחְדָּדֶת לְהַפְלִיא. הִתְפַּלָּא עַל זֶה מְאֹד, כִּי הִשְׁתָּה אֲצִלוֹ אֶת הַסְפִּין שְׁלֹשָׁה יָמִים וּבְדַקּוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, וְרָאָה שֶׁהִיא פְּגוּמָה, וַעֲתָה הִיא יָפָה לְהַפְלִיא, וְשָׁאַל אֶת הַשׁוֹחֵט עֲצָמוֹ לְפֶשֶׁר דְּבַר זֶה. עָנָה לוֹ הַשׁוֹחֵט הַנִּ"ל: "לֹא הָיָה לָךְ זְכוּת לְרְאוֹת אֶת הַדּוֹר סְפִינֵי לְפָנַי שְׁכִיבֶת לְשֵׁם

יתברך, שתזכה לראות את זפיו המהדר של ספיני", כי השוחט הזה היה מהצדיקים הנסתרים. אחר-כך, כשפא השוחט למעזבו ונספר לרבי ברוך על הפלא הזה, אמר לו רבי ברוך, שהסבה שלא זכה לראות את מעלת הסכין בתחלה, הוא משום קפידתו של רבי דוד צבי, שענה על השאלה הנ"ל "לאו דוקא..."

יצור תחבולת

א — תרפו

מספרים, שבעת שהיה מוהרנ"ת בלעמבערג, היה שם אז גם הרבי מקאצק שבא להתרפא ממחלת הריאה, והיה הרבי סגור ומסגור ולא הניחו לאף אחד לגשת אליו, כי מפאת מחלתו אסור היה לו לדבר, והיה עמו שם רק בעל ה"חדושי הרי"ם" ועוד אחד מגדולי תלמידיו, ורצה מוהרנ"ת לראותו ובא ובקש מהם שיכניסוהו, ולא נתנו לו בשום אפן מהסבה הנ"ל, והם לא ידעו, מי הוא המבקש, אמר להם מוהרנ"ת, שיאמרו לרבים, שתלמידו של בעל ה"לקוטי מוהר"ן" רוצה להכנס אליו, וכן עשו, ונתן רשות שיכנס אליו מוהרנ"ת. כשנכנס אליו מוהרנ"ת, ישב ודבר עמו משך זמן רב, אחר-כך שאלו אותו תלמידיו הנ"ל, איך עמד ודבר עמו זמן רב כל-כך בעת חליו הקשה, שאסור לו הדבור מחמתה. ענה להם: "האברך הזה הוא עלוי בחסידות".

א — תרפו

פעם דפק רבי נחמן מטולטשין איזה מסמר וקבל על-ידי-זה מכה באצבעו, וכשראה זאת מוהרנ"ת, אמר לו: "מדוע לא התפללת לשם יתברך לפני שדפקת המסמר, שכשתדפק מסמר, לא תקבל מכה על ידו..."

א — תרפח

מוהרנ"ת לא היה בעלת-תפלה ולא היה מתפלל בשום עת לפני העמוד, וכן לא היה "בעל מנגן" ולא חבר שום נגונים.

א - תרפ"ט

בתחלת התקרבותו של מוהר"ן"ת לרבנו, כשהיה אצלו על איזו שבת, התלהב והתעורר כל-כף, עד שיצא כליל שבת חוץ לעיר להר שליד הנהר "ביג" העובר בעיר ברסלב, וצעק כל הלילה לשם יתברך בהתבודדותו, והיה אומר: "רבנו של עולם, הרי כאן לוחט אש בזה, הבער נא אש זו בתוך לבי!" "אז דא ברענט אזא פייער, פייער אריין דאס פייער ביי מיר אין הארץ אריין!"

איתא 20/08/19

א - תרצ

אגרת החסידות

ספר מוהר"ן"ת, כששמעתי מרבנו את התורה: "ראיתי מנורת זהב" שב"לקוטי מוהר"ן" סימן ח', חשכתי, שתורתו של רבנו היא כתורתו של הקדוש רבי שמשון מאוסטרופולי זכר צדיק לברכה, אולם כששמעתי את התורה: "חוחם בתוך חוחם" שם סימן כ"ב, ראיתי, שאלו הם באמת תורות רבי נחמן.

א - תרצ"א

בתחלת התקרבותו של מוהר"ן"ת, דהיינו: בשנת תקס"ג, נסע עם רבנו למעדודיבקע להיות שם על חתנת בתו שרה, שהתחתנה שם בראש-חדש ניסן, ונשאר שם עם רבנו עד לאחר חג-הפסח, כמספר בימי מוהר"ן"ת סימן ג' עין שם, ומוהר"ן"ת רצה שרבנו יזמינו אצלו לסעודת "ליל הסדר" בכדי שיזכה לראות את הנהגתו בעריכת ה"סדר" - אולם רבנו לא הזמינו, כי היה נודג לשבת ב"ליל הסדר" רק עם בני-ביתו. אולם מוהר"ן"ת מרב השתוקקותו, לאחר שגמר את הסדר שלו, הלך למקום אכסניתו של רבנו, ועבר ליד הדלת, וראה את רבנו כשעמד עם הכוס בידו ואמר את תפלת "שפוך חמתך", וזה היה לו כמוצא שלל רב.

א - תרצ"ב

כשסעד רבנו עם בני-ביתו, ב"ליל הסדר", היה יושב בראש

השלחן ובגני-ביתו בסוף השלחן שבחדר השני, כי השלחן היה ארוך, ועמד בין שני חדרים. ובשאר שבתות וימים טובים לא היה מסב עמם לשלחן כלל.

א — תרצג

בסוף ימיו של מוהרנ"ת, אמר: "חכמינו זכרונם לברכה, אמרו (ע"ז ה:): 'אין אדם עומד על סוף דעתו של רבו עד לאחר ארבעים שנה', ובכן מבין אני עתה, שבאמת כל השבעה בעטלרס [קבצנים] שבספר ספורי מעשיות, הם בעטלר אחד, כי כל בעטלר מיום אחד מקשר לבעטלר שביום האחר, כי אי-אפשר לשמר את העינים, אם אין שומרים את הפה וכו' וכו', ועל-כן כל השבעה בעטלרס, בהכרח שהם בעטלר אחד.

א — תרצד

פעם התנפח בלהט רבי עקיבא וולול עם מוהרנ"ת בפרוש פשט ב"מגן אברהם", באמצע הנפוח פנה אליו מוהרנ"ת ואמר לו: "אתה מתנפח עמי? ! פעם לא הכנתי פשט ב"מגן אברהם", וכו' אלי המגן אברהם בעצמו ואמר לי הפרוש... "דו שפארסט זיך מיט מיר? ! איך האב אמאל נישט גיוואוסט פשט אין מגן אברהם איז דער מגן אברהם אליין גיקומען און מיר גיזאגט פשט..."

א — תרצה

פעם פנה מוהרנ"ת לרבי נחמן מטולטשין ואמר לו קטע מהתפלה: "אשרי איש שישמע למצוותיך", וסיים ואמר: "מי שזכה לזה איני יודע, אף מי שהוא כזה, הריני מקנא בו! נחמן, אם אתה יהודי פשר, הרי מקנא אני בך..." "ווער ס'איז קען איך נישט, נאר ווער ס'זאל זיין בין איך אים מקנא, נחמן ביסטו א ערליכער יוד בין איך דיך מקנא..." והפטיר על זה רבי אברהם

בן רבי נחמן, ואמר, איך שהוא קרא מוהרנ"ת בכל זאת לאבי "יהודי בשר".

א — תרצו

בשנה הראשונה לאחר פטירת רבנו, היה אומר מוהרנ"ת בכל חצות לילה את הפרק: "אני הגבר ראה עני" שבמגילת איכה, כדי לנחם את עצמו על הסתלקותו של רבנו, ועין בימי מוהרנ"ת חלק א' סימן ס"ו.

א — תרצו

מוהרנ"ת היה נוהג לומר בתשעה באב את מגלת איכה והקנות וסדר התפלה וכו' בחדר סגור, והיה שוהה בו כל הלילה עד חצות היוב שלמחרת.

א — תרצו

רבנו נתן למוהרנ"ת בתחלת התקבולתו הרבה סדרים ושעורים ללמוד בכונה, כדי שעל ידי זה לא יהיה לו זמן אפילו לשמע את טענות בני משפחתו עליו וכל שכן לענות להם על קשיותיהם.

א — תרצו

אמר מוהרנ"ת: איני זוכר מה היה כתוב בספר הנשרף, שהעתיקו מפי רבנו, אולם זאת זוכר אני, שמדבר שם רבנו גם מענין הכנסת אורחים, והצעת המטה לאורח.

א — תש

פעם בא אברך אחד למוהרנ"ת ונתן לו רענדל אחד לפדיון ובקש ממוהרנ"ת שיתפלל עליו, "בעט גאט פאר מיר?", ותקף הלך ממוהרנ"ת, עד שאפלו לא הספיק מוהרנ"ת לדבר ולשאל בשלומו וכו', קרא לו מוהרנ"ת ואמר לו: "האם אתה זוכר עדין את מה שעבר עליך בעת פלוני, שהיתה לך צרה זו וזו, והכטחת לשם

יתברך שְׁשִׁישִׁיעַ אוֹתָךְ, מִתְחִיל לְעֲבֹדוֹ? וְהִנֵּה עֲזָרְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַיֵּצֵאתָ מֵהַצָּרָה, אוֹלָם עֲדִין לֹא הִתְחַלַּתְּ לְעֲבֹדוֹ כַּהֲגֵן כְּהִבְטָחְתָּךְ, וְשִׁבְחַתְּ הַבְּטָחְתָּךְ, וְכךָ הִלַּךְ וּמָנָה לְאַבְרָהָם הַזֶּה אֶת כָּל הַהִרְפָּתָקוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו, וּבְכָל פַּעַם הַבְּטִיחַ לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שָׂאֵם יֵצֵא מֵהַצָּרָה יִתְחִיל לְעֲבֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּרֵאוּי; "וְהִנֵּה עָמָה יֵשׁ לָךְ עוֹד צָרָה וְגַם הִיא בָּאָה לָךְ כְּדֵי לְרַמּוֹ לָךְ שֶׁתְּחִיל לְעֲבֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הָעֵקֶר מִתְכַּוְּנִים אֵלֶיךָ, וְאַתָּה בָּא וְנוֹתֵן לִי פְדִיּוֹן. מֵה אַתָּה חוֹשֵׁב שְׂאֵנִי הַשְׂכִּיר־יוֹם שֶׁלָּךְ? (הַנִּימְטָשִׁיק), אֲנִי אֶתְפַּלֵּל עִבּוֹרְךָ, וְאַתָּה תַּחֲזוֹר לְאַנְלַתְךָ? כִּי הָעֵקֶר מִתְכַּוְּנִים מִלְּמַעְלָה עֲלֶיךָ, וְכֵן גַּם אֲנִי אֶעֱזֹר וְאַתְּפַלֵּל עֲלֶיךָ..."

א — תשא

מוֹהֲרֵנִי תְּ אָמַר: "נְהוּג בְּעוֹלָם שְׁשִׁישִׁיעַ מְזִכְרִים אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַזְכִּיר גַּם אֶת תְּלִמִּידוֹ יְהוֹשֻׁעַ; וּכְשֶׁמְזִכְרִים אֶת רַשְׁבַּ"י מְזִכְרִים אֶת תְּלִמִּידוֹ רַבִּי אֲבָא; וּכְשֶׁמְזִכְרִים אֶת הָאֲרָ"י הַקְּדוֹשׁ מְזִכְרִים אֶת תְּלִמִּידוֹ רַבִּי חַיִּים וּויטאל; וּכְשֶׁמְזִכְרִים אֶת הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקְּדוֹשׁ מְזִכְרִים אֶת תְּלִמִּידוֹ הַמְּגִיד; וּכְשֶׁיִּזְכְּרוּ אֶת רַבֵּנוּ יִזְכְּרוּ גַם אוֹתִי..."

א — תשב

מוֹהֲרֵנִי תְּ אָמַר עַל מֵה שְׂאוֹמֵר רַבֵּנוּ, שְׂטוֹב לְהִיּוֹת סוֹחֵר מִלְּהַתְּפַרְנֵס מִמְּלֻמְדוֹת וְכוּ' כְּמִבְּאֵר בְּחַיֵּי מוֹהֲרֵ"ן, "בְּמָקוֹם לְהִיּוֹת סוֹחֵר בְּלֹא הִנְהַגְתְּ הַהִתְבּוֹדְדוֹת כְּכֹר טוֹב יוֹתֵר לְהִיּוֹת מְלַמֵּד, "אֵיידֶער אַ סוֹחֵר אֵן הַתְּבּוֹדְדוֹת אִיז שׁוִין בְּעֵסֶער אַ מְלַמֵּד."

א — תשג

פַּעַם צֵם מוֹהֲרֵנִי תְּ בְּתַעֲנִית בַּה"ב, כְּשֶׁשְׂאֵלוֹ רַבִּי נִפְתָּלִי: "הֲרֵי רַבֵּנוּ לֹא הִדְרִיכְנוּ בְּדֶרֶךְ הַתַּעֲנִיּוֹת", עֲנָה לוֹ מוֹהֲרֵנִי תְּ: "רַבֵּנוּ שִׁבַּח אֶת הַסְּדוּר "הַעֲבָה" "דַּעַם גְּרָאבֵן סְדוּר", וְשֵׁם כְּתוּב, שְׁצָרִיךְ לְצוּם.

א — תשר

רבי זלמן הרב ממעודיבקע, בנו של רבי ישעיה שלום בן רבי יודל תלמיד רבנו, היה דבוק במוהרנ"ת מאד מאד, ומחמת זה נתעוררה עליו מחלקת מבני עירו, ופעם, כשחזר מנסיעתו למוהרנ"ת התחילו שני אברכים לדבר בפניו דבורי בזיונות וכו' על מוהרנ"ת, ורצה רבי זלמן לצאת מהחדר, והלכו ונעלו בפניו את הדלת בכדי שיהיה מקרח לשמע את דבוריהם הרעים. אחר-כך לא לקח זמן רב ונפטר שני האברכים במיתה משנה, ואמר רבי זלמן על זה: "אני לא עשיתי זאת, לא הענשתי אותם, אולם מן השמים קינאו לכבודו של מוהרנ"ת."

א — תשה

פעם, כשספר רבי זלמן למוהרנ"ת מגדל היסורים שסובל מהמתנגדים בעד התקרבותו לדרך רבנו, צנה עליו מוהרנ"ת שישתק ולא יענה לחולקים כלל, אחר-כך אמר פעם רבי זלמן: "בזה שאמר לי מוהרנ"ת שאשתק ולא אענה להם, בזה נתן לי את הכח, שאוכל לשתוק".

א — תשו

מוהרנ"ת היה נוהג לבוא פעם בשנה לעיר מעודיבקע, כי מחמת שהיתה סמוכה לטשערין רצה לבקר גם שם, מחמת שרבנו היה דר שם, ואחר-כך היה נוסע לטשערין על שבת קדש והיה מתאכסן בבית רבי יעקב יוסף מחתנו של רבנו, ורבי זלמן הרב ממעודיבקע, מרב דבקותו והתקשרותו למוהרנ"ת, לא הסתפק בזה ששהה מוהרנ"ת בעירו, והיה נוסע אחריו לטשערין.

א — תשו

וספר רבי זלמן, שפעם כשבא לטשערין לשבת כדי לשהות שם בשבת עם מוהרנ"ת, רצה לראות את פני מוהרנ"ת מיד בבואו, אולם

מוהרנ"ת היה כבר בחדרו, ולרב דבקוהו והשתוקקותו לראות פניו, לא יכול היה להתאפק ופתח חרישית את דלת חדרו המיוחד של מוהרנ"ת, וראה אותו עומד ופניו בוערים ולוהטים מאד, ואמר, כשספר זאת לאנ"ש: "מה אומר לכם, מאתיים מנורות! שלש מאות מנורות! פניו להטו! ואמתי לעצמי: וכי אני זלמן, מטעה את עצמי בראיתי, אולם הבטתי היטב שוב וראיתי שוב כנ"ל, ותכף כשהבחין בו מוהרנ"ת, פנה אליו ואמר לו: "אה, זה אתה זלמן?", ונהפכו פניו כמקדם, עד שהיה חדוש זה — האחרון — גדול מהראשון, איך שבן רגע נשתנו פניו להרגלו. "נואס זאל איך אייך זאגן צווי הונדערט לאמפן! דריי הונדערט לאמפן! דאס פנים האט גיברענט! — האב איך ביי זיך גיטראכט איך זלמן זאל זיך נערן — ער האט גילויכטן — אה דאס ביסטו זלמן".

א — תשח

ב"שבועות הגדול", שהיה נקרא בפי אנ"ש "דער גרויסער שבועות", שהיה בשנת תקצ"ה, הגיע אז מארץ-ישראל גם רבי שמעון תלמידו ושמשו של רבנו עם בנו, כדי למצא לו זיווג בחוץ-לארץ, כי קשה היה לו למצא את זיוגו בארץ-ישראל. כששמע את דבורי מוהרנ"ת, התפעל כל-כף, עד שפנה לרבי יצחק, המכנה רבי איצ'ל, חתן המגיד מטרהויץ, ואמר לו: "תמיד חשבת על מוהרנ"ת שהוא תלמיד רבנו, כעת אני רואה שהוא הוא הרבי בעצמו!" "איך האב גיקלערט אז ער איז א תלמיד — איך זעה אז ער איז גאר דער רבי אליין!". ואמר לו עוד: "אני הרי מכין על "יהודי טוב", כלומר: "רבי", כי עזבתי את כל מפרסמי הדור והתקרבותי לרבנו בהיותו עדין ילד, וככן אני אומר לך, שפיוס מוהרנ"ת א הוא צדיק הדור!" "איך בין דאך א מכין אויף א "גוטער

יוד", איך האב דאך אפ גלאזט אלע מפרסמים און זיך
מקרב גיווען צו א אינגל — זאג איך דיר, אז היינט איז רבי
נתן צדיק הדור!".

א — תשט

פידוע, ה'זה מוהרנ"ת מקפיד מאד על כל שעוהו ורגעיו, ובגלל
זו היו לו כמה שעונים בביתו, ופעם אמר בדרך צחות על מאמר
המשנה שבאבות (פרק ד, ג): "אין לך אדם שאין לו שעה", שאדם
שאינו חי עם השעון והזמן, אינו אדם!.

א — תשי

מוהרנ"ת ה'זה נזקק כל-כך מלהשתמש ברפואות, עד שאפלו
הסגלות המוכאות בספר המדות כסגלה לרפואה, לא אבה להשתמש
בהם.

א — תשיא

מוהרנ"ת אמר על רבי עוזר תלמידו, שנפטר בחייו צעיר לימים
מהקפדתו, שהוא ה'זה בכחינת הציץ ומת (א"ה, עין בתורה ל"א
שבלקוטי מוהר"ן חלק א').

א — תשיב

כשה'זה מוהרנ"ת שוהה באומאן, ה'זה מתאכסן בביתו של רבי
נפתלי, ודודתו של מוהרנ"ת, שהי'ה דרה באומאן, הי'ה נודכת
לרבי נפתלי עבור הארוח, כי אצלה לא רצה מוהרנ"ת להתאכסן,
ועל-פן נהגה כן.

א — תשיג

אמר מוהרנ"ת: "כל מי שרק יתחבר לרבנו, יהיה מי שיהיה,
שוב לא יעזבנו רבנו לעולם עד שיתקנו".

א — תשיר

פעם, כשחל ראש-השנה להיות בליל יום שני, יצאו אנשי טעפליק מעירם לנסע לאומאן במוצאי שבת-קדש, ואת הסליחות של ערב ראש-השנה הנקראים "זכור ברית" אמרו יחדו בכפר "פאלאנקע" הקרוב לאומאן, ורוב אנ"ש משאר העירות הקדימו לבוא כבר על שבת, בכדי שיוכלו לומר גם את הסליחות באומאן. וכשהגיעו אנ"ש מטעפליק לאומאן, גער בהם מוהרנ"ת ואמר להם: "אם פך אתם נוהגים לבוא לראש-השנה, טוב יותר בכלל לא לבוא!", "איידער אזא ראש-השנה איז בעסער אין גאנצן נישט!". מוהרנ"ת היה מכנה את אנ"ש מטעפליק "טעפליקער בעלי בתים", אף-על-פי שהיו עובדי ה' מפלגים.

א — תשטז

כשחלתה זוגתו הראשונה של מוהרנ"ת, עבר אז רבי יודל בנסיעתו לאומאן דרך עיר ברסלב, כי כן היה נוהג, שבכל נסיעותיו לאומאן היה עובר ושוהה מעט בעיר ברסלב, צנה מוהרנ"ת לזוגתו, שחלף להתברך אצל רבי יודל, כשנכנסה אצלו ובקשה אותו שיתפלל לרפואתה, לא ענה לה רבי יודל כלום, אחר-כך אמר: "וכי מה יכול אני לעזור לה, ומוהרנ"ת צריך להביא לעולם עוד שני בנים..."

א — תשטז

רבי שמואל, אביו של רבי אבא'לה, לא היה קשור ודבוק תחלה כראוי במוהרנ"ת, אולם לאחר שראה, איך שבנו רבי אבא'לה שהיה דבוק מאד אחר מוהרנ"ת, מתפלל לפני העמוד ביום השנה של אמו (היינו זוגתו של רבי שמואל), שהתפלל אז בהתלהבות ודבקות נוראה, הבינו, שבנו זכה למדרגה זו, מחמת דבקותו במוהרנ"ת, ומאז דבק גם הוא במוהרנ"ת והתקרב אליו.

א — תשיו

רבי יצחק, חתן המגיד מטרהוויצע, התחיל לחבר תפלות על התורות שבלקוטי מוהר"ן עוד לפני מוהרנ"ת, אולם כשהגיע לתורה ג', לא ידע איך להתחיל לחבר ולסדר עליה תפלה. כשראה אחר-כך את התפלה של מוהרנ"ת על תורה זו המתחלת: "הבוחר בדרך עבדו ובוזרעו אחריו והבוחר בשירי זמרה וכו'" התפעל ואמר: "מוהרנ"ת הוא הוא הצריך לחבר את התפלות על התורות ולא אני..."

א — תשיח

רבי אהרן, הרב מבוסלב היה יושב לסעדת פורים עם בני-העיר בדרך הרבנים. פעם, באמצע הסעודה, כששמע מאנשים גדל השמחה שהיה אז בבית מוהרנ"ת עם תלמידיו העובדי ה' הגדולים, התפעל ושבח את מוהרנ"ת והפליג מאד בשבחו.

א — תשיט

רבי שמואל אייזיק חבר פמה ספרים ורל"י שליט"א מספר, שראה ספר דרוש ממנו, ובכל סיומי הדרשות היה מסים: "וכך איתא בלקוטי מוהר"ן וכו'", ובאר את הדרש על-פי דברי רבנו. הספר הזה נאבד ואיננו, חבל על דאבדין! ואמר רבי אברהם בן רבי נחמן, שגם בזה גדלה מעלתו של מוהרנ"ת ו"ל שהוא התחיל את כל דרשותיו בדברי רבנו שבלקוטי מוהר"ן, והציבם ביסוד מוצק, ועליהם דרש וחדש חדושו, מה שאין כן בחדושו של רבי שמואל אייזיק ו"ל.

א — תשכ

רבי משה ברסלבר ו"ל, נפטר בליל ראש-החדש שבט, ויום לפני פטירתו אמר לרבי אהרן קיבליטשער ו"ל, שילך ויאמר לרבי גייתא אבא-ליס שהיה לו יאר צייט בערב ראש החדש שישתדל ללמוד לעלוי נשמתו של הנפטר תורה בלקוטי מוהר"ן בנוסף ללמוד המשניות, כי כן שמע ממוהרנ"ת ו"ל שקמו שנהגים בני העולם

ללמוד משניות לעלוי נשמת המת כמו בן נכון שילמדו תורה מספר לקוטי מוהר"ן ויאמרו שיהיה למוד זה לעלוי נשמתו של הנפטר. ובאותה לילה עצמה נפטר רבי משה ברסלבר ז"ל.

א — תשכא

מוהרנ"ת ^{19.08.2018} אמר פעם: "בעת שהייתי שומע איזה דבור מרבני, הייתי מתלהב כל-כף, עד שהיה לי באותו עת בטול הבחירה לגמרי!"

א — תשכב

פעם אמר אחד למוהרנ"ת בקר טוב "רבי", ענה לו מוהרנ"ת בחזרה שנה טובה "עוזר". "גוט יאר באהעלפער". כאמר לו אם אני רבי הרי אני כרבי של ילדים קטנים, ובכן חשוב הנך כעוזר הרבי המסייע לו בלמוד הילדים. כל-כף ברח משמץ מנהיגות ורבנות.

א — תשכג

כשדבר פעם מוהרנ"ת משטות דרך העולם, אמר: כל בני העולם משוגעים המה (כל אחד ושגעונו), וגם אני כמותם, אולם זאת מעלתי שהפתי פקח. "די גאנצע וועלט איז משוגע און איך אויך נאר איך האב גיקענט א קלארן".

א — תשכד

כשהתנכח פעם אחד עם מוהרנ"ת ז"ל בעניני אמונה, התבטא מוהרנ"ת ז"ל ואמר לו: אתה מתנכח עמי, אמרתי להירש בער נאראא את ה' והאמין לי. כידוע היה הירש בער בתחילת התקרבותו אפיקורס גדול עד מאד.

א — תשכה

ספר רבי נחמן מטולטשין ז"ל, שבפני מוהרנ"ת ז"ל לא הבחין

בשום פעם שום חלוק בין כשהיה לו שום צרה לאחריה כשעזרו השם-יתברך, כי היה אצלו עת הצרה והישועה שנים, מרוב אמונתו ובטחונו בה, ורק לפני תפלתו ואחריה היה נכר שינוי בפניו.

א — תשכו

אמר מוהרנ"ת בסוף ימיו: העולם אומרים שהרב בעל הש"ף היה לו השבעת הקולמוס בכתיבתו את פירושו על השלחן ערוך וספריו, אני לא היה לי השבעת הקולמוס, אולם הספקתי לכתוב כל-כף הרבה מחמת ששמרתי את הזמן.

א — תשכו

בשבועות הגדול שהיה בשנת הקצ"ה בעת סעדה שלישיית של שבת, כשהבחין מוהרנ"ת בלחישות אנ"ש שלחשו בינם לבין עצמם, באמרם הרי הוא עצמו רבנו, צעק לעצמו בעת הזמירות "הני פלפי דחציפין" "כלב החוצה" "כלב ארויס", בתששו מפני הרהורי גאונה שלא יבסו בו.

א — תשכח

אמר פעם מוהרנ"ת: חן דקדושה האמתי היה לרבנו, אני אין לי חן אמת כזו, אולם תודה לאל, נקי אני מחן של שקר.

א — תשכט

אמר פעם: מדוע הולך לי סדר העבודת ה' בזקנותי בסדר, משום שבשנותי הצעירות עסקתי הרבה בהתבודדות. "פאר וואס אויף דער עלטער גייט מיר ריגולאר ווייל איך האב אויף דער יוגנד גיהאט אסאך התבודדות".

א — תשל

מוהרנ"ת אמר לפני הסתלקותו: "גם זה המוציא אצלי את דליי הזבל, יוכל להנהיג אחר-כך את הגלגל".

א — תשלא

אנ"ש שראו איך שרבי אפרים בן רבי נפתלי קשור ודבוק מאד אל מוהרנ"ת, הציעו אותו לשידוך לבת מוהרנ"ת, ואמר מוהרנ"ת שישאלו את רבי יודל ז"ל עבור זה, וכששאלו לרבי יודל אמר, שבעת השתטחותו על ציון רבנו ישאלהו לזה. אחר-כך אמר רבי יודל: "אמר לי רבנו ז"ל אם יש לי עוד שני ידידים שמחזיקים עצמם ביחד שגם הם יריבו ביניהם.

א — תשלג

ספר רבי נחמן מטולטשין ז"ל, שראה פעם את התפלה המיסדת על תורה נו "למה פניך תסתיר" איך שכל התפלה מחוקה מרוב דמעות ששפך ביה מוהרנ"ת, והכיר בה רק בגלל התיבות "למה פניך תסתיר", שהיו גדולות ובולטות, שבה פתח והתחיל את התפלה.

א — תשלה

פעם נסע מוהרנ"ת ז"ל עם עגלון אחד, שנשא בעגלתו שק קמח, כשהתחיל לרדת גשם שוטף, גנח העגלון מתי כבר נבוא לאכסניה? כי חשש שיתקלקל הקמח על ידי המטר, וחזר על זה כמה פעמים, נענה מוהרנ"ת ואמר, אצלו נגמר התכלית באכסניה, אולם התכלית שלי הוא רחוק להלן יותר ויותר.

א — תשלה

כשהתאונן פעם רבי נחמן מטולטשין לפני מוהרנ"ת באמרו חבל שלא זכיתי אף אני להכיר את רבנו, אמר לו מוהרנ"ת בגערה, וכי מי הכיר את רבנו "יוסף פרוניק"? יוסף זה היתה פרנסתו מזכיון העכר נוסעים על הגשר מעבר הנהר שבצד עיר רייריד לצד השני הקרוב לעיר ברסלב, והוא גם העביר את רבנו, והתפאר בזה, ורצה מוהרנ"ת ז"ל להדגיש שעקר הכרת רבנו אינה בראיתו גרידא, אלא כפי ידיעתו את רבנו בעומק וקיום עצותיו וכו'.

א — תשלו

מספרים בשם מוהרנ"ת שכשדבר פעם מגדל מעלת השמחה וחיובה, שאל אותו אחד ומה אעשה שאין לי ממה לשמח לרוב צרותי ויגוני, אמר לו מוהרנ"ת אם בן תלוג ותשאל לעצמך עתה שמחה מהישועות שעוד יושיע אותך הקדוש ברוך הוא ותצטרף אז לשמות על הטובה... שמח כבר עתה בזה. "בארג זאך אויס א שמחה".

א — תשלו

כידוע לא ישן מוהרנ"ת כי אם שעה מועטת, עד שהיה הדבר לפלא, וכששאלו אותו אנ"ש על זה ענה ואמר, הרי מטבעי זריז אני ובכן זריז אני גם בשנית. "איך בין דאך א זריז בין איך א זריז אין מיין שלאפן אויך".

א — תשלח

פעם כשנסע רבי נחמן מטולטשין עם מוהרנ"ת בעגלה, עף למוהרנ"ת כובעו העליון, והבין רבי נחמן טולטשינער שבודאי יהיה הדבר לבזיון למוהרנ"ת, לכנס לעיר ללא כובעו העליון, ובכן צוה לעגלון לעצור וטרח את עצמו לחזור ולחפש אחר הכובע עד שמצאו והחזירו למוהרנ"ת, כשהחזירו אמר לו מוהרנ"ת בשמחה "תנוח ראשך על מקומך", וכשהיה ראבר"נ מספר מעשה זו, הדגיש ואמר: "הרי היה לאבי ברכה ממוהרנ"ת שינוח לו ראשו על מקומו ומשום כך היה באמת אדם נבון ומיושב מאד".

א — תשלט

אמר פעם: "המשיח שלי כבר בא", כאומר, שמצידו אין כבר עכוב משיח, ומבחינתו משיח כבר בא, "מיין משיח איז שוין גיקומען".

א — תשמ

אמר מוהרנ"ת: אם הייתי רוצה לבאר ולכתוב דברי התחזקות על מה שנעשה בין האיש לאשתו (בינו לביתה) הייתי צריך להכפיל את חבורי, היינו ספרי לקוטי הלכות.

19/08/2018 17:00

א — תשמא

פעם באו בראש השנה לאומאן רבי שמחה ברוך ורבי אפרים בני שרה בת רבנו ז"ל, במרכבה מכובדת והדורה, כשראום מוהרנ"ת ורבי נפתלי, לא מצא הדבר חן בעיניהם, ואמרו זה לזה, מה יהיה עמם? צריכים לעשות להם טובה, וירדו מנכסיהם כל-כף עד שדאג מוהרנ"ת לספק בגדים עבור רבי אפרים.

א — תשמב

היה אחד מהמפורסמים שקבל על עצמו בקבלה חמורה להזהר משום חשש שקר ולדבר רק אמת בתכלית, וכל עבודתו ודבוריו היה סביב קוטב זה, פעם בלית ברירה היה חייב לעבור את הגבול, אולם לא היה לו פספורט, וכששאלו אותו שומרי הגבול אם יש לו דרכון? ענה שאין לו, מחמת מדת האמת, ותפסוהו לבית הסוהר, והיה צריך אחר-כך לבטל הרבה מתורה ותפלה ולשקר שקרים הרבה כדי לצאת לחפשי, ודבר מוהרנ"ת מזה, ואמר, שזה היה לו מחמת שלא ידע להשתמש עם מדת האמת בדרך הנכונה, כי היה לו רק לנענע בראשו כסימן הן והיה עובר הגבול בשלום, ומחמת חומרתו במדת האמת שלא במקומה נאלץ אחר-כך לשקר שקרים גדולים ולבטל הרבה מתורה ותפלה עבור שחרורו מחמת מדת האמת שלא במקומה.

א — תשמג

פעם אמר מוהרנ"ת, אלו לא היו המתנגדים גורמים לי הזק רק בזה שקפחו את פונסתי, לא הייתי דואג כלל, כי יש לי מדת הבטחון. "זיי זאלן מיר מער ניט טאן נאר וואס זיי זענען מיר

מקפח פרנסה, ואלט איך נישט גיזארגט ווארום איך האב
בטחון".

א — תשמד

בעת המחלקת ה'ה מוהרנ"ת מחזק את אנ"ש באומרו להם:
"ברוך השם ווראניקעס זיינען מיר נישט ז'עדנע", ווראניקעס
הוא מאכל מעיסה מבשלת, והוא מאכל פשוט וזול, והיינו: אף-על-
פי שיש עלינו מחלקת כזו, עד שמקפחים את פרנסתנו, אף-על-פי-
כן ברוך-השם עדין יש לנו מה לאכל, ולא נתן ה' למוט רגלינו.

א — תשמה

אמר מוהרנ"ת: "אלו היו תלמידי מאריכים ימיהם, (כי נסתלקו
רבים בקצור שנים), הייתי מוציא לחולקים את שניהם ועיניהם.
לרב קדשתם, צדקתם ומעלתם.

א — תשמו

בעיר ברשאד דר אחד מהמתנגדים בשם פנחס, שחוננו ה'ה
איש נכבד מעיר ברסלב. בעת המחלקת רצו המתנגדים מתושבי עיר
ברסלב להביא את פנחס הנ"ל לברסלב, כדי שיעמד לצידם
במחלקת, פי ה'ה איש תקיף ועז פנים. אנ"ש, כשנודע להם זאת,
פחדו מאד, וכנסה אדל, בת רבנו, למוהרנ"ת והתאוננה לפניו על זה,
ואמרה לו בשברון לב: "כבר שלחו עגלה לברשאד להביאו, נחמה
מוהרנ"ת ואמר לה בניחותא: "הוא לא יבוא! הוא לא יבוא!", וכך
הנה, שבבוא העגלה מברסלב לברשאד לקחתו, כבר ה'ה לאחר
מיתתו, ומצאו את תושבי המקום מלויים אותו לקברו. כשנודע זאת
אחר-כך בברסלב, אמר מוהרנ"ת: "מיתה היא לא נקמה, אולם יש
על ידי זה הרוחה", "טויט איז נישט קיין נקמה, אבער א
וויגאדע איז".

א — תשמז

בעת שה'ה מוהרנ"ת מוגלה מברסלב לנעמירוב שלש שנים,

אף-על-פי-כן כְּשֶׁהִגִּיעוּ יְמֵי רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, לֹא הִסְתַּכַּל עַל שׁוֹם מְנִיעָה וּבָא לְשֹׁהוֹת בְּאוֹמָאן עִם אֲנִ"שׁ עַל רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה. אוֹלָם הַמִּתְנַגְּדִים, שֶׁעָקְבוּ אַחֲרָיו, הִלְשִׁינוּ עָלָיו וּמָסְרוּ אוֹתוֹ לְמִשְׁפָּלָה, וּבָאוּ הַשׁוֹטְרִים וְלָקְחוּ אֶת מוֹהֲרַנְ"תָּ לְמַעְצָר, בְּעֵת שֶׁהָיָה עַל הַצִּיּוֹן בְּעָרֵב רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, וְלֹא אָבּוּ לְשַׁחֲרוּ, עַד שֶׁכַּמָּה מַגְבִּירֵי הָעִיר אוֹמָאן, שֶׁהָיוּ חֲלָקִים מֵאֲנִ"שׁ וְחֲלָקִים קְרוֹבִים בְּדַעְתָּם לְאֲנִ"שׁ, כְּמוֹ רַבִּי קֶלְמֵן וְעוֹד, הִלְכוּ לְבֵית הַמוֹשֵׁל וְהִבְטִיחוּ לָהֶם, שֶׁהֵם לוֹקְחִים עֲלֵיהֶם אֶת הָאֲחֵרִיּוֹת, וְהֵם עֹרְבִים עַל זֶה, שֶׁיַּחֲזִירוּ לָהֶם אֶת מוֹהֲרַנְ"תָּ תַּכְףּ בְּמוֹצָאֵי רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, וְהִסְפִּימוּ וּשְׁחָרְרוּ אֶת מוֹהֲרַנְ"תָּ עַל רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה. ^{אוצר החכמה}

בְּמוֹצָאֵי רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, בָּא מוֹהֲרַנְ"תָּ לְבֵית הַמִּשְׁטָרָה וְלָקְחוּהוּ בְּאֶסִיר לְשִׁלְחוֹ חֲזָרָה לְנַעֲמִירוֹב, וְשִׁלְחוּ עִמּוֹ כַּמָּה שׁוֹטְרִים שֶׁיִּשְׁגִּיחוּ עָלָיו שֶׁלֹּא יִבְרַח, וְהָיָה לְמוֹהֲרַנְ"תָּ מִזֶּה חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, עַל שֶׁמִּטְפִּילִים בּוֹ בְּאֶסִיר שֶׁפֶל, וְהַמִּתְנַגְּדִים שֶׁבְּלֹא-דִיּוֹן הִתְכַּוְּנוּ, שֶׁכְּשִׁיעֵבוֹר מוֹהֲרַנְ"תָּ דָרְכָם, יָכוּ אוֹתוֹ וְכוּ' חֵס וְשְׁלוֹם, אוֹלָם בְּגִלְלַת הַמִּשְׁמֵר שֶׁלִּינָה אֶת מוֹהֲרַנְ"תָּ, לֹא יָכְלוּ לְהוֹצִיא אֶת מַחְשַׁבְתָּם לְפַעַל, וְרָאָה מוֹהֲרַנְ"תָּ שֶׁמֶן הַשָּׂמִים סוֹבְבוֹ כִּף אֶת הַדָּבָר, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאָנֶה לוֹ כֹּל רַע. לְשָׁנָה הַבָּאָה כְּבָר סִדְרוּ אֲנִ"שׁ רִשְׁיוֹן מִיַּחַד עֲבוּרוֹ, כְּדִי שֶׁיּוּכַל לְבֹא וּלְשֹׁהוֹת עִם אֲנִ"שׁ בְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה. ^{15/08/2018}

א — תשמח

פַּעַם, כְּשֶׁדִּבֶּר מוֹהֲרַנְ"תָּ מַגְדֵּל הַהִסְתָּרָה וְהַעֲלַמַת הַטּוֹב הַנִּמְצָא בְּעוֹלָם, אָמַר: "גַּם הַחוֹלֵק עַל רַבְּנוּ לֹא הָיָה בְּתַחֲלָה מְפָרֵס בְּעוֹלָם כָּלֵל, רַק לְאַחַר שֶׁהִתְחִיל לְחַלֵּק עַל רַבְּנוּ, נִתְפָּרֵס וְנִתְּוַדַּע בְּעוֹלָם.

א — תשמט

פַּעַם יָשַׁב מוֹהֲרַנְ"תָּ עִם אֲנִ"שׁ בְּאֵיזָה מְקוֹם בְּסַעוּדַת שִׁבְתָּ וְכָל פַּעַם כְּשֶׁהִתְחִילוּ לְזַמֵּר אֵיזָה נִגּוֹן בְּנוֹסַח שֶׁלָּנוּ אוֹ כְּשֶׁרָצוּ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים בְּעַבְדוּת ה' יְתִבְרַךְ, הִפְרִיעַ לָהֶם אֵיזָה מִתְנַגֵּד, בְּזֶה שֶׁהִתְחִיל

שיח שרפי קודש

קפה

לומר נגון אחר ולומר איזה דבורים, פנה אליו מוהרנ"ת ואמר לו "בשלחן שלנו שרים את הנגונים שלנו ומדברים את השיחות שלנו", "ביי אונזער טיש אונזערע נגונים אונזערע שיחות". ושאל בצוותו, ואם לא?! טאמער נישט?! ענה לו מוהרנ"ת "פאטשט מען" יסרתו לך בפנים.

א — תשנ

כשרצה אחד מהחולקים לבוא לגור באומאן בקביעות, פי חשב, שפזה יכניע את אנ"ש, הלכו מוהרנ"ת ורבי נפתלי להירש בער לדבר עמו בענין זה, שישתדל למנע זאת. כשראם רבי הירש בער, פנה לחדרו והתמהמה לצאת, ולא יכלו להתמהמה כל-כף והלכו מביתו, בדרך חזרתם התמרמר רבי נפתלי לפני מוהרנ"ת ואמר לו: "לדעתי, גם אותו כבר שחדו המתנגדים..." אמר לו מוהרנ"ת: "לדעתי, אין הדבר כן, אלא כשראה אותנו באים, רצה לנוח מעט מעיפותו, לפני שיפגש אתנו", וכך חזרו לביתם, אחר-כך ראה רבי נחמן מטולטשין איך שהירש בער בא ומתקרב לבית והודיע זאת למוהרנ"ת. אמר לו מוהרנ"ת, שלא ישהה בביתו, בעת שיידבר עמו, אולם רבי נחמן מטולטשין לא יכול היה להתאפק ונשאר בבית ושמע מאחורי הדלת, איך שרבי הירש בער מתנצל לפני מוהרנ"ת, איך שהלך לנוח מעט, כשראה אותם לבוא, אולם לרב עיפותו נרדם ובקש מאד את סליחתו, ושמע גם איך מוהרנ"ת מבקש ממנו על ענין הנ"ל. ענה לו הירש בער: באמת היו אצלי המתנגדים ונסו לשחד אותי ולהשפיע עלי, אולם בעירו של רבנו ארשה ואסכים למתנגד עליו לבוא ולדור בו?

א — תשנא

פעם אמר אחד מהמתנגדים לאחד מאנ"ש: ראה מי הרבי שלכם (בהתכוננו על מוהרנ"ת) — תמיד אפשר להפגס אצלו בלי שהיות, מה שאין-כן אצל הרבי שלי, באים אליו כל-כף הרבה אנשים עד

שֵׁשׁ תור אַרוֹף מָאד בְּשׂרוּצִים לְהַכְנִס אֵלָיו. עָנָהוּ הֵהוּא מֵאַנְ"שׁ
בְּעֵנָה: "כִּי מָה אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת שְׁהַרְבֵּי הַגְּדוֹל שְׁלֶךְ בְּעֵצְמוֹ עוֹמֵד עַל
דֶּלֶת חֲדָרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי שְׁלֵי וְאִינוּ מְנִיחַ לְאַף אֶחָד לְהַכְנִס אֵלָיו".

א — תשנב

מוֹהֲרֵנ"ת וְהַרְבּ מִסְאֲנוּרָאן הָיוּ מָאד בִּידִידוּת לִפְנֵי הַמַּחְלוּקָת,
וְשֵׁינֵיהֶם יַחְדָּיו הָיוּ מִתְאַכְסְנִים בְּבֵית רַבִּי נְתַנְאֵל הַגְּבִיר. פַּעַם בַּעַת
הַיּוֹתֵם שָׁם, שָׁאַל הַרְבּ מִסְאֲנוּרָאן אֶת מוֹהֲרֵנ"ת מִדּוּעַ אֵינוֹ הוֹלֵךְ
לְבוֹשׁ בְּבִגְדֵי מְשִׁי כְּדָרֶךְ הַרְבָּנִים, עָנָה לוֹ מוֹהֲרֵנ"ת כְּדָרֶךְ צַחוּת,
"בְּגִלְל קְמֻצָנוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי נְתַנְאֵל" (שְׁהִיָּה קְמֻצָן לִפִּי עֲרֵךְ עֲשִׂירוֹתוֹ).
כְּאוֹמֵר שְׁמַחַמַת עֲנִיּוֹתוֹ אֵין לוֹ מַעוֹת לְקִנּוּת לַעֲצָמוֹ בְּבִגְדֵי מְשִׁי, אָמַר
הַרְבּ מִסְאֲנוּרָאן לְמוֹהֲרֵנ"ת "יֵשׁ פּוֹסֵק אֶחָד שְׁאֵין פּוֹסְקִים כְּמוֹתוֹ
בְּהַלְכָה מִטַּעַם הַיּוֹתוֹ קְמֻצָן, וְזֶה סוּד בֵּין גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה מִי הוּא
הַפּוֹסֵק הַזֶּה", אָמַר מוֹהֲרֵנ"ת: כֵּן, כֵּן, כְּאוֹמֵר שְׁיִדּוּעַ לוֹ מִזֶּה, יוֹדֵעַ
גַּם מִיְהוּ הַפּוֹסֵק הַלּוֹ, הַתְּכוּפֶף הַרְבּ אֶל מוֹהֲרֵנ"ת בְּכַדֵּי שְׁיֵאמַר לוֹ
מוֹהֲרֵנ"ת מִי הוּא, וְלַחֵשׁ לוֹ מוֹהֲרֵנ"ת בְּאַזְנוֹ מִי הוּא הַפּוֹסֵק הַלּוֹ,
הַתְּפֵלָא הַרְבּ מָאד, וְאָמַר לְמוֹהֲרֵנ"ת: אִם כֵּן בּוֹדָאֵי שְׁצַרִּיכִים אַתָּם
לְלַכֵּת בְּבִגְדֵי מְשִׁי, הַפְטִיר שׁוֹב מוֹהֲרֵנ"ת וְאָמַר: "אִם כֵּן שׁוֹב סִבַּת
הַדְּבָר הוּא בְּגִלְל קְמֻצָנוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי נְתַנְאֵל", "אִיז דָּאָךְ דָּאִס
וּוִיטְעֵר אֵיבְעֵר דֵּי קְמֻצָנוֹת פּוֹן רַבִּי נְתַנְאֵל".

א — תשנג

בַּעַת הַמַּחְלוּקָת שְׁהִיָּה עַל אַנְ"שׁ, דְּבַר מוֹהֲרֵנ"ת עִם כְּנוֹ רַבִּי
יִצְחָק בְּעֵנִין הַנְּסִיעָה לְאוּמָאן עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְאָמַר לוֹ: בְּאֵם תִּתְגַּבֵּר
הַמַּחְלוּקָת כָּל כֶּף עַד שְׁלֵא תוּכַל לְלַכֵּת לְצִיּוֹן בְּעֵרֵב רֵאשׁ הַשָּׁנָה
תַּעֲמוֹד אֶפְלוֹ בִּ"רוּט הוִיז" (זֶה הָיָה מְרַכְזוֹ קְנִיּוֹת גְּדוֹל בְּאוּמָאן שְׁכַנוֹ
אוֹתוֹ בְּצוּרָה כְּזוֹ שְׁיֵשׁ בוֹ שׁוֹרֹת חֲנוּיּוֹת מְבִית וּמַחוּץ בְּצוּרַת עֲגוּל
וְנַתַּן הָיָה לְהַשְׁקִיף מִשָּׁם (לְרֵאוֹת אֶת הַצִּיּוֹן) וְתַשְׁקִיף מִשָּׁם עַל הַצִּיּוֹן

ותאמר שם את העשרה מזמורים "תיקון הכללי", ואם לא יתנו לך המתנגדים להתפלל בבית-הכנסת יחד עמם, תתפלל באולם הכניסה של בית-הכנסת הנקרא "פאליש", העקר שתהיה באומאן, "אין אומאן זאלס טו זיין".

19.08.2018

אגודת התורה

א — תשנר

פעם, כשטבל מוהרנ"ת במקוה בברסלב, עמד שם אחד מהמתנגדים ורצה לשפוף על מוהרנ"ת דלי מים רותחים, אולם רבי נחמן טולטשינר, שלנה את מוהרנ"ת, אחז בו וכפף את ידו עד שנשפכו המים שבדלי וסבל את מזמתו, וכשהכחין מוהרנ"ת אחר-כך בנעשה, אמר: "הוא כבר יהיו לו בחורות זקנות" — ער וועט שוין האבן אלטע מוידן", וכן היה, שכל בנותיו לא התחתנו. ר' לוי יצחק שליט"א עוד הפיר אחת מבנותיו, שהיתה כבת שמונים שנה ומעלה, והיו מכנים אותה ואת אחיותיה "בנותיו של פציא", כי שם אביהן היה פנחס.

א — תשנה

ספר הרב הקדוש רבי מרדכי מסלונים וצ"ל, שהפיר איש אחד זקן בטבריא, שלא היו לו בנים, וספר הזקן לרבי מרדכי, שהוא יודע מדוע אין לו בנים, משום שפעם בילדותו זרק אבן על מוהרנ"ת, ופנה אז אליו מוהרנ"ת ואמר לו: "מספן הרי תשאר אבן..." "דו וועסט דאך בלייבן א שטיין".*

א — תשנז

אמר מוהרנ"ת בעת המחלקת: "אם לי היה כסף, הייתי קונה בו את כל החולקים...!"

א — תשנז

בעת המחלקת הגדולה שהיה על אנ"ש, אמר מוהרנ"ת: "בחגץ בוער אש המחלקת אולם בפנים ממשיך בית-החרושת (של עבודת

השם יתברך) לעבד הלאה!", "אין דרויסן ברענט א פייער, אבער אינווייניג ארבעט נייטער דער פאבריק!".

א — תשנח

בעת המחלקת הגדולה, שהיתה על כלליות אנ"ש, שהיתה קשה מנשוא, כי כל אנ"ש סבלו מזה בגופם ונפשם, כידוע, התבטא אחד מתלמידי רבנו ואמר: "יש לי אריכות אפים וסבלנות על הנהגותיו של מוהרנ"ת". כששפרו זאת אחר-כך למוהרנ"ת, אמר: "וכי על מה צריך הוא אריכות אפים בגללי, ומה אשמתי בזו המחלקת, ואם יש לו אריכות אפים הרי שהוא צדיק".

א — תשנט

בעת המחלקת שהיה על אנ"ש, שסבלו מאד מהחולקים כידוע. אמר להם מוהרנ"ת: "אתם כמו שאתם, והנכם רוצים עוד להתקרב לרבי גדול ונורא כזה?!" היינו: מחמת שאנו אנשים קטנים במעלה ואנו רוצים להתקרב לרבנו, על-כן עובר עלינו מה שעובר. "איר זענט אזוי ווי איר זענט און איר ווילט נאך מקורב ווערן צו אזא רעבן?".

א — תשס

בעת שלקחו את מוהרנ"ת למאסר בהשתדלות המתנגדים וכו' ולוו אותו המתנגדים בבזיון גדול וגם בתו של משה חנקעס עם שאר המתנגדים צחקו והתעללו במוהרנ"ת, שמעו אנ"ש איך שמוהרנ"ת אמר: "וכי מה אני שומע אותם, הנה אומרים שזה כבר ארבעים שנה לאחר פטירתו של רבי נתן", "וואס ער איך זיי האט וועט מען שוין זאגן ס'איז שוין פערציג יאר נאך רבי נתן". כל-כך היה דבוק תמיד בזכרון יום המיתה. ושמעו אז גם אנ"ש איך שמוהרנ"ת אמר עליה, יצאנית, הרי עוד תמותי בכלכה ברחוב, וכן הנה, שפעם כשהלכה לחתונה אחת מלובשת במלבושי כבוד, נפלה כפגר באמצע הרחוב.

א — תשסא

בְּשִׁנְגָמְרוֹ שֶׁלֹשׁ הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מוֹהֲרֵנִי"ת מַגְלָה לְנַעֲמִירוֹב — בֵּין הַשָּׁנִים תַּקצ"ה-תַּקצ"ח — וְהָיָה מְדַבֵּר שִׁיחֹר לְבִרְסֵלֵב, אָמַר מִשֶּׁה חִינְקֵעֵס הַחֹלֶק: "נו, נו, כְּשֶׁבִכְף יָדֵי יִגְדְּלוּ שְׁעָרוֹת יַחֲזֹר הוּא לְכָאן. הִנֵּה, כְּבָר הוֹלֵךְ אָנִי לְמוֹשֶׁל "הַגְּאֹרְדֵינִיטְשָׁא" וְאֶסְדֵּר עֲנִינָן זֶה שְׂלֵא יוֹכֵל מוֹהֲרֵנִי"ת לְבוֹא". וְקָם וְהִלֵּךְ לְבֵית הַמוֹשֶׁל וְתַכְף כְּשֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמוֹ, הִרְגִישׁ שְׂלֵא בְּטוֹב וְנִפְל מִתְעַלֵּף, וְהַמוֹשֶׁל שָׂרְאָהוּ מִתְעַלֵּף, חֲשַׁשׁ שִׁיִּעְלִילוּ עָלָיו שְׂרָצָה לְהַרְגוֹ מִחֲמַת עֲשִׂירוֹתוֹ, וְעַל-כֵּן צָנָה לְמִשְׁרָתוֹ לְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ תַכְף וּמִיָּד. אוֹלָם, לֹא מִצְאוּ עֲגֵלָה לְהוֹצִיאוֹ וְלִהְבִּיאוֹ לְבֵיתוֹ, עַד שֶׁבְּלִית בְּרָרָה לְקַחוּ עֲגֵלָה הַמּוֹלִיכָה צוֹאָה וְזָבֵל, וּבְעֲגֵלָה זוֹ לְקַחוּהוּ לְבֵיתוֹ, וְנִפְטַר תַכְף. וְעַיִן בְּמַכְתָּבֵי מוֹהֲרֵנִי"ת מְכַתֵּב קנ"ג.

א — תשסב

בְּעַת הַלְוִיתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה חִינְקֵעֵס יָצָא מוֹהֲרֵנִי"ת מְעִיר בְּרִסְלֵב, כִּי אָמַר: "לֵהֲשָׂאָר בְּעִיר וְלֹא לְלָקֵת לְהַלְוִיתוֹ — אֵינִי יוֹכֵל, כִּי הָרִי בְּכָל זֹאת תִּמְדָּה הִרְבָּה בְּרַבְּנוֹ בְּהִיוֹתוֹ מְקַרֵּב אֵלָיו, וְלָלֵקֵת לְלוֹנָה, גַּם אֵינִי רוֹצֵה בְּגִלְל כָּל הַמַּחְלֵקֵת שִׁנְגָרֵם עַל יָדוֹ, וְגַם שְׂמָא יַחֲשָׁבוּ שֶׁזֶה מִשְׁמַחַת הַנְּקָמָה בּוֹ, וְעַל כֵּן יָצָא בְּמִשְׁדָּה זְמַן הַלְוִיתוֹ מְעִיר בְּרִסְלֵב...

א — תשסג

כְּשֶׁסָּפְרוּ לְמוֹהֲרֵנִי"ת, שֶׁמִּשֶּׁה חִינְקֵעֵס הִתְפָּאָר שֶׁהוּא מוֹכֵן לְמַכֵּר לְכָל הַמְּעַנִּין אֶת שְׂכָר הַצְּדָקוֹת שֶׁנָּתַן לְרַבְּנוֹ, אָמַר מוֹהֲרֵנִי"ת: "זֶה כְּבָר לֹא יַעֲזֹר לוֹ!" "דָּאֵס וְעַט אֵיהֶם שׁוִין נִישְׁט הַעֲלֵפֵן!". כְּשֶׁבְּכַוְנָתוֹ לומר, שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׁעֲשֵׂה מַה שְׁעֲשֵׂה, וְקַלְקַל מַה שְׁקַלְקַל עַל יָדֵי הַמַּחְלֵקֵת, אֵף-עַל-פִּי-כֵן סוּף-כָּל-סוּף יִקְבֵּל אֶת שְׂכָר הַצְּדָקוֹת שֶׁנָּתַן לְרַבְּנוֹ.

א — תשסד

מֹשֶׁה חִינְקֵעֵס, שְׁדָר בְּכַפֵּר שְׁעִרְיוּעֵץ, הִתְחִיל לְחַלֵּק עַל מוֹהֲרֵנִי"ת

אחר שִׁנְשָׂא אֶת זוגתו השְׁנִיָּה שֶׁהִיָּתָה בְּתוֹ שֶׁל הָרַב מְטָאמְשְׁפִיל שֶׁהִיָּה מְקַרֵּב לְחֻלְקִים, וְהִיא אֲשֶׁר הִטְתָּה אֶת לְבָבוֹ לְחֻלְקַת עַל מוֹהֲרַנְ"ת וְאַנ"ש.

א — תשסה

כִּידוּעַ, שְׁדָּךְ מִשֶּׁה חִינְקֵעַס אֶת בְּתוֹ עִם רַבִּי אַבְרָהָם בְּעֶרְנִי וְנָכַד רַבְּנֵנוּ, וְאַחֲרֵי-כֵן בְּגִלְל הַמַּחְלָקָת, הִתְגַּרְשָׁה מִמֶּנּוּ. הִגִּט נַעֲשֶׂה בְּאַכְזָרִיּוּת כְּזוֹ, עַד שֶׁאֶפְלוּ אֶת הַטְּלִית שֶׁקָּבַל לְחַתְּנָתוֹ לְקַחוּ מִמֶּנּוּ בְּחֻזְרָה... אוֹלָם אֶפְלוּ חֻכְרֵיו הַמַּתְנַגְדִּים שֶׁל מִשֶּׁה חִינְקֵעַס, צִחְקוֹ וְהַחְלוּצָצוּ מִמֶּנּוּ, וְהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: "אוּצֵר כְּזֶה, וְאַבְרָךְ יָקָר כְּמוֹהוּ אִתָּה מְגַרֵשׁ מִבֵּיתְךָ?!"

א — תשסו

בְּעַת הַמַּחְלָקָת רָצוּ תוֹשְׁבֵי הָעִיר בְּרִסְלָב לְהַפְסִיק לְתַת לְעֲנִיִּי אַנ"ש בְּכָל יוֹם חֲמִישִׁי אֶת הַסִּיר עִם הַקֶּמַח, שֶׁכֵּךְ הָיוּ נוֹהֲגִים לְחַלֵּק לְכָל הָעֲנִיִּים סִיר מְלֵא עִם קֶמַח, כְּדִי שִׁיְהִיָּה לָהֶם לְאַפּוֹת בּוֹ חִלּוֹת לְשַׁבַּת-קֹדֶשׁ. כְּשֶׁנּוֹדַע הַדְּבָר לְמִשֶּׁה חִינְקֵעַס, עָצַר בְּעֵדָם וְאָמַר לַמַּתְנַגְדִּים: "זֹאת לֹא!". וְלֹא נָתַן לָהֶם רְשׁוּת לְהוֹצִיאוֹ לַפְּעַל. כְּשֶׁשָּׁמַע מִזֶּה מוֹהֲרַנְ"ת, אָמַר: "הָרִי אָמַר כְּכֹר רַבְּנֵנוּ, שֶׁכָּכֵל עוֹלָה יֵשׁ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹבָא בְּשִׁיחֹת הַר"ן סִימֵן ע"ח. עַל-כֵּן גַּם לְמִשֶּׁה חִינְקֵעַס, בְּהִקְרַח שִׁיְהִיָּה בּוֹ אֵיזָה יִשְׂרָאֵל בֵּין כָּל הָעוֹלּוֹת שֶׁלוֹ.

א — תשסז

פַּעַם נִכְנַס לְקְלוּזוֹ אֵיזָה מַתְנַגֵּד בְּשֵׁם "שְׁנִיאֹר דְּוֹד" וְהִתְחִיל לְצַעֵק עַל אַנ"ש וּלְדַבֵּר עֲלֵיהֶם שְׁלֵא כְּהִגּוֹן, אָמַר עָלָיו מוֹהֲרַנְ"ת כְּשָׁמוּ כֵּךְ הוּא, כִּי שְׁנִיאֹר דְּוֹד רִאשֵׁי-תִּבְכוֹת ש"ד.

א — תשסח

בְּעַת הַמַּחְלָקָת הַשְּׁתַּדְּלוּ הַמַּתְנַגְדִּים לְהוֹצִיֵא צוֹ גְרוּשׁ עַל מוֹהֲרַנְ"ת וּלְגַרְשׁוֹ מִכָּל אוֹקְרַאינָא, אוֹלָם כְּשֶׁעִזַּן מוֹשֵׁל הָעִיר

בפרוטוקול ובכתב התביעה נגדו, הבין, שאין האשמה במוהרנ"ת, ועל-כן כדי להשתיק את המלשינים, צנה שיחזור מוהרנ"ת לעיר מולדתו לנעמירוב, ונה היה סטירת לחי למתנגדים, כי נעמירוב רחוקה מברסלב רק כשעה עשר קילומטר. שם בנעמירוב התאכסן בבית אחיו רבי יודל, ושהה אצלו משך כל שלש השנים שהגלה לשם.

[א"י תשס"ט]

[19.08.2018]

א — תשס"ט

בשנת תקצ"ה בעת המחלקת הגדולה על אנ"ש, בא רבי יודל להשתטח על ציון רבנו עם עוד תשעה מאנ"ש, ובכדי להגן על חיי מוהרנ"ת, החרמו שם את המתנגדים שירדו לחיי מוהרנ"ת ללא נשוא, — ואחר שיצא מהציון הזכיר את מאמר הגמרא (סוטה כ). יש זכות תולה שנה ויש שנתיים ויש שלשה — יותר לא! וכך הנה, שהשיכה ההתנגדות עד לשנת תקצ"ח, ובאותה שנה נפטר רבי יודל וכמו-כן החולק. כששמע מוהרנ"ת מזה אחר-כך, חרה לו הדבר, ואמר, שאין זה מדרך רבנו.

א — תשע

כשנפטר רבי שמואל בבית מוהרנ"ת, פמבא במקבלי מוהרנ"ת מקרב ל"א, הוציאו המתנגדים קול ואמרו: "כל מי שרק מתקרב אל מוהרנ"ת — נפטר!".

א — תשע"א

הצדיקים רבי פנחס ורבי אפרים אבא, בני רבי משה, בנו של הרב הקדוש רבי פנחס מקאריץ וצ"ל, קבלו עונש מלקות "שמין" בגלל עלילה שהעלילה עליהם הממשלה, מחמת שמצאו גוי שעבד בבית הדפוס שלהם, הרוג, והעלילו עליהם שהם הרגוהו, ובעת המחלוקת עם אנ"ש, היו מצדדים מאד לטובת אנ"ש. ואמר מוהרנ"ת שאילו היו עומדים יותר לטובת אנ"ש ומגינים עליהם, כי

כחם הִיָּה רב וגדול, הִיו גְּצוּלִים מֵהֵלֶקֶתָּהּ. וּכְשֶׁהֲקִיטוּ אוֹתָם הַמִּתְנַגְּדִים וְאָמְרוּ לָהֶם, הֲלֵקוּ אֶתְכֶם מִחַמַּת שְׂאֵתָם מִצְדָּדִים לְטוֹבַת חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב, עָנוּ לָהֶם, אוֹתָנוּ הֲלֵקוּ כִּאֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶתְכֶם יִלְקוּ שֵׁם בְּעוֹלָם הַבָּא.

א – תשעב

בְּשָׁנוֹת הַמַּחֲלָקֶת הַגְּדוּלָּה, הִיָּה פְּעַם בְּרֵאש־הַשָּׁנָה שֶׁהִתְפַּלְלוּ אֲנִי שׁ כְּשֶׁתְּרִיסֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת סְגוּרִים, לְרוֹב פְּתָדִים מְזִרְיָת אֲכָנִים וְכִדּוּמָה, לְאַחַר הַתְּפִלָּה הַבַּחֲזִין מוֹהֲרֵנִי שֶׁתְּשִׂי אֲנִי שׁ הוֹלְכִים לְבֵיתָם כְּנֶהוּג, וְשֶׁאֵלֶם מוֹהֲרֵנִי שׁ עַל זֶה, אָמְרוּ לוֹ, שֶׁמִּפְּתָדִים לְצֵאת הַחוּצָה, מִחַמַּת שְׂנֵאֶסְפוּ הַמִּתְנַגְּדִים בַּחוּץ לַעֲשׂוֹת שְׂפָטִים בְּמִתְפַּלְלִים, מוֹהֲרֵנִי שׁ הִיָּה נוֹהֵג בְּרֵאש־הַשָּׁנָה לְהַנִּיחַ תַּחַת הַמַּעֲיֵל אֶת הַשְּׂטְרִימָל שֶׁל רַבֵּנוּ וְלִהְתַּפְּלֵל עִמּוֹ, הַלְּבִישׁ מוֹהֲרֵנִי שׁ אֶת הַשְּׂטְרִימָל שֶׁל רַבֵּנוּ וְיֵצֵא לַחוּץ וְתִיכֵף בְּרַחוּ הַמִּתְנַגְּדִים, וְיָכֻלוּ אֲנִי שׁ לְלַכֵּת לְדָרְכָם.

19/08/2018nnx

א – תשעג

לְאַחַר פְּטִירַת רַבֵּי נִתְנָאֵל מְטַעֲפֵלִיק, שֶׁהִיָּה מוֹהֲרֵנִי שׁ שׁוֹהָה בְּבֵיתוֹ בְּכָל עֵת בְּקוּרוֹ בְּעִיר טַעֲפֵלִיק, הַתְּאֲכֶסֶן בְּבֵית בְּנוֹ רַבֵּי הִירֵשׁ שֶׁהִיָּה חֲשׂוֹף בְּנִים, וְהִנֵּה גַם אֶתְד מֵהַחוֹלְקִים הִיָּה נוֹהֵג לְשִׁהוֹת בְּבֵיתוֹ בְּעֵת בְּקוּרוֹ בְּעִיר, וּבְעֵת שֶׁהִתְעוֹרְרָה הַמַּחֲלָקֶת הַגְּדוּלָּה צִנְהַת הַחוֹלֵק עַל זִוְגָתוֹ שֶׁלֹּא תִּנִּיחַ לְמוֹהֲרֵנִי שׁ לְשִׁהוֹת בְּבֵיתָהּ כְּהַגְּלוֹ, אוֹלָם הִיא לֹא שְׂמֵעָה בְּקוּלוֹ וְהַתְּאֲכֶסֶן מוֹהֲרֵנִי שׁ בְּבֵיתָהּ כְּמַדֵּי שָׁנָה, וְתָרָה לוֹ הַדְּבָר לְהַחֲלֹק וְקָלַל אוֹתָהּ שֶׁמִּחַמַּת זֶה לֹא יִהְיֶה לָּהּ בְּנִים, וּבִאֵה בְּכִיָּה אֶל מוֹהֲרֵנִי שׁ וְאָמְרָה לוֹ רֵאֵה אִיךָ שֶׁנֶּעֱנַשְׁתִּי בְּגִלְדֵךָ שֶׁעָנַשׁ אוֹתִי שֶׁלֹּא אֶזְכֶּה לְבָנִים עֲבוּר מִצְנוֹת הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים שֶׁמְקַיֶּמֶת אֲנִי בָּךְ, נַעֲנֶה מוֹהֲרֵנִי שׁ וְ"ל וְאָמַר, "עֲתָה פִּתַּח הוּא אֶת פִּי לְהַתְּפַלֵּל עִבּוּרְכֶם", וְכֵן הִנֵּה שֶׁנֶּפְקְדָה בְּבָנִים, וְהִיוּ בָּאִים בְּנִיָּה וְנִכְדֵיָּה לְאוֹמָאן בְּכָל שָׁנָה בִּימֵי רֵאש־הַשָּׁנָה.

א – תשעד

בְּעֵת הַמַּחֲלָקֶת הַגְּדוּלָּה, שָׁמַע מוֹהֲרֵנִי שׁ אִיךָ שֶׁאֶחָד מֵאֲנִי שׁ מְדַבֵּר

כנגד החולק, תרה הדבר למוהרנ"ת ואמר לו: "אתה לא תחזיק מעמד בעבודת השם יתברך!" "דו וועסט זיך נישט דער-האלטן!" וכן הנה, שאחר-כך נפל מעבודת השם יתברך.

א — תשעה

רבי עוזר תלמיד מוהרנ"ת נפטר מהקפדתו של מוהרנ"ת, שהקפיד עליו כששמע שהלך ודבר עם רבי נפתלי ורצה לשדלו שיכניע את עצמו למוהרנ"ת ויסע אליו לשבתות וכו', ואמר מוהרנ"ת מה הוא (רבי עוזר) רוצה ממני, "וואס וויל ער פון מיר" וכו', ולא עברו ימים מועטים ונפטר רבי עוזר.

א — תשעו

אף-על-פי שהקפיד מוהרנ"ת מאד על בנו רבי שכנא על זה שאינו שם לבו היטב לדברי רבנו ומעמיק בהם, כבוד והעריץ אותו למאד, כמובן מהמכתבים שבעלים לתרופה.

א — תשעז

אמר מוהרנ"ת בצחיות: "את כלם יכול אני לקרב אף לא גנב, כי עד שאקרהו יגנוב לי את ביתי".

א — תשעה

כשהתקרב מוהרנ"ת לרבנו בסוף שנת תקס"ב, כבר לא הייתה אם רבנו בחיים, ונפטרה עוד בהיותו בזלאטיפאלי.

א — תשעט

הרב הקדוש רבי דוד צבי, חותנו של מוהרנ"ת, נפטר בשנת תקס"ח לאחר פסח, ובאותה עת נולד רבי יצחק בן מוהרנ"ת, ורצה מוהרנ"ת שרבי דוד צבי יהיה הסנדק, אולם כבר היה חלוש ולא יכול היה להיות סנדק.

א — תשפ

מוהרנ"ת אמר, שבסדר ההגדה סדרו לנו חכמינו זכרונם לברכה, לומר ולנגן את הפזמון: "אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב" בסוף הסדר, כדי שיצאו בזה ידי חובת אמירת "תקון חצות", כי בסוף הסדר אז כבר עת חצות לילה.

א — תשפא

אמר מוהרנ"ת, איני יודע מה מספר הנשרף שכתבתיו לפני רבנו, אולם זאת ידוע לי שרבנו מבאר שם בענין גדל המצנה של הכנסת אורחים והצעת המטה לאורח.

א — תשפב

לאחר פטירתו של רבי עוזר תלמידו המובהק של מוהרנ"ת, התבטא רבי נחמן מטולטשין לפני מוהרנ"ת ואמר לו: "רבי עוזר כבר בודאי נמצא בעולם הבא אצל רבנו, ^{הוא} רבי עוזר קער שוין זיין ביים רעבן". נענה לו מוהרנ"ת ואמר: וכי כל-כך מהר אפשר להיות מעולם-הזה השפל אצל רבנו? "אזוי גיך איז מען פון דעם עולם ביים רעבן?".

א — תשפג

כשילמד מוהרנ"ת לפני אנ"ש בדברי רבנו וביאר להם את המבואר בלקוטי הלכות הלכות פסח הלכה ט', התלהבו אנ"ש והשתוממו מאד מדבריו, הבחין אולם מוהרנ"ת בהרב מטשערין שהיה אז עדין בשנותיו הצעירות קדם שנת העשרים לחייו, איך שעומד מהצד ואין נכר בו שום רשם התפעלות והתרוממות כשאר אנ"ש, נגש אליו מוהרנ"ת ואמר לו: "יכול מאד להיות שכל זה שהשתדל רבנו לקרב את סבך — הצדיק רבי אהרן — הרב מקרסלב, התכוון הוא בזאת עבודה, ואתה בעצמך עומד כולך כל כך מהצד. "סיקאן זיין דאס וואס דער רבי ז"ל האט מקרב

גיווען זיין זיידן האט ער דיר גימיינט, און דו שטייסט גאר פון דער זייט". ומאז ונהלאה הטה שכם לדברי מוהרנ"ת פידוע מספריו הקדושים ובפרט בספריו הנקראים לקוטי עצות המשולש.

א — תשפד

רבי "דוד צבי הגדול" חותן מוהרנ"ת שפידוע היה צדיק מפורסם מאד וכהן פאב-בית-דין בכמה קהלות קדושות כשאר יגראד קרעמיניץ ומאהלוב ועוד עירות. היה מפורסם בגדלותו אף בין החסידים ההולכים בדרך הפעל-שם-טוב. נהוג היה בעיר מאהלוב שפשתיקמה שמחת ברית מלה כבדו את רבי דוד צבי בסנדקאות.

פעם כשנולד לאחד מתושבי העיר בן, ומחמת שרבי דוד צבי נסע אז מהעיר כבד בסנדקאות את רבי ברוך ממעזבוב וצ"ל שפקר אז בעיר, אולם מסבות שונות חזר לפתע רבי דוד צבי מנסיעתו. לא ידע אבי הבן לשית עצות בנפשו בענין זה, עד שהלך ושאל את דיגי העיר על זה, פסקו הדינים שמחמת שרבי דוד צבי הוא רב העיר "מרא דאתרא", הרי שכבוד זה מגיע לו ולא לרבי ברוך, על אף שכבר כבדו אבי הבן. וכן הנה, כשהלך רבי דוד צבי לשמחת הברית, עבר דרך בית משכנו של רבי ברוך וצ"ל, וכשראהו רבי ברוך עובר, ענה ואמר: "וכי מה אפשר לי לעשות ונהרי אליהו הנביא רוקד לפני ערדליו", לרוב קדשתו וצדקותו.

א — תשפה

אחר שדבר פעם מוהרנ"ת ו"ל מגדל ענין חיוב ההתחזקות, שצריך האדם להתחזק ולהמשיך לכסוף ולהשתוקק לזכות לטוב כראוי, אף אם יעבור עליו מה, ומגדל הענין שגלה ואמר רבנו שאין שום יאוש בעולם כלל וכלל. פנה אליו אחד מהשומעים ומשאלתו בפיו, היות שלפנים היה דר בעיר וילנא ושם בבית הפנסת הגדול שבעיר היו כמה וכמה ספרי תורות מעוטרים בכתרי תורה עשויים

מזהב וכן עוד תכשיטי תורה יקרים שהיו שנים הון רב, גבאי בית הכנסת היו שומרים מאד על המקום והיו מציבים שומרים לשמור עליהם. אולם בליל יום כפור התרשלו בשמירת המקום, כי מחמת אימת יום הדין הנורא לא עלה על לבם שיהיו שום בר ישראל לגנוב ולשדוד את דברי הכסף והזהב העוטרים את ספרי התורה. אולם, כמה גנבים שהרגישו בזה, בחרו לעצמם לפרוץ ולשדוד את דברי הזהב ונוקא בליל זה, למחרת כשהגיעו המתפללים לבית הכנסת והרגישו במעשה נפשע זה, הזדעזעו לנפשם מאד, שיעזו בר ישראל לגנוב את תכשיטי ספרי התורות בליל יום הכפורים הנורא? כי הבינו שיד ישראל היתה במעל זה.

15/08/2018 AM

דנו רבני העיר בדבר, והכריזו חרם נורא הן על הגנבים והן על היודע מי גנבם, שיהיו מוחרמים משני העולמות. והמשיך הלה ואמר למוהרנ"ת, אני לא גנבתי, אולם יודע הייתי מי היו הגנבים. ועתה עבר כבר זמן רב וכבר אחזני היאוש לגמרי, אולם עתה מחמת ששמעתי דבריכם הנלהבים בענין ההתחזקות, שואל אני אתכם לעצה ותקון. לא ידוע מה יעץ וצנה עליו מוהרנ"ת, אולם סדר לו דרך תשובה כראוי לו.

א — תשפו

בטעפליק, דר אחד מאנ"ש ושמו היה "רבי פייבל", אולם תושבי העיר פנוהו "פייבל — אשרנו" משום שהיה נוהג לקום לערוף את תקון החצות בכל לילה ולילה בעת חצות, ולאחר שגמר את אמירת התקון, לרוב שמחתו ששמח בזה שזכה לעמוד ולהתעורר בעת רצון בזה, היה רוקד ומזמר לעצמו התיבות "אשרינו מה טוב חלקנו וכו'", והנה מוהרנ"ת בעת שהיה בא לבקר בטעפליק היה רבי פייבל בא לקראתו ומקבלו בשמחה רבה, פעם כשהגיע מוהרנ"ת לעיר ולא בא רבי פייבל לקראתו בין שאר אנ"ש שבאו לקבל פניו פנוהו, שאל מוהרנ"ת את אנ"ש היכן רבי פייבל? ועמדו

כמתמיהים, כי לא הבינו תחלה למי מתכוון, עד שנענו מעצמנו
 ואמרנו: אה, פוונתכם בודאי על פייבל-אשרינו? הוא כבר נפטר
 והלך לעולמו. באמרם זאת, הבחין מוהרנ"ת ז"ל שמשום מה הנה
 הוא ללעג בעיניהם, נענה ואמר: "ובכן אומר לכם, עונש עולם
 התוהו שיענש רבי פייבל, יהיה שיקום שם בחצות הלילה ויערוף את
 התקון, ולאחריה ירקוד ויזמר לעצמו אשרינו, ולאדם אחר יהיה
 עונש עולם התוהו כפי מעשיו שעשה בעולם הזה. "נו, נו, זאג
 איך איך זיין עולם התוהו וועט זיין אז ער וועט דארט
 אויפשטיין חצות און טאנצן אשרינו".

19/08/2018 17:11

ענינים שונים

א – תשפז

זוגתו הראשונה של מוהרנ"ת מרת יוטא בתיה נפטרה בחדש
 אלול שנת תקפ"ז, ובחשון תקפ"ח שאחריו נשא כבר את זוגתו
 השניה מרת דושיל, ולאול תקפ"ח נולד להם בנם רבי נחמן.

א – תשפח

מוהרנ"ת השתדל להוציא את רבי נחמן מטולטשין לגמרי
 מעסקי העולם הזה, והצליח עמו יותר ממה שהצליח עם בנו, רבי
 יצחק, ועם רבי אפרים, בן רבי נפתלי.

א – תשפט

בזמן מוהרנ"ת ז"ל כבר התפשטה דעת רבנו למקומות
 הרחוקים, כמדינות ליטא ורזיסין, (היא אזור מוסקבא), ולפולין
 גדול, היינו: למדינת פולין, (כי פולין היתה חלוקה לשנים, חלק
 לרוסיה ואותה בנו בשם פולין גדול), וכן לארץ-ישראל.

א — תשצ

בְּשָׁדֶר מוֹהֲרֵנִי"ת בְּכַרְסֵלֵב, הָיָה לוֹ בֵּית-מִדְרָשׁ מִיְחָד, וְרַבֵּי אֶהְרֹן,
הַרֵב מְנַרְסֵלֵב, הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ שֶׁל רַבְנֵנוּ, שָׁבוּ הָיָה
מִתְפַּלֵּל רַבְנֵנוּ בְּחַיָּו.

א — תשצא

אֲנִי"שׁ לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין לְבוֹא אֶל מוֹהֲרֵנִי"ת לְחַג הַפֶּסַח, וְאֶפְלוּ בְּנוֹ
רַבֵּי יִצְחָק, לֹא הָיָה בָּא אֵלָיו אֲזוֹ.

א — תשצב

שֵׁם אִמּוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנִי"ת הוּא חַיָּה לֹאנַע.

א — תשצג

בְּשָׁנַת תַּקצ"ב בָּנָה מוֹהֲרֵנִי"ת לְרֵאשׁוֹנָה אֶת בֵּית-הַמִּדְרָשׁ הַנִּקְרָא
"קְלוּיִז" בְּאוֹמָאן, וְאַחֲר־כֵּן בְּשָׁנוֹת תַּרכ"ה — תַּרכ"ו נִבְנְהָ מִחֻדָּשׁ
בְּהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁל רַבֵּי סַעַנְדֵּעַר טְרַהוּיִצְעַר ז"ל, כִּי הַבְּנִין שָׁבְנָה
מוֹהֲרֵנִי"ת הָיָה בְּנִין חֵלֵשׁ, וְהָיָה צָרִיף לְבָנוּתוֹ מִחֻדָּשׁ.

א — תשצד

בְּחַיֵּי מוֹהֲרֵנִי"ת הָיָה אֲנִי"שׁ מְתַקְבְּצִים אֵלָיו עַל שִׁבְתַּת חֲנֻכָּה, אוֹלָם
לְאַחַר הַסְּתַלְקוּתוֹ נִפְסַק הַדְּבָר וְרַק מְעַטִּים הָיוּ בָּאִים אֲזוֹ לְאוֹמָאן.

א — תשצה

מוֹהֲרֵנִי"ת הָיָה נוֹהֵר מְאֹד לְבָלִי לְהַפְלִיג בְּשִׁבְחַת תַּלְמִידָיו עוֹבְדֵי הַ
הַגְּדוֹלִים, כְּדִי שֶׁלֹּא יִפְגַּס בְּמַחְשַׁבְתָּם שְׁמִץ שֶׁל גְּאוּהָ.

לעילוי נשמת

טובה בת שמחה ז"ל

נלב"ע כ' כסלו תשמ"ז

שרה בת טובה ז"ל

נלב"ע י' תמוז תשנ"ג

ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח על ידי

אחותה רחל צרפי תחי'

לעילוי נשמת

נתנאל בן בנימין ואיכן ז"ל

בנימין בן נתנאל ושושנה ז"ל

לעילוי נשמת

יעקב והבה בן רחל ז"ל

ורדה כהן בת חוה ז"ל

ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

ר' אלתר נפתלי בן-ציון

ב"ר

שמואל הלוי הורביץ ז"ל

נלב"ע ל' שבט תשנ"ב

ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

אהרן מנחם בן רג'ינה ז"ל

נלב"ע ה' אלול תשנ"ב

מזל בת לאה ע"ה

נלב"ע ו' תשרי תשמ"ט

ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

אושרית בת דליה ז"ל

כ"ד תשרי תשנ"ג

ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח על ידי הוריה

אפרים ודליה אליהו שליט"א

לעילוי נשמת

יוסף בן שרה ז"ל

אדלה בת פירצה ז"ל

נירה בת רחל ז"ל

ענת בת רחל ז"ל

ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

בתיה בת רינה ז"ל

נלב"ע י"ג אייר

בתיה בת חוה ז"ל

ת.ג.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

אחי בנימין גידו ז"ל בן שלום

שליט"א

אשרהתקפה 07/08/2018

ואחותי שרה גידו ז"ל בת שלום

שליט"א

אשרהתקפה

גלב"ע ל' אד"א תשמ"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח על ידי אחיהם

ר' אליהו גידו שליט"א

חיה דיקלה בת עליזה

רפואה שלמה בקרוב

לעילוי נשמת

יהודה בר יחיאל ז"ל

ברכה והצלחה לר' אברהם בן מרים

שה' יצליח דרכו ויזכהו לפרנסה טובה

ולרפואה שלמה

לעילוי נשמת

האשה הצדקנית רעכיל בת הרה"צ

ר' בנימין אלעזר וואהל

גלב"ע בשב"ק כ"ח טבת תשנ"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה על ידי נכדה אריה וואהל

לעילוי נשמת

אליהו בן רוזה ז"ל קוצי

עמוס בן חוה מסיקה

בנימין בן חוה מסיקה

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח על-ידי

הרה"ח ר' אשר טורן שליט"א

ברכת רפואה שלמה והצלחה רבה

בזכות רביה"ק תחול על הילד

בנימין אליעזר בן דבורה הי"ו

לעילוי נשמת

משה בן שמחה

חביב בן לבנה

ענת בת רחל

הונצח על ידי נכדם

הרה"ח ר' לוי חביב שליט"א

לעילוי נשמת

נחמן בן יצחק שטרנהרץ זצ"ל

וזוגתו איטה בת ישעיהו זצ"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

הנותן צדקה להצדיק הזה שמשים עצמו
כעפר הוא מתברך מיד. כי הוא בחינת זריעה
על העפר, שמצמחת כפל כפלים, בבינת:
זרעו לכם לצדקה ^{לויקוטי מוהר"ן ע}.

"צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת" איזהו
צדקה קימת לעולם? בשנותנים צדקה
להדפסת ספרי צדיק האמת שהם תורת אמת
[ליקוטי הלכות, השכמת הבוקר א].

אין שום צדקה נחשבת כמו הצדקה של
הדפוס להדפיס ספרים קדושים

[מדברי מוהרנ"ת זצ"ל]

כל צדקה וחסד שישראל עושים בעולם הזה,
שלום גדול ומליצי ישר בין ישראל לאביהם
שבשמים [ספר המדות].

גדולה צדקה, שמקרבת את הגאולה; ומצלת
מן המיתה; ומקבל פני השכינה; ונעשה
מלוה להקדוש ברוך הוא; ונתרומם מזלו;
ונעשה צדיק גמור. על ידי צדקה נעשה סור
מרע [ספר המדות]

קריאה נרגשת

קול קורא מהר ה' אל אחינו אנשי שלומינו
האהובים בכל מקומות פזוריהם הי"ו

בזאת פונים אנו בקריאה נרגשת למען "אגודת משך הנחל" אשר מזה שנים עוסקת במסירות נפש בהפצת והדפסת ספרי רבינו ותלמידיו זיע"א, האגודה הקדושה הזאת שולחת ספרים חינם אין כסף לכל קצוות תבל לכל בית עקד ספרים, בית מדרש וישוב, הכל בהשקט ובהצנע, ואין לתאר ולשער את ההתעוררות הגדולה שגרמו כבר במקומות מרוחקים ומנוכרים מתורה ומצוות.

עוד הטו ידם ובמשך שנתיים ימים הוציאו לאור ספרי רבינו ותלמידיו הק' זיע"א בפאר ויופי שלא היו דוגמתם, ניקדו ופיתחו מפתחות ועשו ציונים לתורת רביז"ל בדרך נפלאה ליותר מחמישים ספרים ישנים וחדישים המאירים עינים, ובפרט עתה שמוציאים לאור מחדש את הספר הקדוש של רבינו ליקוטי מוהר"ן במהדורה מנוקדת חדשה בתוספת מראי-מקומות ועוד, ביופי והדר אשר לא היה כבושם הזה. וכעת ממש עוסקים בהדפסתם מחדש של כל הכרכים הקדושים הי"ה ליקוטי הלכות מנוקד ומפוסק עם מראי מקומות אשר יחדיו יהיו ששה עשר כרכים גדולים.

אמר החסיד

אין די באר גדול חלקם בהחדרת אור רביז"ל בעולם. הללו חוללו גדולות ונצורות ממש כידוע על ידי החנויות המיוחדות למכירת ספרי רבינו שפתחו בירושלים חיפה עמנואל צפת ובשאר מקומות, ועוד ידם נטויה בעזה"י להחדיר שאר ספרי רבינו כדרכם, וכבר מוכנים אצלם כמה ספרים לדפוס ואין לאל ידם, וכפי הידוע עיקר המשכת אור רביז"ל הוא ע"י ספריו הקדושים שהשאיר אחריו, ומאז ומקדם רוב רובם של הנפשות נתקרבו לדרך הקודש ע"י הספרים הקדושים, ובוודאי אם קמה האגודה להמציא את הספרים לכל - מי יתנה תוקף קדושת הענין!

העובדות מעידות: המון המכתבים הנמצאים תחת ידם, החל מבני הישיבות הק' דרך בתי-סוהר, בתי ספר, וכלה בבתי-כנסיות ובתי מדרשות, כל אלה יעידון ויגידון שבזכות הספרים התעוררו הללו לעבודת השי"ת באמת, והללו להנחת

תפלין, שמירת שבת, קדושה וטהרה, ללימוד התורה, תפלה והתבודדות, ועוד ועוד, הלא אדמו"ר מוהרנ"ת זיע"א לפני הסתלקותו ציוה עלינו שהעסק שלנו יהיה בהדפסה והפצה ושנתחוק בזה בממון ברצון ובטרחא. ואם זכינו בחסדי השי"ת שכמה אברכים מאנ"ש נרתמו לענין זה במסירות, הבא נא אנו ונאמץ ידיהם בממון שהמחסור בו בעוכריהם מאות מאות אלפי דולרים כבר הוציאו בפעולותיהם הקדושות ואל לנו לעמוד מנגד ח"ו. עלינו מוטל החובה לצאת לקראתם לאמצם ולעודדם!

ובזמן שכל העולם כולו מוצף ברעל, בחומר קריאה משחית נפש וגוף עת לעשות לה! שכן דף אחד מספרי רבינו יוכל להיות תיקון לכל ה"טרף פסולי" - כדברי מוהרנ"ת בצוואתו. אך מי יביא את הדפים הקדושים לעם, מי ימציא ליהודים נדחים את הספרים הקדושים - הלוא "אגודת משך הנחל" עושה זאת, ומה גדולה זכותה!

הן כל המשכת ענינו של רבינו ז"ל ואורו בעולם אינו אלא על-ידי ספריו הקדושים, ועם רבינו זיע"א נועד לתקן את העולם, יש להביא את ספריו ולהמציאם לכל איש ישראל באשר הוא שם. ואם "אגודת משך הנחל" עושה את התפקיד הנשגב הלוה שומה עלינו לחזקם בכל עוז ותעצומות.

בכן, כל אשר ענינו של רבינו יקר לו, כל היודע את חשיבות ספריו הקדושים חובה קדושה עליו לבוא לעזרת ה' בגיבורים ולסייע להם בכל כחו בהתרמה חודשית קבועה כדי שיוכלו להמשיך בפעולותיהם הברוכות, וצדקתו תעמוד לעד כדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות (הלכות ברכת השחר, הלכה ה' לו) עיין שם. ויהיה לו חלק וזכות בענין נשגב זה.

זכות רבינו הקדוש ותלמידיו הקדושים וזכות הרבים בוודאי יעמדו לו ולזרעו אחריו עד עולם.

הלוא כה דברי המצפים להרמת קרן רבינו זיע"א

לוי יצחק בנדר (ז"ל) שמואל שפירא (ז"ל)

בנימין זאב חשין (ז"ל)

יחיאל מיכל דורפמן יעקב מאיר שכטר

שמואל משה קרמר

אליעזר ברלנד

נתן ליברמנט

כתובות שניתן להשיג בהם ספרי רבינו מוהר"ן מברסלב זיע"א

ירושלים - "ברסלב" שע"י "אגודת משך הנחל" רח' מאה שערים 110

טל. 02-286823 - ת.ד. 5719 מיקוד 91056

בנק הדואר: מספר חשבון 4-376217

בנק ברקליס דיסקונט: רח' שבטי ישראל ירושלים

מספר חשבון 675199

בני ברק - "כולל ברסלב" רח' אלשך 5 (פינת חזון איש)

מרכז הספרים רח' הרצל 2 (פינת רבי עקיבא)

צפת - "כולל ברסלב אגודת ננמ"ח" רח' י"א 44 עיר העתיקה טל' 069-73048

קרית מאור חיים בית הכנסת "אגן בחביבותא"

עמנואל - בית הכנסת דחסידי ברסלב "אור זורח"

קרית ארבע - משפחת כהן רח' דוד המלך 31

חיפה - חנות ספרים בר ששת רח' הרצל 54 04-666535

19/08/2018max

וכן בכל חנויות הספרים

U.S.A.

N.Y. Wasilski 165 Rodney St. Brooklyn 11211 Tel. 718-782-9860

N.Y. Cong. Chasiday Breslev 70 Main St. Monsey 10952

FRANCE: Bessancon 4 Rue Du Printemps 73100 Aix lex Bains Tel 79-616129

אגודת "משך הנחל" מפנה בזה את תשומת לבם של אוהדינו היקרים בכל מקום שהם כי ניתנת אפשרות להנציח בספרי רבינו הקדוש זיע"א את שם יקיריהם שהלכו לעולמם. וכן ברכות ליקיריהם שיבדלו לחיים טובים

זכות רבינו ותלמידיו הקי' יגן על כל העוזרים והמסייעים אמן.

בדבר פרטים לפנות:

לאגודת משך הנחל" ת.ד. 5719, טל. 273120 ירושלים

בנק ברקליס דיסקונט:

סניף שבטי ישראל ירושלים מספר חשבון 675199

בנק הדואר:

מספר חשבון 4-376217